

IMPRESUM

POVIJEST ZAKLADE POMORSKO TRGOVAČKE AKADEMIJE „IVO RAČIĆ“ U DUBROVNIKU

Autor: Nikša Raspopović

Urednik: Nikša Raspopović, Dubrovnik-Šipanska Luka, Luka 172B

Grafičko oblikovanje: STUDIO BELUGA d.o.o. Dubrovnik

Izdanje: Drugo izmjenjeno web izdanje

ISBN 978-953-57492-2-9

www.povijest-zaklade-ivo-racic.com

Dubrovnik, 2024. godina

Knjiga je dokument vremena ali i uspomena na jednu izuzetnu ženu koja je, pretrpivši veliku obiteljsku tragediju i ispunjavajući želju pokojnog supruga, sve ono što su njen suprug kap.Ivo Račić i ona stvarali desetljećima, ostavila za dobrobit svoga naroda.

Ova knjiga je rađena tijekom proteklih 25 godina i nastala je nakon prvobitnog web izdanja 2011. godine i naknadno dostupnih dokumenata i zahvaljujući susretljivosti ustanova i pojedinaca koji su omogućili dostupnost sve građe koja je obrađena u ovoj knjizi.

Posebna zahvala se iskazuje Državnom arhivu u Dubrovniku koji raspolaže jednim dijelom građe.

Zahvala Zakladi PTA „Ivo Račić“ u Dubrovniku posebno upravnim odborima nakon 1941. godine i naročito onima u zadnje dva desetljeća koji su uspjeli djelovanje zaklade revitalizirati i dati joj smisao postojanja i izvršenja želja ostaviteljice.

Zahvalnost pok. gospodaru dr. Zvonimiru Stojkoviću predsjedniku UO Zaklade iza Drugog svjetskog rata koji je u privatnoj arhivi sačuvao niz vrijednih dokumenata iz rada i djelovanja Zaklade.

Posebna zahvalnost pok. gospodaru Antu Ruskoviću, Županijskom državnom odvjetniku, koji mi je omogućio uvid u sudski spis sa suđenja dr. Miše Kolina 1946. godine.

Zahvalnost brojnim pravnim i fizičkim osobama koje su mi informacijama i dokumentima pomogli da se kompletira ova knjiga.

Portret Mare Račić

Autor: Vlaho Bukovac

Foto vlasništvo: Muzeja i galerija Konavala, Kuća Bukovac

SADRŽAJ:

UVOD	4
POMORSKO ŠKOLSTVO U DUBROVNIKU	5
IVO RAČIĆ	7
OPORUKA	10
IMOVINA	20
Dr. MIŠE KOLIN	22
BOŽO BANAC	27
IVAN MEŠTROVIĆ i MARIJA BANAC r. RAČIĆ	33
STATUT ZAKLADE IZ 1931.	37
POSLOVANJE ZAKLADE 1919. - 1941.	39
ZAKLADA OD KOLOVOZA 1941. - 1946.	50
NEKRETNINE U PLATU	63
PRAVILA ZAKLADE IZ 1942.	64
STATUT ZAKLADE IZ 1947.	66
SUĐENJE dr. MIŠI KOLINU	70
NAKNADA ŠTETE OD dr. MIŠE KOLINA	74
SPOR U PARIZU	81
ŠTO JE BILO U SEFU U PARIZU?	84
IZGRADNJA POMORSKOG TEHNIKUMA	87
POSLOVANJE ZAKLADE 1946. - 1989. godine	91
NEKRETNINE ZAKLADE NAKON 1946. godine	93
RAD UPRAVNOG ODBORA 1988. - 1991. godine	97
ZAKLADA 1990. – 2023. godine	98
POGOVOR	100
BIBLIOGRAFIJA	104
O AUTORU	105
DOKUMENTACIJA - PRILOZI	106

UVOD

Već više od stoljeća pažnja javnosti povremeno je zaokupljena djelovanjem Zaklade pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić" ustanovljene na osnovu oporuke Marije Račić udove Iva Račića izuzetno imućnog poslovnog čovjeka, uspjehnog brodovlasnika s početka dvadesetog stoljeća. Teško je dati cjeloviti pregled zbivanja kroz proteklih 104 godine od smrti ostaviteljice koja je cjelokupnu svoju imovinu ostavila za dobrobit svoga naroda, nadasve za unapređenje pomorstva u Dubrovniku, a to prvenstveno stoga što ne postoji sređena i jedinstvena dokumentacija o postupanju s imovinom i to od ustanovljenja Zaklade do danas.

Obrađujući cijelu povijest ove Zaklade nije moguće ne osvrnuti se i na neke poznate osobe (Božo Banac, Ivan Meštrović) koje su bile neodvojivo vezane sa obitelji Račić i samom Zakladom.

Svaka oporuka, kao izraz posljednje volje onoga tko ostavlja određenu imovinu, od davnih vremena predstavlja obvezu onima koji ostaju da, ako je to moguće, tu volju što potpunije izvrše. Ako se k tome radi i o znatnoj imovini ostavljenoj u svrhu ostvarenja nekih općih ciljeva i za dobrobit ljudi, onda je odgovornost onih koji su je dužni ostvariti i veća.

Zgrada ex. NAUTIKE na Brsaljama (Pile)

POMORSKO ŠKOLSTVO U DUBROVNIKU

Cjelokupni nastanak, razvoj i propast Dubrovačke Republike bio je vezan uz more, trgovinu i razvoj pomorstva, jer bez njega ova mala samostalna državica na Južnom Jadranu ne bi mogla opstati tijekom svih minulih stoljeća, a posebno u prilikama koje su u proteklom mileniju vladale na Jadranu i na cijelom Sredozemnom moru.

Već u 8. stoljeću Dubrovčani grade prvu galiju koja je trebala poslužiti obrani njihovih brodova od saracenskih gusara koji su u to vrijeme onemogućavali slobodnu trgovinu. Vezujući se za Bizant Dubrovčani u 9. stoljeću uživaju posebne privilegije u međunarodnom pomorstvu, a počinje se razvijati i brodogradnja na ovom području (Šipan, Lopud, Gruž). Tijekom 10. i 11. stoljeća Dubrovčani uzimaju učešća u raznim vojskama i bitkama (u floti Nikefora Karantuna protiv Saracena; u mornarici Roberta Guiskarda protiv Aleksiona I. Komnena), a o razvijenom dubrovačkom trgovačko-pomorskom životu najbolje govore sačuvani arhivski izvori toga doba, posebno Sedma knjiga Dubrovačkog statuta iz 1272.godine.

U narednim stoljećima život stanovnika ovoga grada-države još više je ovisio o njegovom brodogradnji i uspješnosti trgovine koja se tim brodovima obavljala. Tako Dubrovačka Republika u 16.stoljeću raspolaže s 300 brodova i više od 5.000 pomoraca i sve do dolaska parobroda (dakle i nakon pada Dubrovačke Republike) pomorstvo je značajna djelatnost Dubrovčana. Dolazak parobroda zatekao je Dubrovčane nespremne za novonastalu situaciju i nakon toga (a i zbog drugih razloga) Dubrovnik nije više imao onu ulogu u pomorskom životu Europe koju je stoljećima s ponosom isticao.

Obuka pomoraca kroz stoljeća odvijala se na način da su stariji i iskusniji kapetani podučavali mladiće nautici i svemu ostalom potrebnom za uspješnu plovidbu i upravljanje brodom. Da bi se to što kvalitetnije moglo obaviti često je Republika dovodila stručnjake i iz inozemstva, da bi držali poduke, a 24.09.1848. godine Austro-Ugarska Monarhija (u čijem sastavu se tada nalazio i Dubrovnik) donosi odluku da se otvore nautičke škole u Bakru, Dubrovniku, Kotoru, Splitu i Zadru. Nesumnjivo je da su povod ovoj odluci bile nagle promjene u ekonomskom, društvenom i političkom životu tadašnjeg svijeta, a posebno pojava parobroda i drugih tehničkih dostignuća što je ujedno naznačivalo i kraj ere jedrenjaka.

Da bi sve promjene mogla pratiti i uključiti se u međunarodnu pomorsku trgovinu Habsburška Monarhija odlučuje otvoriti nautičke škole ali u početku (uslijed nedostatka stručnih kadrova) to ide sporo tako da se "Nautička škola" u Dubrovniku otvara tek 16.03.1852. godine. Iste godine Austrija provodi reorganizaciju i škole dijeli na velike i male, a u Dubrovniku, pored Trsta i Rijeke, djeluje Velika nautička škola. Već 6.08.1860. godine ukida se Velika nautička škola jer je broj polaznika bio vrlo mali. Međutim škola je samo kratko vrijeme bila zatvorena i već 17.11.1862. godine ponovno se otvara i to u Dominikanskom samostanu, ali ovaj puta kao Mala nautička škola. Broj učenika se počinje povećavati, a od 1871. godine uvode se i ostali opće-obrazovni predmeti. Od 2.11.1874. godine Nautička škola djeluje samostalno, neovisno od drugih škola što je u znatnoj mjeri omogućilo njen ubrzani razvoj i napredak.

Od 1876. godine škola se ponovno premješta da bi 1881. godine bila smještena u zgradi na Pilama gdje se nalazila sve do 1954. godine kada je sagrađena zgrada Pomorskog tehnikuma u Lapadu.

1891.godine dolazi do reorganizacije svih pomorskih škola u zemlji, uključivo i ove u Dubrovniku, pa u narednom 26-godišnjem razdoblju školovanje traje pet godina (dvije godine pripremnog razreda i tri tehnička razreda-corsa). Od 1922. godine škola postoji kao "Pomorska akademija" a školovanje traje četiri godine.

Po završetku Drugog svjetskog rata ukazala se potreba organiziranja smještaja vanjskih učenika i stvaranje odgovarajućih uvjeta za njihovo školovanje. U cilju realizacije tog pitanja Ministarstvo Pomorstva FNRJ zajedno sa dubrovačkim vlastima odlučuje da se u Dubrovniku osnuje Dom Pomorskog tehnikuma. Realizacija tog projekta je potrajala jer je trebalo riješiti niz pitanja (zgrada, oprema, kadar i dr.) te je konačno 1. siječnja 1948. godine otvoren Dom Pomorskog tehnikuma koji

je smješten u dvorcu „Skočibuha“ na Boninovu da bi 1951. godine preselio u novu zgradu na Pilama. U početnoj godini u Dom je smješteno 55 učenika svih razreda da bi već u školskoj godini 1950/1951 taj broj bio 75 učenika. Prvi upravitelj Doma je bio Baldo Visaggio, pom.kap.! ¹

Ljetnikovac Skočibuha na Boninovu

Nakon Drugog svjetskog rata i više reorganizacija 1952. godine Skupština općine Dubrovnik donijela odluku o osnivanju Pomorsko - tehničke škole u Dubrovniku u čijem sastavu će dalje nastaviti raditi Srednja pomorska škola.

Odlukom Sabora Narodne Republike Hrvatske od 7.07.1959. godine osnovana je Viša pomorska škola u Dubrovniku pomorsko - nautičkog smjera, a rješenjem Republičkog komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku Socijalističke Republike Hrvatske od 6.07.1987. godine i rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu Hrvatske od 20.10.1987.godine počinje u Dubrovniku djelovati Pomorski fakultet u sastavu Sveučilišta u Splitu.

Značajno je napomenuti da su se u školskoj godini 1970/71 U Srednju pomorsku školu u Dubrovniku počele upisivati i učenice u i to u nautički odjel, ali do danas je to ostalo u vrlo malom broju.

Sabor RH je 01.10.2003. godine donio Zakon o osnivanju Sveučilišta u Dubrovniku u okviru kojeg danas djeluju i pomorski studiji.

Od samog početka rada Pomorske škole u Dubrovniku još u prošlom stoljeću ona je neraskidivo vezana s razvojem pomorstva u dubrovačkom kraju i samo u takvim okolnostima mogla je i proisteći plemenita zamisao pok. Iva Račića da osnuje Pomorsko - trgovačku akademiju u Dubrovniku.

¹ Izvor: „Kratak historijat ĐAČKOG DOMA POMORSKOG TEHNIKUMA – Baldo Visaggio

IVO RAČIĆ

Ivo Račić
(portret – Pomorska škola Dubrovnik)
Autor: Niko Miljan 1891.-1962.

Ivo Račić rođen je 12. kolovoza 1845. godine u Platu, Općina Župa dubrovačka (Dubrovnik) i već rano, zajedno sa svojim bratom Ilijom, počeo se baviti pomorstvom i trgovinom. Počeli su uzimanjem u najam manjeg broda na jedra, a potom su kupili i mali jedrenjak.

Orijentirajući se pretežno na trgovinu između mjesta koja su se nalazila u zaleđu Dubrovnika i primorskih krajeva, braća nabavljaju, prevoze i preprodaju raznu robu, razvijaju posao i uvećavaju svoju imovinu.

Shvaćajući neophodnost posjedovanja vlastitih brodova, mali jedrenjak zamjenjuju trabakulom, a potom nabavljaju i škunu "Marija" (tadašnji veliki tip jedrenjaka), da bi kasnije nabavili još jednu. Već osamdesetih godina devetnaestog stoljeća ulažu vlastita sredstva i u druge brodove raznih vlasnika kao npr. "Zenit", "Marija S", "Zora" i druge.

S promjenom vrste brodova Ivo Račić je sve više širio područje na kojem je trgovao, a istovremeno nije zanemarivao ni vlastito obrazovanje. Tako o Ivu Račiću piše Rudimir Roter:

"...uporedo s povećanjem svoga brodovlja, odnosno materijalnog bogatstva, Ivo Račić je razvijao i svoju pomorsku karijeru. Započeo je kao običan mornar, koga prate sve tegobe pomorskog života, te se postepeno uzdizao i izgrađivao. Njega je prožimala volja za učenjem i napretkom. Zahvaljujući bogatom iskustvu i odlučnoj volji Ivo Račić je polagao ispite i stekao kvalifikaciju pomorskog kapetana. Životna borba ojačala ga je u odlučnosti, da se smjelo uhvati u koštac sa svim zaprekama. Bogato životno iskustvo pružilo mu je sposobnost za drugarski i prijateljski postupak prema članovima posada svojih brodova. U odanosti, koju su mornari gajili prema svom kapetanu, a kasnije brodovlasniku, bilo je nesumnjivo jedan od temeljnih preduvjeta napretka i uspona ovog našeg pomorca i čitavog njegovog pothvata."²

Iako je, kao i mnogi u to vrijeme, bio vezan za jedrenjake, u doba velikih promjena "kada je stroj pobijedio jedra", Ivo Račić pravovremeno shvaća (za razliku od mnogih) prednost parnih brodova i počinje razvijati parobrodarstvo i u našim krajevima.

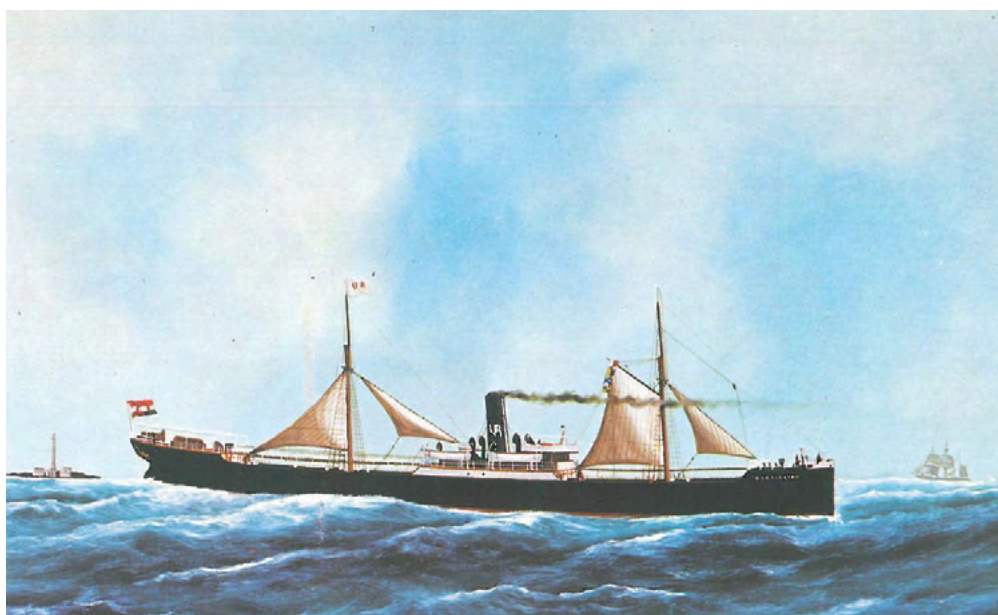
Ivo Račić
(Foto vlasništvo Muzeja i galerija Konavala, Kuća Bukovac)
Autor: Vlaho Bukovac

² Rudimir Roter: "Ivo Račić-pomorac i dobrotvor-1952. godine objavljeno povodom 100-te obljetnice pomorskog školstva u Dubrovniku

„Pomorski Dubrovnik teži da se preorijentira na parobrodarstvo, ali to nije išlo lako, budući da jedrenjaci odbacuju skromne dobiti, a bogati pojedinci nisu skloni da se upuštaju u eventualna ulaganja u pomorstvo, Tako je, uostalom i u cijeloj Austro-Ugarskoj. Godine 1890. od ukupne svjetske tonaže, koja iznosi 21,118,528 BRT ili svega 6,5 promila svjetske flote. Godine 1914. uoči prvog svjetskog rata udio se Austro-Ugarske u svjetskoj parobrodarskoj floti (koja iznosi gotovo 26 milijuna BRT) povećao na preko 1%, ali je to sve ispod značenja što ga je Austro-Ugarska tada ima u svjetskom stanovništvu i svjetskoj privredi“³

Ponovno je oprezan kao i u samim počecima svoga rada pa prvo nabavlja (u zajednici s nekolicinom bogatijih Dubrovčana) mali parobrod "Cavtat" koji zamjenjuje novim koji je izgradio u Malom Lošinj 1895. godine. Nabavlja i druge parobrode ("Ston"⁴ i "Gruž"), a svoju djelatnost usmjerava i na obavljanje putničko-teretnog prijevoza. Tako je brodskim linijama po ustaljenom plovidbenom redu uspostavio veze između Dubrovnika i Cavtata te između Gruža i Stona.

Razvoj parobrodarstva uvjetovao je da se naši brodovlasnici okrenu stvaranju parobrodarskih društava i u našim krajevima kako bi izdržali pritiske austrijskog i mađarskog kapitala.

p/b „Hartington“ vl. Iva Račića i dr.
DUMUS - Pomorski muzej u Dubrovniku
ulje na platnu, E. Adama 1903.g.

Potpomognut podrškom i sredstvima naših imućnijih ljudi Ivo Račić pokreće inicijativu i osniva domaće parobrodarskog društvo duge plovidbe 1891. godine pod nazivom „Unione“. Tako se kupuje parobrod duge plovidbe „Oskar“.⁵ Već 1896. godine Dubrovnik ima tri parobroda (jedina u Dalmaciji), a Ivo Račić se nalazi na čelu skupine brodovlasnika okupljenih u parobrodarskoj zajednici „Unione“ koja posjeduje sedam teretnih parobroda. U zajednici ubrzo dolazi do nesuglasica i rascjepa pa se ona dijeli na dva dijela, a Ivu Račiću i drugima iz njegove grupe pripadnu tri parobroda i to „Epidauro“, „Orjen“ i „Dan“ dok drugoj grupi pripadnu četiri parobroda („Leopoldina“, „Srd“, „Marija Immaculata“ i „Istok“) i ona nastavi radom pod istim imenom.

1909. godine Ivo Račić premješta sjedište društva u Trst misleći da će se na taj način najbolje oduprijeti pritisku stranog

³ Dr. Ivo Perić: Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću Zg. 1984.g. (Predgovor akademika Vladimira Stipetića)

⁴ Dr. Ivo Perić: Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću Zg. 1984.g- str.199. Težnja da prugu Gruž – Ston preuzmu domaći ljudi „dovela je do toga da su je preuzeli Ivo Račić i drugovi. Da sve nije bilo idealno ukazuje i ovaj detalj iz knjige dr. Perića koji se poziva na tadašnji lokalni list (PCH br.135/1907) „Oni (Račići op.aut.) su se, prethodno, bili obvezali da će za održavanje te pruge „kupiti novi parobrod“. Međutim - prema kritičkim prigovorima, njima upućenim u jednom članku – oni su „na brzu ruku“ kupili p/b „Melaniru“, koju su prekrstili u „Ston“. Tu „karkašu, koja je „kišala“ u Tršćanskoj saketi na prodaji“ platili su 4000 fiorina, „što iznaša po prilici 1,5 novčić na kilogramu, kako se kupuje staro gvožđe.“ Vasnik tako kupljenog „Stona“, da ga „učini sposobnim za vožnju, zakrpao mu je dno cementom“ i, uz to, još samo obojio ga. Svakoga je, tko je „poznavao taj brodić, obilazio strah, da se na nj ukrca“.

⁵ Dr. Ivo Perić: Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću Zg. 1984. godine str. 161. „Bio je to novi parobrod izgrađen te godine u Middlesbroughu, dug 71,32m, širok 10,51, visok 4,95, s 1.270 brt (818 nrt) i jačinom postroja od 600 KS. Upisan je u Trstu kao luci pripadnosti, imao je 16 članova posade, a zapovjednik mu je bio Ilija Račić“

kapitala. Društvo nastavlja s radom pod nazivom "Slobodna plovidba Ivo Račić", a Ivo Račić sa svojim zetom Božom Bancom⁶ nastavlja s uvećanjem brodovlja društva. Tako neposredno pred prvi svjetski rat "Slobodna plovidba Ivo Račić" posjeduje deset velikih prekooceanskih brodova i to: "Iskra", "Istina", "Izvor", "Izrada", "Izgled", "Izabran", "Marija Račić", "Epidauro", "Orjen" i "Dan" od kojih je najmanji bio "Orjen" od 3.700 BRT, a najveći, "Izabran" je imao 7.716 BRT. Ukupna tonaža brodovlja iznosila je 66.166 BRT.

Još od samih početaka Ivo Račić je i kroz imena svojih brodova iskazivao svoje domoljublje dajući im narodna imena, a dio imena brodova proizašao je iz njegove životne devise: **"IZVOR ISTINE IZVIRE IZ RADA I ONA NEKA BUDE IZGLED IZABRANOME"**⁷

Ratne godine nakon 1914-te zaustavljaju rad "Slobodne plovidbe Ivo Račić", a četiri parobroda ("Izgled", "Izabran", "Marija Račić", "Dan") koja su se zatekla na početku rata u talijanskim lukama oduzimaju talijanske vlasti dok su neki bili raspoređeni u jadranskim lukama ili ih je koristila austrijska vojska. Kraj rata dočekalo je samo šest parobroda ukupne tonaže 37.020 BRT.

Ivo Račić još tijekom rata napušta Trst i seli u Zagreb ali namjeru da tamo nastavi svoju pomorsko-trgovačku djelatnost ne uspijeva ostvariti jer početkom 1918. godine u Zagrebu naglo umire. Prvobitno je sahranjen u Trstu na tamošnjem groblju sv. Ane jer grobnica obitelji Račić još nije bila, sagrađena u Cavtatu. Tamo su također sahranjena i njegova djeca (1918.g.) kao i supruga Marija (1919.g.). Nakon što je izgrađena grobnica u Cavtatu sahranjeni su u novom Mauzoleju na groblju sv. Roka u Cavtatu.

Obitelj Iva Račića

Foto: vlasništvo JU Dubrovački muzeji Dubrovnik

⁶ Božo Banac i Marija Banac rođ. Račić vjenčali su se 1910. godine

⁷ Rudimir Roter: "Ivo Račić - pomorac i dobrotvor"

OPORUKA

Ivo Račić, umro je iznenada 23.03.1918. godine.

U nekim dokumentima pojavljuje se podatak da je Ivo Račić umro u Rimu u isto vrijeme kada i njegova djeca Marija i Edi što nije točno jer je nedvojbeno da je umro u Zagrebu.⁸

Marija Račić ud. Iva rođena je kao Marija Nike Lucija Račić (Mariji je djevojačko prezime također Račić) 15. siječnja 1852. godine i udala se u 27-oj godini za kap. Iva Račića. Umrula je 29. prosinca 1919. godine u dobi od 67 godina.⁹

Raspravljanje o cjelokupnoj njegovoj ostavini, prema tadašnjim propisima, proveo je Austrijski O.K. Pomorskog Trgovačkog Suda u Trstu, a završeno je tek 18. ožujka 1927. godine kod istog suda koji je tada postao talijanski Kraljevski Pomorsko Trgovački Sud.

Svu njegovu imovinu nasljeđuju njegova supruga Marija, za jednu polovinu, a sin Eduard i kćer Marija udata Banac, za po jednu četvrtinu.

Tragedija obitelji Račić nastavila se u toj godini tako da 13.12.1918. godine umire njegova kćer Marija udata Banac, a dva dana kasnije umire i njegov sin Eduard. Obiteljska tragedija završava smrću Marije Račić udove Iva 29.12.1919. godine u Trstu.¹⁰

"Marija Račić ud. Iva"

(Foto: vlasništvo Muzeja i galerija Konavala, Kuća Bukovac)

Imovina umrlog Eduarda po sili zakona u cijelosti prelazi na majku (nije imao oporuku) i to ona 1/4 koju je naslijedio od oca, dok imovina umrle kćeri Marije udate Banac (koja također nije imala oporuku) za jednu polovinu pripada majci Mariji (1/8 imovine Iva Račića), a druga mužu Božu Bancu (1/8 imovine Iva Račića)!

Prema navedenom u trenutku smrti Marije ud. Račić 29.12.1919. godine njena ostavina se sastojala od njene vlastite imovine i iz 7/8 imovine njenog supruga Iva Račića preminulog 23.3.1918. godine, (4/8 dijelova imovine naslijeđene direktno, 1/8 uslijed smrti kćeri Marije i 2/8 uslijed smrti sina Eduarda). Božo Banac nasljeđuje 1/8 dijelova imovine Iva Račića koja mu je pripala kao suprugu Marije Banac rođ. Račić pokojne kćeri Iva i Marije Račić koja je umrla 13.12.1918. godine.

⁸ Pogrešan podatak navodi i Vane Ivanović (posinak Boža Banca) u njegovoj knjizi autobiografije „DRUGO ZVONO“. IZDANJE Zagreb 1993. godine. Tiskara Puljko Zg. Distribucija; ZNANJE zg.

⁹ Izvor: www.myheritage.com.hr

¹⁰ „Ana Tironi i Vice Miljan, potpisani kao unuci Marije Račić, nisu bili - u pravom smislu rodbinskog nazivlja - njezini unuci. Pomorski kapetan i doktor prava Vice Miljan, bio je sin sestre Iva Račića, udate za Antuna Miljana, pomorskog kapetana iz Cavtata (Narodna svijest br. 2/1920 1 i br. 26/ 1924 4). Prema tome Vice Miljan je bio nećak (neput) Iva Račića i, kao takav, neispravno se nazvao unukom Račićeve supruge Marije.“ - Ivo Perić: Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću - str. 223

Oporuku je Marija Račić sačinila u Trstu 27.08.1919.godine raspolažući kako svojom vlastitom imovinom tako i imovinom pokojnog supruga Iva koju je naslijedila, te imovinom sina Eduarda koja je pravom nasljedstva prešla na majku. Temeljem istog prava Marija Račić je raspolagala i dijelom imovine svoje pokojne kćeri Marije udate Banac (dok je drugi dio te imovine naslijedio njen suprug Božo Banac).

Marija udova Račić sačinila je oporuku četiri mjeseca prije svoje smrti, nakon tragedije koja je pogodila njenu obitelj. Oporuku je proglasio Kotarski sud civ. u Trstu 3.01.1920.godine dok su ostavinske rasprave provedene znatno kasnije.

Oko valjanosti te oporuke bilo je dosta glasina da je ona falsifikat jer da je postojala druga oporuka koja je uništena. Tako Vane Ivanović u svojoj autobiografiji navodi: ¹¹

„Napotpuno iznenađenje Bože Banca, testament preminule udovice, dogovoren sa Božom Bancem koji je osobno prisustvovao potpisivanju, umjesto odbora zaklade od tri člana pod predsjedništvom Bože Banca i umjesto punomoći zaklade da je Božo Banac predstavlja u brogarskom poduzeću, imenovan je jedan drugi čovjek. Ne spominjem mu ovdje ime (dr.Miše Kolin – opaska autora) jer je Dubrovnik godinama bio pun glasina i sumnji o vještom krivotvorenju potpisa gospođe Račić na toj oporuci i o uništenju originalnog testamenta. Što je Božo Banac sam vjerovao nijesam nikada uspio ustanoviti. ...Odbacio je sve savjete da kod suda pokuša dokazati očiglednu ništavost ovog iznenađujućeg testamenta. Jednostavno se dogovorio sa tim iznenadnim upravnikom zaklade da će on osobno otkupiti sve dionice poduzeća koje su testamentom prispjele u ruke zaklade.¹² U engleskim funtama plaćena je cijena za dionice na osnovu vrijednosti brodova i na osnovu knjiga poduzeća, potvrđena od nezavisnih britanskih stručnjaka. Isplatu je trebalo obaviti smjesta. Tu je Bancu pomogao poznati škotski brodograditelj Sir James Lithgow sa kojim je Banac u Glasgowu svojedobno učio brogarske poslove, i opet, Royal Bank of Scotland. Upravniku zaklade ponuđen je jedan broj dionica kao dar, što je on primio. Daljnji historijat te zaklade i skandali koji su pratili zakladu nijesu dio moje autobiografije. Više-manje svaki stariji Dubrovčanin mogao bi zainteresiranim čitateljima stvar rasvijetliti.“

U novinama je bilo i napisa koji su se pojavili nakon smrti kap. Iva Račića da je njegova oporuka nestala opisujući to na jedan malo čudan i nevjerovatan način. Naime, pisalo je da je Marija Račić prilikom vraćanja u Trst svoju prtljagu predala nekom „fakinu“ (nosaču) koji je prtljagu trebao prenijeti do njene kuće, ali kada je stigla kući primijetila je da joj nema malog ručnog kufera u kojem se nalazila zlatnina, dragulji, novac ali i oporuka pokojnog supruga. Prijavila je policiji koja je uhapsila tog „fakina“ ali je on tvrdio da je nevin.¹³

Da li je ili nije bilo dogovora između Bože Banca i dr.Miše Kolina ovako kako navodi Vane Ivanović to je upitno jer svi podaci koje on iznosi u svojoj autobiografiji „Drugo zvono“ i nisu vjerodostojni, a u vrijeme smrti obitelji Račić on je imao tek šest godina. U narednim godinama njega kao mladića i posinka Bože Banca sigurno nisu puno zanimale transakcije koje su se odvijale dok je još bio dijete. Međutim, činjenica ostaje da su transakcije dr. Miše Kolina i Bože Banca sigurno napravljene i u konačnosti da su oštetile zakladnu imovinu. S druge strane Vane Ivanović kad govori o dr.Kolinu kaže **„Ne spominjem mu ovdje ime...“** Što nije slučajno jer on svoju autobiografiju piše desetljećima iza svih tih događanja, a spominjanje dr.Kolina značilo bi spominjanje i njegovih nasljednica tj. njegovih dviju kćeri koje su obje bile udane za engleske plemiće, a to je krug u kojem se Vane Ivanović kretao!

Ostavinska rasprava iza pokojnog Iva Račića dovršena je tek 18.03.1927. godine u Trstu a nakon toga su se mogle provesti i ostavinske rasprave iza Marije udove Račić.

Marija ud. Račić imala je svoje redovno boravište u Trstu na dan njene smrti te je za raspravljanje i odlučivanje o ostavini iza njene smrti bilo određeno da se to rješava kod talijanske Kraljev. Preture u Trstu koja je proglasila oporuku, a na kraju

¹¹ Vane Ivanović, autobiografija „Drugo zvono“ str. 58-59

¹² Udjeli u brodovima iznosili su 71,01% cjelokupne naslijeđene imovine

¹³ PCH (list Prava Crvena Hrvatska br.679/1918 ("Ukrađena oporuka pok. kap.Iva Račića)

je zaključkom od 25.03.1927. godine utvrdila da je nadležna za provođenje ostavinske rasprave ali samo u pogledu nekretnina koje se nalaze u Italiji.¹⁴

Kr.Pretura u Trstu je svojim zaključkom od 25.01.1928.godine (Br. A I/20 – 37-IV dosudila Pomorsko trgovačkoj akademiji Ivo Račić sve nekretnine koje su se nalazile u Trstu, i time je ostavinska rasprava za nekretnine u Trstu završena.

Kotarski sud u Dubrovniku proveo je i dovršio 30.11.1930.godine, ostavinski postupak iza smrti Marije ud.Račić za svu ostalu imovinu kako nekretnine u Kraljevini Jugoslaviji tako i sve pokretnine i svu ostalu imovinu gdje god se nalazila.

Marija udova Račić odredila je sudbinu svoje imovine na način da je prvenstveno odredila da rješava **"... svake kmetske veze kmetove i polovnike moga očinstva Plat-Župa, i neka budu njihove zemlje proste i slobodne"**, a potom je dio svoje imovine ostavila dijelu rodbine i osobama koje su o njoj brinule. Kuću u Cavtatu i trgovačku tvrtku ostavila je svom zetu Božu Bancu.

Pored odredbe da baštinik od imovine sagradi grob s kapelom na groblju u Cavtatu u kojem će počivati njen muž, djeca i ona, Marija udova Račić određuje općim baštinikom **"... POMORSKO TRGOVAČKU AKADEMIJU KOJA ĆE SE USTANOVITI U DUBROVNIKU, I NOSITI ĆE IME MOGA MUŽA, IVA RAČIĆA, NA NJEGOVU USPOMENU"**.¹⁵ U pogledu akademije koja se ima ustanoviti ona određuje slijedeće:

"Akademiju će moći pohađati i žensko.

U pogledu akademije njene ustanove, njenog statuta, početka djelovanja, financiranja, programa i mjesta na komu će biti smještena, čuti će se mišljenje strukovnjaka, a odlučan će biti o svemu izrijek moga oporučnog izvršitelja i administratora i što on odredi.

Želim da se akademija smjesti u mojoj kući na Pločama.¹⁶

Ako bi radi prilika moja ustanova, kako je sada zamišljam trebala preinaku, izvršit će se prema izrijeku moga oporučnog izvršitelja i administratora, komu su najbolje poznate moje misli i želje i svrha za koju sve činim. Akademija će imati svoga kuratora, a njegova će zadaća biti određena u statutu škole.

Prvim kuratorom imenujem moga oporučnog izvršitelja a on će imenovati svoga nasljednika i tako unaprijed svaki svoga. Kurator će imati na srcu interes i napredak moje ustanove za dobro našega naroda, pa zato neka bude imenovan uvijek čovjek, koji će imati dobru volju da koristi narodu putem moje ustanove.

Nagrada će mu biti 10.000.- (desettisuća) franaka na godinu i platit će mu se efektivni troškovi. Akademija bi se uglavnom izdržavala od dobiti kapitala uloženog u moru. Kad bi bilo korisno po moju ustanovu, prodat će se isto tako i kuće i zemljište u Trstu i drugovdje.

Imadu li se karati ili kuće prodati ili u opće moje biće realizovati i drukčije uložiti, o tomu će odlučivati moj oporučni izvršitelj i administrator. Moj će oporučni izvršitelj stupiti u posjed cijele moje imovine i vladati će njome kako oporučni izvršitelj, dok zakon to predviđa, a iza toga će vladati kako administrator.

Oporučni izvršitelj i administrator će isključivo po svome sudu i uviđavnosti vladati mojom imovinom, realizovat je i na novo ulagati, a u to se neće uplitati nikakva vlast.

¹⁴ (rješenja Kr. Preture, Trst dd. 8.7.1920 - Br.A II/20-5; dd.3.12.1925 Br. A I/20-4; dd.25.3.1927 Br. A-I/20-31/IV)

¹⁵ Škola izgrađena tek 1954. godine i pored zaključka Upravnog odbora, tih godina nikada joj nije dano ime pok. kap. Iva Račića

¹⁶ Iako je odredba u oporuci Marije Račić izričita nije škola nikada izgrađena na Pločama

Imenujem oporučnim izvršiteljem i administratorom moje imovine dr. Mišu Kolina, koji će ujedno biti i prvi kurator moje ustanove “

Ostaviteljica također oporukom određuje:

“Ako dohoci budu dotjecali određujem da se ustanovi 4 do 12 stipendija za siromašne đake iz Plata (Župa) i iz Cavtata, koji će pohađati školu moga muža.¹⁷

Broj i iznos stipendija utanačivat će kurator akademije i on će ih razdavati među natjecatelje, dvije trećine među muške, jednu trećinu među ženske“.

Kako se iz teksta oporuke može zaključiti ostaviteljica je htjela ostvariti san svoga supruga, da se od njihove imovine ustanovi u Dubrovniku Pomorsko-trgovačka akademija koja će nositi njegovo ime. Kako je u to vrijeme u Dubrovniku postojala Pomorska škola (srednja) vjerojatno je da ostaviteljica nije mislila na osnivanje još jedne škole istog ranga već je sigurno njena namjera bila u pravcu osnivanja jedne visokoškolske ustanove pomorsko trgovačkog smjera.

Značajno je primijetiti da je te, davne 1919.godine ostaviteljica željela da Akademiju pohađaju i žene a također i da se jedna trećina stipendija daje ženama. Takva odredba privukla bi pažnju i danas .

Oporučiteljica Marija Račić pok.lva u svojoj oporuci koju je sačinila u Trstu 27.08.1919. godine između ostalog određuje:

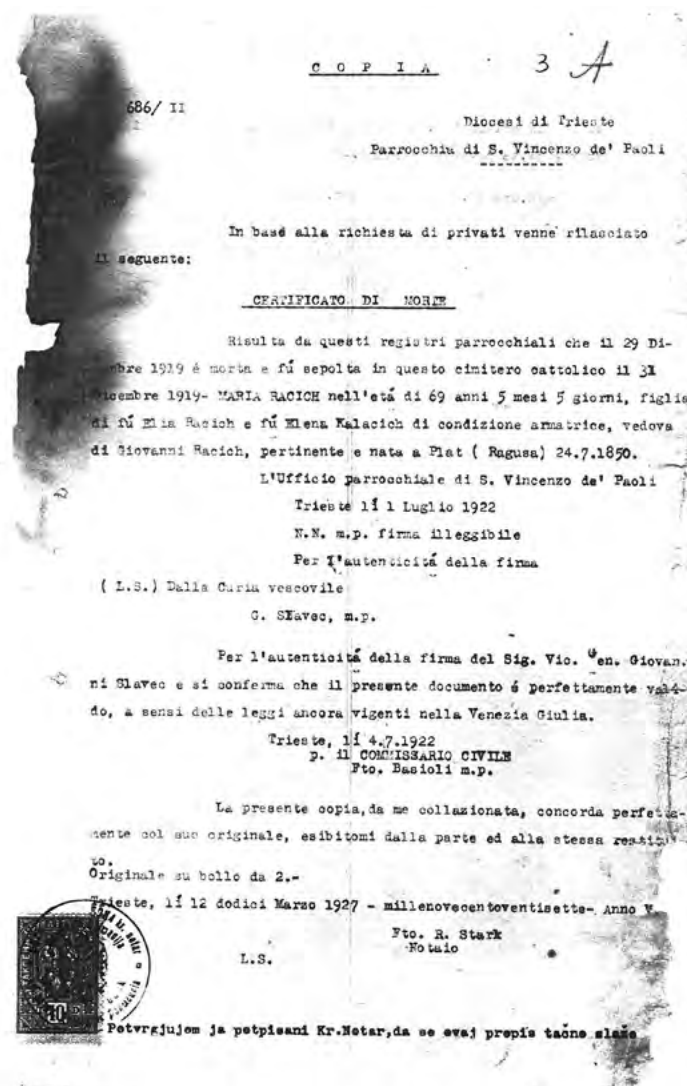
„Moj će baštinik sagraditi na crkvenom grobištu u Cavtatu grob sa kapelom, u komu će počivati moj muž, naša djeca i ja.

Sagradit će i hram, a nacrt i radnju će izvršiti umjetnici srpske narodnosti.

U pogledu groba i hrama, nacрта, natpisa i troška slušat će se odredbe mog oporučnog izvršitelja i administratora.“

Iz današnje perspektive možda može začuditi ovakva želja ostaviteljice posebno kad se ima u vidu sve što se događalo oko realizacije izgradnje Mauzoleja obitelji Račić u Cavtatu. Međutim, treba prvenstveno imati u vidu da se radi o 1919-oj godini dakle neposredno nakon okončanja velikog svjetskog rata te svih okolnosti koje su se događale 1919.godine za trajanja mirovne konferencije u Versaillesu (Versaju) za vrijeme koje je Božo Banac (zet Iva i Marije Račić) bio član delegacije u Parizu (Versaju). O tom razdoblju govori njegov posinak Vane Ivanović u autobiografiji „Drugo zvono“¹⁸ te navodi:

„Božo Banac je bio iz patriotizma vezan za Jugoslavenski odbor u Londonu za vrijeme rata, a i zbog svog osobnog prijateljstva sa Franom Supilom, dr.Antom Trumbićem i Meštrovićem, a potom i sa članovima Srbima,

¹⁷ Niti ova želja oporučiteljice nije do kraja ispoštivana

¹⁸ Vane Ivanović, "Drugo zvono" 1993. godine Tiskara PULJKO Zagreb

te kao organizator financijske potpore tom Odboru.

Na kraju rata Božo Banac je bio član delegacije u Parizu za Versajski kongres“

Marija Račić – majka očito je, iz svih dostupnih podataka, voljela svog zeta Božu Banca i upravo iz toga je sigurno proizašla i njena naklonost prema njemu iskazana u samoj oporuci! Ali, tih godina je već postojalo prijateljstvo između njene kćeri Marije supruge Božu Banca sa Ivanom Meštrovićem i nije baš razvidno koliko je to bilo po volji majci Mariji jer je možda mislila da bi to moglo utjecati na brak njene kćeri!?

Kako je te godine bilo govora oko izgradnje groba-hrama u Cavtatu između Marije Banac i Iva Meštrovića (što svakako nije promaklo pozornosti majke Marije) to onda ne čudi odredba o tome tko će izraditi nacрте hrama-groba u Cavtatu kao i provesti njegovu gradnju! Naglašavajući u oporuci da će to učiniti „**umjetnici srpske narodnosti**“ nameće se mogući zaključak da je majka Marija željela izbjeći da to učini Ivan Meštrović!? Ali kako je odredila da o svemu tome brine njen „**oporučni izvršitelj i administrator**“ (dr.Miše Kolin – op.a.) u narednim godinama angažiran je Ivan Meštrović (nedvojbeni prijatelj Božu Banca i njegove supruge pok. Marije Banac rođ. Račić).

Imenujući za izvršitelja oporuke dr. Mišu Kolina Marija udova Račić je očito izabrala osobu u koju je imala neograničeno povjerenje, vjerujući da će sve ono što je zamislila ostvariti na najbolji mogući način. Samo osobi u koju je zaista vjerovala mogla je dati neograničena ovlaštenja u upravljanju ogromnom imovinom. Još prije Drugog svjetskog rata u brojnim napisima koji su se odnosili na upravljanje Zakladom i rad dr.Miše Kolina naglašavalo se da je ona to učinila vjerujući u čovjeka ali da to sigurno **“ne bi učinila i po drugi put kada bi kojim slučajem uskrsnula od mrtvih i vidjela da je imovina zaklade još uvijek u rukama izvršitelja oporuke, a da je san njen i njenog muža još uvijek na papiru “**.¹⁹

Naravno, ovakva neograničena ovlaštenja dovela su izvršitelja oporuke u situaciju da je s imovinom mogao raditi gotovo što je htio. To se kasnije pokazalo pogubnim kako za samu imovinu tako i za ostvarenje ciljeva oporučiteljice.

Završetkom ostavinskih postupaka u Trstu i Dubrovniku cjelokupna imovina Marije ud.Račić prešla je i formalno u vlasništvo Pomorsko Trgovačke Akademije Ivo Račić.

Prema tada važećim zakonima Velikom Županu Dubrovačke oblasti podnesena je oporuka Marije ud. Račić radi prihvaćanja zadužbine (zaklade) što je Veliki Župan svojim rješenjem broj 15537/26 od 8.09.1926. godine i prihvatio onako kako je odredila ostaviteljica imenujući svojim baštinikom „Pomorsko Trgovačku Akademiju Ivo Račić“ u Dubrovniku.

Dosudnica

¹⁹ "Hrvatski dnevnik" od 28.07.1940. godine

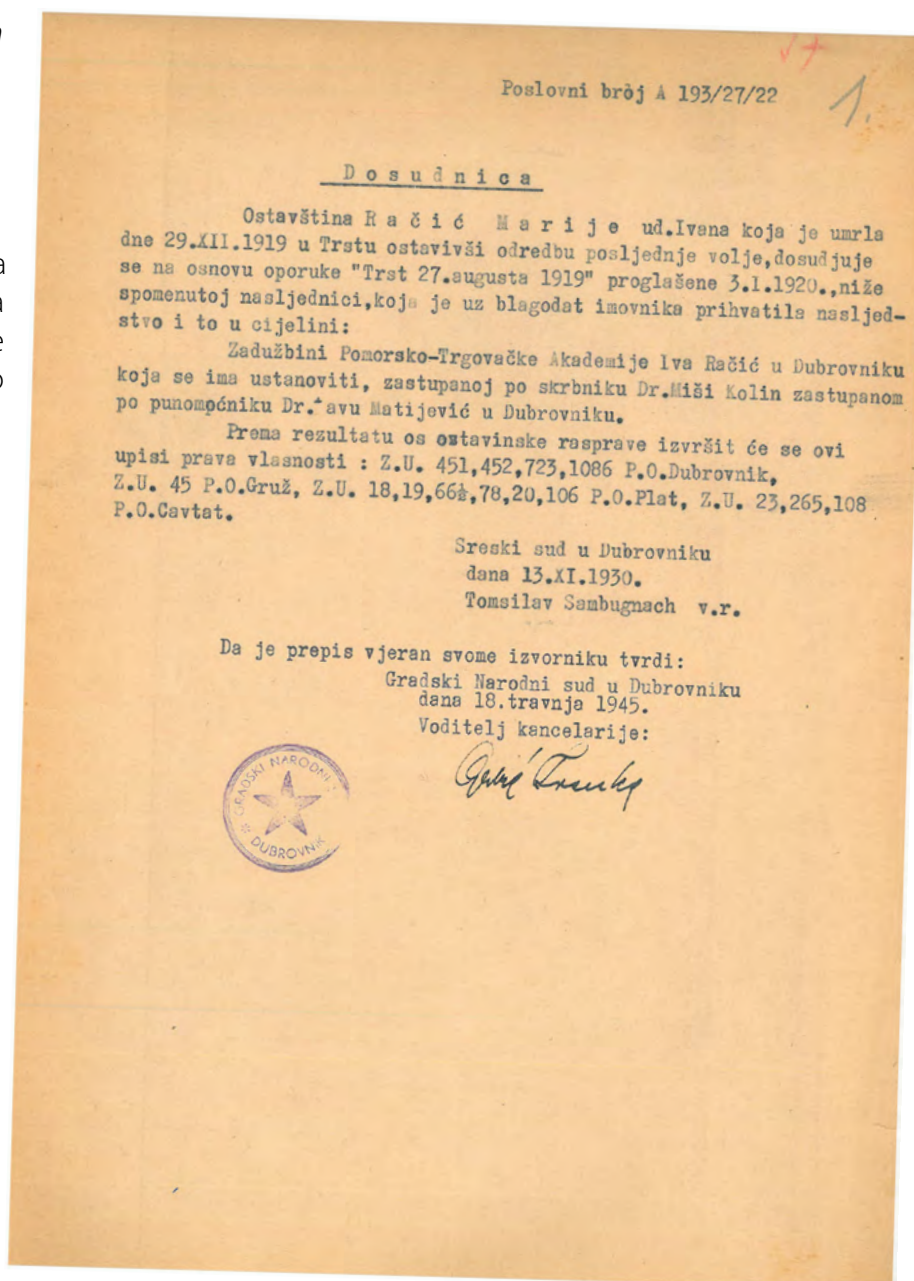

Foto: vlasništvo JU Dubrovački muzeji Dubrovnik
Marija Račić ud.Iva

Opomina
KOPIJA

✓ Pri zdravoj pameti odregjujem o mojoj imovini ovako:

Rješavam svake kmetске veze kmetove i polovnike moga očinstva Plat-Župa, i neka budu njihove zemlje proste i slobodne.

Svakome od neputova i nepuća t.j. svakome sinu i kćeri od braće i sestara moga muža ostavljam po 2000.- (dvije tisuće franaka).--

Vici Miljanu ostavljam sve što se srebra, pokućstva i domaće sprema nagje o mojoj smrti u kući, gdje stanujem. Zlato, biser i drago kamenje ostavljam Ani Tironi.- Neka Vice Miljan daše službi pokućstvo njihovijeh soba.

Sobarici koja bude u mojoj kući pri mojoj smrti ostavljam 3000.- (tri tisuće), a kuharici 1500.- (tisuću i pet stotina) franaka.--

Momu zetu Božu Banou ostavljam kuću u Cavtatu, u kojoj se je naša Marija rodila, i sve što se u njoj pokućstva nagje i vrt oko kuće, kako je zidom omeđen, te onoliko zemljišta zvatog Ivušino koliko se nalazi u pravcu zida s gornje strane.- Na ovome zemljištu će se sagraditi hram.

I moju trgovačku firmu ostavljam momu zetu, a Vice Miljan će ostati kako je i danas, u istoj službi, kako je već moj dobri muž odredio.--

Moj će baštinik sagraditi na crkovnom grobištu u Cavtatu grob sa kapelom, u komu će počivati moj muž, naša djeca i ja.-

Sagradit će i hram, a nacrt i radnju će izvršiti umjetnici srpske narodnosti.--

U pogledu groba i hrama, nacerta, natpisa i troška slušat će se odredbe moga oporučnog izvršitelja i administratora.--

Općim baštinikom cijele moje imovine imenujem

POMORSKO-TRGOVAČKU AKADEMIJU, koja će se ustanoviti u DUBROVNIKU, i nositi će ime moga muža, IVA RAČIĆA, na njegovu uspomenu.

Akademiju će moći pohagjati i ženske.

U pogledu akademije, njene ustanove, njenog statuta, početka djelovanja, financiranja, programa i mjesta na komu će bit smještena, čuti će se mnijenje strukovnjaka, a odlučan će biti o svemu izriječ moga oporučnog izvršitelja i administratora i što on odredi.

Želim da se akademija smjesti u mojoj kući na Pločama.

Ako bi radi prilika moja ustanova, kako je sad zamišljam, trebala kakvu preinaku, izvršit će se prema izrijeku moga oporučnog izvršitelja i administratora, komu su najbolje poznate moje misli i želje i svrha, za koje sve činim.

Akademija će imati svoga kuratora, a njegova će zadaća biti odregjenja u statutu škole.

Prvim kuratorom imenujem moga oporučnog izvršitelja a on će imenovat svoga nasljednika i tako unaprijed svaki svoga. Kurator će imati na srcu interes i napredak moje ustanove za dobro našega naroda, pa zato neka bude imenovan uvijek čovjek, koji će imati dobru volju da koristi narodu putem moje ustanove.

Nagrada će mu biti 10.000 (deset tisuća) franaka na godinu i platit će mu se efektivni troškovi.

Akademija bi se u glavnom izdržavala od dobiti kapitala uloženog u moru. Kad bi bilo korisno po moju ustanovu, prodat će se karati isto tako i kuće i zemljišta u Trstu i drugdje.

Imadu li se karati ili kuće prodati ili u onće može biće realizovati i drukčije uložiti, o tomu će odlučivati moj oporučni izvršitelj i administrator. Moj će oporučni izvršitelj

stupiti u posjed cijele moje imovine i vladati će njome kako oporučni izvršitelj, dok zakon to predviđa, a iza toga će vladati kako administrator.-

Oporučni izvršitelj i administrator će isključivo po svojoj volji i na sudu i javnosti vladati mojom imovinom, realizovat je i na novo je ulagati, a u to se neće uplićati nikakva vlast.-

Imenujem oporučnim izvršiteljem i administratorom moje imovine Dra. MIŠU KOLINA, koji će ujedno biti i prvi kurator moje ustanove.-

Plaća administratora bit će 10.000.- (deset tisuća) franaka na godinu.-

Administrator moje imovine i kurator može ali ne mora da bude jedna ista osoba.-

Ako dohaci budu dotjecali odreggujem da se ustanove 4 do 12 stipendija za siromašne dječake iz Plata (Župa) i iz Cavtata, koji će pohađati školu mog muža.-

Broj i iznos stipendija utanačivat će kurator akademije i on će ih razdavati među natjecatelje, dvije trećine među muške, a jednu trećinu među ženske.-

Moja je želja da pomorsko društvo, prozvano po momu mužu nosi i u buduću njegovo ime, i množi broj parobrođova.- Neka su zato momu zetu uvijek na pameti trud i misli njegovoga tasta, mog miloga muža, i neka mu budu sveti ime i uspomena njegova.-

Ako bude želja Dra. Kolina da stanuje na Pločama, neka uživa dok je živ kuću i zemljište kupljeno od Pugliesi.-

Molim ga da po duši izvrši sve onako kako je moj san, i zato neka mu je blagoslov i mojih žrtvih i moj.-

««« Ovo je moj testament.-

Marija ud. Račić s.r.

Trst, 27. avgusta 1919. »»»

Pubblicato
R. Giudizio Distrettuale civ.
Trieste li 3.1.1920
Brelisch m.p.

La presente copia concorda perfettamente coll'originale
Trieste, li 14 Giugno 1921
L.S. Stalio m.p.

Si certifica essere autentica la firma
apposta dal Sigr. Giovanni Stalio
capo cancelliere presso questa Pretura

DIRIGENZA
della REGIA PRETURA
Trieste, li 21 luglio 1925

Il Pretore Dirigente:
L.S. Poliak m.p.

Si certifica l'autenticità della firma del Signor
Cav. C a m i l l o P o l i a k , giudice
con funzioni di Pretore in Trieste.

DALLA PRESIDENZA DEL R. TRIBUNALE CIVILE E PENALE

Trieste, li 2 Maggio 1927 A/V.

IL CONSIGLIERE DI CASSAZIONE
PRESIDENTE DEL TRIBUNALE CIVILE E PENALE

Dr. Perissich m.p. L.S.
(dott. Antonio Perissich)

Visto per la legalizzazione della
firma del presidente comm. ANTONIO
PERISICH

Trieste, li 2 maggio 1927

Anno V

IL PRIMO PRESIDENTE
della CORTE D'APPELLO

L.S. A. Mangara m.p.

Potvrđujem ja potpisani Kr. Notar, da se ovaj prepis tačno slaže
sa svojim originalom, koji mi je bio pokazan na uvid i sravnanje,
te povraćen stranci.-

DUBROVNIK, dne 10. deset MAJA 1927. devetsto dvadeset i sedme.-

Ant. Perissich
M. Notar

IMOVINA

Na osnovu provedenih ostavinskih rasprava u Trstu i Dubrovniku može se zaključiti da je imovina Zaklade nastala od:

1. vlastite imovine Marije udove Račić,
2. ostavinske imovine Iva Račića pripale Mariji udovi Račić,
3. ostavinske imovine Iva Račić pripale sinu Eduardu kao i eventualne njegove vlastite imovine, a preko majke Marije,
4. ostavinske imovine Iva Račića pripale kćeri Mariji udatoj Banac i eventualno njene vlastite imovine, a preko majke Marije,
5. ostavinske imovine Iva Račić pripale kćeri Mariji udatoj Banac, a po njoj njezinom suprugu Božu Bancu od kojega je Zaklada taj dio kupila da bi objedinila cijeli imetak pok. Iva Račića u svojim rukama.

Ovo je imovina s kojom je Zaklada raspolagala po smrti ostaviteljice i kojom je dr. Miše Kolin kao izvršitelj oporuke neograničeno upravljao. U konkretnom određivanju što se na pojedini dio imovine odnosi nastaju i pravi problemi koji se, usprkos traženjima, nisu mogli riješiti do danas. Kako to nije ranije učinjeno danas više nije ni moguće, jer su sudionici tadašnjih postupaka (1919. - 1930. godine) već umrli. Podaci s kojima se raspolaže, a to su prvenstveno oni koje je do početka Drugog svjetskog rata davao dr. Miše Kolin, ostavljaju niz otvorenih pitanja o kojima će kasnije biti riječi.

Prema podacima i izvještajima, a posebno onom koji je sačinio dr.Kolin kada je podnosio prijedlog 26.12.1930. godine nadzornoj zadužbinskoj vlasti - Banskoj upravi Zetske Banovine u Cetinju - za odobrenje Statuta Zaklade, Zaklada je raspolagala slijedećom imovinom:

1. Iz nekretnina u Trstu i to upisanih u zemlj. knjiž. ul. br. 915 Trst-grad, 164 Quadriella teritoria, ul.3238, Chiarbola inf.grad, ul.br. 24, 25, 26, 943 i 1235 Rozzol teritoria, sve to procijenjeno u ostavinskom postupku Lit.1,189.244.15 . Ove nekretnine realizirane su prodajom i postignuta je netto kupovina od dinara 4,759.405.27 prema iskazu bilance za godinu 1930.
2. Iz nekretnina u našoj državi, koje se sastoje iz onih upisanih u ul.br.451,452,723 i 1086 p.o. Dubrovnik, broj 45 p.o. Dubrovnik II (Gruž), dijela uloška br. 18,19,66 1/2, 78, 20 i 106 p.o. Plat, te konačno ul.br.23, 265 i 108 p.o. Cavtat, koje nekretnine su u ostavinskom postupku u Dubrovniku procijenjene s dinara 43.562.13. Ove nekretnine nisu prodane a bilancirane se u godini 1930 s dinara 475.585.70.
3. Iz potraživanja prema raznim pravnim ili fizičkim osobama (realizirano prema bilanci za 1930.godinu dinara 744.178.82)
4. Iz gotovog novca od dinara 671.44
5. Iz trgovačke robe realizirano prema iskazu bilance za 1930.godinu s dinara 87.853.23
6. Iz pokućstva bilancirano u godini 1930-oj s dinara 11.058.25
7. Iz parobroda i to brodova:

„DAN“	9 i 1/4	karata
„ORJEN“	10 i 3/16	karata
„ISKRA“	6 i 31/64	karata
„IZVOR“	7 i 15/32	karata
„ISTINA“	8 i 15/64	karata
„IZRADA“	8 i 57/64	karata
„IZABRAN“	9 i 123/128	karata
„IZGLED“	7 i 1/32	karata
„MARIJA RAČIĆ“	21	karata
„EPIDAURO“	1 i 7/16	karata

Slobodna plovidba Ivo Račić i dr., sa sjedištem u Trstu, koja je započela djelovati sa tri parobroda („Dan“, „Epidauro“ i „Orjen“), nabavila je, dakle, u toku 1910. g. pet novih parobroda („Iskra“, „Istina“, „Izabran“, „Izvor“ i „Izrada“). U 1911. g. nabavila je 1 novi parobrod („Izgled“), a u 1912. g. također 1 novi parobrod („Marija Račić“). Tako je to društvo krajem 1912. g. imalo ukupno 10 parobroda, o kojima поближе govori ovaj pregled²⁰:

Parobrod	Brt	Mj. i g. izgradnje	Br. posade
„Epidauro“	2095	Jarrow 1884.	17
„Orjen“	2363	Trst 1900.	20
„Dan“	4283	Sout Shields 1907.	26
„Izvor“	4176	Stockton on Tyne 1898.	24
„Iskra“	4150	Sunderland 1902.	24
„Istina“	3544	Sunderland 1910.	24
„Izabran“	3892	Sunderland 1910.	24
„Izrada“	3539	Sunderland 1910.	24
„Izgled“	4434	Sunderland 1911.	24
„Marija Račić“	4191	Sunderland 1912.	24

Zapovjednici tih parobroda u 1913. godini (idući njihovim poretком u tom iskazu) bili su: M. Bete, V. Miletić, M. Kukić, M. Fićac, V. Miljan, M. Tomljanović, F. Randić, I. Dujmić, I. Čipolović i F. Vodnica.²¹ Na tim parobrodima, koji su ukupno imali 36.667 brt, plovio je 231 član posade.

Od tih 10 parobroda Ivo Račić je bio jedini vlasnik samo parobrodu „Marija Račić“, dok je u ostalih 9 parobroda bio suvlasnik, i to: u „Epidauro“ — sa još 10 suvlasnika, u „Orjenu“ — sa još 43 suvlasnika, u „Danu“ — sa još 41 suvlasnikom, u „Izvoru“ — sa još 21 suvlasnikom, u „Iskri“ — sa još 28 suvlasnika, u „Istini“ — sa još 7 suvlasnika, u „Izabranu“ — sa još 25 suvlasnika, u „Izradi“ — sa još 7 suvlasnika i u „Izgledu“ — sa još 34 suvlasnika.

tramvaja, banaka, Tršćanskog Loyda i td.) zajedno s dividendama procijenjenim s dinara 496.297.10 a realiziranih prema bilanci za 1930. godinu sa dinara 1,297.126.76

Prema iznesenom vrijednost imovine Zaklade u 1930-oj godini iznosila je ukupno dinara 25,908.084.13.

Kako je teško s današnje distance dobiti pravu sliku o veličini ove imovine najbolje je dati pregled koliko je koja vrsta imovine sudjelovala u ukupnoj vrijednosti

1.	Nekretnine u Trstu	18,37%
2.	Nekretnine u Hrvatskoj	1,85%
3.	Potraživanja	2,87%
4.	Gotovina	0,0025%
5.	Trgovačka roba	0,34%
6.	Pokućstvo	0,042%
7.	Parobrodi	71,01%
8.	Udio u „Dubrovačkoj plovidbi“	0,24%
9.	Udio u parobrodu „F.A.“	0,25%
10.	Vrijednosni papiri	5,00%

Interesantan je podatak o stanju brodovlja Slobodne plovidbe „Ivo Račić“ u godini 1913. dakle neposredno prije početka

1. Svjetskog rata.²⁰

Svi ovi karati²¹ procijenjeni su s dinara 4,910.014.56. Toj svoti se ima pribrojiti 1/8 kupljenog dijela od Boža Banca procijenjena s dinara 625.770.07 što sve skupa čini dinara 5,535.784.63 realiziranih prema bilanci za 1930. godinu za funti sterlinga 52.000.- preračunato u dinare prema istoj bilanci sa dinara 18,398.290.50.

8. Iz udjela u obalnoj „Dubrovačkoj plovidbi“ koji je procijenjen s dinara 16.000.- a realiziran prema bilanci 1930. godine sa dinara 63.840.-

9. Iz udjela u parobrodu „F. Artelli“ procijenjen s dinara 6.650.- a realiziran prema bilanci 1930. godine sa dinara 66.074.18

10. Iz vrijednosnih papira koji se sastoje iz raznih akcija trgovačkih poduzeća (tvornice cementa,

²⁰ Ivo Perić: Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću - str.195

²¹ „karat“ - dio/dijelovi vlasnosti broda od 1 do 24, „Pomorski riječnik“ - R. Vidović, „Logos“ 1984. godine

Prema iskazu dr. Miše Kolina datom 1946.godine imovina obitelji Račić iznosila je 1919. godine:

- AKTIVA kruna 99,144.048.48
- PASIVA kruna 23,593.703.17

Početna čista imovina iznosila je 75,550.345.31 kruna

Podatke o vrijednosti imovine treba uzeti s velikom rezervom jer ih je iskazao upravitelj Zaklade dr. Miše Kolin koji je Zakladom upravljao 20 godina, a da nikada nije provedena prava i potpuna kontrola njezinog financijskog poslovanja. Posebno se to odnosi na iskazane vrijednosti nekretnina u Trstu i parobroda, pa bi povećanjem upravo tih dijelova imovine postotak ostale imovine u ukupnoj imovini bio još niži.

Gruž 1880.g.

Veliki gat u Gružu 1902.g.

DR. MIŠE KOLIN

(kurator i administrator Zaklade)

Marija udova Račić očito nije bila obična domaćica već je bila, kako sam dr. Miše Kolin kaže, ***“poslovima vješta i preduzimljiva žena koja je svesrdno pomagala svoga muža Iva Račića u njegovom radu i stjecanju imetka”***.

S njima je dugi niz godina radio dr. Miše Kolin pa je očito iz tog odnosa, a posebno iz neograničenog povjerenja koje je u njega imala obitelj Račić, kasnije i sama Marija udova Račić, proizašlo i određivanje baš njega za prvog kuratora i administratora Zaklade sa svim ovlaštenjima koja su mu dana oporukom. Radeći s njima niz godina dr. Kolin je očito bio dobro upućen u poslove obitelji Račić pa je Marija udova Račić smatrala da će osoba koja poznaje njihove nazore i principe rukovanja s imovinom, kao što je to znao dr. Miše Kolin, uspješno upravljati njihovom imovinom i ostvariti namjenu i ciljeve ostaviteljice. O neograničenom povjerenju u dr. Kolina najbolje govori sam tekst oporuke kojom se dr. Kolin određuje ***“općim izvršiteljem i administratorom”*** s pravom da imenuje svog nasljednika i s pravom da odlučuje o prodaji imovine. Posebno se naglašava ***“Oporučni izvršitelj i administrator će isključivo po svome sudu i uviđavnosti vladati mojom imovinom, realizovat je i na novo ulagati, a u to se neće uplitati nikakva vlast”***.

Dr. Miše Kolin (oca Ivana i majke Antonije rođene Feregja) rođen je 24.08.1880. godine u Dubrovniku, doktorirao je pravne nauke i živio je do 1930. godine u Trstu a potom u Zagrebu i Dubrovniku. Godine 1922. oženio se Anom Tironi nećakinjom Iva i Marije Račić (Ivo i Marija Račić bili su bliski rođaci) u kojem braku je imao dvije kćeri.

Neograničeno ovlaštenje dr. Miše Kolin počinje koristiti neposredno nakon smrti Marije udove Račić i cjelokupno poslovanje zakladnom imovinom do kraja 1931. godine ostaje nejasno jer, kako je to kasnije utvrđeno, dr. Kolin propisane poslovne knjige za to prvo desetogodišnje razdoblje nije vodio već ih je naknadno dao sačiniti negdje 1930-te godine.

Statutom koji je dr. Kolin kao kurator i administrator Zaklade podnio na odobrenje nadležnoj nadzornoj vlasti, a koji je odobren rješenjem Ministarstva prosvjete²², sam je sebi potvrdio gotovo neograničena prava u upravljanju i raspolaganju imovinom ali sada s odobrenjem nadležnog organa. To je u narednom razdoblju dovelo do velikih poteškoća, posebno u nemogućnosti nadležnog organa da smjeni upravitelja ako ocijeni da nesavjesno upravlja imovinom. Razrađujući volju ostaviteljice dr. Kolin u Statutu od 31.08.1931. godine sebi daje neograničenu vlast te utvrđuje stvaranje nasljedne uprave bez obzira na moralne kvalitete i materijalno stanje nasljednika upravitelja. Također utvrđuje i pravo da odlučuje o programu nastave buduće akademije, uz jednu ogradu, da je dužan saslušati stručnjake i da dovede plan i program nastave u sklad s državnim nastavnim zakonskim propisima. Iako je po tadašnjim propisima ovakvo reguliranje bilo u direktnoj suprotnosti s principima nastave (jer o nastavnom planu i programu može odlučivati samo vlast) Ministarstvo prosvjete je odobrilo ovakav Statut. Gledajući samo s ovog aspekta bilo je nužno izmijeniti Statut ali tadašnji Zakon o zadužbinama nije sadržavao propis po kojem bi se Statut mogao izmijeniti po traženju vlasti, jer zakonodavac očito nije predvidio da bi vlast mogla dati odobrenje statutima koje bi kasnije sama morala opozvati. Prema tome, ako je vlast htjela promijeniti Statut mimo volje upravitelja, odnosno ako je htjela oduzeti upravu dr. Kolinu, morala je prvo izmijeniti propise o zakladama.

Dr. Miše Kolin nije mogao dokazati usprkos pokušajima u više navrata (posebno za vrijeme NDH prema Državnom povjerenstvu za ispitivanje porijekla imovine, kao i u krivičnom postupku koji je protiv njega vođen 1946. godine) odakle mu bogatstvo koje je stekao između dva svjetska rata, a to prvenstveno zbog toga što su sve to bili njegovi navodi koje nije potkrjepljivao valjanim dokazima. Iako se on trudio dokazati da je još 1918. godine bio bogat čovjek, utvrđeno je da je bio samo običan činovnik kod Iva Račića koji je imao još od 1915. godine plaću od 500 kruna mjesečno. To nije omogućavalo bogaćenje kakvo je dr. Kolin htio prikazati. Nepobitno je da je dr. Kolin svoju imovinu povećavao u onom razmjeru u kojem se smanjivala imovina ostavine Marije udove Račić kojom je on neograničeno upravljao.

22 "karat" - dio / dijelovi vlasnosti broda od 1 do 24, "Pomorski riječnik" - R. Vidović, "Logos" 1984. godine

Iz izjava dr. Kolina i trgovačkih knjiga ostavinske mase, te drugih dokumenata (zemljišno knjižni izvaci i dr.), očito je da je dr. Kolin sve svoje nekretnine (uključujući i 8 kuća u Dubrovniku i Gružu) stekao počev od 1928. godine. Kada se tome doda da se dionice "Atlantske plovidbe 'Ivo Račić' d.d." pojavljuju u njegovoj imovini nakon što ih Zaklada više nema, da se saldo dr. Kolina u funtama sterlinga Zaklade smanjuje, a povećava saldo u istoj valuti kod Royal Bank of Scotland u Londonu, onda je jasno da je njegova osobna imovina upravo proizašla iz imovine Zaklade odnosno da je imovina Zaklade samo promijenila titulara. Nikada u potpunosti nije utvrđeno kolika je imovina dr. Kolina i gdje se ona nalazila, ali se 1946. godine utvrdilo da su dr. Kolin odnosno članovi njegove uže obitelji (na koje je prenosio uoči rata svoju imovinu) pored nekretnina u Dubrovniku i Zagrebu (zgrada tadašnjeg Sanatorija - sada Dječja bolnica u Klaićevoj 18 kojeg su vlasnici supruga dr. M. Kolina, njegov brat Lujo te još nekoliko osoba koje čine tzv. SANATORIJUM d.d., a u stvari se radi o vlasništvu dr. M. Kolina u cijelosti) vlasnici slijedeće imovine:

1. polog od 55.000 Lstg. kod Royal Bank of Scotland u Londonu,
2. 73.636 komada dionica Jugoslavenskog Loyda,
3. 7.500 komada dionica bankarske radnje Turković u Zagrebu,
4. 3.300 komada dionica Adriatic Overseas Corporation u Londonu,
5. 30.226 dionica Rudarskog poduzeća Trepča Ltd.,
6. 2.000 komada dionica Srpske banke,
7. 31.382 komada dionica Jadransko-podunavske banke,
8. obveznice Blairovog zajma u nominalnom iznosu od 13.100 \$
9. vrijednosni papiri S.H.Gutmana u Belišću, šećerane u Osijeku, SLAVEKSA, JADRANSKE PLOVIDBE, SANATORIJA U ZAGREBU,
10. zlato, srebro, nakit, auto i drugo.

Iako je u vrijeme upravljanja Zakladom dr. Kolin svoju imovinu uvećao kako je kasnije utvrđeno na račun zakladne imovine, sve do 1941. godine nije se ništa konkretno poduzelo da ga se razriješi upravljanja imovinom Zaklade. Tek Odlukom Velike Župe Dubrava u Dubrovniku od 4.07.1941. godine²³ obaviješten je dr. Miše Kolin da se rješidbom Ministra Nastave od 30.07.1941. godine²⁴ razrješava dužnosti upravitelja Zaklade. Na ovo rješenje dr. Kolin je podnio tužbu Upravnom sudu u Zagrebu koji je 12.02.1942. godine²⁵ presudio da se utuženo rješenje ukida radi manjkavosti postupka. U međuvremenu dok je taj postupak trajao NDH mijenja zakonske propise o zakladama i novi propis stupa na snagu neposredno prije odluke Upravnog suda tako da je, čim je odluka donesena, Ministar Nastave dopisom od 4.03.1942. godine, razriješio dužnosti upravitelja Zaklade dr. Mišu Kolina **"... jer je Zakladom upravljao očigledno na štetu zakladne imovine."** Ujedno je pod istim brojem imenovan novi Upravni odbor, a za predsjednika dr. Niko Iveta - financijski savjetnik iz Dubrovnika.

Nakon drugog svjetskog rata dr. Miše Kolin je uhapšen i protiv njega je vođen krivični postupak te je osuđen na kaznu zatvora, a izrečena mu je i mjera konfiskacije cjelokupne imovine.

Dr. Miše Kolin umire u Parizu 6. listopada 1958. godine!

²³ odluka broj Pr.V.Ž.D. 24/41

²⁴ rješidba Ministra nastave br.27329/41

²⁵ dopis br.15995/1942

Crveni pečat :
 Općina 16 okruga Paris
 Fotokopija vjerna izvorniku
 15 lipnja 2005
 Općinski službenik ovlašten za obavljanje poslova pri matičnom uredu a kojeg je ovlastio
 gradonačelnik 16-og okruga
 Patrick DEVESA-potpis

Dvadeset i šesti listopada tisuću devetsto pedeset i osme godine, u dvadeset sati i trideset minuta, preminuo je, na adresi Boulevard Montmorency, 57, Michel KOLIN, nastanjen u Parizu, 30 ,rue Montpensier, doktor pravnih znanosti, rođen u Dubronich-u (Austrija) dvadeset i četvrtog srpnja tisuću osamsto osamdesete , sin Jean-a KOLIN-a i Antonie FOREGGIA-e-koji su preminuli. Pokojnik je bio suprug Anne Marie TIRONI. Sastavljeno dvadeset i osmi listopada tisuću devetsto pedeset i osme, u devet sati i trideset minuta, prema izjavi Hippolyte-a BILLOT-a, trideset i osam godina, službenika u Parizu, adresa 3, rue Mesnil, koji je nakon što mu se navedeno pročitalo i koji je bio pozvan da prvi bude upoznat s ovim dokumentom zajedno sa mnom tj zajedno s Raymonde FOURNIER, službenikom u uredu gradonačelnika 16-og okruga grada Pariza a koji vrši funkciju matičara pri Matičnom uredu prema ovlaštenju gradonačelnika potpisao dokument. Na dnu dokumenta nalaze se tri nečitljiva potpisa.

Ja Marina Kristić stalni sudski tumač za francuski jezik postavljena rješenjem predsjednika Županijskog suda u Dubrovniku broj 4 SU 171/98 od 19. lipnja 1998. potvrđujem da gornji prijevod potpuno odgovara izvorniku sastavljenom na francuskom jeziku

Potvrda o smrti dr. Miše Kolina

Stradun 1900. godine

BOŽO BANAC (1883.- 1945.)

Ono što se ne može zaobići prilikom pisanja o kap. Ivu Račiću i njegovoj obitelji, njihovoj imovini i Zakladi to je svakako osvrst i na Boža Banca, rođenog Dubrovčanina, zeta pok.kap. Iva Račića, uspješnog poslovnog čovjeka i brodovlasnika.

Međutim, kada se govori o njemu ne može se ne osvrnuti na one osobe koje su bile bitne u njegovom životu, a to je prvenstveno dr. Miše Kolin, druga supruga Milica Banac i njen najstariji sin iz prvog braka Vane Ivanović (sin dr.Ivana Rikarda Ivanovića iz Osijeka).

Božo Banac je rođen u Dubrovniku 13.03.1883. godine²⁶ kao najstariji sin njegovog oca Natalina Banca, Natalin Banac je krajem 19-og stoljeća i početkom 20-tog stoljeća bio agent raznih brodovlasnika (trščanskih, njemačkih, britanskih). Često je prevozio naše ljude (kao emigrante) do Trsta i drugih zapadnih luka, a živio je u Dubrovniku pa potom u Austriji i Italiji. Po malo se bavio i brodarstvom pa je tako kao suvlasnik ulagao u brodove koji su plovili Jadranom.

Božo je završio trgovačku akademiju u Grazu, govorio je talijanski i njemački da bi kasnije savladao i francuski, a pogotovo je dobro govorio engleski. 1902. godine Božo kao 19 godišnjak odlazi u Glasgow (Škotska) koji je bio **„tada jedan od centara pomorskog svijeta“**.

Prelaskom u London osniva vlastitu tvrtku i **„zastupa dalmatinske brodare koji su plovili izvan Jadrana i Sredozemnog mora“** među kojima je bio kap. Ivo Račić s kojim uspostavlja tijesne poslovne odnose, a sve se učvršćuje kada 1910. sklapa brak sa njegovom kćeri Marijom.²⁷

Božo Banac je bio manjinski dioničar AP Iva Račića ali je vodio ured Iva Račića u Londonu . Nesporan je njegov angažman na povratu brodova koje su vlasti Italije rekvirirale početkom Prvog Svj. rata ali se ne može zaobići njegova suradnja sa dr. Miše Kolinom i prodaja udjela (karata) koji su bili vlasništvo Zaklade odnosno pretvaranje tih udjela u dionice brodarskih tvrtki kojih je nakon toga Banac (uz asistenciju dr. Miše Kolina) bio vodeća osoba. Njegovo bogatstvo upravo tada narasta toliko da se smatra najimućnijim Dubrovčaninom!

Božo Banac, prema svemu što je poznato, nije bio baš sklon obitelji Iva Račića ali je od same činjenice da je bio zet Iva Račića u to vrijeme imao „otvorena vrata“ na mnogim mjestima do kojih sigurno ne bi došao. Kada stječe znatnu imovinu, posebno nakon smrti njegove žene Marije Banac rođ. Račić, kao i činjenicom da je bio savjetnik Trumbića i sudjelovao na mirovnoj konferenciji u Versaju omogućavaju mu veze sa engleskim plemstvom što rezultira 5. kolovoza 1938.g. šesnaestodnevnom posjetom Vojvode i Vojvotkinje od Kenta Cavtatu. Božo Banac sa suprugom dočekao je Vojvodu i Vojvotkinju od Kenta koji su stigli hidroavionom i za vrijeme boravka su brodom obilazili dubrovačko i šire područje južnog Jadrana. Tom prilikom Božo Banac sa drugom ženom Milicom Popović (majka Vane Ivanovića njenog najstarijeg

²⁶ Hrvatski biografski leksikon, LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAV KRLEŽA 2009. - 2023. (njegov posinak Vane Ivanović u autobiografiji vjerojatno tiskarskom greškom navodi kao godinu rođenja 1893.)

²⁷ Sigurno su najkvalitetniji opisi Boža Banca dani u knjizi Vane Ivanovića njegovog posinka „Drugo zvono“ iako bi netko mogao prigovoriti da su i subjektivni obzirom na njihov odnos.

sina iz prvog braka) ugošćuje u Cavtatu Vojvotkinju i vojvodu od Kenta (najmlađi sin britanskog kralja Georga V).²⁸ Nakon toga posjeta i druženja s njima, po povratku u London, bračnom paru Banac bila su otvorena sva vrata tzv. "visokog društva" u Engleskoj.

U vrijeme prije početka Prvog svjetskog rata i za vrijeme Kraljevine SHS Božo Banac i njegova supruga su bili bliski sa istaknutim političarima tog doba s područja tadašnje Jugoslavije među kojima se svakako ističu Svetozar Pribičević, Ante Trumbić, Nikola Pašić, dr. Ivan Lorković i drugi²⁹ ali isto tako i sa brojnim uglednim osobama u Londonu te krajem 30-tih godina dvadesetog stoljeća dok su godinama boravili u Monte Carlu, Milica i Božo Banac su bili bliski prijatelji sa knezom od Monaca Rainierom III³⁰

Vojvoda i vojvotkinja od Kenta

Franjo Supilo

Ante Trumbić

Nikola Pašić

S. Pribičević

Ivan Lorković

Vane Ivanović je u svojoj autobiografiji opisujući događaje za vrijeme kojih je bio dijete ali ih je kasnije saznavao od svog očuha Boža Banca, opisao i odnos njegovog očuha sa dr. Mišom Kolinom upraviteljem Zaklade i način na koji je Božo Banac otkupio brodove koji su bili vlasništvo Zaklade. Međutim, Vane Ivanović se nije upuštao u ocjenjivanje da li su i u kojoj mjeri njihovi dogovori i radnje uzrokovali da se imovina Zaklade smanji odnosno nestane!? Također se ne mogu zanemariti naznake koje ističe Vane Ivanović u svojoj autobiografiji ističući da ne želi imenovati osobu „*ne spominjem mu ovdje ime*“ i „*tim iznenadnim upravnikom zaklade*“ te „*Daljnji historijat te zaklade i skandali koji su pratili zakladu nijesu dio moje autobiografije*“ - jer to nije slučajno! Treba se podsjetiti da su kćeri dr. Miše Kolina tog „*iznenadnog upravnika zaklade*“ bile udane za dva engleska plemića (Marija Dadley prvo je bila udana za kneza Radziwilla (kasnije se preudala za lorda Dadley, o.a.), a druga Antonija za engleskog lorda Bruntisfielda) i da je on naglašavao (posebno u engleskom izdanju autobiografije) da se tu radi o njihovom ocu (koji je bio uključen u sumnjive poslove oko Zaklade) to bi se svakako nepovoljno za njega odrazilo na njegov položaj u tim „visokim“ krugovima u Engleskoj.³¹

²⁸ Tjednik „Narodna svijest“ broj 34/1938

²⁹ Ivan Lorković, hrvatski političar (Zagreb, 17. VI. 1876. – Zagreb, 24. II. 1926.)

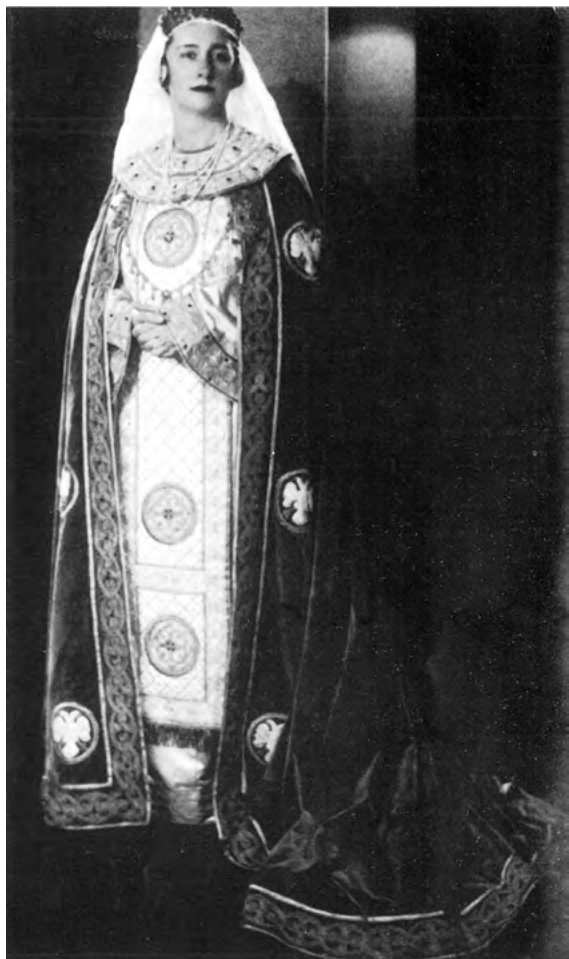
Svetozar Pribičević (Hrvatska Kostajnica, 26. listopada 1875. – Prag, 15. rujna 1936.), bio je hrvatski političar, vodeća politička figura hrvatskih Srba.

Nikola Pašić (Zaječar 19. decembra 1845. – Beograd, 10. decembra 1926.) bio je srpski i jugoslavenski političar, dugogodišnji predsjednik vlade Kraljevine Srbije i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, osnivač i vođa Narodne radikalne stranke.

Ante Trumbić (Split, 15. svibnja 1864. – Zagreb, 17. studenoga 1938.), bio je hrvatski političar i pravnik. Bio je pravaš pa jugoslavenski orijentiran političar koji se kasnije vratio ideji hrvatske državnosti

³⁰ Vane Ivanović, „Drugo zvono“ str. 22

³¹ Dr. Miše Kolin je rođen 1880.g. u Dubrovniku, a 1922. godine oženio se Anom Tironi i u tom braku su imali dvije kćeri. Grace Maria Kolin (rođena 1923.), udaje se 1946. godine za princa Stanislaw Radziwilla (1914-1976) od kojeg se razvela 1958.g. Princ Radziwilla je još bio u braku s Grace Kolin kada je upoznao suprugu broj tri Lee Bouvier Canfield, mlađu sestru supruge budućeg predsjednika Johna F. Kennedyja Jackie. Grace Kolin se nakon razvoda udala za lorda Dudley (William Ward, 3rd Earl Dudley - 1894.-1969.) 1961. godine Tania Antonia Kolin (rođena 1925.), druga kćer udala se za lorda Bruntisfielda (Victor Warrender, 1st Baron Bruntisfield - 1889.-1993.).

Milica Banac rođ. Popović

- op.aut.) **sa flotom Jugoslavenskog Lloydja kada je izbio drugi svjetski rat.**"

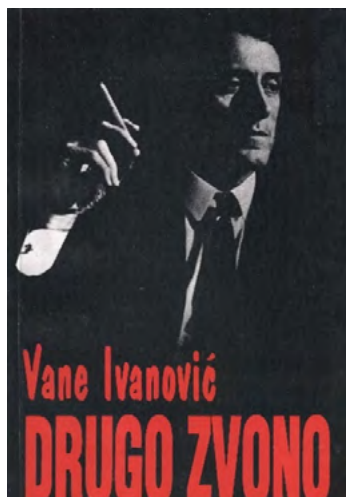
Ono što Božu Bancu treba i pozitivno ocijeniti to je njegov odnos sa drugom ženom Milicom³² i njeno troje djece (dva sina i kćer) iz njenog prvog braka sa Ivanom Rikardom Ivanovićem iz Osijeka.³³ Božo nije imao svoje djece (prema svim raspoloživim podacima on nije mogao imati djece) pa je djecu svoje druge žene odgojio kao svoju vlastitu, a posebno je odgojen i školovan njen najstariji sin Vane Ivanović koji je postao izuzetno odgovoran i sposoban čovjek radeći uvijek ono za što je bio nadaren i sposoban. Radi toga znali su reći da ono što je on radio – radio je vrhunski!

Međutim, sam Vane Ivanović opisujući svoje odrastanje u Londonu i odnos sa očuhom Božom Bancem sam kaže da je kroz godine koje su prolazile Božo djecu zavolio ali za sebe govori kako je njemu, bratu i sestri majka usadila osjećaj da sve imaju zahvaljujući Božu. Tako sam Vane tvrdi **„Od tog dana** (dana kada su stigli u London- op.aut.) **pa sve do dana dok se nijesam i sam oženio i udomio** (oženio se krajem "1939". godine – op.aut.), **nikada se nisam osjećao kao kod svoje kuće.**"³⁴

Vane Ivanović u svojoj knjizi piše: **„Kada je objavljen prvi svjetski rat 1914.godine Božo Banac se pojavio prvog dana u poslanstvu Kraljevine Srbije u Londonu i zatražio srpski pasoš za sebe i srpsku zastavu za brodove koji su bili izvan austro-ugarskih teritorijalnih voda. (Tri broda, koja su se uslijed savezničke pomorske blokade našla zatočena u dalmatinskim lukama, Talijani su preuzeli kada su ušli u rat... Kada su novopečeni srpski brodovi dobili svoje zastave Božo Banac ih je stavio u službu britanske trgovačke mornarice (učinio je to ponovno 4. septembra 1939. preko mene** (Vane Ivanovića

Na kraju Prvog svjetskog rata Božo Banac je bio član delegacije u Parizu za Versajski kongres, a u novoosnovanoj Kraljevini SHS bio je savjetnik za pitanja trgovačke mornarice. Puno je radio na povratku brodova koje je zaplijenila Italija nakon okupacije Rijeke, Hrvatskog primorja i Dalmacije. Uz puno truda i novca uspio je povratiti zaplijenjene brodove Atlantske plovidbe „Ivo Račić“!

Između dva svjetska rata (izuzmemo li sve ono što je događalo sa zakladom i dr. Miše Kolinom) povezuje sa našim poslovno uspješnim iseljenicima Nikolom Mihanovićem koji je u Argentini, Paskom Baburicom iz Čilea i drugima te ulažu u broderske kompanije (Jugoslavensko-amerikanska plovidba; Atlantska plovidba „Ivo Račić“; Jugoslavenski Lloyd), a kriza 1929. godine ga je pogodila (kao i mnoge druge) ali je uspio

32 Milica Banac majka Vane Ivanovića prilikom jedne proslave u Londonu. Odjevena u kostim srpske Carice Milice

33 Otac Vane Ivanovića je Ivan Rikard Ivanović rođen u Osijeku koji je bio vlasnik paromlina, doktor prava promoviran u Beču, osnivač hrvatske Narodne napredne stranke 1905. godine te zastupnik u Hrvatskom saboru 1908. godine. Svoju političku djelatnost završava odcjepljenjem od Austro-Ugarske i stvaranjem nove države SHS. Vjenčani kum Milice i Ivana bio je Svetozar Pribičević. Preselivši se u Zagreb 1919. godine cijela obitelj odlazi u Pariz na više od godinu dana i tamo Milica upoznaje Božu Banca, a nakon povratka u Zagreb oni se razvode.

34 Vane Ivanović „Drugog zvono“ str. 20

svoje poslovanje konsolidirati te kada je kriza počela jenjavati ponovno je počeo ulagati u čemu ga je pomagala i Royal Bank of Scotland razvijajući „Jugoslavenski Lloyd“ koji otplaćuje dugove i ulaže kupujući Prekomorsku plovību sa Sušaka kao i Jadransku plovību sa Sušaka (koja je imala 55 brodova koji su plovili duž hrvatske obale).³⁵

Ne može se ne spomenuti što o Božu Bancu piše Miroslav Krleža u Marginalijama – Enciklopedije Jugoslavije objavljenim u časopisu „KOLO“ -proljeće 2007.godine, a što je (u dijelu) prenio i „Jutarnji list“ u broju od 7. veljače 2009. godine:

„BANAC, BOŽO

Isticanje ovih imena u Enciklopediji, mislim, imena koja su u razvoju kapitalističke privrede Kraljevine Jugoslavije igrala važnu ulogu, ni u kom slučaju ne treba da bude mehaničko registarsko bilježenje činjenica kao iz bilo kakvog berzijanskog šematizma. Božo Banac bio je jedan od najvećih korupcionista predratne Jugoslavije, koju danas naši ideolozi ocjenjuju ne pretjerano lijepim historijskim epitetom »tamnica naroda«. B.B. klasičan je primjer bezobzirnog kapitaliste, koji djeluje u zaostalom seljačkom ambijentu brutalnim metodama iz vremena prvotne akumulacije, sa solidnim međunarodnim bankarskim vezama, kojima je jedina svrha bila i ostala eksploatacija ovog seljačkog naroda do krajnjih mogućnosti. B.B. između ostaloga jeste s kraljem Aleksandrom pokrao Račićevu ostavštinu od 300 milijuna dinara, koju je ovaj namro kao fond za osnivanje Pomorske akademije u Dubrovniku. B.B. kartelirao je čitav niz brodovlasničkih kompanija od Dubrovačke plovibe i firme Banats et Rusko do Jadranske plovibe i Jugo-Lloyda, i tako postao brodovlasničkim magnatom. Bančevi brodovi plovili su pod engleskih barjacima u inostranstvu, i on je umro kao politički emigrant u inostranstvu, kao stopercentan protivnik svake socijalističke solucije. Uopće: čemu socijalistička Enciklopedija (pa bilo ona in dosibus refractibus) ako 1954. i 1955. govori o ovakvim čaršijskim političarima apologetskim tonom? Čemu postoji princip negacija negacije? U ovakvim drastičnim slučajevima kao što je ovaj Bože Banca ili da se pristupi historijski egzaktnoj ocjeni, ili da se po crti oportuniteta briše. Šematski registarski način prikazivanja fakata bez ikakvog političkog i socijalno-ekonomskog komentara u ovakvim stvarnim slučajevima svakako je odiozan. Govorilo se u okviru same redakcije o generalnoj liniji kako bi trebalo prikazati ulogu kapitala i kapitalista? Da Enciklopedija ne treba da bude apologijom kapitalističkog aktiviteta, to je izvan sumnje.“³⁶

Božo Banac i Marija Banac rođ. Račić

³⁵ Božo Banac "Bio je zastupnik i suvlasnik Atlantske plovibe Ivo Račić, od 1924. pokretač Jugoslavensko-amerikanske plovibe te od 1928. utemeljitelj Jugoslavenskog Lloyd, a 1936. godine je kao prvi strani brodovlasnik postao stalni član glavnog odbora londonskog Lloyd's Register of Shipping." - dr.sc. Zrinka Paladino „Kako je imućni Dubrovčanin prije 80 godina dao izgraditi palaču čiji se perfekcionizam čini stoljećima udaljen“

³⁶ Zanimljiv je i opis susreta Ivan Meštrovića sa Božom Bancom o kojem Meštrović piše: „kasnije [mi je] pripovijedao Božo Banac, kad smo zajedno putovali u London, i on imao diplomatsku vizu, a ja [Ivan Meštrović] običan izbjeglički papirić, kako je došao do te putnice. Pitao je Vesnića bi li mogao dobiti diplomatsku putnicu, a ovaj je rekao da će mu dati ako položi na račun gospođe Vesnić 70.000 franaka, pa će dobiti diplomatsku putnicu i on i njegov suradnik S. [Štefi] Račić, kasnije zet g. Pašića. Bancu je to, kao poslovnom čovjeku, bilo prirodno, a meni [Ivanu Meštroviću] se gadilo.“ (Ivan Meštrović, Uspomene na političke ljude i događaje, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1993, str. 80).

Iz Krležine ostavštine. Marginalije.
Enciklopedija Jugoslavije. Izbor
Iz Krležine ostavštine. Marginalije.
Enciklopedija Jugoslavije 1955. Izbor³⁷

U proljeće 1940. godine Božo Banac je zatvoren u okupiranoj Francuskoj da bi time počeo i kraj „Jugoslavenkog Lloyd“ kojeg kao likvidator dovršava njegov posinak Vane Ivanović.

16. travnja 1945. godine Božo Banac umire u New Yorku gdje je živio od početka rata sa drugom suprugom Milicom i njeno troje djece.

O Božu Bancu bi se još mnogo pisati kako i njegovom poduzetničkom radu tako i ulaganjima u vrijedne nekretnine na dubrovačkom području kao što su npr. reprezentativni ljetnikovac na Trumbićevom putu u Cavtatu (vila ex. Banac); palača na Pločama u Dubrovniku (danas Umjetnička galerija); Villa Banac u Lapadu u Dubrovniku (popularno zvana „Titova vila“), međutim to nije povezano sa Zakladom niti s njenom imovinom pa se ostavlja drugima da to detaljno obrade ako smatraju da zasluži podrobniju analizu!

Reljef u kamenu na Vili Banac u Cavtatu

37, ENCIKLOPEDIJA JUGOSLAVIJE, izdanje Leksikografskog zavoda FNRJ (od 1962. Jugoslavenskog leksikografskog zavoda) objavljivano 1955-71. Drugo, izmijenjeno i prošireno izdanje, objavljivano 1980—90, obustavljeno je izlaskom VI. sveska. Prvo izdanje EJ objavio je Leksikografski zavod FNRJ 1955-71. latiničnom grafijom u osam knjiga na hrvatskom i srpskom jeziku. Krležina uloga u enciklopedijskom konceptualiziranju čitavog projekta te u redigiranju pojedinih članaka iznimno je velika. Čitao je i recenzirao sve što je držao važnim, što je ulazilo u područje njegova intelektualnog interesa. Njegove su stotine ružičastih i žutih listića, kritičke napomene (»remarke« ili »pripombe«) na kojima pomno bilježi zamjerke, pohvale i opaske. Nazivaju ih i devetim sveskom Jugoslavicae koja bi imala, mišljaše K., »trajno osvjetljavati čitav reljef našega kroz vjekove razbijenog torza«. Pojedine od tih napomena prerastaju u samostalne kraće eseje te su kao marginalia lexicographica i tiskane najprije u časopisima a potom i u knjigama i sabranim djelima. Početak rada na Enciklopediji je bio 1952.g.“

Božo Banac i njegova druga supruga Milica često borave u Cavtatu tridesetih godina dvadesetog stoljeća ugošćujući poznate ličnosti tadašnjeg društvenog i političkog života. Svakako najznačajnije je spomenuti već opisani posjet vojvode od Kenta i njegove supruge vojvotkinje Marine (princeze Grčke i Danske).³⁸

Na Vili Banac nalazi se reljef u kamenu s portretom pok. Marije Banac rođ. Račić za koji se ocjenjuje da je također Meštrovićevo djelo. Međutim, ima tu i drugačijih mišljenja.

„Prikaz žene na cavtatskom reljefu donekle je nezgrapniji, te se čak nameće pitanje je li to uistinu Meštrovićevo djelo. No, čak ukoliko i prihvatimo pretpostavku kako je reljef djelo nekog nepoznatog autora, očito je kako se prilikom izrade nepoznati umjetnik koristio Meštrovićevim portretom iz Rima kao predloškom. Sam reljef morao je nastati 1928., ili nakon te godine, budući je vila tada bila izgrađena. Očito je Božo Banac dao izraditi reljef kao trajni spomen na svoju suprugu, i tako očuvati uspomenu na nju u gradu koji je Marija iznimno voljela. Stoga, iako nije sigurno tko je autor reljefa, danas nam je reljef ipak podsjetnik na burnu ljubav koja nadilazi pitanja autorstva, iako je ova ljubav našla svoj izraz i svjedočanstvo budućim vremenima upravo preko umjetnosti i rada umjetnika.“³⁹

Svadba Marije Račić (kći) i Boža Banca u Konavlima 1910. godine
Katalog izložbe: "MOJE KONAVLE - Stare fotografije iz privatnih zbirki"
JU Dubrovački muzeji, Dubrovnik

³⁸ George Edward Alexander Edmund; 20. decembra, 1902. – 25. avgusta, 1942.) bio je član britanske kraljevske obitelji i četvrti sin kralja Georgea V i Mary od Tecka Imao je titulu Vojvoda od Kenta od 1934. do svoje smrti, 1942. godine. njegova braća, princ Edward (kasnije kralj Edward VIII) i princ Albert (kasnije kralj George VI)

³⁹ Božo Lasić: Ivan Meštrović i Marija Banac 21.11.2012. „Du list“

IVAN MEŠTROVIĆ i MARIJA BANAC rođ. RAČIĆ

Oko obitelji Račić (uključivo Boža Banca) bilo je puno poznatih osoba ondašnjeg vremena ali svakako jedna od najpoznatijih osoba koja je bila izuzetno povezana sa obitelji Račić i prije njihove tragedije je naš poznati kipar Ivan Meštrović!⁴⁰

Meštrović je interesantan radi njegove naklonosti prema Mariji Banac rođ. Račić kao i radi toga što nakon tragedije obitelji Račić gradi Mauzolej u Cavtatu u kojem su sahranjeni Ivo i Marija Račić te njihova djeca kćer Marija Banac rođ. Račić i sin Edi Račić.

Poznanstvo Ivana Meštrovića i Marije Banac r.Račić datira od prije Prvog svjetskog rata točnije od 1913.godine u Rimu o čemu već u travnju 1913. godine Marija iz Londona piše Ruži (Ruža Klain prva žena Ivana Meštrovića – op.aut.): ***“Ne znate kako rado spominjem naš kratki ali za nas nezaboravni boravak u Rimu, ali vjerujte mi njesam nikad nigdje u mom životu prijateljstvo sklopila, prijatelje zavela kako ovaj put u Rimu i to samih 10 dana”***.

Nedvojbeno je da je tijekom narednih godina postojala jedna međusobna sklonost i privlačnost između Marije Banac i Ivana Meštrovića ali iz svih raspoloživih spisa i pisama očito je da se nije pretvorila u odnos dvoje ljubavnika već se temeljem niza napisa o tom dijelu njihovog života taj odnos najbolje može okarakterizirati kao „bezazleni flert“. O njihovom odnosu najbolje opisuje sam Ivan Meštrović u njegovom kriptiranom autobiografskom romanu „Vatra i opekline“. ⁴¹

Meštrović u tom svom romanu opisuje detaljno Mariju Banac da je ***„neobično visoka i uspravna žena, obdarena s mnogo gracije i otmjenosti. Imala je dugu, lijepu, kestenjastu kosu, u izrazu neku čednu ljubaznost. Pomni i prodorni pogled pronicljiv promatrača tek bi ponekad uočio da je pomalo kratkovidna. Ona je tu svoju kratkovidnost u šali nazivala svojim „svakodnevnim očalama“ kroz koje da ne vidi svijet onakav kakav uistinu jest. U javnosti i pred svijetom pokazivala se kao zadovoljna žena, pa je to među njezinim znancima još više pridonosilo dojmu o njejoj otmjenosti ne samo u držanju nego i u značaju.”***⁴²

Obzirom da ovaj opis daje Ivan Meštrović – kipar i umjetnik - onda tu ne treba sumnjati u njegove opise!

Meštrović u svom romanu ima detaljne opise odnosa Marije i njenog supruga Boža Banca kao i odnosa njenog brata Edija sa Božom Bancem kod kojeg je on radio. Iz svega što je tu navedeno vidi se da je Marija bila u biti nesretna žena jer već kao mladoj djevojci roditelji (Marija i Ivo Račić) nisu joj dopustili da se da uda za mladog časnika stranca vjerujući da njega privlači njeno bogatstvo. Roditelji su smatrali da se treba udati za mladog Boža Banca sina brodovlasnika Natalina Banca na što Marija pristaje nadajući se sretnom braku i da će u tom braku imati djece. Kako se iz knjige Ivana Meštrovića može vidjeti Božo Banac je bio svjestan da ne može imati djece pa Meštrović navodi kako je rekao Mariji ***„Ja ne mogu imati djece i upozoravam te da te možda žudnja za djetetom ne dovede u napast da mi ga podmetneš”***. Komentar ovakvom ponašanju Boža Banca je suvišan!

Meštrović također opisuje i odnos Boža Banca i Marijinog brata Edija koji je u to vrijeme također bio u Londonu i radio je kao pomoćnik u uredu njenog oca Iva Račića, a tim uredom je upravljao njen muž Božo Banac (koji je, kako Meštrović navodi, bio stariji ali ne i većinski dioničar poduzeća)! Božo Banac je Ediju davao mizernu plaću na što se on stalno žalio Mariji, koja je jako voljela svog brata, ali i samom Meštroviću.

Sve svoje osjećaje Meštrović je ovjekovječio u nekoliko skulptura Marije Banac ali je svakako njegovo vrhunsko djelo Mauzolej obitelji Račić (Gospa od Anđela) u Cavtatu koji se nalazi na groblju sv. Roka iznad samog središta mjesta.

⁴⁰ Ivan Meštrović (1883.-1962.), jedan je od najistaknutijih hrvatskih umjetnika prve polovice 20. stoljeća, a djelovao je kao kipar, slikar, arhitekt i pisac. Meštrović potječe iz Otavica nedaleko Drniša

⁴¹ Ivan Meštrović: „Vatra i opekline - Ružena, Ruža i Klara; DORA KRUPICEVA d.o.o. Zagreb 1998. godine

⁴² Ivan Meštrović: „Vatra i opekline“ – str.102

Mauzolej je Meštrović gradio od 1920 do 1922.godine kada je 14.10.1922.g. posvećen Gospi od Anđela i tada su i preneseni posmrtni ostaci preminulih članova obitelji Račić. Smješten je na groblju Sv.Roka iznad samog urbanog dijela Cavtata i **„Građen je od bijeloga bračkoga kamena u formi oktogona, a posvećen je Gospi od Anđela”.**

Unutrašnji svod prekriven je glavama anđela, a na podu je prikaz biblijske povijesti koju simboliziraju četiri evanđelista. Mauzolej je prepun simbolike koja reprezentira tri osnovne etape ljudske sudbine – rađanje, život i smrt.

Mauzolej obitelji Račić u Cavtatu

Ivan Meštrović: "Vatra i opeklina" - 1998

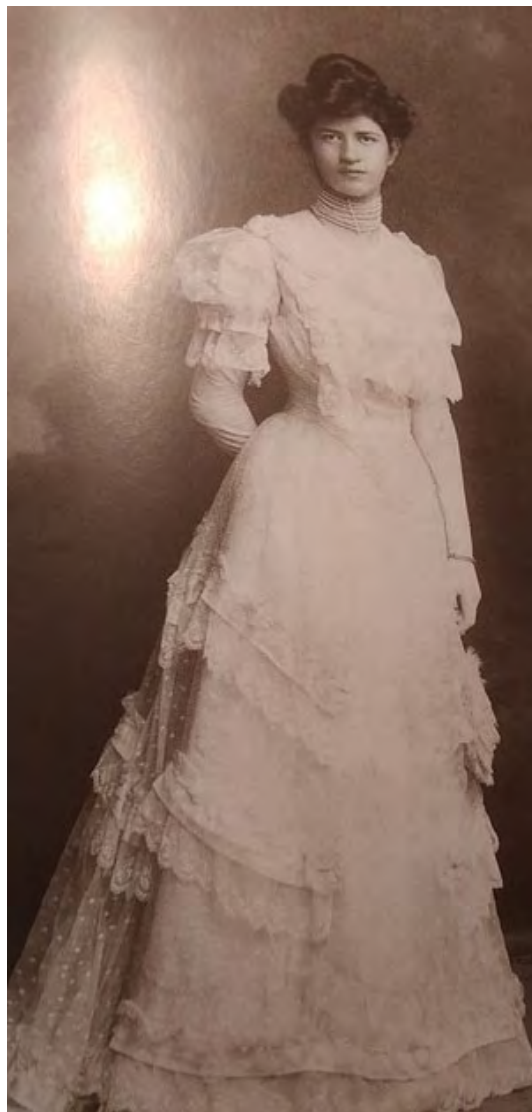
Unutrašnjost Mauzoleja

Na samome je vrhu Mauzoleja zvono, saliveno također prema Meštrovićevu nacrtu, na kojemu je upisana njegova misao: Saznaj tajnu ljubavi, riješit ćeš tajnu smrti i vjerovati da je život vječan.⁴³

Koliko je ovo Meštrovićevo djelo cijenjeno u svijetu dokazuje i činjenica da je on upravo za ideju i realizaciju Mauzoleja obitelji Račić 1925. godine dobio Grand Prix na Međunarodnoj izložbi moderne industrijske i dekorativne umjetnosti u Parizu.

Zvono na Mauzoleju

Marija Banac rođ. Račić

43 Lucija Stahor: Seminar: Cavtat- Kuća Vlaha Bukovca i Mauzolej obitelji Račić 29.8.2019. godine

Obitelji Meštrović i Banac upoznali su se još 1913. godine u Rimu. ⁴⁴

Ivan Meštrović u svom romanu (sa svim karakteristikama autobiografskih elemenata jednog dijela njegovog života) posebnu pažnju posvećuje svojim osjećajima prema Mariji Banac (nazivajući je „Klara“) ali tu ujedno saznajemo niz okolnosti koje su se događale u njenom životu posebno u odnosima sa njenim suprugom Božom Bancem. U kojoj mjeri su sve ono što Meštrović navodi u potpunosti istinite teško je odrediti ali za mnoge situacije i detalje može se sa sigurnošću reći da su se tako i dogodile.

Sigurno je prihvatljivo utvrđenje koje iznosi Branimir Donat u pogovoru knjige „Vatra i opekline“ kada iznosi: **„Meštrović nije roman zamislio izvan vremena i prostora“** te dalje: **„Moguće sumnje u istinitost priče nestat će kada znamo da su Meštrovićeva prva supruga Ruža i Čehinja Ružena Zatkova udata Kvoščinski, baš kao i Marija Banac rođena Račić nadahnule velikog majstora da ih oblikuje u nezaboravne skulpture.**

Skulpture Ruže Meštrović i Marije Banac nastale su iste, 1915. godine u Londonu, a u pripodobi Vestalke (1917.) svećenice čistog zavjeta, prepoznajemo neku unutarnju energiju podavanja i prepuštanja koja je očita u karakterističnim pogledima i Ružene i Ruže i Marije...“ ⁴⁵

Nedvojbeno je da je Meštrović volio i Čehinju Ruženu (Ružena Kvoščinski rođ. Zatkova) i Mariju Banac rođ. Račić i kako Branimir Donat zaključuje: **„Sudbina je htjela da se i jednoj i drugoj Meštar** (Ivan Meštrović op.aut.) **posmrtno oduži. Gradeći Mariji Banac Mauzolej u Cavtatu kleše njezin lik, a brojni anđeli koji lebde stropom kapelice inkarnacija su misli na Ruženu ...** (Ružena je umrla 1923.g.). ⁴⁶

Marija Banac r. Račić (Mauzolej u Cavtatu)

⁴⁴ Ivan Meštrović: „Vatra i opekline“

⁴⁵ Ivan Meštrović: Vatra i opekline“ - str. 251

⁴⁶ Ivan Meštrović: „Vatra i opekline“ – str. 245

STATUT ZAKLADE IZ 1931.g.

Dr. Miše Kolin, po dovršenju ostavinskih rasprava, dana 26.12.1930.godine podnosi Banskoj upravi na Cetinju Statut Zaklade Pomorsko trgovačke akademije „Ivo Račić“ na odobrenje i uz njega prilaže:

- prikaz o ostavinskim raspravama,
- stanje imovine prema sudskom inventaru
- prikaz o realizaciji imovine
- prikaz o današnjoj vrijednosti imovine
- prikaz o čemu je i gdje je sadašnja imovina
- iskaz ostavinskog suda u Dubrovniku pod posl.br. A 193/27 o ostavini Marije Račić
- prikaz o aktivi i pasivi ostavine Marije Račić i 1/8 nasljednog dijela Boža Banca
- akti i prikazi o aktivi i pasivi imovine prema inventaru suda u Trstu
- prikaz o aktivi i pasivi imovine skupno po inventaru sudova u Trstu i Dubrovniku.

Nema podataka o izjašnjavanju i stavu Banske uprave u Cetinju po dostavljenom jer je radi reorganizacije u Kraljevini Jugoslaviji sve to prešlo u nadležnost Ministarstva prosvjete koje je odobrilo Statut.

Upravitelj Zaklade dr. Miše Kolin je, podnoseći izvještaj o upravljanju imovinom Zaklade i bilancu do 31.12.1931.godine podnio Ministarstvu prosvjete i Statut Zaklade Pomorsko-trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku. Statut je bio kratak ali je obuhvatio sva bitna pitanja neophodna da dr. Miše Kolin dobije pokriće za sve dotadašnje nezakonite radnje kao i daljnju neograničenu vlast u upravljanju zakladnom imovinom. Ministarstvo prosvjete rješenjem od 10.11.1931. godine⁴⁷ a osnovu paragrafa 6. Zakona o zadužbinama i mišljenja Zaduzbinskog savjeta na sjednici od 07.09.1931. godine odobrilo je ovaj Statut.

U članu 2. tog Statuta navodi se:

"Cilj je zadužbine da vaspitava sinove jugoslavenskog naroda, državljane Jugoslavije, u pomorsko trgovačkim stvarima i naukama kako bi se stvarali i odgajali vrijedni pomorci i dobri stručnjaci u pomorsko trgovačkom staležu jugoslavenske države, u svrsi očuvanja i unapređenja našeg pomorstva i razvitka pomorsko trgovačke privrede zemlje."

Ako se uzme u obzir da ostaviteljica Marija udova Račić u oporuci nigdje ni jednom riječju nije ograničila da se u njoj mogu samo ***"... vaspitavati sinovi jugoslavenskog naroda, državljane Jugoslavije ..."*** to je očito da je dr. Miše Kolin izašao iz okvira oporuke, a što mu je, odobrenjem Statuta potpomoglo i Ministarstvo prosvjete.

Pokriće za cjelokupno svoje poslovanje zakladnom imovinom u periodu od 29.12.1919. do 31.12.1931. godine dr. Kolin dobija prihvatanjem Statuta, a time i člana 3. koji glasi:

"Kao sredstvo za ostvarivanje ovoga zadužbinskoga cilja služice prihodi i kamate zadužbinske imovine koja se sastoji od nepokretnosti, u Dubrovniku, Cavtatu, Gružu i Platu, i od kapitala u gotovu novcu i hartijama od vrijednosti prema iskazu koji je upravitelj zadužbine Dr. Miše Kolin prikazao Kr. Banskoj Upravi Zetske Banovine svojim podneskom od 24. Decembra 1930. godine, sa kojim je podnio na odobrenje ovaj statut"

⁴⁷ Rješenje Ministarstva prosvjete P. Br. 40060/1931

Članom 4. Statuta dr. Kolin i definitivno sebi daje neograničenu vlast u upravljanju zakladnom imovinom regulirajući to na način:

"Zadužbinskom imovinom će upravljati Dr.Miše Kolin i on će biti prvi kurator Pomorsko Trgovačke Akademije Iva Račića u Dubrovniku, a sve to sa zadatkom, ovlašćenjima i pravima određenim u testamentu Marije udove Iva Račića, i zakonu o zadužbinama. On je vlastan da imenuje sebi nasljednika u dužnosti i časti kuratora Akademije kao i administratora zadužbinske imovine a svaki pozniji kurator Akademije i administrator imanja biće vlastan da imenuje sebi nasljednika. U slučaju da ga on ma iz kojeg razloga ne imenuje, imenovaće ga vrhovna zadužbinska vlast".

Kao što je vidljivo iz teksta ovog člana dr.Miše Kolin doslovno poštuje odredbe iz oporuke da kurator imenuje svog nasljednika ali ipak ostaje utisak da je svjesno propušteno da se razrade uvjeti koje bi kurator ispunjavao (a što nije sadržavala oporuka) kao npr. određene moralne kvalitete, a posebno imovno stanje nasljednika kuratora.

Iako je prema tadašnjim propisima o nastavnom planu i programu mogla odlučivati samo nadležna vlast dr. Miše Kolin u članu 5. utvrđuje:

"Plan i program nastave koja će se vršiti kao i uzdržavanje Akademije utvrdiće, nakon saslušanja stručnjaka, prvi kurator Akademije i administrator zadužbinske imovine Dr. Miše Kolin u skladu sa državnim nastavnim zakonskim propisima".

Iako je ovakvo utanačenje bilo direktno u suprotnosti s važećim propisima uprava Ministarstva prosvjete kao nadležna zakladna vlast na takvu odredbu ne reagira već daje suglasnost na cjeloviti tekst predloženog Statuta.

POSLOVANJE ZAKLADE U RAZDOBLJU OD 1919. - 1941.GODINE

Poslovanje Zaklade u razdoblju između dva svjetska rata isključivo je povezano s radom i djelovanjem upravitelja Zaklade dr. Miše Kolina. Do 1930. godine dr. Kolin uopće nije vodio poslovne knjige već je iste izradio uz pomoć dr. Andra Gilića, Joška Hlaća i Boža Njirića - knjigovodstvenih stručnjaka - tek 1930. godine i to onako kako je sam smatrao da je potrebno, dok sva potrebna financijska dokumentacija (biljezi, temeljnice, računi i sl.) uopće ne postoji pa je rekonstrukcija poslovnih knjiga nemoguća. Nažalost upravo u tih prvih deset godina rada Zaklade odvijao se i najznačajniji dio njenog poslovanja koji je imao pogubne posljedice na cjelokupnu imovinu Zaklade.

Kako je ranije navedeno nakon smrti Iva Račića 1/4 njegove imovine pripala je njegovoj kćeri Mariji Račić udatoj Banac, a kako je ona umrla neposredno nakon oca 1/8 te imovine pripala je njenom suprugu Božu Bancu. Upravitelj Zaklade je odmah po smrti Marije udove Račić, nastojeći da se cijela imovina objedini, taj dio 1920. g. otkupio od Boža Banca za kruna 10,433.496.16, a ugovor o tome sačinjen je tek 1924-te godine.

O toj kupnji dijela imovine od Boža Banca dr. Miše Kolin je davao nekoliko različitih i suprotnih objašnjenja, a naznačena kupoprodajna svota provlačila se kroz poslovne knjige (one koje je dao naknadno izraditi) da bi iz istih iščezla 1927. - me godine bez obrazloženja.

Najznačajniji posao koji se događao u prvom desetljeću rada Zaklade je transakcija parobrodarskih udjela (KARATA) u "ATLANTSKU PLOVIDBU 'IVO RAČIĆ' d.d." ⁴⁸ a Pokrajinska vlada je pri konstituiranju ovog društva / "AP d.d." / **7.07. 1922.g.** sudjelovala i kao nadzorna zakladna vlast. **Upravni odbor "AP d.d."** činili su **Božo Banac, dr. Miše Kolin** i dr. Niko Marinović, a Društvo je bilo utemeljeno sa glavnicom od 10,000.000 dinara podijeljenih na 20.000 akcija po dinara 500 nominalne vrijednosti. Ostavini Račić pripalo je po udjelima u karatima 5.512 ovih akcija. Već **1924.g.** Frano Petrinović, Nikola Mihanović, Pasko Baburizza, **Božo Banac i dr. Miše Kolin** osnivaju akcionarsko društvo "JUGOSLAVENSKU -AMERIKANSKU PLOVIDBU" i **oni čine njen Upravni odbor** da bi je **1928.g.** zajedno sa "Atlantskom plovidbom 'Ivo Račić' d.d." spojili u "JUGOSLAVENSKI LLOYD" (1941.g." PREKOMORSKI LOYD"). **Upravu "Jugoslavenskog Lloyd"** čine Nikola Mihanović kao predsjednik, te članovi Pasko Baburizza, **Božo Banac**, Frano Petrinović i **dr. Miše Kolin**. Za jednu akciju "Atlantske plovidbe d.d." dobilo se 5,666 akcija "Jugoslavenskog Lloyd". Kako je u poslovnim knjigama prikazano, kod ove transakcije parobrodarskih udjela /karata/ u "Atlantsku plovidbu 'Ivo Račić' d.d." 30.10.1924.g. iskazana je vrijednost parobroda s Lstg. 65.256.- (što je po tečaju od 313.- dinara za 1 Lstg. iznosilo 20,425.128.- dinara).

Kao što je iz ovog sagledivo u svim društvima i kroz cijele transakcije **Božo Banac i dr. Miše Kolin su suvlasnici i članovi upravnih odbora odnosno uprava!** I to sve u vrijeme dok još Zaklada nije imala odobrenje nadležne vlasti niti potvrđen Statut. ⁴⁹

Dr. Kolin između dva svjetska rata je bitan čimbenik svih tadašnjih brodarskih društava ali nekako u sjeni „**da se ne primjećuje!**“

Do danas je nedovoljno razjašnjeno na koji način je izvršena transakcija pretvaranja udjela u dionice (akcije) koje osobe su preuzele akcije, te da li je postignuta prometna vrijednost karata. U krivičnom postupku koji je vođen 1946. godine protiv dr. Miše Kolina najviše pažnje je posvećeno upravo ovoj transakciji i prodaji akcija Božu Bancu 1924. godine.⁵⁰

⁴⁸ Djelovanje odobreno rješenjem Ministarstva trgovine i industrije od 8.12.1920. godine br. VI 3205 i odlukom Pokrajinske vlade u Splitu od 25.06.1922. godine br. 3985

⁴⁹ Ministarstvo prosvjete rješenjem od 10.11.1931. godine na osnovu paragrafa 6. Zakona o zadužbinama i mišljenja zadužbinskog savjeta na sjednici od 7.09.1931. godine odobrilo je Statut te time po okončanju ostavinskih rasprava dalo "pokriće" dr. Kolinu za sve učinjeno do tada!

⁵⁰ "Vidi presudu Kotarskog suda u Dubrovniku od 25.5.1950. godine G. 85/50-9"

U presudi⁵¹ kojom se dr. Miše Kolin proglašava krivim i izriče mu se kazna zatvora i konfiskacija imovine navedeno je sljedeće:

“Vidi se po ovome da je čitavo knjigovodstvo netočno, nejasno i nepouzđano, a najbolji dokaz tome jeste vrijednost od 16.314 akcija koja je u knjigovodstvu bila prikazana sa Lstg.65.256.- mjesto prave vrijednosti od Lstg.265.218.- . Ako se pak za razliku od tih dvaju svota koja se ukazuje sa Lstg.199.962.- zaračunaju kamati nad kamatama od 1.01 1925. - 31.12 1940.g.proizlazilo bi, uz prosječni kamatnjak od 1,5% daljnji gubitak od Lstg.53.786.- pa bi prema tome cjelokupna šteta iznosila Lstg.253.748.- . Kad se pak gore spomenuta razlika od 199.962.- pretvori u dinarsku valutu uz tečaj koji je važio na 31.10 1924.g. tj.dinara 313.- dobiva se svota od dinara 62,588.106.- koja bi uložena u tuzemnim bankama od 1.01 1925. do 31.12 1940. narasla do iznosa od dinara 158,995.820,025 “. Već kod ovoga se mora utvrditi da je 1941. godine cjelokupna imovina Zaklade iznosila dinara 25,253.061,76. Usporedi li se taj iznos s onim iz krivične presude rezultat je porazan za imovinu Zaklade.

Kada se ovoj prodaji akcija Božu Bancu doda da je nakon te prodaje dr. Miše Kolin od njega kupio stanoviti broj istih dionica, onda je jasno kojoj svrsi je cijela ova prodaja akcija i služila. Dr. Kolin je obrazlagao ovakav način poslovanja time da s akcijama, dok su bile u posjedu Zaklade, nije mogao riskirati, ali da je osobno kao privatna osoba mogao riskirati i kupovati ih. Ovaj rizik mu se očito isplatio ali i to, kao i mnoge druge radnje, na štetu ostavinske mase. Ipak treba napomenuti da je dr. Miše Kolin stalno svoje radnje opravdavao naglašavajući da je poslije prvog svjetskog rata imovinu“ bilo lakše stjecati nego sačuvati“.

Treba ovdje naglasiti da je Državno pravobranilaštvo u Splitu 26.01.1931.g. u pismu pod brojem 466/31 Kraljevskoj banskoj upravi Zetske banovine na Cetinju navelo da je u odnosu na cijenu prodaje akcija u vrijednosti od 18.528.204,68 din. postignute od dr. Kolina, a uslijed likvidacije i realizacije za gotov novac ove brodske imovine“ ..onda se vidi da je i ova imovina korisno realizirana“. Međutim ne može se, a ne ukazati na činjenicu da je u odnosu na vrijednost parobroda bilo različitih podataka datih u sudskom postupku 1946. godine, a koji se razlikuju od onih datih u izvještaju 1940-te nakon što je izvršena kontrola rada Zaklade.

Dio parobroda Iva Račića je u toku prvog svjetskog rata potpalo pod talijansku upravu i talijanska vlada ih je predala Zakladi tokom 1920-1923.godine. Tokom 1923.godine stanje udjela karata u parobrodima je sljedeće:

Ime broda	g.izgr.	BRT	Br.karata
ORJEN	1900	3.550	9,312
ISKRA	1902	6.750	6,125
IZVOR	1898	6.400	7,250
ISTINA	1910	6.400	8,125
IZRADA	1910	6.400	8,875
EPIDAUROS	1901	7.230	1,250
MARIJA RAČIĆ	1901	7.380	24
IVO RAČIĆ			
ex DAN	1907	6.460	8
IZABRAN	1910	7.716	8,812
IZGLED	1911	7.690	7,875

Upravljaajući imovinom Zaklade dr. Kolin je prodavao, kupovao, dijelio zajmove, polagao i podizao uloge, investirao i slično, a sve po svojoj vlastitoj volji ne polažući nikome računa niti tražeći odobrenje nadležnih vlasti. Nitko ga u to vrijeme nije ni zvao na odgovornost. Upravitelj Zaklade dijelio je zajmove, kamatne ali i beskamatne, u ogromnim svotama iz ostavinske mase i to uglavnom velikim trgovcima i industrijalcima bez ikakvih ugovora iz kojih bi se vidjeli uvjeti zajma,

⁵¹ Presuda Okružnog suda u Dubrovniku br. STUP 100/46/35

garancije i kamate. Davao je razne poklone i otuđivao nekretnine bez ičijeg odobrenja i protivno važećem Zakonu.

Prema bilanci za 1930-tu godinu koju je dr. Kolin priložio uz Statut Zaklade podnoseći ga na odobrenje Ministarstvu prosvjete (bilanca je iz već navedenih razloga netočna i nedokumentirana) proizlazi da je cjelokupna aktiva Zaklade te godine:

A)	u gotovom	25,417.440.18
B)	nekretnine	479.585.70
C)	pokućstvo	11.058.25
Ukupno:		25,908.084.13

Iskazana pasiva proizlazi iz sljedećeg:

1	Trgovački dugovi	din	2,136.586,28
2	Razni dugovi	din	679.332.95
3	Hipotekarni dugovi	din	823.289.09
4	Troškovi bolesti i pogreba	din	100.203.29
5	Troškovi mauzoleja	din	2,248.125.68
6	Legati u gotovom	din	68.073.82
7	UKUPNO:	din	6.045.611.11

REKAPITULACIJA :

Iskazana AKTIVA	25,908.084.13 din.
Iskazana PASIVA	6,045.611.11 din.
ČISTA IMOVINA	19,862.473.02 din

Rekapitulacija prihoda i rashoda do **31.12. 1930. godine** pokazuje da je
ČISTI PRIHOD DO 31.12.1930. iznosio dinara 5,117.888.63.

UKUPNA IMOVINA per 31.12. 1930.godine iznosila dinara 24,980.361.65 a sastojala se iz sljedećeg :

1/ u gotovom - dinari

a/ kod Prve Hrv. Štedionice u Zagrebu	511.660.98
b/ kod Prve Hrv. Štedionice u Dubrovniku	234,020,00
c/ kod Trgovačke banke	100,000,00
d/ kod neimenovanog dužnika	1,000,000,00
e/ kod neimenovanog dužnika	15,000,00
UKUPNO:	1,860,680,00

2/ u gotovom - funte sterlinga

a/ kod Praštedionice – Zagreb	27,990,9,0
b/ kod Srpske banke – Zagreb	8,199,2,0
c/ kod Royal Bank of Scotland – London	33,684,2,1
d/ kod neimenovanog dužnika	12,673,15,3
UKUPNO:	82,547,7,4

preračunato u dinare po 274. - za 1 Lstg. = din.22.617.978.47

3/ Nekretnine prema procjeni din. 479.585.70

4/ Pokućstvo prema procjeni din. 11.058.25

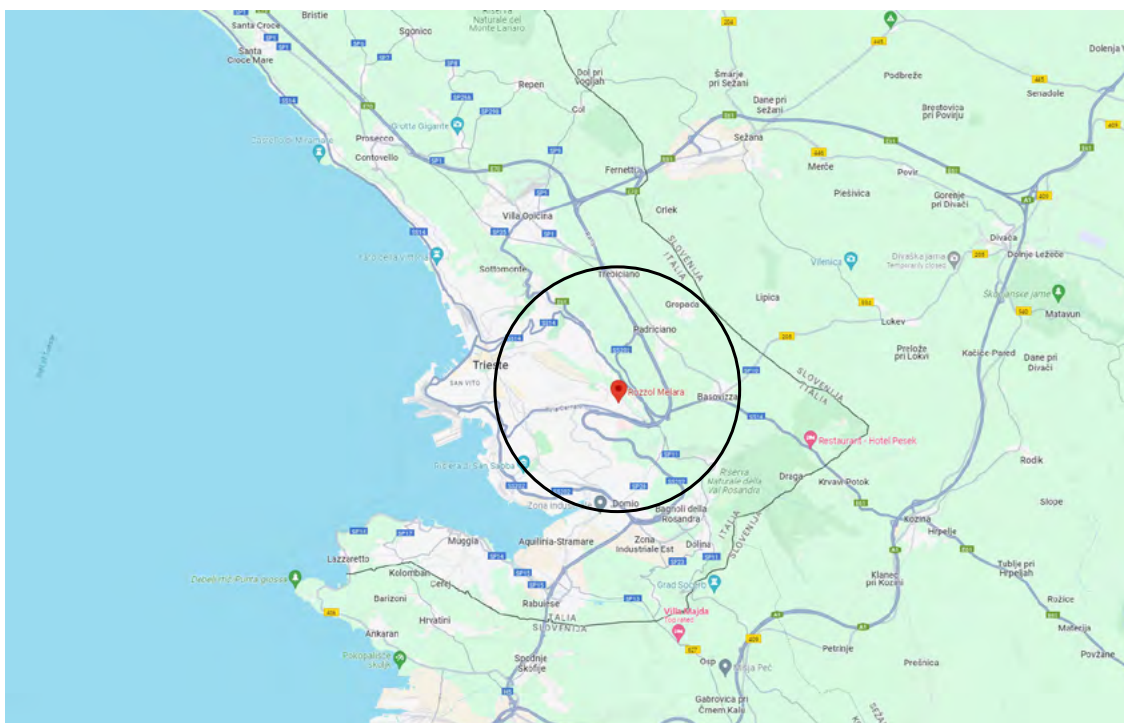
UKUPNA IMOVINA ZAKLADE PER 31.12.1930.g. U DINARIMA IZNOSILA JE 24.969.303.40.

Ovdje se može opaziti da je dr. Kolin u svojoj bilanci iskazao imovinu za 11.058.25 dinara manje, što predstavlja pogrešnu operaciju sa svotom i to onom koja se odnosi na vrijednost pokućstva.

Također je potrebno naglasiti da su podaci o prodaji nekretnina u Trstu vrlo oskudni i nije moguće sa sigurnošću tvrditi da je tom prilikom postignuta stvarna vrijednost nekretnina. Općinsko vijeće u Dubrovniku je dana 18.07.1926. godine na osnovu Izvještaja od 10.07.1926. godine zaključilo da se poduzmu svi potrebni koraci kod nadležne vlasti za što brže ostvarenje Zaklade Pomorsko-trgovačke akademije "Ivo Račić". U tom Izvještaju po pitanju nekretnina u Trstu navedeno je sljedeće:

"... iz privatnih obavijesti poznato je

a/ da je dr.Miše Kolin nepokretnine Tavul.br.915 u gradu Trstu Via Valdirivo 27 prodao g.Pavu Tripcovichu za lira 850.000.-

Google map Trieste - 2023

b/ nepokretnine T.br.24,25 i 26 , 943, 1235 Rozzol-teritorio prodao za lit.45.000.-**c/ da još postoji 1/2 nepokretnina T.br.3238 i 164 “**

Bitno je naglasiti da je dr. Kolin u Statutu koji mu je nadležna vlast odobrila 1931. godine naveo da se kao osnovica za ostvarenje zakladnog cilja predočuje stanje navedeno u bilanci za 1930. godinu čime je u stvari on sam sebi dao razrješnicu za 10 godina uprave (od 1920. - 1930.g.) odnosno odobrenje za realizaciju imovine o čemu više ne polaže nikakva računa.

Prije nego je odobren Statut koji je dr.Kolin dostavio na odobrenje, ministar prosvjete određuje⁵² pregled imovine Pomorsko-trgovačke akademije "Ivo Račić" i šalje dva službenika u inspekciju. Oni nakon kraćeg boravka u Dubrovniku **podnose 12.11.1931. godine Izvještaj**⁵³ u kojem na kraju navode sljedeće:

“... Opći utisak potpisanih je sledeći:

Zadužbina je zakonski odobrena, i ona pravno postoji, ali njen Statut nije još definitivno izrađen i odobren. Imovina zadužbine u nepokretnim imanjima u inventaru prikazana, vrlo je nisko procenjena. Ona u Dubrovniku i Gružu zapuštena i slabo iskorištavana.

Imovina u hartijama od vrednosti neproverena.

Imovina u gotovom novcu plasirana je po zavodima u inostranstvu i u zemlji protivno Zakonu o zadužbinama i nepoznato je na čije ime se vode te sume po tekućim računima, jer dr. Miša Kolin nije bio prisutan da nam to kaže, a nisu nam prikazane ni knjige iz kojih bi se to moglo videti.

Mišljenja smo da treba odmah izvršiti pregled hartija od vrednosti, gotovog novca i svih knjiga koje bi trebalo da se vode za tu zadužbinu.”

Međutim, Statut je potvrđen i dr. Miše Kolin je nastavio voditi Zakladu, a da potpunija kontrola nije izvršena sve do 1940. godine.

1933. godine dr. Kolin, kao kurator i administrator Zaklade, nudi Ministarstvu trgovine i industrije zakladnu zgradu na pet godina za smještaj Državne pomorsko-trgovačke akademije i to besplatno. Ali kako je bilo potrebno izvršiti adaptaciju zgrade to bi koštalo cca 600.000.- dinara, dr. Kolin obavještava navedeno Ministarstvo da to nije u mogućnosti izvršiti jer da su sredstva Zaklade kod banaka blokirana. Umjesto zgrade dr.Kolin nudi da iz sredstava Zaklade plaća najamninu na vrijeme od pet godina. Nju je tada plaćala država za zgradu u kojoj je smještena Državna pomorsko-trgovačka

⁵² Naređenje ministra prosvjete P.br. 32043 od 4.07.1931. godine

⁵³ Ministarstvo prosvjete - izvještaj - P.br.42001 od 12.11.1931. godine

akademija u Dubrovniku. Uvjet je bio da najamnina ne premašuje visinu koja je bila utvrđena 1933. godine. Upravitelj Zaklade upućuje dopis Ministarstvu trgovine i industrije da, ako pristaje na ponudu, zatraži od Ministarstva prosvjete kao nadzorne zakladne vlasti odgovarajuće odobrenje. Ovom prilikom se ne može ne zapaziti da za jednu ovakvu svrhu koja je direktno vezana za ostvarivanje želja ostaviteljice Marije udove Račić, upravitelj traži odobrenje, dok odobrenje nije tražio kada je zaključivao milijunske poslove.

Ministarstvo trgovine i industrije pristaje na ponudu dr. Kolina, a suglasnost daje Ministarstvo prosvjete Kraljevine Jugoslavije dana 12.07.1933.g.⁵⁴ Kako je to isto Ministarstvo prosvjete izdalo rješenje⁵⁵ da se zakladna zgrada na Pločama pripremi za početak školske godine 1933/34, to je ovim odobrenjem odustala od svoje namjere do **"... kad prilike budu povoljnije"**, a upravitelj Zaklade je ustvari na jednostavan način onemogućio ostvarenje osnovne namjene ustanovljenja Zaklade, iako je prividno sve radio u cilju izvršenja volje ostaviteljice. Tako je npr. 1934. godine dao otkaz svim stanarima u zgradi na Pločama s tim da će početi graditi zgradu za Pomorsko-trgovačku akademiju. Plaćanje najamnine od strane Zaklade u istom iznosu nastavilo se i nakon isteka roka od 5 godina kako je bilo određeno. Tek 29.04.1944.g. dr. Niko Iveta, predsjednik Upravnog odbora Zaklade, dopisom br. 88/1944 obavještava Veliku Župu Dubrava u Dubrovniku, a za Ministarstvo pravosuđa i bogoštovlja u Zagrebu, da Zaklada više nije u mogućnosti plaćati najam za tadašnju zgradu Državne pomorsko-trgovačke akademije, koji je i inače već davno istekao, te da dalje plaćanje najma pređe na državu.

Za poslovanje Zaklade ***„u periodu od 1930 - 1941.g. značajno je da je pretrpljena velika šteta zbog pada tečajeva engleske funte 1931.godine kao i uslijed nacionalizacije strane valute u domaćim bankama 1936.godine . Tako je npr. suma od Lstg. 51.077,88 zatečena 1936.godine kod Srpske banke u Zagrebu pretvorena u dinara 11,499.644.-, pa poslije u kune, te u dinare FNRJ, tako da je 1946.godine predstavljala iznos od 100.000.- dinara."***

Upravo kod ovoga je ostalo nejasno iz kojih razloga je dr. Kolin favorizirao Srpsku banku, a što se najbolje ogleda u činjenici da je u 1932-oj godini iznos od Lstg.1.286,10 u toj banci povećao na Lstg. 45.794,10 uz istovremeno obrazloženje da je taj iznos imobiliziran. Suprotno 1931. i 1932. godine, iz bojazni da novac ne bude blokiran u Praštedionici, funte povlači u cijelosti (Zaklada je imala 27.990,90 Lstg u toj banci) a i dinara 164.970,37 (prije povlačenja imala je Zaklada preko 700.000 dinara).⁵⁶

Zašto je dr. Kolin ulagao funte u novčane zavode kad je većina njih već bila pod zaštitom? U cjelini gledano poslovanje zakladnom imovinom u tom periodu je upravo suprotno ponašanju upravitelja kada se radi o njegovoj osobnoj imovini! Ovakvo postupanje dr.Kolin nije nikada razjasnio pa ni u krivičnom postupku 1946. godine.

Rješenjem Ministarstva financija od 22.02.1936.g. br.9059/VII iznos od Lstg. 51.077,88 zaleđen u Srpskoj banci prisilno je pretvoren u dinare po službenom tečaju od dinara 215,86 a u ukupnu svotu od dinara 11,499.644.- (dok je faktični tečaj prema privatnom kliringu tada iznosio 250.- din. za jednu Lstg). Tako je Zaklada 1936.g. imala u funtama sterlinga još samo 41.655.10.2 od čega je 12.551.11.6 bilo kod "neimenovanog dužnika" a ostatak od Lstg. 29.103.18.8 kod Royal Bank of Scotland u Londonu. Funte postepeno uslijed kamata rastu tako da per 31.12. 1939.g. u Royal Bank of Scotland u Londonu Zaklada ima 30.017.15.3 Lstg.

Funte kod "neimenovanog dužnika"1938. godine iznose 13.872.3.1 Lstg. a u 1939.godini dr. Kolin vrši transakciju s tim "neimenovanim dužnikom" koji postaje dinarski dužnik s dugom od 1,000.000.- dinara. Iz financijske dokumentacije stručnjaci nisu mogli razjasniti ovu transakciju i ona ostaje nerazumljiva, jer se ne može objasniti gdje je razlika protuvrijednosti dužne glavnice u funtama i dinarima. Dr. Kolin je objašnjavao da je dug u funtama podmiren, a da dinari predstavljaju sasvim novo dugovanje i to stoji navedeno u njegovu izvještaju za 1939-tu godinu. Ipak, ako bi sve bilo tako kako dr. Kolin navodi, ostaje otvoreno pitanje nedostatka jednog dijela funti, a nema potpunog pokrića za dinarsku protuvrijednost za oko 700 - 800.000 dinara ili čak i više. Nije se nikada moglo razjasniti da li se ipak radi o računskoj pogrešci ili ne!?

⁵⁴ Suglasnost Ministarstva prosvjete od 12.07.1933. godine III Br. 2898

⁵⁵ Rješenje Ministarstva prosvjete P. br. 41873 od 20.10.1932. godine

⁵⁶ Kazneni spis Okružnog suda u Dubrovniku STUP 100/46 (suđenje dr. M. Kolinu)

Upravitelj nekretnina Zaklade (tu dužnost je dr. Kolin povjerio svom punomoćniku Marinu Monopoliju) tromjesečno je predavao dr. Kolinu točni obračun o primicima i izdacima vezanim za upravljanje nekretninama Zaklade sa svom originalnom dokumentacijom. On je podmirivao sve izdatke za popravke kuća, razne poreze i prireze i sl. Zgrade i zemljišta su se iznajmljivala tako da je u 1941-oj godini ukupni bruto prihod od zgrada u Dubrovniku i Cavtatu iznosio dinara 102.600.-

Od 1932.godine dr. Kolin je veliki broj godina imao prazne stanove radi renoviranja kao i praznu zgradu na Pločama na kojoj nije vršio adaptaciju. Bilo je tada dosta tvrdnji da dr.Kolin nije voljan plaćati "visoko oporezivanje od kućarine". Poslovanje Zaklade s kamatama bilo je loše i taj prihod je znatno podbacio. Od 1935.g. prihod od kamata naglo pada, a to je upućivalo da se u cilju dobrog gospodarenja moralo mijenjati gospodarenje zakladnom imovinom što dr. Kolin nije učinio. Novčana sredstva je upravitelj Zaklade mogao uložiti u nekretnine ili dati zajam državi, banovini ili gradu pa bi ostvario prihod od bar 5% godišnjih kamata što bi tada iznosilo dinara 1,200.000 godišnje. Tako bi mu kapital bio mobilan i troškovi uprave neznatni, a omogućilo bi stvaranje prihoda u periodu od 1931.- 1939.godine od barem 10,000.000.- dinara, dok je ovako u tih 9 godina završio s prihodom od svega 39.000.- dinara.

U Izvještaju financijskih stručnjaka koji su 1940-te godine izvršili kontrolu rada Zaklade u odnosu na prikazano stanje upravljanja Zakladom stoji tvrdnja:

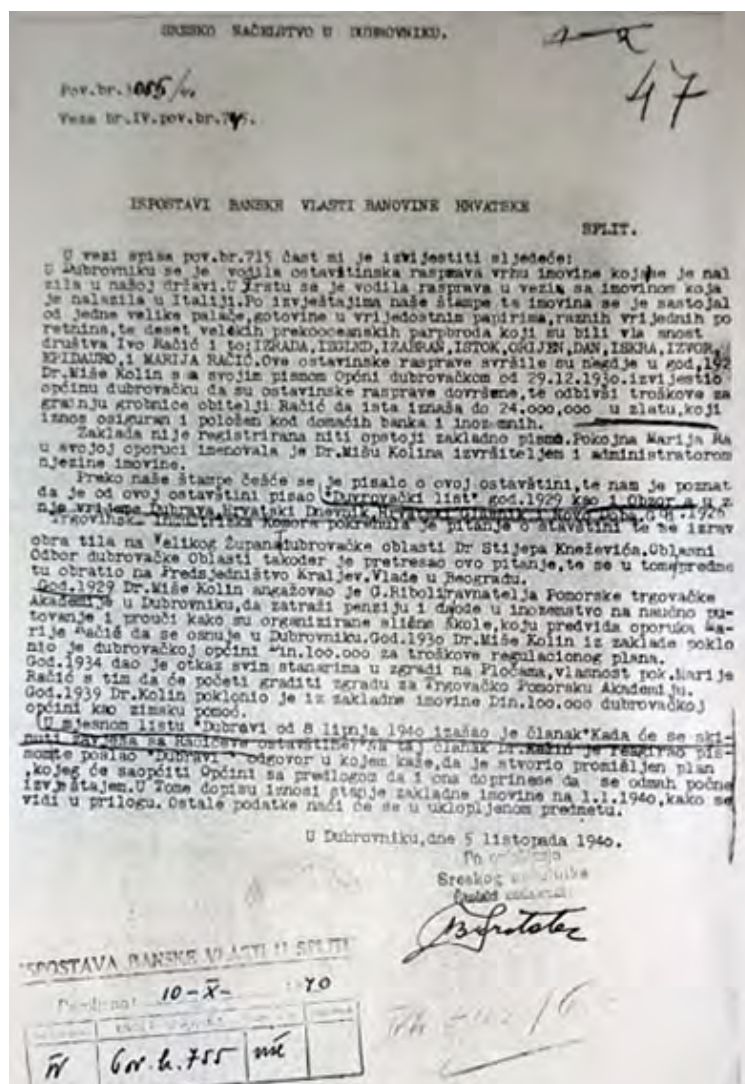
"... da je milijunska Zaklada Pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić u Dubrovniku u prvom redu neke vrsti FIDEKOMISNO DOBRO⁵⁷ dr.Kolina i njegovih nasljednika u upravi, zatim vrelo prihoda za svakoga prije negoli za svrhu kojoj je ona namjenjena" ...

te dalje

"... Jedan pozitivni zaključak iz svega toga jest, da se volja zakladateljice Marije udove Račić izražene u osnovnom aktu tj. u oporuci onamo, da se Pomorsko trgovačka akademija u Dubrovniku ima izdržavati iz prihoda njene imovine, ostavljene toj Zakladi - ne može izvršiti, jer dr. Kolin tako dobro upravlja sa zakladnom imovinom da jedva pokriva tekuće izdatke".

Kada se govori o troškovima - rashodima tog perioda (1930 - 1940), iz rekapitulacije rashoda vidljivo je da je dr.Kolin podizao svoju nagradu koja mu je kao kuratoru i administratoru Zaklade pripadala po oporuci, ali zašto je nagradu podizao njegov brat pa je zatim davao njemu nije jasno. Jedan detalj iz Izvještaja dr. Kolina predstojniku Kotarskog suda u Dubrovniku T. Sambugnachu 7.07.1941. godine, koji se odnosi na pokrivanje troškova uprave Zaklade, govori puno sam za sebe kada se ima u vidu sve ono što je naprijed navedeno o radu upravitelja Zaklade dr.Miše Kolina. Dr.Kolin u navedenom Izvještaju navodi slijedeće:

"Troškove i izdatke uprave podmirujem ja, a naplatim ih koncem godine ili u nastaloj godini. Te mi isplate nije bilo teško vršiti jer sam ja u Zagrebu držao uvijek svoju ličnu gotovinu u pretincu i nijesam je polagao u banke, budući da sam se bojao da će banke naći uvijek povoda za neisplaćivanje uloga. Prema tome meni nije

⁵⁷ Hrvatska enciklopedija: fideikomis (lat. fideicommissum: povjerenje, neotuđivo nasljedno pravo, od fides: vjera i committere: predati), u rim. nasljednom pravu, neformalna molba kojom se ostavitelj obraćao nasljedniku da na teret ostavine, a u korist neke treće osobe, izvrši određenu činidbu.

bio nikakav teret predujmljivati novac za izdatke uprave , jer mi taj i onako nije nosio kamata, a ja ih, naravski, ni Zakladi nijesam nikada računao “.

Upravitelj Zaklade dr. Miše Kolin 2.07.1940.g. upućuje dubrovačkoj Općini pismo u kojem ističe

“... Na osnovu ovlaštenja koja su mi dana oporukom blagopokojne Marije ud.Račić, čast mi je izvjestiti P.N. Naslov o slijedećem:

Marija ud.Račić odredila je svojom oporukom da se Dubrovniku osnuje Pomorsko- Trgovačka Akademija, koja će nositi ime pokojnog njezinog muža Iva Račić, te je u tu svrhu zavještala gotovo cijelo svoje imanje. Mene je imenovala izvršiocem oporuke, upraviteljem i kuratorom zadužbine, dajući mi vlast da ocijenim i odlučim kada i kako da se njezina želja ostvari “.

te nastavlja

“... Događaji i pojave od 1932.godine do danas dokazali su, da u tome periodu vremena nije bilo mogućnosti ni razloga da se misli na otvaranje još jedne pomorske odnosno trgovačke škole u Dubrovniku i da se na temelju iskustva za to vrijeme stečena i s obzirom na izmjenjene prilike, može osnovano tvrditi da više nedostaju uslovi za ostvarenje prvobitne zamisli zavještateljice o školi.

Trebalo je svakako sačekati krajnje vrijeme prije nego se spomenuta zamisao napusti. A kada se je do ovoga došlo, trebalo je tražiti i naći načina da se zadužbinsko imanje namjeni drugoj svrsi, ali u svakom slučaju vodeći računa o osnovnoj misli dobrotvorke, dakle u vezi sa pojmom škole“

i nakon kraćeg obrazloženja nepotrebnosti gradnje Akademije, a naglašavajući da srednje škole

“... odvrćaju od sela i zemlje dakle od zdrave privrede i bolje budućnosti “ te da bi trebalo

“... ozbiljno pomišljati na to, da se broj tih škola smanji, da se ukloni stvaranje intelektualnog proletarijata, koji je već danas brojna, a pogotovo pomorskog, najpogibelnijeg” ,

a kako sam naglašava

“... Imajući sve ovo na umu i koristeći se dogagjajima, praksom, putovanjima i savjetima ljudi od nauke i zanata, došao sam do zaključka da se prvobitni cilj zadužbine izmjeni i njezina imovina upotrebi u svrhe, koje će njezinu cilju biti najbliže, a ujedno biti od neprocjenjive koristi gradu Dubrovniku, narodu i državi “

dr. Miše Kolin na kraju daje slijedeći prijedlog:

“... Pretpostavivši prednje, izjavljujem:

Imovina zadužbine Marije ud. Račić, prema stanju 31.decembra 1939. iznosi:

a/ u novcu kod banaka i ostalo

Din.24,025.657.75

b/ u nekretninama Din. 982.650.-

Svega Din. 25,008.307.75

Napominjem da je vrijednost nekretnina stvarno mnogo veća.

Namjeravam da prednje imanje namijenim u svrhe koje nabolje odgovaraju današnjim prilikama i prijekoj potrebi Dubrovnika i to:

1./ da Zaduzbina dade zemljište i sredstva za podizanje zgrade za Pomorsku Trgovačku Akademiju Ivo Račić u Dubrovniku. U ovu zgradu da se smjesti - ne iz dužnosti već uslugom - Državna Pomorska Trgovačka Akademija, koja sada nema vlastite zgrade, a za koju bi imala da dade zemljište Općina, a samu zgradu da podigne Banovina. Od godine 1933. Zaduzbina plaća najamninu za lokale sadašnje Pomorsko-Trgovačke Akademije, a preuzela je taj teret na sebe u času kada je prijetila opasnost, da se Akademija u Dubrovniku zatvori. U ovu svrhu odreguje se iz imovine Zaduzbine Din. 8,000.000.-

2./ da se na zemljištu, koje će pružiti besplatno Općina, podignu zgrade potrebne za postojeće pučke /osnovne/ i gragjanske škole.

U tu svrhu, odreguje se iz imovine Zaduzbine Din. 10,000.000.-

3./ da se doznači Općini iznos od Din. 2,000.000.- za vodovod.

Vodovod je - po mom mišljenju - u uskoj vezi sa Zaduzbinom, kojoj je osnovna ideja škola. Nove školske zgrade ne bi odgovarale svojoj svrsi kada grad ne bi raspolagao zdravom, čistom i pitkom vodom, već bi pomlatku prijetile bolesti od zaraza od nezdrave vode.

Ostatak imovine, odnosno prihod od nje, namjenio bi se drugim dobrotvornim ciljevima i ustanovama, kojima bi se to davalo na uspomenu i u počast Iva i Marije Račić.

Uslovi za ostvarenje prednjeg plana, koje bih ja, na ime Zaduzbine tražio od Općine, jesu slijedeći:

1./ da se urede "Lazareti", otstranjenjem u prvom redu i to bez odlaganja, postojeće klaonice i svih prostorija koje se danas upotrebljavaju za pohranu koža i drugih stvari, ne isključujući ni upotrebu za stanovanje, jer od čitavog onog kompleksa prijeti stalna pogibelj zaraze ;

2./ da se otstrani sadašnja bolnica za kužne bolesti u Sv.Jakovu;

3./ da se na mjestu "Lazareta" sagrade pučke i gragjanske škole, a u slučaju da ima osobitih smetnji za to, da se od prostora, koji će se tu dobiti rušenjem, stvori na onom bogodanom položaju nešto što će biti izvor zdravlja, a ne leglo nečisti i zaraze. Ostavljajući vanjske zidove Lazareta, ne bi se ni najmanje povrijedio njihov stari arhitektonski stil i oblik;

4./ da na svim izvedenim radnjama bude za sva vremena vidno da su izvedena sredstvima i darežljivošću Zaduzbine koju je osnovala Marija ud. Račić na uspomenu svoga muža Iva Račića. Prema odredbi oporučiteljice, zgrada za pomorsku trgovačku akademiju nosit će ime: "POMORSKO TRGOVAČKA AKADEMIJA IVO RAČIĆ U DUBROVNIKU" želio bih najzad da se Općina založi kod Banske Vlasti, da se Banovinska Bolnica ukloni sa puta od Gruža i sagradi nova na prikladnijem mjestu. Prodajom sadašnjeg zemljišta i zgrade bolnice, mogao bi se namaknuti veći dio troškova za nove bolnice, a ostatak pokriti u nizu od tri godine.

Ako nam na srcu leži napredak Dubrovnika, ne će biti teško prebroditi sve smetnje na koje bi se naišlo da se prednji projekt izvrši. Ljubav prema Gradu i dobra volja, osigurat će mu potpun uspjeh.

Molim da P.N. Naslov izvoli prednje uzeti k znanju, te predmetu posvetiti najveću pažnju, kako bi se što prije došlo do ostvarenja.”⁵⁸

Dr. Kolin tako predlaže likvidaciju Zaklade u korist Gradske općine kojoj bi pripala sva imovina Zaklade. Gradsko vijeće 17.07.1940.g. prihvaća zaključkom prijedlog dr.Kolina vjerojatno želeći da se na taj način o Zakladi prestane negativno govoriti a da se sredstva Zaklade (koja tada iznose cca 25.000.000.- dinara) upotrijebe za izgradnju vodovoda odnosno škole. Pri tome se zaboravilo da bi se na taj način nakon toliko godina nepravilnog upravljanja Zakladom ovim zaključkom u stvari “pokrilo” dr.Kolina i njegove nezakonite radnje. Međutim banski odvjetnik obavještava Bana da je u smislu paragrafa 14. Zakona o zadužbinama ovaj prijedlog dr. Kolina nezakonit i da o likvidaciji odnosno zamjeni svrhe Zaklade može odlučivati samo Ban po saslušanju zakladnog savjeta. Prema tome je, kako on utvrđuje, ovakav zaključak Gradskog vijeća u Dubrovniku **“... protuzakonit i posvema pravno nevrijedan”**. Na taj način je onemogućena namjera gašenja Zaklade i ostvarenja njenih ciljeva.

Dr. Kolin ni nakon 20 godina nije prestajao s umanjenjem zakladne imovine, a povećanjem svoje vlastite. To nije moglo prolaziti nezapaženo u javnosti pa su se, posebno u tadašnjoj štampi, počeli pojavljivati napisi o ovakvom poslovanju upravitelja Zaklade. Redaju se napisi u “Dubrovačkom listu” (1929.), “Dubravi” (1940.), “Hrvatskom dnevniku” (1940.) te “Obzoru”, “Hrvatskom glasniku” i “Novom dobu”. Zajedničko svim tim napisima je pozivanje banske vlasti da ispita poslovanje dr. Kolina i njegovo veliko bogatstvo te ispravnost uprave Zakladom i zahtjev da banska vlast Banovine Hrvatske učini red u pogledu tog pitanja. Glas tada dižu i pojedinci, angažira se i Bansko odvjetništvo u Zagrebu, a dr. Maček zahtijeva kontrolu. Banska vlast Hrvatske - Odjel za prosvjetu zahtijeva od Kr. banske uprave Zetske banovine (pod čiju nadležnost je Zaklada spadala) da prenese Zakladu pod upravu i nadzor Banovine Hrvatske, a što se odužilo više od jedne godine te onemogućilo potpunu kontrolu poslovanja. I tako, pritisnuta od strane javnosti banska vlast Banovine Hrvatske šalje 1940-te godine inspekciju (fin. savjetnik Milan Milinković i banski savjetnik dr. Adolf Uršić) koja nakon izvršene kontrole sačinjava Izvještaj⁵⁹ koji Bansko odvjetništvo u Zagrebu 17.01.1941. godine dostavlja banskoj vlasti Banovine Hrvatske - Odjel za financijske poslove u Zagrebu. U tom Izvještaju izneseno je činjenično stanje i primjedbe, a sve na osnovu dokumentacije i spoznaja s kojima se raspolagalo u tom momentu.

Iako su u tom momentu savjesno obavili svoj posao tek se mnogo godina kasnije pokazalo da im je nedostajalo puno važnih podataka da bi mogli dati pravu i potpunu ocjenu. Usprkos tome oni u zaključcima predlažu:

- **da se dr.Kolin kao upravitelj Zaklade pozove na odgovornost kako bi podastro svu potrebnu dokumentaciju i objašnjenja, da bi se ustanovilo poslovanje Zaklade, a ako to ne učini, da ga se riješi uprave Zaklade;**
- **da dr. Kolin vrati u našu državu iznos od Lstg.30.017,25 koji se nalazi kod Royal Bank of Scotland u Londonu;**
- **da u smislu Zakona o zadužbinama ovu Zakladu pred sudom i drugim vlastima zastupa Bansko odvjetništvo u Zagrebu ;**
- **da se provede na nekretninama Zaklade pravovaljani upis u zemljišnim knjigama;**
- **da se identificiraju postojeće nekretnine te da se izmjeni Zakon o zadužbinama.**

58 Pismo Zaklade (dr. M. Kolin) Dubrovačkoj Općini 2.07.1940. godine

59 Izvještaj br. Rb. 252/1940-20 od 17.01.1941. godine

Koji su sve razlozi postojali niz godina da se nije kvalitetno vršila kontrola nad radom upravitelja Zaklade već se pasivnošću dozvolilo da se ista gotovo u potpunosti opljačka - to nije razjašnjeno- ali način rada dr. Miše Kolin očitost ostavlja otvorenim više mogućih zaključaka. Dijeljenje nezakonito stečenog imetka, mito, davanje raznih pomoći (npr. poklon dubrovačkoj općini 1930.g. 100.000.- din. za troškove regulacionog plana ili 1939.g. 100.000.- din. kao zimska pomoć - sve naravno iz zakladne imovine), snošenje troškova najma za zgradu pomorske škole, krediti i pokloni iz zakladne imovine i slično su najvjerojatniji razlozi zbog kojih je dr. Kolin uspijevao 20 godina raditi na već opisani način.

Konačno, tek početkom Drugog svjetskog rata dr. Kolin je smijenjen s dužnosti upravitelja Zaklade, a imenovan je Upravni odbor kojem je predsjedavao dr. Niko Iveta.

Što reći na kraju ovog dvadesetogodišnjeg perioda o čovjeku koji je stekao ogromno vlastito bogatstvo na račun imovine koju je Marija udova Račić ostavila radi ostvarenja plemenitih i korisnih ciljeva na dobrobit stanovništva Dubrovnika i šire? Vjerojatno će najbolju sliku dati upravo sam dr. Miše Kolin koji u dopisu Kr. banskoj upravi Zetske banovine od 24.12.1930.g. u prilogu kojeg dostavlja Statut Zaklade na odobrenje navodi sljedeće:

"... što je ona meni povjerila ciljeve koje je imala kad je ostavljala svoj imetak za Trgovačko Pomorsku Akademiju Iva Račića i namjere svoje uza koje je povezala pravni opstanak i djelovanje Akademije za buduća vremena, te je ovaj opstanak i djelovanje predala na ostvarenje meni, u bezgraničnom povjerenju koje je imala prema meni, kad mi je na taj način i pod tim uslovima povjerila svoje imanje na ostvarenje kulturno prosvjetnoga cilja po njoj osnovane Akademije i kad me je naimenovala izvršiocem njene posljednje volje ..."

te dalje

"... a ja sam s njima skupa radio dugim nizom godina tako da su mi poznati svi njihovi nazori i principi o rukovanju sa namaknutim imetkom , i o štednji i smotrenosti sa kojima su oni htjeli da se trajno i za sva vremena upravlja sa tim imetkom."

Imajući neprekidno pred očima ovo i ovoliko povjerenje, pravu namjeru i ciljeve testatorke, zamašnost zadatka koji je pao u dio meni izvršiocu testatorkine volje, kao ostvaritelju Akademije i kao upravitelju zadužbinskog imanja, ja sam brižljivo i savjesno, savladajući naročito poteškoće i opasnosti koje su na putu stajale s razloga što je glavno imanje

Marije Račić bilo na području italijanske države, realizovao ovo imanje na način najkorisniji po zadužbinu, te sam ga dobro i savjesno uložio, a isto tako brižljivo i savjesno postupat ću u buduću koliko u čuvanju imanja, toliko u provođenju u život i u organizovanju Akademije.

O obezbjeđenju imovine vodit ću trajno najveću brigu , pošto mi je sigurnost zadužbinske imovine, od koje zavisi i život ustanove, već prema volji i odredbama zavještateljice najpreća dužnost, a rentabilitet imovine treba da bude podređen ovoj sigurnosti. To su moji neodstupni principi, kojih sam se i do sada pridržavao, a i kojima se ima i pripisati polučeni uspjeh u realizovanju i u upravljanju imovine, koju danas zadužbina ima ."

ZAKLADA OD KOLOVOZA 1941. DO KRAJA 1946. GODINE

Kao što je već naprijed navedeno Duglavlrik Ministar nastave je 30.07.1941. godine⁶⁰ razriješio dr. Mišu Kolina dužnosti upravitelja Zaklade te imenovao Upravni odbor kojemu je dr. Kolin bio obvezan predati svu pokretnu i nepokretnu imovinu Zaklade. U novi Upravni odbor pored dr. NIKA IVETE, fin. savjetnika u mirovini, kao predsjednika, za članove su imenovani: prof. Makso Milošević, prof. Pero Slovinić (ravnatelj OUZORA), prof. Jakov Matković (upravitelj Učiteljske škole) i don Gjuro Krečak (župnik Gruža).

Na ovo rješenje dr. Kolin je podnio tužbu Upravnom sudu u Zagrebu koji 12.02.1942.g. presuđuje (br. 9077/41 T.B.1219/41) da se tuženo rješenje ukida radi manjkavosti postupka. Međutim kako su u međuvremenu stupili na snagu novi zakonski propisi (Zakon o zakladama donesen je 17.02.1942.g. - Narodne novine br.42/1942) to je Ministar nastave⁶¹ razriješio dužnosti upravitelja Zaklade dr. Mišu Kolina **"... jer je Zakladom upravljao očigledno na štetu zakladne imovine"** (Odluka broj 15995/42 od 4.03.1942.g.). Protiv ove Odluke se dr. Kolin nije žalio! Ovakvim postupanjem se u stvari nije ništa izmijenilo i Upravni odbor imenovan 30.07.1941. godine je nastavio rad bez prekida.

Zapisnik o primopredaji sačinjen je dana 20.08.1941. godine i njime je utvrđeno da se imovina Zaklade sastoji od slijedeće imovine:

„I NEKRETNINE

a/ kuće i zemljišta u Dubrovniku, predgrađe Ploče

ulož.	451	biće	1- 7
ulož.	452	biće	jedino
ulož.	723	biće	1 3
ulož.	1086	biće	jedino

b/ nekretnine u P.O.Gruž, Plat i Cavtat

(tabularni podaci se nalaze u pogodbi Zaklade i Boža Banca od 29.03.1940.g. kojom je ovaj kupio te nekretnine za cijenu od kuna 1,000.000.- ali u momentu primopredaje ugovor još nije perfektuiran odnosno nije dobivena suglasnost nadležne vlasti)

II- U NOVCU KOD NOVČANIH ZAVODA

/ prema bilanci od 30.IX 1941.g. /

1.	Praštedionica Zagreb	195.975.35 kuna
2.	Poštanska štedionica	1.256,35 kuna
3.	Srpska banka Dubrovnik	314.722,35 kuna
4.	Srpska banka, račun gradnje	2.010.300.00 kuna
5.	Srpska banka Zagreb – stari posao	10.822.130,00 kuna
6.	Srpska banka Zagreb – novi posao	1.568.035,00 kuna
7.	Gradska štedionica, Zagreb	1.444.770,00 kuna
8.	Napretkova zadruga Dubrovnik	10.663,00 kuna

⁶⁰ Odluka Duglavlrika Ministra nastave br. 27329

⁶¹ Dopis Ministarstva nastave 4.03.1942. godine br. 15995/1942

III - ROYAL BANK OF SCOTLAND-LONDON
Lstg. 30.320.19.10

(dr. Kolin objašnjava da se pod "stari posao" iskazuje iznos koji je zaleđen dok se po "novim poslom" iskazuju sredstva koja su mobilna tj. nisu zaleđena)

IV - VRIJEDNOSNI PAPIRI

**a/ - 1250 dionica DUBROVAČKE PLOVIDBE
(sa talonima bez kupona)**

**b/ - Obveznice Dalmatinskog Agrara
nom. dinara 15.000.-**

V - GOTOVINA

1.	<i>od najamnina</i>	6,472,58 kuna
2.	<i>u blagajni</i>	962,04 kuna

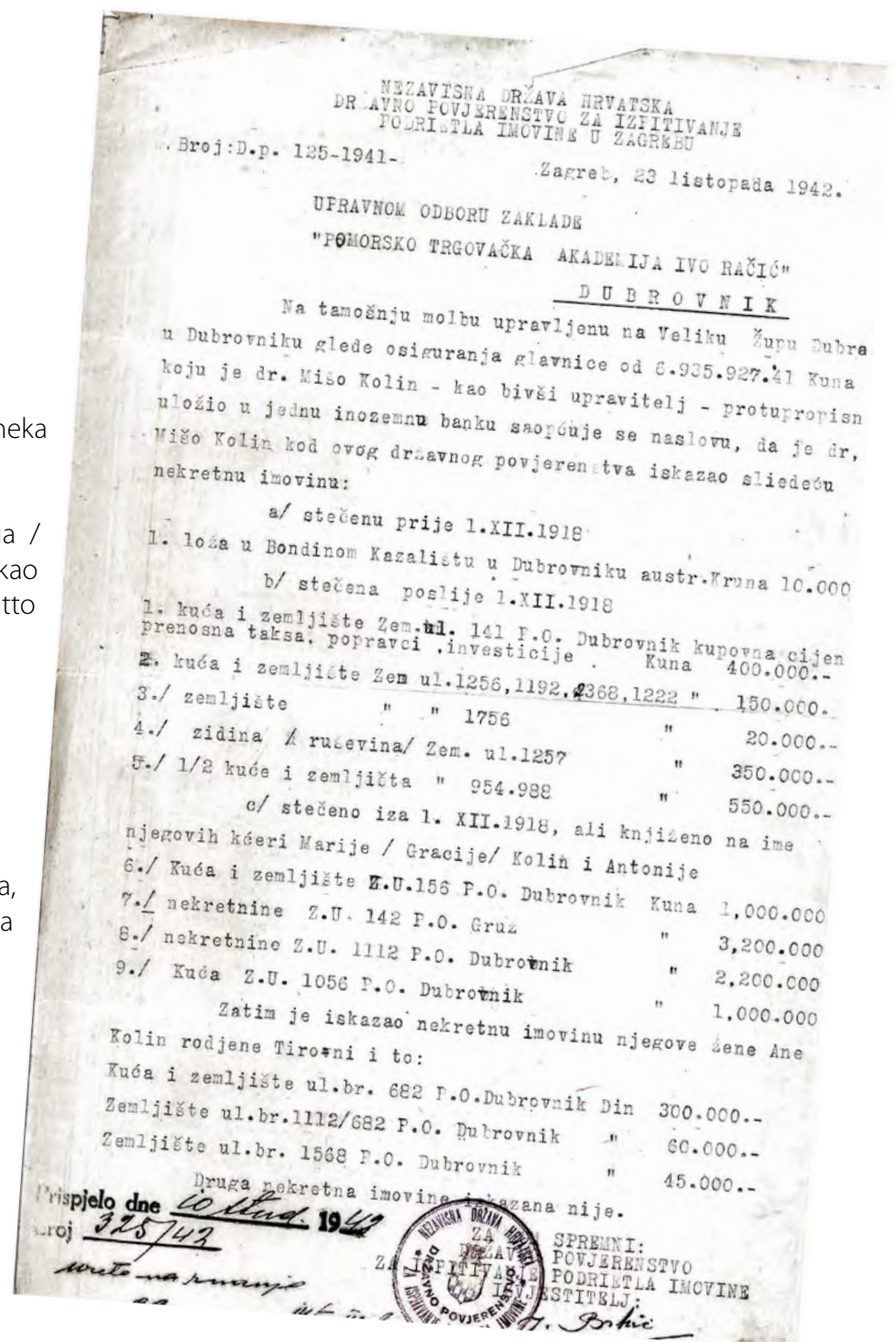
U primopredajnom zapisniku dr. Kolin je dao i neka objašnjenja kao npr:

- da je velika kuća u Dubrovniku / ex Alaga / zauzeta od talijanske vojske, a da su sve druge , kao i ona u Cavtatu, iznajmljene i da godišnja brutto najamnina iznosi kuna 102.600.-

- da su svi porezi i prirezi koji terete imovinu redovno plaćeni,

- da Zaklada nema dugovanja,

- te druga objašnjenja o kamatama, isplatama, dokumentima i slično što je bilo neophodno za početak rada Upravnog odbora.⁶²

62. Dopis - NDH Državnog povjerenstva za izpitivanje podrijetla imovine u Zagrebu, Br. D.p.125-1941 od 23.10.1942, upućeno UO Zaklade o iskazivanju dr. Kolina ovom Povjerenstvu o stanju njegove imovine

Upravni odbor je imovinu i poslovanje Zaklade primio onako kako ih je dr.Kolin predao po rezultatu njegove probne bilance. Međutim, **Upravnom odboru nikada nije dostavljen i izvještaj dr.Iva Karlovića koji je od strane Velike Župe Dubrava bio imenovan povjerenikom⁶³ za pregled rada Uprave Zaklade od njezina osnivanja tj. od 29.12.1919.g. do dana predaje uprave od strane dr. Kolina.**

Potrebno je ovdje i napomenuti da je Velika Župa Dubrava u Dubrovniku svojim rješenjem od 15.6.1941.godine broj: Pr.V.Ž.D.22/41 (pozivajući se na odluku Ministarstva za Bogoštvlje i Nastavu od 28.5.1941.g. broj Pov.28/41) dala nalog tadašnjem upravitelju Državne Trgovačke Akademije u Dubrovniku da, uz pomoć jednog stručnjaka, pregleda cjelokupan rad i račune uprave Zaklade od samih njenih početaka 1919.g. do 1941.g.

Upravni odbor Zaklade kojim je rukovodio dr. Niko Iveta višekratno se obraćao Velikoj Župi Dubrava (dopisi od 17.11.1941.g. br.53; 17.3.1942.g. br.83; s od 19.10.1942.g. br.307) nastojeći požuriti podnošenje izvješća od strane dr. Karlovića o poslovanju dr. Miše Kolina jer stvarno stanje imovine Zaklade nije bilo jasno ni definirano! **Unatoč svim traženjima Velika Župa Dubrava nije ništa učinila da se pregled obavi i dostavi izvješće!**

Ministarstvo nastave zatražilo je 30.07.1941.g.⁶⁴ da Upravni odbor sačini Nacrt novog Statuta Zaklade što je on i učinio i nakon višekratnih rasprava Nacrt je prihvaćen na sjednici Upravnog odbora 15.09.1941. godine, a nakon što su saslušana mišljenja stručnih i zainteresiranih osoba. Prihvaćeni Nacrt Statuta bio je predložen Velikoj Župi Dubrava u Dubrovniku dana 22.09.1941.g., a Ministarstvo nastave u kolovozu slijedeće godine odobrava⁶⁵ predloženi tekst Pravila zaklade / Statut Zaklade/.

Međutim kako su se nakon toga pokazale neke praznine neophodne su bile izmjene pojedinih točaka, te su izrađene izmjene i dopune koje je Odlukom od 15.02.1944.g.⁶⁶ prihvatilo Ministarstvo pravosuđa i bogoštvlja.

Već prvi krupni problem s kojim se Upravni odbor susreo u samom početku rada bilo je razrješenje zaključene kupoprodajne pogodbe kojom Zaklada prodaje Božu Bancu nekretnine u Gružu, Platu i Cavtatu za cijenu od 1,000.000.- dinara (po ugovoru). O ovom pravnom poslu, kojeg u ime Zaklade sklapa dr. Miše Kolin, nužno je dati više podataka jer je započeo još **davne 1929.godine kada je dr. Kolin ugovorio s Božom Bancom kupoprodaju svih nekretnina vlasništva zaklade koje se nalaze u Cavtatu, Platu i Gružu.** Tada je sačinjen i **nacrt ugovora** prema kojem je kupoprodajna cijena utanačena

“... u iznosu od 1,000.000.- dinara (riječima jednog miliona dinara) isplativih čekom funta šterlinga na London po kursu dana 28.augusta 1929...”(točka II Nacrta).

Na taj nacrt ugovora Veliki Župan⁶⁷ je 7.11.1929.g. dao klauzulu da će odobriti predloženu pogodbu kada mu kupoprodajni ugovor bude predložen na odobrenje. Međutim, iz nerazjašnjenih razloga, dr.Kolin nije sačinio formalni kupoprodajni ugovor kroz punih 10 godina već tek 29.03.1940.g. sačinjava formalni ugovor kojim navedene nekretnine prodaje Božu Bancu ali tada je kupoprodajna cijena utanačena u dinarima. Taj formalni ugovor dr. Kolin dostavlja Ministarstvu prosvjete u Beogradu na odobrenje, a zbog promjene nadležnosti u tim godinama ugovor dopijeva u Zagreb Ministarstvu nastave. Upravni odbor već dva mjeseca po preuzimanju uprave, točnije 18.10.1941.g., upućuje pod br.30/41 dopis Velikoj Župi Dubrava u Dubrovniku za Ministarstvo nastave u Zagrebu, prijedlog da se od strane tog organa uskrati traženo i zakonom propisano odobrenje i time spriječi da kupoprodajna pogodba bude i ostvarena. Ovo je zatraženo zbog toga što **„uglavljena cijena ne odgovara stvarnoj vrijednosti nekretnina, a ostvarenje bi bilo**

⁶³ Prema odluci Ministarstva za bogoštvlje i nastavu od 28.05.1941. godine br. Pov. 28/1941

⁶⁴ Dopis Ministarstva nastave br. 27329

⁶⁵ Odluka Ministarstva nastave od 22.08.1942. godine br.82442

⁶⁶ Odluka br.1958 od 15.02.1944. godine

⁶⁷ Br.14003/29 od 7.11.1929. godine

štetno po Zakladu". Također je upozoren nadležni organ da je „**prodaja izvršena slobodnom pogodbom umjesto javnog nadmetanja kako je izričito propisano čl.32. Pravilnika,**“⁶⁸. Ministarstvo nastave⁶⁹ riješilo je da ne odobri kupoprodajni ugovor i od tog momenta Upravni odbor uzima pod svoju upravu sve nekretnine koje je do tada Božo Banac“ držao u svom posjedu“(?!). Predsjednik Upravnog odbora obavještava⁷⁰ Boža Banca da **ugovor o kupoprodaji nekretnina ne vrijedi.**

I ovom prilikom samo se nameće pitanje kako je Božo Banac mogao stupiti u posjed nekretnina čija kupoprodaja nije bila pravno valjana, pa i podmirivati određene obveze koje iz vlasništva nad nekretninama proizlaze. Jasno je da je to bilo moguće samo u dogovoru s dr. Kolinom koji je “savjesno” i “odgovorno” upravljao imovinom Zaklade.

Upravni odbor je već na samom početku rada u kolovozu 1941.godine nastojao da stvori uvjete za normalan rad, pa je tako primio jednog administratora kao i jednog nadglednika nekretnina (upravitelj nekretnina), a od prijašnjeg upravitelja preuzet je i čuvar mauzoleja obitelji Račić u Cavtatu.

Nekretnine

Najveći i svakako najvažniji problem s kojim se susreo Upravni odbor bilo je sređivanje stanja nekretnina, pa je tako pregledom posjedovnih listova utvrđeno da su oni zastarjeli i ispravljeni i ne daju jasnu sliku o faktičnom stanju nekretnina. Upravni odbor je već u studenom 1941.g. dao od Katastarskog ureda izraditi nove pročišćene posjedovne listove kao i izvatke iz katastarskih mapa. Pored toga članovi Upravnog odbora su obišli posjede u Cavtatu, Gružu i Dubrovniku kako bi se upoznali s imovinom. Tada je konstatirano da faktično stanje ne odgovara katastarskom stanju. Jedino se nije obišao posjed u Župi dubrovačkoj jer su neraščišćene ostale razlike između stanja po katastarskim listovima i stanja po sudskim zemljišnim knjigama. Kako je problem zemljišta u Platu posebno pitanje i do danas nije raščišćeno, ono zasluži posebno poglavlje i o tome će kasnije biti riječi.

Prilikom obilaska terena u Gružu, danas teren na kojem se nalaze “Sveučilište u Dubrovniku - Pomorski odjel, Pomorsko-tehnička škola” dio Babin Kuka i više stambenih zgrada, Upravni odbor je utvrdio da nedostatak prilaza zemljištu Zaklade (od cca 18.000 m²) sa raznih strana oduzima vrijednost parcelama, te je pokrenut postupak da se od vlasnika susjednih parcela otkupi dio zemljišta kako bi se zaokružilo zemljište Zaklade u jednu cjelinu s prilazima sa svih strana. Tako su kupljene za gotovinu čestice zemlje od tri vlasnika (Pitarević, Altens-Ghetaldi i Miošić) i zaokružen je zemljišni posjed na cca 19.000 m² dobivši tako i veću vrijednost zbog prilaza sa svih strana. Kako je to bilo građevinsko zemljište, a ne poljoprivredno, Upravni odbor ga nije mogao iznajmljivati, pa s osnova vlasništva tog zemljišta nije ni bilo prihoda. Jedino je na tom zemljištu dat u zakup jedan dio i to temeljem ugovora sklopljenog 1936. godine između prijašnjeg upravitelja dr. Kolina i jedriličarskog kluba “Argosy”. Kako JC “Argosy” nije nikada plaćao zakupninu za iznajmljeno zemljište (ista je bila ugovorena na dinara 1.200 - godišnje) Upravni odbor je otkazao zakupni odnos i tražio uplatu dužne zakupnine. Međutim Državno zastupništvo u Zagrebu kojem se Upravni odbor obratio dopisom br. M 57/3 od 20.1.1943.g. dalo je mišljenje da se ne poduzimaju sudski postupci za naplatu dužne zakupnine, jer da nije izvjesno da bi se spor mogao dobiti s obzirom na usmena utanačenja između dr. Kolina i JC “Argosy” i jer se zakupljeno zemljište nije stvarno upotrebljavalo.

Iako je Upravni odbor od samog početka nastojao da se što je moguće više zemljišta da u zakup kako bi Zaklada ostvarivala prihod, to je bilo moguće samo s poljoprivrednim zemljištem i iznajmljivanjem zgrada. Zemljišni posjedi davali su se redovno iz godine u godinu javnim nadmetanjem u zakup i to na jednu godinu, a zakupoprincipi su redovno plaćali ugovorenu zakupninu. Zemljišni posjed u Platu uglavnom se nije mogao davati u zakup jer se radilo o suvlasničkim odnosima, a pojedini suvlasnici su bili odsutni, u inozemstvu, odnosno ako su i bili tu nisu htjeli dati pristanak. Zaklada je zgrade iznajmljivala istim stanarima kao i prije 1941. godine i uz jednaki najam (po zakonskim propisima najam se

⁶⁸ Pravilnik za primjenu zakona o zadužbinama kojeg je donio Ministar prosvjete 12.04.1932. godine P. br. 11952 donesen na temelju 8. i 25. Zakona o zadužbinama od 6.07.1930. godine

⁶⁹ Odluka Ministarstva nastave od 25.06.1942. godine br. 62336

⁷⁰ Dopis br. 219/42 od 21.07.1942. godine

nije mogao tada povisivati), a problema s naplatom nije bilo. U više navrata Zaklada je morala popravljati oštećenja na zgradama nastalim uslijed vremenskih nepogoda i to je znatno umanjivalo prihode od zgrada.

Stara zgrada ex Račić na Pločama koja je bila prazna i određena za rušenje, jer se na njenom mjestu trebala graditi Pomorsko trgovačka akademija, rekvirirana je od strane talijanske vojne oblasti za smještaj njenih jedinica. U sporazumu između talijanskih vojnih vlasti i Upravnog odbora Zaklade utvrđeno je da se plaća mjesečni najam za korištenje zgrade u visini od cca 2.900. - kuna mjesečno po vojnoj tarifi. Kako je zgrada bila u lošem stanju talijanska vojna oblast je morala učiniti i veće popravke na zgradi nakon čega je podnijela zahtjev⁷¹ kojim se traži da se odobri mjesečno odbijanje od najma za zgradu na ime učinjenog popravka zgrade za račun Vojne uprave. Upravni odbor odbija zahtjev talijanskih vojnih vlasti⁷² iz razloga:

“ ... izvršeni popravci ne predstavljaju za zadužbinu nikakvu vrijednost jer je zgrada određena za rušenje, popravci su bili izvršeni bez pristanka ove Uprave i bijehu izvršeni po slobodnom nahođenju vojnih vlasti za predbilježno poboljšanje nastambe dotičnih vojnih jedinica “.

1. Maggio
Bologna 19 aprile 1942=XX°19 - A.

Comando VI° Corpo d'Armata
SEZIONE CC. RR.

Prot. N. _____ Allegati _____
Risposta al foglio del _____
Div. _____ Sez. _____ N. _____

OGGETTO:
Si dichiara di aver versato al Sig. Monopoli Marino la somma di kune 1487- per fitto accantonamento di militari del mese di aprile 1942=X°°

1942

COMANDO 330° SEZIONE CELERO
CARABINIERI REALI

Si dichiara di aver corrisposto al sig. Monopoli Marino in data odierna la somma di kune 1500 (millecinquecento) quale fitto dei locali di proprietà della "Fondazione Accademia Marittima Commerciale" per il mese di marzo 1943.-

Posta Militare 39, li 2 aprile 1943-XXI° 47° 1942

Obstinjeno la Kuna 1500
Kuna 1500
Dubrovnik, dne 2. IV 1943

IL MARESCIALLO
Comandante int. la Sezione
(Francesco Natella)
Elegantičnik
Dubrovnik, dne 2. IV 1943

71 Zahtjev talijanske vojne oblasti br.1054-03 od 19.11.1942. godine

72 Dopis Upravnog odbora br. 332/42 od 25.11.1942. godine

Raspadom talijanske vojske u rujnu 1943. godine prestaje i prihod Zaklade s osnova iznajmljivanja ove zgrade koju je zatim jedno vrijeme koristila njemačka vojska ali nije htjela plaćati najam.

Teren i zgrada na Pločama

Novčana imovina

Upravni odbor je u skladu s naredbom Velike Župe Dubrava od 4.08.1941.g. br. Pr.22/41, da se sva novčana imovina ima uložiti kod Štedionice NDH, uputio pisma (10.10.1941.g. br.24/41) Gradskoj štedionici u Zagrebu i Trgovačkoj industrijalnoj banci (ranije Srpska banka) u Zagrebu te njenoj podružnici u Dubrovniku, tražeći da se prenesu kod njih uložene novčane mase na Štedionicu NDH - podružnicu Dubrovnik. Također je tražena deblokada novčane imovine na starom računu kod Trgovačke industrijalne banke u Zagrebu koja se nalazila pod zaštitom pa je koristila u pogledu isplata povlastice zaštitnog režima. Upravni odbor je smatrao da ovakvo blokiranje Zakladi stvara ne malu štetu jer je u toj banci kamata bila 2,5%, a kod Štedionice NDH bi dobili na vezanom ulogu 4% kamata.

Ministarstvo Državne riznice nije moglo izvršiti deblokadu novčane imovine kod Trgovačke industrijalne banke već je ova Banka izjavila da je pripravna isplaćivati Zakladi mjesečno po kuna 200.000.- što je počev od 1.10.1942.g. i činjeno, a istovremeno je ulagano kod Štedionice NDH. Sve druge uloge drugih novčanih zavoda Zaklada je realizirala i novac uložila kod Štedionice NDH tako da je kod ove banke per 31.12. 1942. godine bilo koncentrirano kuna 5,212.905,70.

Upravni odbor Zaklade je još 10.02.1942. godine zatražio odobrenje od Velike Župe Dubrava u Dubrovniku za ulaganje gotovine u hipotekarne zajmove ali mu to odlukom Ministarstva nastave u Zagrebu⁷³ nije odobreno već mu je naloženo da je dužan **"... raspoloživu gotovinu odmah koristonosno uložiti u Štedionicu NDH"**.

Tokom 1943. godine ukinula se zaštita novčanim zavodima tako da je povučeno znatno više novca s računa Trgovinsko industrijalne banke u Zagrebu nego 1942.g., pa je per 31.12.1943.g. na računu te banke ostalo 4,361.770. - kuna, a na računu Štedionice NDH nalazilo se 11,937.477,30 kuna i to pretežno na vezanom računu radi većih kamata. Zaklada je znači per 31.12.1943. godine raspolagala u Hrvatskoj novčanom imovinom od ukupno kuna 15,299.247,30.

Zbog ratnih prilika nije bila moguća realizacija kamata koje su godišnje pripadale glavnici od 30.230.19.10 Lstg. (31.12.1943.g. preračunato to je iznosilo 6,935.927.- kuna) koje je dr. Kolin kao upravitelj Zaklade uložio kod Royal Bank of Scotland u Londonu.

U toku 1944. godine sva se novčana imovina usredotočila kod Štedionice NDH u Dubrovniku te je ova imovina per 31.12. 1944. godine bila raspoređena ovako:

1. na tekućem računu	808.600,00 kuna
2. na redovnom računu	2,929.238,50 kuna
3. na vezanom računu	12,244.823,20 kuna
ILI UKUPNO:	15,982,661,70 KUNA

Upravni odbor Zaklade je bio svjestan činjenice da raspolaže velikom gotovinom i da zbog ratnih prilika za dogledno vrijeme nije moguće realizirati gradnju Akademije, pa je smatrano da se trebaju kupovati rentabilne nekretnine. Međutim zbog raznih razloga ova namjera Upravnog odbora nije realizirana.

Teškoće ratnih godina uvjetovale su da Zaklada od raspoloživih papira od vrijednosti nije imala prihoda, jer "Dubrovačka Paraplovidba" nije davala dividende, a kuponi "agrarnih obveznica" se nisu mogli realizirati jer je obustavljena kamatna služba.

⁷³ Odluka Ministarstva nastave br. 20417 od 13.03.1942. godine

Ispunjenje zakladne svrhe

Od početka rada Upravni odbor je nastojao stvoriti uvjete za ispunjenje zakladne svrhe, a to je gradnja Pomorsko-trgovačke akademije u Dubrovniku, te je već 16.12. 1941. godine pod br. 77/41 upućen prijedlog Tehničkom odjelu pri Kotarskoj oblasti u Dubrovniku

"...da bi Odjeljak poduzeo što je potrebno, da bi se na dotičnom mjestu ispravila odnosno proširila državna cesta sa ustupom potrebitog zemljišta zakladne vlasnosti a uz protuzamjenu zemljišta državne vlasnosti koja graniči na zapadu zakladnim posjedom"

Ovaj prijedlog je učinjen kako radi toga da se omogući bolji i sigurniji pristup zgradi Akademije (zgrada na Pločama), a zbog zaokruženja zemljišta potrebnog za gradnju ove zgrade.

Ministarstvo nastave naređuje⁷⁴ Gradskom Poglavarstvu u Dubrovniku da izvrši procjenu vrijednosti zemljišta koje bi Zaklada ustupila državnoj upravi i zemljišta koja bi državna uprava u zamjenu ustupila Zakladi što je 28.08.1942. godine i učinjeno i elaborat procjene je poslat Ministarstvu nastave. Držeći da nema načelne protivnosti za izmjenu zemljišta Upravni odbor je na sjednici 25.08.1942. godine donio zaključak da se pristupi izradi idejne skice za zgradu škole. Taj posao povjeren je ing.arh. Jurju Dencleru profesoru Visoke tehničke škole u Zagrebu.

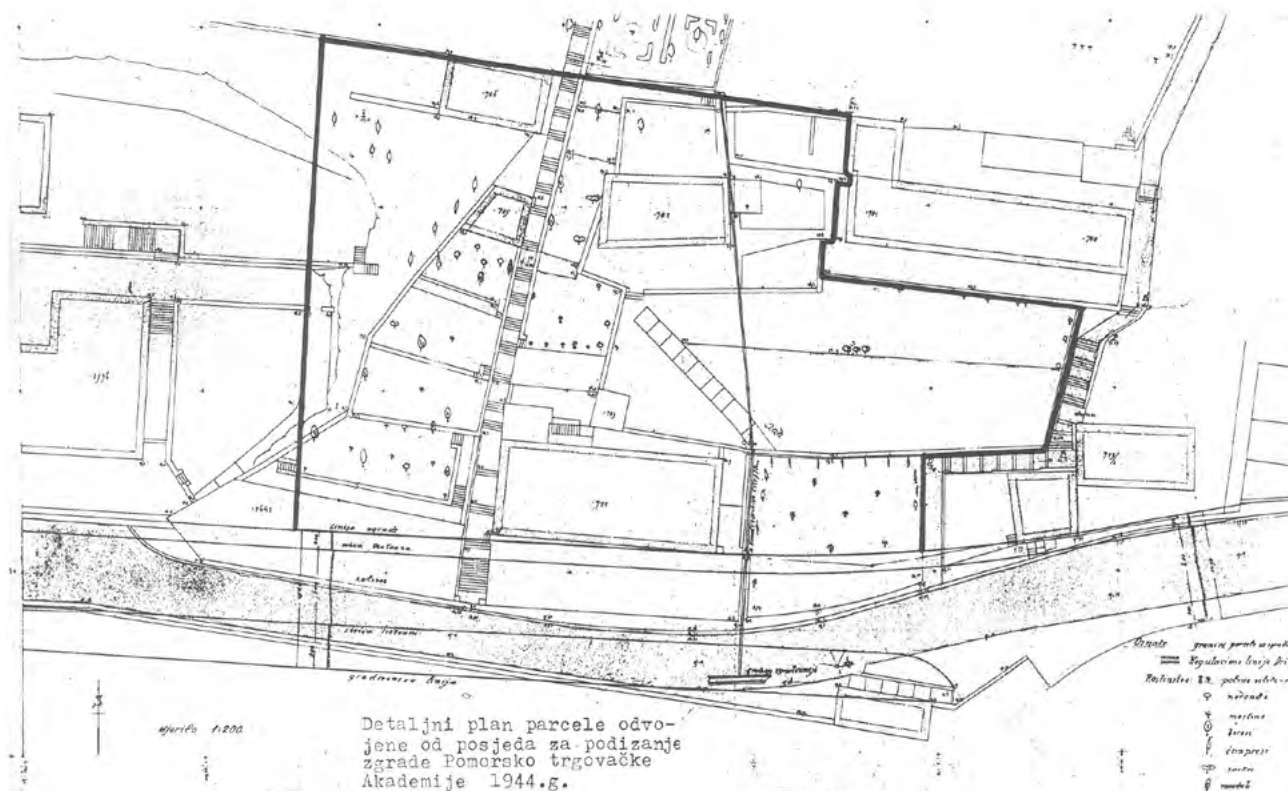
Ugovor o zamjeni zemljišta između Zaklade i Državnog erara u svrhu zaokruživanja terena na Pločama na kome se ima sagraditi zgrada Akademije zaključen je 22.10.1943. godine nakon čega je proveden i u zemljišnim knjigama, a ing. Dencler je prihvatio ponudu za sastav idejne skice za gradnju škole - Akademije. On je u lipnju 1944. godine boravio u Dubrovniku da bi na licu mjesta objasnio i raspravio svoju idejnu osnovu. Uz manje primjedbe i izmjene ponuđena osnova je i prihvaćena što se ticalo unutarnjeg rasporeda zgrade dok je za vanjski zatraženo da se izradi još jedna varijanta nacrtu kako bi Upravni odbor imao mogućnost usporedbe i izbora u pogledu vanjskog oblika zgrade. Kako je od mjeseca rujna 1943.g. prekinuta svaka veza sa Zagrebom to Upravni odbor nije više mogao kontaktirati s ing. Denclerom.

Početkom 1947-me u Dubrovniku boravi predstavnik Ministarstva pomorstva radi pribavljanja mišljenja i donošenja odluke o podizanju zgrade za Pomorsko trgovačku akademiju u Dubrovniku (kao i internata koji bi se priključio Akademiji). O ovom boravku i radnjama predstavnika Ministarstva pomorstva Upravni odbor Zaklade saznaje tek kada je njegova misija bila završena. Tako na sjednici održanoj dana 8.03.1947. godine Upravni odbor utvrđuje:

"... da je u zakladnom pismu zavještateljica izrazila želju da školska zgrada za Pomorsko trgovačku akademiju bude u Dubrovniku na Pločama i da je postavila kategorički zahtjev, da se za svaku eventualnu promjenu položaja ima saslušati mišljenje administratora i kuratora zaklade čigov izrijek ima biti odlučan, dočim se pri vijećanju i zaključku anketne komisije - izgleda - o tome nije vodilo računa, već je, kako se čuje odobreno drugo mjesto za gradnju rečene Akademije a bez saslušanja i pristanka sadašnjeg odbora kao administratora i kuratora Zaklade"

Upravni odbor stoga, uviđajući da se zgrada Pomorsko-trgovačke akademije ima graditi u Lapadu, obavještava ing. Denclera da do daljnjih obavijesti obustavi rad na kompletiranju skice namijenjene za gradnju na Pločama, a ujedno mu podmiruje sve do tada nastale troškove. Tako je stavljena točka na gradnju Pomorsko-trgovačke akademije na Pločama i počinju pripreme radnje za njezinu gradnju na drugoj lokaciji, tj. u Lapadu.

⁷⁴ Odluka Ministarstva nastave br. 79331 od 13.08.1942. godine

Planirana lokacija Akademije na Pločama 1944. godine

Upravni odbor je također u ovom razdoblju (1941.-1946.) nastojao ostvariti drugu želju ostaviteljice koja se odnosila na stipendiranje učenika, pa je tako 7.12.1942. godine odlučio da Državnoj Pomorsko-Trgovačkoj Akademiji u Dubrovniku da pomoć od 20.000 kuna koja će se razdijeliti vrijednim i zaslužnim pojedincima - što je škola i učinila, a Zakladi dostavila spisak svih učenika kojima je pomoć razdijeljena. Slijedeće 1943-će godine Upravni odbor nastavlja s davanjem nagrada zaslužnim učenicima i odobrava iznos od 40.000 kuna, a također i jednu pomoć od 10.000 kuna apsolventu brodogradnje na Visokoj tehničkoj školi u Zagrebu Stjepu Barkigiji na njegovu molbu. On se odmah po diplomiranju pismom zahvaljuje Zakladi na potpori.

Zaklada te 1943-te godine odobrava i sredstva za nabavu nastavnih pomagala za Državnu pom. trg. akad. u Dubrovniku u visini od 15.000 kuna.

Na poziv Odbora za pomoć povratnicima iz talijanskih logora Upravni odbor na sjednici od 25.09.1943. godine odlučuje da Odboru doznači svotu od 15.000 kuna **"za povratnike pomorskog stališa"**.

I naredne 1944-te godine Upravni odbor odobrava 40.000 kuna za nagrade učenicima Akademije te 15.000 kuna za nabavu nastavnih pomagala, dok u 1945-oj i 1946-oj godini zbog novčanih (ne)prilika ova aktivnost izostaje. Značajno je da svih tih godina 1941. - 44. Upravni odbor nastavlja podmirivanje troškova najma zgrade Državne pomorsko-trgovačke akademije kako je to bio ugovorio još dr.Kolin 1933.g. (na vrijeme od pet godina !?).

Upravni odbor je, u skladu s određenjem u oporuci, članovima isplaćivao pripadajući dio nagrade za rad, a redovno su namirivane i sve obaveze iz poslovanja Zaklade.

Upravni odbor je još 1942. godine poduzeo akciju da se nad imovinom dr. M.Kolina osigura potraživanje Zaklade prema njemu, a u visini od 6,935.927.- kuna koje je uložio, protivno propisima, u jednu inozemnu banku tj. Royal Bank

of Scotland u Londonu. Glavnica je iznosila Lst.30.320.19.10 (odnosno 1942.godine – 6.935.927.-kuna) i Velika Župa Dubrava je svojom Odlukom naredila dr. Kolinu da u roku od 45 dana vrati u državu navedenu glavnica (Odluka VŽD od 17.7.1941. br.Pr.V.Ž.D.22/41, a temeljem naredbe Ministarstva Bogoštovlja i Nastave NDH od 28.5.1941. godine). Odlukom je određeno da ako dr. Kolin ne izvrši naredbu obvezan je plaćati godišnju kamatu od 12% na tu glavnica! Dr. Kolin nije postupio po navedenoj Naredbi te je Upravni odbor (također po naređenju V.Ž.D.) krajem svake godine (1941., 1942. i 1943.) dr. Kolina zaduživao sa pripadajućim kamatama.

Istekom roka od 45 dana Državno zastupništvo u Makarskoj pod brojem 290 od 3.09.1942. godine dostavilo je pripremljeni prijedlog sudu za uknjižbu prava zaloga nad imovinom dr. Kolina za dug glavnice i kamate što je Kotarski sud u Dubrovniku i učinio (zaključka od 19.9.1942. godine posl.br.1881/1942/2).

Upravni odbor Zaklade je 21.01.1945. godine dopisom br. 4/45 pozvao dr. Kolina da Upravnom odboru dostavi odgovarajuću ispravu za Royal Bank of Scotland u Londonu kojom prenosi raspolaganje računom Zaklade kod te banke i iznosom od Lst.30.320.19.10! Dr. Kolin je dana 28.2.1945. godine odgovorio pismom Upravnom odboru Zaklade da su sada prilike nepovoljne te da se pričekava dok se iste srede naglašavajući da bi **„bilo teško normalnim putem doći do veza sa rečenom Bankom u cilju da se postigne željeni rezultat“**, ali da on i dalje ostaje u obvezi unijeti navedena sredstva u matičnu državu.

Oko povrata navedenog iznosa Zakladi u razdoblju od 1941. godine do 1950. godine bilo je puno prepiske i angažiranja kako Upravnog odbora Zaklade tako i raznih državnih organa i u NDH i u FNRJ. Narodna banka FNRJ je u ožujku 1950. godine dobila konačno doznaku Royal Bank of Scotland u iznosu od 32.454,8 Lstg. Upravni odbor Zaklade je 16.8.1951.g. zatražio od Ministarstva financija FNRJ da uvaži njihovu molbu i da Zakladi prizna vrijednost njenog **„potraživanja u Lstg“** sve iz razloga što pretvaranje deviznog iznosa u dinare dovodi do toga da je **„imovina Zaklade svedena na neznatnu vrijednost i da se radi toga neće moći ostvariti svrha Zaklade.“** Na žalost Zaklade toj molbi nije se udovoljilo!

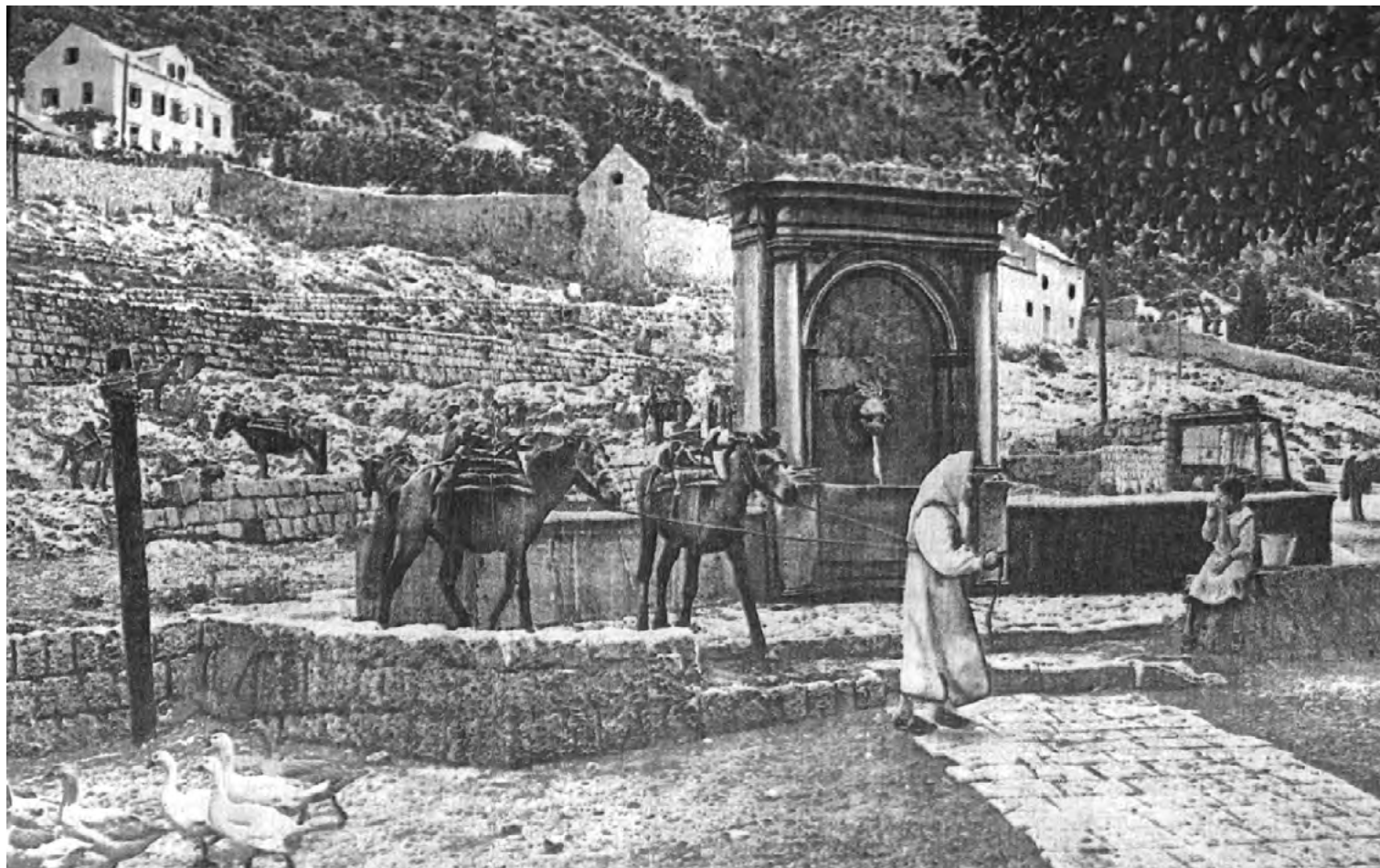
Bivši upravitelj Zaklade dr. Miše Kolin 10.06.1946. godine je uhapšen i povedena je sudska istraga, a Upravni odbor Zaklade je zatražio da se provede i sudski postupak radi nemarnog i štetnog vođenja Zaklade čime se je dr.Kolin ogriješio o paragraf 15. Zakona o zadužbinama. Presudom Okružnog suda u Dubrovniku dr. Miše Kolin je proglašen krivim i osuđen.

Iako će još biti riječi o radu Upravnog odbora u ovom periodu, a posebno kod dijela koji se odnosi na utvrđivanje nekretnina Zaklade u Platu, očito je da je ovaj Upravni odbor, nakon niza teških i pogubnih godina za zakladnu imovinu, nastojao da što je moguće savjesnije ostvarivati želju ostaviteljice Marije udove Račić. Nesumnjivo je trebalo mnogo napora cijelog Upravnog odbora, a posebno dr.Nika Ivete kao njegovog predsjednika, da se u tim teškim ratnim godinama sačuva bar glavnica imovine, što je uglavnom i postignuto. Upravni odbor zaslužuje pohvalu i radi činjenice da je upravo u tim ratnim godinama uspio ostvarivati zakladnu svrhu (priprema za gradnju Akademije na Pločama, pomoći učenicima i studentima, kupovanje nastavnih pomagala), a sve to zahvaljujući svom stavu da se zakladna imovina ima namijeniti isključivo za unapređenje pomorstva i to tako:

“... što će se odgajati vrijedni stručnjaci u pomorsko-trgovačkom staležu, pošto je to bila glavna želja zavještateljice...”,

a u želji

“... da Pomorsko trgovačka Akademija “Ivo Račić” u Dubrovniku može da postane jedna uzorna školska ustanova svoje vrsti, u kojoj bi se odgajali prvoklasni stručnjaci u trgovačkom pomorstvu” ⁷⁵

Tabor na Pločama oko 1900.g.

NEKRETNINE U PLATU

Prvo određenje u oporuci Marije udove Račić je :

" ... Rješavam svake kmetske veze kmetove i polovnike moga očinstva Plat-Župa, i neka budu njihove zemlje proste i slobodne "

Kotarski sud u Dubrovniku 13.12.1930. godine pod brojem A.193/27-22 dosuđuje Zakladi Pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku, ***"...koja se ima ustanoviti"*** i nekretnine koje se nalaze u Platu (Župa dubrovačka). Na temelju te dosudnice o ostavini Marije udove Račić podnesen je prijedlog Kotarskom sudu u Dubrovniku za uknjiženje nekretnina u Platu na ime Zaklade koje su izvornog vlasništva Iva Račića a posebno Marije udove Račić. Prijedlogom su bile obuhvaćene sve čestice koje su pripadale Ivu i Mariji udovi Račić odnosno koje su bile upisane na njihova imena, a Kotarski sud je prije izdavanja rješenja o uknjiženju precrtao one koje su izlučene iz imovine:

- temeljem oporučne odredbe Marije udove Račić kojom oslobađa kmetove i polovnike svoga očinstva ili
- temeljem odredbi agrarnog suda kojima su riješeni drugi kmetski odnosi, a koji nisu zahvaćeni oporučnom odredbom.

Nakon ovog izdvajanja dijela čestica ostale čestice je Kotarski sud upisao na ime Zaklade, a one su opet postale predmet kupoprodaje sa Božom Bancom (navedene u ugovoru od 1940-te), o čemu je ranije bilo riječi.

Dakle, dio nekretnina u Platu postao je vlasništvo bivših kmetova ali nažalost u tom momentu, kako se kasnije pokazalo, nije bilo obuhvaćeno sve što je trebalo izdvojiti iz imovine Zaklade u Platu.

Novi Upravni odbor je nastojao još od samog početka svog rada 1941.godine riješiti ovaj problem i to odmah po odbijanju suglasnosti nadležnih vlasti na ugovor o kupoprodaji s Božom Bancom. U Izvještaju o svom radu za 1941. godinu Upravni odbor utvrđuje da u toj godini još nije ***"...obašao posjed u Župi Dubrovačkoj, jer su se ispostavile znatne nesuglasnosti između stanja po katastarskim listovima i stanja po sudskim zemljišnim knjigama zadnje su naime vrijeme bile izdate razne presude u postupku razrješenja agrarnih odnosa, koje se još nijesu provele, pa je red bilo pričekati dok se presude sprovedu u zemljišničkim knjigama dotično posjedovnim listovima Katastarskog Ureda. Međutim ova se stvar uzela u očevidnost da se i to imanje obađe netom se pitanje rasčisti"***.

Nastavljajući aktivnosti na sređivanju zemljišno-knjižnog stanja u Platu Upravni odbor na sjednici od 5.10.1942. godine zadužuje poslovođu Zaklade Luja Kalčića da pregleda zakladni posjed u Platu i da rasčisti stanje zemljišta i zgrada. Nakon izvršenog zadatka Luj Kalčić je podnio pismeni izvještaj iz kojeg se može nedvojbeno utvrditi da dio čestica koje su uknjižene na Zakladu drže pojedini seljaci iz Plata na tzv. uvjet /polovnici/ i to još od vremena kada su ove čestice pripadale obitelji Marije udove Račić, te da dio čestica uživaju od davnina bivši kmetovi, a iste su uknjižene na Zakladu. Također je utvrđeno da dio čestica vlasništva Zaklade drže pojedini seljani koji nikome ništa ne plaćaju.

Upravni odbor se 21.10.1943. godine dopisom br. 235 obraća Državnom zastupništvu za mišljenje u pogledu koraka koji bi se imali poduzeti za razvrgnuće suvlasničkih zajednica, što je uslijedilo nakon što su se neki suvlasnici obratili Zakladi da im ona preda svoje dijelove u zajedničkom posjedu.

Državno zastupništvo dostavlja Upravnom odboru Zaklade svoje stanovište⁷⁶ u pogledu razrješenja nastalih odnosa po pitanju nekretnina u Platu, a prvenstveno konstatira

"... da ni ostavinski sud ni sastavljač Statuta Zaklade, pa ni nadzorna državna zakladna vlast, nisu nikako vodili računa o odredbi Račić Marije ud. Ivana "

⁷⁶ Dopis br. M.57/42-20 od 22.11.1943. godine

Kako prema mišljenju ovog organa po završetku ostavinske rasprave nije više bilo mogućnosti da se ona ponovno otvori odnosno da kmetovi ili polovnici u svojstvu legatarata zatraže od suda izdavanje potvrde u smislu paragrafa 137. vanparničnog postupka radi uknjiženja prava vlasništva, to ovaj organ predlaže da se uknjiženja izvrše na jedan od sljedeća tri načina:

"1. tužbama legatarata kmetova i polovnika protiv zaklade na utvrđenje i uknjižbu prava vlasništva;

2. da zaklada u sporazumu sa legatarima izda ovima izprave - očitovanja kojima ih ovlašćuje na uknjiženje prava vlasništva;

3. da legatori kao posjednici zemljišta prijave katastralnom uredu u Dubrovniku u smislu čl.25 Pravilnika za održavanje katastra nastale promjene, da ovaj ured zamoli zemljišnički sud, da se izvrši upis prema propisima paragrafa 85 vanp. postupka, savezno sa paragrafom 160 Pravilnika za vođenje zemljišnih knjiga".

Iz razloga što je za bilo koji od predloženih načina nužna suglasnost legatarata, a koji očito nisu zainteresirani za razrješenje ovih odnosa, to je sugerirano da Upravni odbor stupi u direktni kontakt sa bivšim kmetovima i polovnicima.

Navodeći ove mogućnosti Državno zastupništvo ukazuje i sljedeće:

"... Putem tužbe bi legatari na najjeftiniji način došli do izprave potrebne za prenos prava vlasništva, jer bi se zaklada na tužbe oglašila, naravski u koliko bi se tužbe odnosile samo na zemljišta koja su testamentom zavještana.

Drugi način, da zaklada izda legatarima izprave-očitovanja, također bi brzo doveo do cilja, no u tome je poteškoća u pogledu prenosne biljegovine, koju bi legatari imali da plate prilikom traženja upisa prava vlasništva.

Treći je način onaj, da dosadašnji posjednici prijave katastralnom uredu nastalu promjenu, te da isti povede postupak predviđen u čl.37 Pravilnika za održavanje katastra. Obzirom na propis čl.28 istog pravilnika, takovu prijavu može podneti i taj upravni odbor, odnosno i ovo zastupništvo u ime Države kao nadzorne vlasti zaklade. Nego ovaj postupak zahtjevao bi mnogo vremena, obzirom nato što bi mjerac morao po svoj prilici da izvrši premjer čitavog zemljišta, pošto današnje faktično stanje nikako ne odgovara u mapi, odnosno u zemljišničkim knjigama. Ukratko, mjerac bi svojim radom trebao da dovede u red čitavo mapalno stanje, koje još tamo iz vremena osnivanja zemljišnika nije uređivano bilo, kako to proizlazi iz dopisa tog upravnog odbora 23. veljače 1943., a to bi naravski pa i obzirom na današnje ratne prilike, mnogo produljilo njegov rad. S druge strane zaklada nema interesa da se uredi mapalno stanje, već samo da bude brisana sad postojeća uknjižba prava vlasništva i izvršen prenos na legatore i to čim prije".

Temeljem iznesenog mišljenja ovaj organ sugerira Upravnom odboru Zaklade da nakon stupanja u kontakt s legatarima s njima postigne suglasnost da se ovo pitanje riješi ili da legatari podnesu tužbu ili da se pred sudom zaključi nagodba, a ako pregovori ne uspiju onda ostaje jedino da bivši kmetovi i polovnici ustaju tužbom pred nadležnim sudom.

Međutim, usprkos datim uputama, s jedne strane radi ratnih prilika, a s druge radi nedostatka suglasnosti pojedinih suvlasnika, od kojih su neki bili i odsutni, nije se ništa značajnije učinilo u sređivanju zemljišno-knjižnog stanja u Platu.

Nakon završetka Drugog svjetskog rata i potom imenovanja novog Upravnog odbora ovaj nije pokazao interes da se ovo pitanje razriješi. To se najbolje vidi iz dopisa tog Upravnog odbora od 23.06.1948. godine broj 19 upućenog Ministarstvu pomorstva FNRJ u kojem se daje stanje imovine Zaklade i između ostalog navodi da imovinu Zaklade čine i nekretnine u Platu suvlasništva za 4/5 dijelova u kvm 33.831, a u Platu je u suvlasništvu 371.316 kvm.. Teško je utvrditi iz kojih izvora je taj podatak dobijen ali je nedvojbeno da je netočan i proizvoljan i da nije ni blizu stvarnom stanju koje je Upravni odbor

mogao dobiti samo da se potrudio zbrojiti sve što je u dokumentima bilo navedeno.

Kako je već naprijed navedeno postupak razvrgnuća suvlasničke zajednice je dug i kompliciran, pa je u narednom periodu do današnjih dana izostala prava aktivnost na tom planu. Povremeno su se javljali bivši kmetovi i polovnici odnosno njihovi nasljednici i zahtijevali tužbom pravo vlasništva na pojedinoj čestici, a na temelju određenja u oporuci Marije udove Račić. Bilo je i slučajeva da su pojedini suvlasnici tužili Zakladu, a s osnova da su dosjelošću stekli pravo vlasništva u cijelosti na pojedinoj čestici zemlje. Njima je u prilog išla činjenica da kroz cijeli poslijeratni period Upravni odbor uopće nije vodio računa o tom zemljištu, osim što je u veljači 1964. godine obišao posjed u Platu, niti je htio srediti zemljišno-knjižno stanje, a u pravilu je priznavao tužbene zahtjeve.

Što se tiče same imovine u Platu Upravni odbor je još 1967. godine raspolagao podatkom da je Zaklada suvlasnik zemljišta ukupne površine cca 371.316 kvm (samo je jedna čestica pašnjak u brdu od 316.593 kvm) od čega:

- u 366.550 kvm na 58 čestica Zakladi pripada 80/224 dijelova;
- u 1241 kvm ili jedna čestica a Zakladi pripada 408/840 dijelova;
- Zaklada vlasnik u cijelosti 3.535 kvm na 10 čest. zemlje;

Kako zemljišno-knjižno stanje još nije sređeno, a u zadnjih 40 godina bilo je više eksproprijacija ("Hidroelektrana", Jadranska turistička cesta i sl.), to se stanje u zemljišniku ne može uzeti kao pouzdano.

Ljetnikovac u Platu pok. kap. Iva Račića „Đovaninovo“
foto: Pavo Handabaka⁷⁷

⁷⁷ Objavljeno u „ŽUPA DANAS bez cenzure“, web portal, 18.03.2021. godine - danas HEP d.d. poslovni centar PLAT

PRAVILA ZAKLADE IZ 1942.g.

Veliki Župan Velike Župe Dubrava svojim rješenjem od 4.08.1941. Br.Pr.V.Ž.D. 22/41, a na temelju odluke Doglavnika - Ministra nastave od 30.07. broj 27329, razrješio je dr. Mišu Kolina dužnosti upravitelja Zaklade i imenovao novi Upravni odbor. Konačnom odlukom Ministra nastave od 17.02.1942. br. LIII-431-7-1942. novi je Upravni odbor i konačno postavljen.

U međuvremenu, do donošenja konačnog rješenja o razriješenju dr. Miše Kolina, imenovani Upravni odbor Zaklade je po istom nalogu Ministarstva nastave od 30.07.1941. godine bio obavezan sastaviti nacrt novog Statuta Zaklade. Pošto je Upravni odbor prethodno saslušao mišljenje stručnih i zainteresiranih osoba na skupštinskoj sjednici održanoj 12.09.1941. godine na svom sastanku održanom 15.09.1941. godine konačno je prihvatio nacrt Statuta i predložio ga Velikoj Župi Dubrava u Dubrovniku 22.09.1941. (br.16/41). Ministarstvo nastave odlukom od 22.08. 1942. godine br. 82442 odobrava Statut - pravila Zaklade Pomorsko-trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku.

Upravni odbor Zaklade, uočivši neke praznine i potrebe izmjena pojedinih odredbi Pravila, a imajući u vidu ratne prilike, 27.12. 1943.godine pod brojem 261 dostavlja Ministarstvu pravosuđa i bogoštovlja (nadležnost u odnosu na Zakladu se u međuvremenu izmijenila) prijedlog izmjena i dopuna Pravila Zaklade koje to Ministarstvo 15.02.1944. godine pod brojem 1958/1944 odobrava u cjelini.

Pravila Zaklade pored općih odredbi o oporuci Marije udove Račić, te odredbe da je sjedište Zaklade u Dubrovniku, sadrži odredbe da se imovina Zaklade smije upotrebljavati samo u svrhe utvrđene oporukom, Pravilima Zaklade i Zakonom, te da se imovina Zaklade sastoji:

"... od nekretnina, od glavnice u gotovom novcu i u papirima od vrijednosti ..."

Paragrafom 3. Pravila utvrđeno je da je svrha Zaklade ***"... da unapređuje trgovačko pomorstvo time, što će doprinosti odgajanju vrijednih stručnjaka u pomorsko-trgovačkom staležu ..."***

Da bi se ostvarila postavljena svrha kako je navedeno u paragrafu 3. Pravila, paragrafom 6. predviđeno je:

"... Zaklada će za postojeću Pomorsko-trgovačku akademiju u Dubrovniku kakova sada postoji kao državna ustanova, a u cilju, da se ona što bolje osposobi za odgajanje vrstnih pomorsko-trgovačkih stručnjaka sagraditi iz zakladne imovine odgovarajuću zgradu, te ju opskrbiti potrebnim namještajem i svim potrebnim naukovnim pomagalicama.

Zgrada ostaje u vlasnosti zaklade, a namještaj i pomagala prelaze u vlasnost akademije.

Ako se u budućnosti razvojem pomorstva pokaže potreba osnivanja pomorsko-trgovačke akademije višeg tipa Zaklada će bilo sama ili uz sudjelovanje drugih pozvanih čimbenika osnovati takovu akademiju u Dubrovniku. U ovom potonjem slučaju Zaklada se može riješiti obaveza iz prve stavke ovog paragrafa."

Kao što se iz ove odredbe vidi Upravni odbor Zaklade je vodio računa da će potrebe razvoja pomorstva na našem području uvjetovati i osnivanje Akademije višeg stupnja, te da to ustvari i predstavlja osnovnu želju ostaviteljice u kojem slučaju bi se Zaklada oslobodila obaveze da gradi zgradu za postojeću Pomorsko trgovačku akademiju u Dubrovniku koja je u tom momentu bila državna ustanova.

Pravilima je dalje bilo predviđeno da se sva gotovinska sredstva ***"... nakon isplate nužnih troškova i izdataka za zakladnu upravu kao i za ostvarenje svrhe zaklade ..."*** imaju ulagati odmah u Štedionicu NDH. Ako bi se ova imovina ulagala u nekretnine, vrijednosne papire ili u "pupilarno sigurne hipotekarne zajmove" prethodno se moralo pribaviti

odobrenje nadležnog Ministarstva kao vrhovne zakladne vlasti.

Prema paragrafu 8. Pravila, iz prihoda zakladne imovine mogli su se pokrivati sljedeći izdaci:

“...1/. Troškovi uprave;

2/. Uzdržavanje zakladne imovine ;

3/. Čuvanje i uzdržavanje mauzoleja obitelji Ive Račića, koji se nalazi na grobištu u Cavtatu;

4/. Nabavke potrebnih pomagala;

Ono što preostane iza pokrića izdataka pod 1 - 4 moći će se upotrijebiti:

a/ za stipendije siromašnim a vrijednim djacima iz Plata /Župa Dubrovačka/ i iz Cavtata, koji budu pohađali Pomorsku akademiju;

b/ za održavanje tečajeva za usavršavanje kandidata, koji nakon izvršene propisane pomorske prakse pristupaju poručničkom odnosno kapetanskom ispitu;

c/ za održavanje predavanja iz pomorskog prava narodnog priroda i drugih grana znanosti, koje su u vezi sa pomorstvom i pomorskom trgovinom. Ova predavanja mogu se održati i za širu javnost, koja se zanima za pomorstvo. Za ova će se predavanja moći angažirati samo obće priznati naučni stručnjaci;

d/ za stipendije djacima, u prvom redu iz dubrovačkog kotara, koji se budu istakli u nauci, da se mogu, po absolviranju akademija, usavršiti u kojoj grani nauke o pomorstvu i trgovini;

e/ za nagrade djacima akademije, koji se budu isticali u nauci i za pomoći vrijednim a oskudnim djacima;

f/ kao doprinos za skupno putovanje djaka akademije;

g/ za promicanje svake vrste pomorske i trgovačke djelatnosti u raznim pravcima na dubrovačkom teritoriju; “

Ovi izdaci, dakle, mogli su se podmirivati samo iz prihoda ali nikako iz sredstava pribavljenih prodajom zakladne imovine. Naime, Pravila ni u jednoj odredbi ne predviđaju mogućnost prodaje nekretnina Zaklade, već bi se takva mogućnost jedino mogla naći u oporuci Marije udove Račić

“... Kada bi bilo korisno po moju ustanovu, prodat će karati isto tako i kuće i zemljišta u Trstu i drugovdje...”;

a povezati je s paragrafom 4. Pravila koji navodi da se imovina Zaklade može upotrijebiti

“... samo za svrhe navedene u zakladnici, i u ovim pravilima Zaklade, a u granicama propisa...”;

Pravilima se utvrđuje Upravni odbor koji upravlja Zakladom, a i visina nagrade koja pripada članovima Upravnog odbora (ukupno 120.000.- kuna), te da se cjelokupno zakladno poslovanje obavlja preko Štedionice NDH i njenih podružnica.

Paragraf 13. utvrđuje

“Da se sačuva trajna uspomena na nosioca i utemeljiteljicu Zaklade postaviti će se u glavnoj zgradi škole jedan vidan znak i održati će se godišnje o trošku Zaklade zadužnice za dobrotvore Zaklade”;

STATUT ZAKLADE IZ 1947.g.

Krajem 1944. godine temeljem tada važećih propisa Upravni odbor Zaklade popunjava se novim članovima i u njega ulaze dr. Frano Dabrović liječnik-zubar i predsjednik NOO, kap. Niko Hrdalo sudski vještak za pomorska pitanja i Ivo Golub obrtnik, a umjesto dotadašnja tri člana od kojih su dva umrla (don Gjuro Krečak i prof. Maks Milošević- strijeljani po ulasku partizana u Dubrovnik), a treći (prof. Petar Slovinić) je trajno odselio iz Dubrovnika. Ministarstvo prosvjete NR Hrvatske, kao vrhovna zakladna vlast, potvrđuje ovu popunu Upravnog odbora.⁷⁸

U toku 1946. Upravni odbor je sačinio i poslao određene izmjene u pravilima Zaklade (STATUT PRIVREMENIH PRAVILA ZAKLADE) Ministarstvu prosvjete NRH koje je zatražilo mišljenje o tim pravilima od Ministarstva pomorstva u Beogradu, jer su u njegovoj nadležnosti stručne pomorske škole. Nakon prepiske s Ministarstvom prosvjete NRH,⁷⁹ Ministarstvo pomorstva obavještava Upravni odbor Zaklade da je usvojilo prijedlog Ministarstva prosvjete NRH da se temeljem pravnih pravila o zakladama i zbog razloga što je ovo Ministarstvo posebno zainteresirano za rad Zaklade, izmijeni član 19.Privremenih pravila tako da se regulira da ova Pravila pored Ministarstva pomorstva odobrava i Ministarstvo prosvjete NRH.

Nakon toga Upravni odbor na sjednici održanoj 8.03.1947. godine prihvaća Statut privremenih pravila Zaklade koji odobrava Ministarstvo prosvjete NRH i Ministarstvo pomorstva FNRJ.⁸⁰

Ovaj Statut privremenih pravila Zaklade utvrdio je posebno da će se zakladna imovina

"... upotrebiti za novu školsku zgradu i internat u Dubrovniku kao i za potreban namještaj, udbenike i pomagala za nastavu".

To je bio rezultat upravo započetih aktivnosti od strane Ministarstva pomorstva, da se zgrada škole gradi u Lapadu, a da se s njom gradi i internat. Pored utvrđenja da nadzor vrši Ministarstvo pomorstva, u članu 8. je utvrđena obaveza da se sva zakladna imovina u gotovom i vrijednosnim papirima

"... položi u jedan novčani zavod i to prvenstveno onaj, koji ima podružnicu u Dubrovniku".

Statut posebno u članu 9.utvrđuje da se prihodom zakladne imovine pokrivaju sljedeći izdaci:

"...1/ Troškovi uprave

2/ Uzdržavanje zakladne imovine

3/ Čuvanje i uzdržavanje mauzoleja obitelji Iva Račića koji se nalazi na groblju u Cavtatu

4/Za nabavku potrebnih udbenika i pomagala za nastavu u akademiji.

Ono što preostane iza pokrića izdataka pod točkom 1 do 4 moći će se upotrebljavati:

a/ za stipendije siromašnim vrijednim đacima iz Plata /Župa Dubrovačka/ i iz Cavtata, koji budu pohađali pomorsku akademiju;

b/za održavanje tečajeva za usavršavanje kandidata , koji nakon izvršene propisne pomorske prakse pristupaju poručničkom odnosno kapetanskom ispitu;

c/ za održavanje predavanja iz pomorskog prava, narodne privrede i drugih grana znanosti, koji su u vezi s

⁷⁸ Odluka br.1694-I-1946 od 22.01.1946. godine

⁷⁹ Akt br. 5098-I-47

⁸⁰ Odobrenje Ministarstva prosvjete NRH br.16972-1947. godine i odobrenje Ministarstva pomorstva FNRJ Kab.br.158 od 9.04.1947. godine

pomorstvom i pomorskom trgovinom. Ova predavanja mogu se održati i za širu javnost koja se zanima za pomorstvo. Za ova predavanja moći će se angažirati samo opće priznati naučni stručnjaci;
d/ za stipendije đacima u prvom redu iz dubrovačkog kotara koji se budu istakli u nauci, da se mogu, po apsolviranju akademije, usavršiti u kojoj grani u pomorstvu i pomorskoj trgovini;
e/ za nagrade đacima akademije koji se budu isticali u nauci;

f/ za doprinos za skupna putovanja đaka akademije;

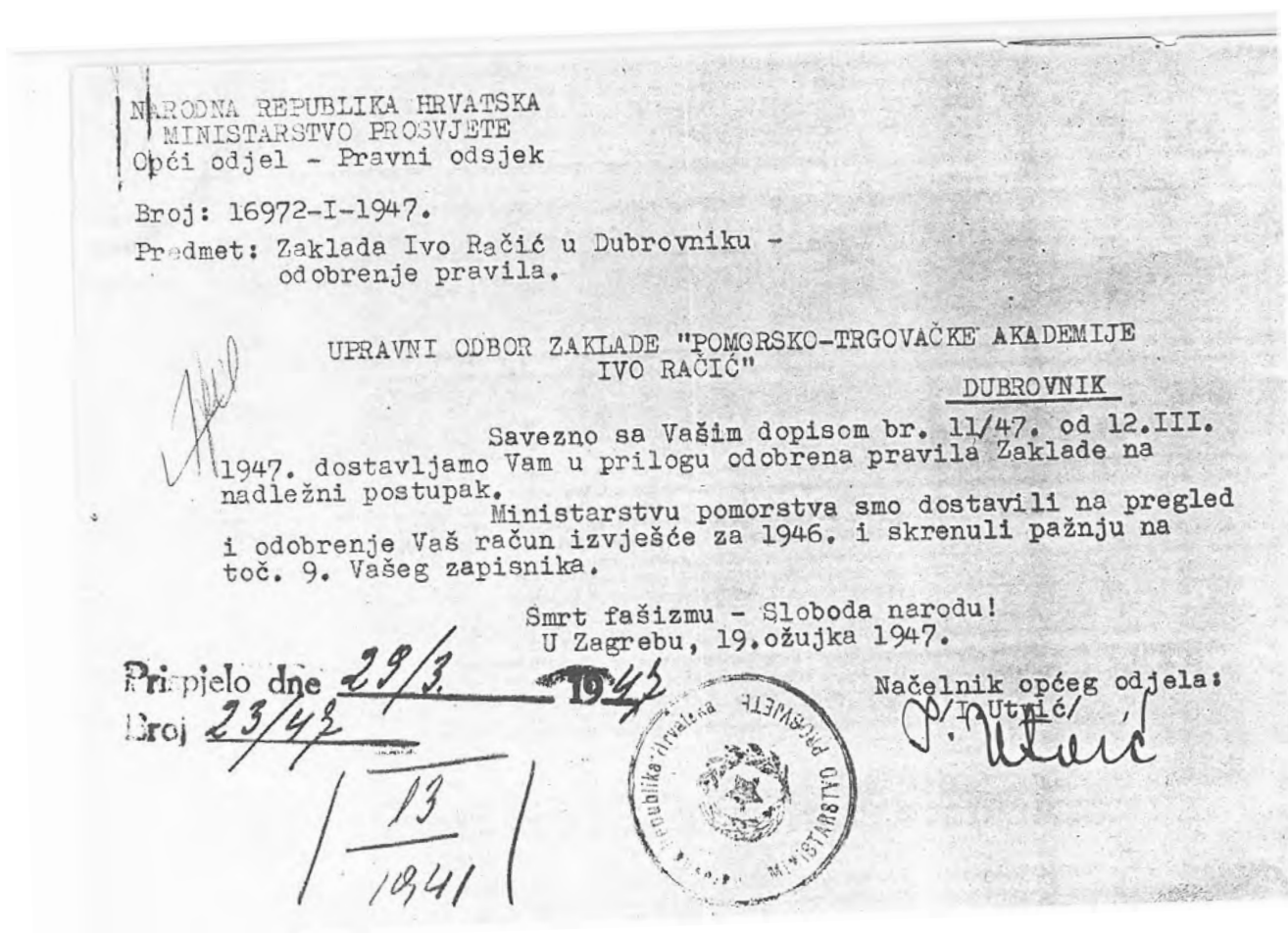
g/ za doprinos postojećem Dubrovačkom pomorskom muzeju:

h/ za promicanje svake vrste pomorske i pomorsko-trgovačke djelatnosti u raznim pravcima na dubrovačkom teritoriju “.

Članom 10. Statuta predviđeno je da

“...ukoliko prihodi zakladne imovine ne bi dotekli za pokrivanje izdataka iz čl.9 točka 1 do 4, ti će se izdaci podmirivati iz glavnice imovine“,

što čini bitnu razliku u odnosu na odredbe Pravila iz 1944. godine i time se utvrdila osnova da se postupno cjelokupna imovina Zaklade upotrebi za pokriće raznih troškova i tako malo po malo dovede do nestanka cjelokupne imovine.

Vjerojatno imajući u vidu sva loša iskustva u upravljanju Zakladnom imovinom u periodu između dva rata članom 11 je utvrđeno

"...Da bise imao što bolji pregled uprave imovinom upravni će odbor zaklade za svaku godinu sastaviti predračun Zaklade i podnijeti ga Ministarstvu pomorstva FNRJ na odobrenje"

Nažalost, ova obaveza Upravnog odbora tokom narednih godina, za vrijeme važenja ovog Statuta (do 1988. godine), nije se izvršavala.

Statutom se utvrđuje da Ministar pomorstva imenuje Upravni odbor od pet članova, a na prijedlog NO za grad Dubrovnik.

Člankom 17. se utvrđuje:

"Da bi se sačuvala trajna uspomena na ime nosioca Zaklade kapetana Iva Račića i utemeljicu Zaklade Mariju udovu Račić pok. Iva postaviće se u glavnoj zgradi škole vidan spomen-znak"

Bilo je predviđeno da ovaj Statut vrijedi dok se ne donese Zakon o zakladama. Primjena ovog Statuta trajala je sve do 14.12.1988. godine kada je donesen novi Statut.⁸¹

1962. godine dostavljen je za potrebe spora u Francuskoj jedan tekst Statuta privremenih normi Zaklade Pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku na francuskom jeziku tj. sud je ovjerio da je taj tekst Statuta na francuskom jeziku identičan tekstu na hrvatskom jeziku i to upravo Statuta donesenog 1947-me godine. Nema nikakvih podataka da je takav tekst Statuta ikada usvojen na sjednicama Upravnog odbora, a niti da ga je razmatrao bilo koji nadležni organ vlasti. Prema tome, očito je da je Sud ovjerio tekst Statuta koji nije bio na snazi, a nije odgovarao tekstu Statuta usvojenog 1947. godine i to u tekstu koji je u tom dokumentu odgovarao državnim organima, prvenstveno Uredu za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu.

Kod ovog prilagođenog teksta Statuta u odnosu na izvorni tekst, bitna razlika je samo u izostavljanju članaka Statuta koji se odnose na pravo članova Upravnog odbora Zaklade na godišnju nagradu u skladu s određenjima u oporuci, te pravo zastupanja Zaklade pred vlastima i trećim osobama koje je bilo dato predsjedniku UO odnosno njegovom zamjeniku i jednom članu UO. Također je u tom prijevodu "preskočena" odredba koja se odnosi na postavljanje vidnog spomen-znaka u glavnoj zgradi škole kada se ona sagrađi. Taj očito namjerni previd mogao bi se objasniti i time što je u to vrijeme, 1962. godine, škola već bila sagrađena, a kako se to nije učinilo, ocijenilo se suvišnim to još i prevoditi na francuski jezik.

Bez obzira na tu okolnost očito je da je 1947-me godine bilo nužno donijeti Statut kojim bi se osigurala namjeravana gradnja škole, a za sve ostalo (osim kada je isti trebao radi spora za naknadu štete u Francuskoj) Statut se više nije koristio, pa je tako i mogla proći 41 godina da se ne prilagođava potrebama života i osigura da se Upravni odbor u pravom smislu angažira u cijelosti na ostvarenju zakladne svrhe. Ostaje činjenica da je i osnivanje upravnih odbora kroz ovaj period vršeno suprotno odredbama važećeg Statuta iz 1947. godine jer je imenovanje vršila Skupština općine (Ministarstvo pomorstva je ukinuto), na što nije bila ovlaštena ni zakonskim propisima ni Statutom Zaklade.

Upravni odbor na sjednici održanoj dana 8.03.1947. godine nakon što je potpisao Statut privremenih pravila Zaklade, konstatira da je prihvaćanjem Statuta

"...prestala važiti pravna norma u smislu koje se popunjavanje zakladne uprave vršilo zaključkom same Uprave"

⁸¹ Danas takvog spomen-znaka nema iako je Upravni odbor donoseći Statut 1947. godine u članku 17. utvrdio da se postavi u glavnoj zgradi škole „vidan spomen-znak“ takvog znaka ni danas nema izuzev portreta pok. kap. Iva Račića izrađenog po narudžbi Upravnog odbora 1953. godine od strane ak. slikara Nika Muljana koja se slika danas nalazi u Pomorsko-tehničkoj školi u Dubrovniku.

već da Upravni odbor imenuje vrhovna zakladna vlast tj. Ministar pomorstva FNRJ . Da li je Upravni odbor smatrao da je ovakvom odredbom povrijeđen ili je revolt bio uvjetovan činjenicom da je, kako je ranije već navedeno, u Dubrovniku boravio izaslanik Ministarstva pomorstva FNRJ koji nije kontaktirao ni predsjednika ni članove Upravnog odbora, tek iz zaključka navedenog u zapisniku od 8.03 1947.g. vidljiva je i određena doza gorčine:

"...Pošto je novim pravilima položaj upravnog odbora iz osnova izmjenjen i smatrajući da je potpisom pravila zadatak upravnog odbora u dosadašnjem njegovom postojanju dovršen, to se prihvća jednodušan zaključak, da se vrhovnoj zakladnoj vlasti dade ostavka na, u svoje vrijeme, povjerenoj mu časti s time, da će odbor nastaviti da vodi agende zakladne uprave do postavljenja odnosno imenovanja novog upravnog odbora.

Ovaj zaključak ima se saopćiti koliko dosadašnjoj vrhovnoj zakladnoj vlasti, Ministarstvu prosvjete N.R.H., kao i Sav. Ministarstvu pomorstva, u čiji djelokrug, prema novom Statutu, ima zaklada da pređe "

I tako, nakon šest godina savjesnog rada, ovaj Upravni odbor kojim je rukovodio dr. Niko Iveta predaje 26.04.1947. godine zakladnu upravu novoimenovanom Upravnom odboru kojim kao predsjednik rukovodi dr. Zvonimir Stojković.

SUĐENJE DR. MIŠI KOLINU

Javno tužilaštvo u Dubrovniku dana 10.04.1946. godine pritvara dr. Mišu Kolina pod sumnjom da je nepravilnim upravljanjem oštetio Zakladu odnosno radi utaje narodne imovine.

Upravni odbor Zaklade dana 25.06.1946. godine dopisom pod brojem 63/46 upoznaje Javno tužilaštvo u Dubrovniku, a na osnovu dogovora s Ministarstvom prosvjete NRH kao vrhovne zakladne vlasti, sa sljedećim:

“... 1/ Ako bi se u toku postupka protiv Dr. Kolina utvrdilo, da je on upravljajući zakladnom imovinom oštetio Zakladu a u vlastitu korist, onda bi se ona imovina i prihodi, koje je Dr. Kolin stekao na štetu Zaklade imala u cjelini povratiti Zakladi.

2/ Sve pak, da se i ne bi mogla dokazati zloraba zakladne imovine u korist Dra. Kolina, stoji svakako činjenica, da je odugovlačenjem izvršenja zakladne svrhe po Dr. Kolinu / u 10 godina od realizacije ostavštine nije ništa ni započeo oko ostvarenja zakladne svrhe / te protupropisnim držanjem u privatnim novčanim zavodima znatne sume gotovine, koja je za vrijeme bivše N.D.H. pretvorena u kunsku vrijednost a po oslobođenju iz kunske u F.N.R.J. dinarsku vrijednost, nanese Zakladi ogromna šteta od din.15,773.965.57 .

Ovom novčanom imovinom imala se je, naime, u smislu pravila /statuta/ Zaklade u prvom redu sagraditi reprezentativna zgrada za Pomorsko-Trgovačku Akademiju u Dubrovniku i snabdjeti ju svim potrebnim modernim pomagalicama, dok je ostala imovina imala služiti za ostvarenje ostalih zakladnih svrha, po već odobrenim pravilima.

Moli se stoga Tužilaštvo, da ima u vidu činjenice gore navedene i da prema stanju, koje bude utvrđeno postavi sudu zahtjev istaknut pod 1 i 2 ovoga izvještaja, jer se radi o ustanovi od općeg narodnog probitka.”

Proveden je istražni postupak a posebno je osnovana Komisija koja je otpočela rad 8.05.1946. godine sa zadatkom da stručno ocijeni rad dr. Kolina, posebno vrijednost brodova prilikom pretvaranja karata u akcije o čemu je ranije posebno bilo riječi. Komisiju su činili: dr.Jure Šlaus prof. Trg. akademije i zakleti sudski vještak za računovodstvo; Tomo Kalodera referent Odjela za unutrašnje poslove GNO Dubrovnika; Marin Knežević v.d. direktor Pomorsko-trgovačke akademije u Dubrovniku i kap. Adolf Bradarić delegat Ministarstva pomorstva.

Na suđenju pred Okružnim sudom u Dubrovniku kojim predsjedava predsjednik tog suda Josip Carević kao predsjednik vijeća, a nakon sedam dana suđenja, 24.09.1946.godine donesena je

“P R E S U D A”

Optuženik KOLIN Dr. MIŠE pok.Ivana i majke Antonije Feregja, rođen 24.VIII.1880 u Dubrovniku, nastanjen u Dubrovniku - Put Sv.Jakova 3, veleposjednik, oženjen sa porodom, Hrvat, rimokatolik, državljani F.N.R.J.imućan, neosudjivan, u istražnom zatvoru od 11. IV 1946 godine.

K r i v j e :

1. što je, u svojstvu rukovodioca imovinske mase iz ostavštine Marije ud. Račić, naknadno dao izraditi po Dr. Andru Giliću, Jošku Hlači i Božu Njirić, knjigovođama u Zagrebu, sve trgovačke knjige,koje se odnose na poslovanje spomenute ostavštine, a naročito na poslovanje od 1.01.1920. do 31.12 1930., te da je, istodobno sa naknadnim sačinjenjenim knjigama u iste dao unijeti takove upise, koji ne pružaju istinite podatke o svakodnevnim poslovnim događajima, te o vrijednosti povjerene mu imovine, a sve to u namjeri da bi na štetu općih narodnih interesa prikrla početna prava vrijednost odnosno imovine i svako njezino daljno kretanje,

dakle, što je kao lice, kojemu je bila povjerena skrb nad narodnom imovinom, dao načiniti lažne zvanične knjige u namjeri da se iste upotrebe kao prave na štetu općih narodnih interesa.

2. što je, neustanovljene prigode, kao rukovodioc imovinske mase iz ostavštine Marije ud.Račić, u namjeri da i na svoju korist, a na štetu općih narodnih interesa, spriječio dokaze o početnoj vrijednosti spomenute imovine, te daljnjem kretanju njezine vrijednosti, a napose pak da bi spriječio dokaze o pravoj prodajnoj cijeni ostavštini pripadajućih dionica Atlanske plovidbe d.d., ustupljenih Božu Bancu, uništio odnosno prikrrio trgovačke knjige, belege, arhivu i t.d. koje su prvobitno postojale u svim spomenutim vrijednostima, transakcijama i t.d., dakle, što je kao lice, kojemu je bila povjerena skrb nad narodnom imovinom uništio odnosno prikrrio javne isprave u namjeri da se spriječi dokaz o vrijednosti narodne imovine,

3. što je, kao rukovodilac imovinske mase iz ostavštine Marije ud.Račić, protupravno prisvojio iz spomenute ostavštine u svoju korist iznos od najmanje Lstg.199.962.- ili din. 62,578.106.- / 1 Lstg. a 313.- din / , a koji se iznos ukazuje kao najmanja razlika između faktične vrijednosti 16.314 komada dionica Atlantske plovidbe d.d. na dan 30.X 1924. / Lstg.265.218 / i prodajne cijene kako je ona uknjižena sa datumom 30.X 1924 u ad 1/ spomenutim lažnim trgovačkim knjigama / Lstg.65.256 /,dakle,što je tuđu pokretnu stvar, koja mu je bila povjerena protupravno prisvojio u svoju korist, čime je počinio i to:

a/ činima pod 1.kriv.djelo pravljenja lažnih isprava,

b/ činima pod 2. kriv.djelo uništenja javnih isprava važnih za dokazivanje,

c/ činima pod 3.kriv.djelo utaje narodne imovine,

pak temeljem Zakona o vrstama kazni biva:

OSUDJEN

na jedinstvenu kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od 7 (sedam) godina, na gubitak političkih i pojedinih građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 7 (sedam) godina, te na konfiskaciju pokretne i nepokretne imovine bez obzira gdje se ista nalazi, kao i bez obzira na to da li je formalno upisana na njega lično, ili na članove njegove bliže rodbine, uračunajući tu Sanatorij u Zagrebu u Klaićevoj ulici broj 18 koji je formalno vlast njegova brata dr. Luja Kolina, te kuće i zemljišta Z.U.156 k.o.Dubrovnik, nekretnine Z.U.142 k.o.Dubrovnik II , nekretnine Z.U.1112 k.o. Dubrovnik, te kuća Z.U. 1056 k.o.Dubrovnik, formalno uknjižene na ime njegovih kćeri, kao i po 12.komada dionica Jugoslavenskog Lloyda, formalno nošenih u imovini njegove supruge Ane i kćeri Marije-Gracie i Antonije.

Suviše je optuženik dužan snositi troškove krivičnog postupka, kao i oko izvršenja kazne, te platiti u ime paušalnog iznosa din.10.000.-što se sve proglašuje naplativim.

Oštećena stranka Pomorsko-Trgovačka Akademija u Dubrovniku upućuje se, da regresira svoja privatno-pravna potraživanja iz konfiskacione mase “.

Presuda je opširno obrazložena i to uglavnom činjenicama koje su u ranijim poglavljima iznesene kada je opisivan rad Zaklade odnosno dr.Miše Kolina između dva svjetska rata, pa bi na ovom mjestu ponavljanje bilo suvišno.

Sud između ostalog u obrazloženju naglašava sljedeće:

“...Krivična djela, koja se optuženiku stavljaju na teret, on ne priznaje. Poriče da bi bio dao sastaviti lažne i neistinite poslovne trgovačke knjige Zaklade Pomorsko Trgovačke Akademije Ivo Račić, te da bi bio išta od arhive, pripadajuće poslovanju, sakrio ili uništio, a posebno niječe da bi bilo što za sebe od imovine Zaklade prisvojio, već ističe, da je sa imovinom upravljao vješto i marljivo, da je glavni dio imovine, parobrodarske akcije, realizovao u najbolje vrijeme i da je, njegovim nastojanjem, stanje Zakladne imovine daleko bolje nego

kod drugih Zaklada, a gubitci, koji su nastali, da su se desili silom prilika, koje se nijesu mogle predvidjeti, bez ikakve njegove krivnje...."

"...Upravitelj najvećeg parobrodarskog društva u bivšoj Jugoslaviji, čovjek koji barata s milijunskim transakcijama, jedan od osnivača drugih također velikih parobrodarskih društava, privrednik koji se od nazad više od 35 godina posvetio trgovačkom zvanju, tvrdi, da se ne razumije u knjigovodstvo i da knjigovodstvo nije kontrolirao. Već ova krupna neistinitost dokazuje da optuženik ima razloga da se boji onoga što knjige sadrže, a da se ima čega i bojati vidi se već na prvi pogled. Knjiga koju vještaci nazivlju prvi američki tabelarni žurnal, od početka do svrhe pisan je istim rukopisom i istom tintom... "

"...Fale dakle pomoćne knjige u prvom redu glavne knjige i saldakonti od 1920. pa dalje..."

"...Navesti je još da postoje beleži za sasma male, beznačajne svote, dok fale temeljnice za krupne iznose i transakcije te zajmove, prodaje dionica i ostale pravne poslove ..."

Slijede detaljni opisi vođenja poslovnih knjiga i svega što je u njima nađeno, te pojedinih dokumenata, kao i način knjiženja, a posebno je obrađena iskazana vrijednost parobrodarskih udjela i pretvaranja u dionice. O ulaganju novca u novčane zavode u obrazloženju presude je, pored ostalog navedeno:

"...Treba naglasiti da je optuženik uložio funte u Srpsku banku kad je već vladala bankovna kriza i malo prije nego je ta banka zatražila zaštitu pa je takav postupak optuženikov ostao nerazjašnjen, jer nije nikako protumačio, zašto je funte ulagao u novčane zavode, kad su se već mnogi od njih nalazili pod zaštitom..."

O tome kako optuženik nije davao potrebne odgovore ni razjašnjenja najbolje se vidi iz ovog dijela obrazloženja

"...Tako isto optuženik ne može da razjasni, zašto se II-i tabelarni žurnal otvara sa pretežno novim do tada nevođenim računima, a neki su stari računi preskočeni bez traga. Ne može da razjasni ni to, zašto se označeni tečajevi ne podudaraju sa proknjiženim svotama. Ne zna da razjasni ni to, zašto je pretvarao sterlinge u krune pa onda u dinare, premda na taj način nastaje i preosjetljiva razlika. Ne zna kako je 1927. godine nestalo potraživanje od Boža Banca iz knjiga..."

"...Sve je dakle neka tama i zagonetka u optuženikovu poslovanju. Može se zbilja sigurno kazati, da on bježi od svjetla i jasnoće..."

I na kraju sud utvrđuje:

"...Iz svega gornjega kao i iz Izvještaja komisije / prilog 31 / i iz netom citiranog priloga 34, vidi se, kako je dr.Kolin upravljao sa povjerenom mu imovinom. Prodavao je, kupovao, dijelio zajmove, kontrahirao, polagao i dizao uloge, investirao i.t.d. jednom riječi bavio se svim mogućim transakcijama i manipulacijama, sve to po svojoj miloj volji i ćefu, a da nikada nikome o svemu tome nije polagao računa te tražio odobrenje od zakladne vlasti i da ga nikada niko za sve to nije zvao na odgovornost ..."

te dalje

"...Kako se iz svega navedenog vidi, optuženik je svjesno počinio sva djela koja mu se stavljaju na teret, svjesno je kratio i priječio ostvarenje zadužbine te je svjesno prisvojio znatan dio njezine imovine. To su mu omogućile bivše vlasti, jer da su one vršile svoju dužnost pravog nadzora, do toga ne bi bilo moglo doći..."

"...Pri odmjeravanju kazne uzelo se je u obzir optuženikovu neporočnost, starost i bolesno stanje, a kao otežice,

nastalu štetu, dugo trajanje djela i zrelo razmišljanje, pa obzirom na stanje zdravlja i starost, udarila se kazna, koja bi prema težini djela, trebala da bude i strožija..."

Presuda je postala pravomoćna i izvršna dana 28.09.1946. godine i nakon nje dr. Miše Kolin je izdržavao kaznu u KPD u Lepoglavi. U tom periodu njegov brat pokušava ishoditi smanjivanje kazne odnosno puštanje na slobodu ali tek je 10.04.1950. godine Odlukom Prezidija Sabora NRH (br. Pom.316-1950) pomilovan i pušten na slobodu. Ima osnova razmišljanjima da je ovo pomilovanje rezultiralo dogovorom vlasti i dr. Kolina da se njega pusti na slobodu a on će "osloboditi" deponirani iznos funta sterlinga u Londonu, što bez njegovog potpisa nije bilo moguće.

SLOBODA NARODU!

JA
ACIJE

hillov plan za evropske porodice

X. — Šest mjeseci po-
og huškačkog govora
chill je, kako javlja
če na zueriškom uni-
kome insistira na stva-
država Evrope» pod
ke i Njemačke. U tom
gla da ponovo dobije
ancuska treba da uzme
i da pruži ruku po-
edu s one strane Raj-
Njemačke ne može bi-
uske.»

aru, povodom ovog go-
nskog premijera, Reu-
ga kaže da je «govor
lla ostavio opći utisak
ko-njemačku suradnju
elikoj Britaniji i SAD
stvaranje regionalne
bi se suprotstavila

vijest «Manchester
opisnik javlja iz Pa-
llov govor zaprepastio
mijenje koje zna da
ovakvu «sigurnost»
se sada pita kakva je
hurchillove i Hitlero-
vni Evropi?»

Split, ponedjeljak 23. rujna 1946. — God. IV. — Br. 515.

U Dubrovniku je počeo proces protiv dra Miše Kolina

ZBOG PRISVAJANJA PREKO 60 MILIJUNA DINARA IZ OSTAVŠTI-
NE MARIJE ud. RAČIĆ I FALSIFICIRANJA KNJIGA — SUD JE OSU-
DIO DISCIPLINSKI OPTUŽENOGA I NJEGOVE BRANITELJE ZBOG
POKUŠAJA OTEZANJA RASPRAVE

DUBROVNIK, 22. IX. — Pred vijećem
Okružnog narodnog suda u Dubrovniku koji
sčinjavaju Jozo Carević kao predsjedatelj,
te suci porotnici Frano Boroje i pomorski
kapetan Lujo Šoletić, otpočelo je 18. o. mj.
sudenje dr. Miši Kolinu, veleposjedniku i
bivšem rukovodiocu imovinske mase ostav-
štine Marije ud. Račić. Optužnicu zastupaju
javni tužilac dubrovačkog okruga Filip Ma-
rinović i Dušan Jurić. Optuženoga brane dr.
Matija Vidojević i Karlo Dešković, odvjet-
nici iz Dubrovnika. Prije početka samoga
pretresa optuženi dr. Kolin pokušao je ote-
gnuti proces te je predložio da se pretres
odgodi navodno zbog njegova slabog zdrav-
lja. Sud je odbacio prijedlog optuženog Ko-
lina. Javni tužilac dubrovačkog okruga pro-
čitao je zatim opsežnu optužnicu prema ko-
joj se dr. Mišo Kolin optužuje da je kao
osoba kojoj je bila povjerena skrb nad ostav-
štinom Marije ud. Račić dao načiniti lažne
zvanične knjige, u namjeri da iste upotrebi
kao prave na štetu općih narodnih interesa:
nadalje da je uništio ili prikrrio javne ispra-
ve u namjeri da spriječi dokaze o vrijedno-
sti narodne imovine i da je iz mase ostav-
štine Marije ud. Račić protupravno prisvojio
u svoju korist iznos od 199.162 engleske fun-
te sterlinga ili 62.578.106 dinara.

ISPITIVANJE OPTUŽENOG DRA KOLINA

Poslije podne nastavljeno je sa procesom.
Na pitanje predsjedatelja optuženi opširno
iznosi kako su umrli članovi obitelji Iva Ra-
čić i šta je sve bilo sa njihovom imovinom
do smrti Marije ud. Račić. Marija ud. Ra-

ud. Račić dugovala je Boži Bancu za izdrž-
žavanje svoje djece za vrijeme I. svjetskog
rata kao i za apanažu koju je ona davala
mjesečno svojoj kćeri Mariji, udatoj za Bo-
žu Banca. Optuženi kaže, da je to u stvari
bilo izravnjanje računa između Marije ud.
Račić i Bože Banca i da je pitanje ove
jedne osmine ostavštine bilo između njih ure-
đeno prije smrti Marije ud. Račić. Međutim
iz izjave optuženoga kao i dokumenata ko-
jima sud raspolaže, proističe da su Božo Ba-
nac i optuženi Kolin vodili pregovore o ovoj
jednoj osmini ostavštine od 1922.—1924. go-
dine. U prvi američanski tabelarni žurnal
kao prvi upis unesena je svota od 10.443.491
kruna kao potraživanja Bože Banca prema
ostavštini. Optuženi dr. Kolin ne zna da
objasni kako je to nastalo, jer ako je pita-
nje jedne osmine ostavštine bilo uređeno već
za života Marije ud. Račić, onda Banac ne
bi imao nikakova potraživanja od ostavštine
i ne bi se vodili pregovori i sklopio ugovor
između optuženog Kolina i Banca, koji je
sklopljen tek 1924. godine. Kolin ne može
da objasni ni to kako su pregovori između
njega i Banca po pitanju jedne osmine ostav-
štine završeni 1924. godine. Bančevo potra-
živanje o ostavštini uneseno je u prvi ame-
ričanski tabelarni žurnal još 1. I. 1920. god.

Dr. Kolin navodno ne zna kada se počeo
voditi prvi američanski tabelarni žurnal i
druge knjige koje se odnose na imovinu
ostavštine i čiji upis počinje sa danom 1. I.
1920. godine. Sud predočava Kolinu iskan-
knjigovođa Njirića, Hlača i dr. Gilića, koji
tvrde da su se knjige ostavštine počele pra-
vić tek 1927. godine. Dr. Kolin pravi se da
mu je sve to čudno. Predočuju mu se knjige

NAKNAD ŠTETE OD DR. MIŠE KOLINA

Upravni odbor Zaklade obraća se dana 10.01.1947. godine (dopis br.3/47) Oblasnom NO Dalmacije - Odjel za narodnu imovinu - Ispostava Dubrovnik sa molbom

"...da konfisciranu imovinu dr. Miše Kolina do visine utvrđene štete od dinara 158.995.820,25 ustupite Pomorsko-trgovačkoj akademiji Ivo Račić u Dubrovniku kojom statutarно upravlja ovaj Upravni odbor"

5/47 u kojem se traži da se dozvoli, ako iza pokrića štete od dinara 158.995.820,25 (kako je utvrđeno presudom Okružnog suda u Dubrovniku) ostane što slobodno od konfiscirane imovine dr. Kolina, naplata iznosa od dinara 15.733.965,57 koji predstavlja gubitak Zaklade radi toga što je dr. Miše Kolin neopravdano odugovlačio u izvršenju zakladne svrhe, pa je taj gubitak nastao pri konverziji valute. Po ovim zahtjevima se ništa bitno nije učinilo jer je 24.03.1947. godine ovaj Odjel ukinut.

Odjel za narodnu imovinu u Splitu je dopisom br. 1576 od 21.03.1947. godine obavijestio Zakladu da je predmet naplate sudski utvrđene štete nanesene Zakladi, a od konfiscirane imovine dr. Miše Kolina, ustupio Javnom tužilaštvu oblasti Dalmacije u Splitu. Javno tužilaštvo Okruga Srednje Dalmacije - Građansko odjeljenje obavještava⁸² Upravni odbor Zaklade da su još 13.02.1947. godine upute u predmetu date Odjelu za narodnu imovinu oblasnog NO Dalmacije u Splitu ali o tome ovi zadnji nisu Zakladu ni obavijestili.

Upravni odbor Zaklade, revoltiran što više mjeseci nije u stanju pomaknuti ni za korak ovaj zahtjev za namirenje naknade štete iz imovine koja je presudom Okružnog suda konfiscirana dr. Miši Kolinu, obraća se Tajništvu Oblasnog NO Dalmacije u Splitu sa zahtjevom da im se javi u čiju nadležnost je prešla konfiscirana imovina dr. Miše Kolina poslije prestanka uređivanja Odbora za narodnu imovinu u Splitu i to zbog razloga

"...kako se iz ove prepiske vidi ovo se pitanje mota već 6 mjeseci, a da se još ništa konkretno ne zna na čemu je stvar"

Na to traženje Tajništvo NO Dalmacije dana 18.04.1947. godine pod br. 10449 odgovara Upravnom odboru Zaklade da je poslovanje Odjela za narodnu imovinu -

NARODNA REPUBLIKA HRVATSKA
PREDSJEDNIŠTVO VLADE
Odjel za Narodnu imovinu
Broj: III-50227/46.
Zagreb, 25.IX.1946.

PREDMET: Sekvestracija imovine
Kolin Dr. Miše i dr.

UREDU ZA ZAŠTITU JUGOSLOVENSKE IMOVINE U INOSTRAŠTVU
pri Ministarstvu Finansija FNRJ

B E O G R A D

Od strane Oblasnog NO-a Dalmacije, Odjel za narodnu imovinu, Ispostava Dubrovnik primili smo dopis od 17.IX.1946. br. 5058/46. slijedećeg sadržaja:

"U vezi postupka sekvestracije imovine Kolin Dr. Miše, Kolin Ane žene Mišem Kolin Marije-Gracije Mišine i Kolin Antonije, svi iz Dubrovnika, izvjestio je ova Ispostavu, svojim dopisom pod Kf 86/46. od 13.rujna 1946. Kotarski sud u Dubrovniku da gore spomenuti posjeduju slijedeću imovinu u inostranstvu:

"Kod Royol of Scotland/55000 funti /pred rat položeno/, 10000.- dolara nominalne Blairovog zajma, 2000 dolara obveznica Blairovog zajma, 16000 akcija rud. poduzeća Trepča. U Parizu na sefu kod Kred. Lionnais 12.000 akcija Trepča 900 funti u papiru."

O gornjem se obavještuje Naslov s molbom da smjesta poduzme što je potrebno kako bi gornja imovina bila obuhvaćena.

U prilogu se dostavlja prepis odluke Okružnog suda u Dubrovniku pod R 2/46. od 17.travnja 1946., kojom je određen postupak sekvestracije imovine gore spomenutih."

Uz ovaj dopis šalje se i odluka Okružnog nar. suda od 17.IV.1946. R 2/46. u prepisu.

U vezi Zakona o zaštiti jugoslovenske imovine i imovinskih prava i interesa u inostranstvu od 4.II.1946. šalje se konkretni predmet radi poduzimanja potrebnih mjera u cilju zaštite imovine, koja se nalazi u inozemstvu.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODNA NARODU!

/M.P./ NACELNIK:
/Slavko Magjer/s.r.

prepisa overava:
Šef pisarnice Ureda
M.Damnjanović

⁸² Dopis br.Rg.77/47/2 od 31.03.1947.g.

Ispostave u Dubrovniku preuzelo Tajništvo Gradskog NO te da zatraži upute od Javnog tužilaštva Oblasti Dalmacije u Splitu i od navedenog Tajništva.

Dopisivanju nikad kraja ali pomaka nije bilo.

Tek nakon donošenja Uredbe o likvidaciji odnosa nastalih konfiskacijom imovine 15.03. 1949. godine, Upravni odbor Zaklade u smislu odredbi te Uredbe podnosi zahtjev Kotarskom sudu u Dubrovniku da se pokrene postupak za likvidaciju konfiscirane imovine dr. Miše Kolina i da se u smislu čl.26 ove Uredbe likvidira već prijavljeno potraživanje Zaklade (din.158.995.828,25).

Kotarski sud u Dubrovniku pod br. Kf.86/46 donosi rješenje 12.07.1949. godine:

"...Provodi se likvidacioni postupak u smislu Uredbe od 15.03 1949. (Sl.list FNRJ 23 - 49) o likvidaciji odnosa nastalih konfiskacijom imovine dr. Kolin Miše, industrijalca iz Dubrovnika. Konfiscirana imovina procijenjena je:

- nekretnine sa din. 5,929.968.- a

- pokretnine sa din. 1,591.661.- "

Sud navodi razloge koji su ga rukovodili da donese ovakvo rješenje, a utvrđuje da je imovina

"... procijenjena sa dinara 7,521.629.-, dakle potraživanje premašuje imovinu".

Zaklada ni nakon ovog rješenja nije uspjela da se barem dijelom namiri iz konfiscirane mase, a kako bi i mogla kada je npr.neposredno nakon krivične presude Gradski NO - Odjel za narodnu imovinu u Zagrebu svojom odlukom još 29.10.1946.godine⁸³ za privremenog upravitelja imovine dr. Miše Kolina (Sanatorij u Zagrebu, Klaičeva 18) postavio Ministarstvo narodnog zdravlja. Ovo Ministarstvo je istog dana⁸⁴ odlučilo da Sanatorij u Zagrebu preuzme "... na upravu, ekonomsko i stručno iskorištavanje" Gradski NO -Zdravstveni odjel u Zagrebu. Kako s tim dijelom tako je bilo i sa svom ostalom konfisciranom imovinom koja se razdijelila društvenim subjektima, a Zakladu se zavlačilo raznim formalnim smicalicama. Treba također naglasiti da Zaklada nije ni vidjela npr. 60 000 dionica Jugoslavenskog Lloyd-a koje je, između ostale imovine, dr. Miše Kolin bio sakrio kako on kaže "od ustaša", a "predao" po završetku rata vlastima (ove dionice su najvjerojatnije likvidirane Brodarskim sporazumom od 31.07.1947). Što se tiče oduzetih dragocjenosti o njima nema nikakvog traga niti u policijskim niti u sudskim spisima pa je najvjerojatnije da ih je netko prisvojio.

Sanatorij u Zagrebu (danas Dječja bolnica u Klaičevoj)

⁸³ Odluka br. 51705/46 R.II-2-cF-349

⁸⁴ Odluka Ministarstva narodnog zdravlja br. 44767-I-1-1946 od 29.10.1946. godine

Početkom 1950. godine na poticaj Javnog tužilaštva za grad i kotar Dubrovnik Zaklada je ustala redovnom tužbom protiv dr. Miše Kolina za isplatu potraživanja Zaklade, a za naknadu štete od Lstg.452.414.- s tim da se ovo potraživanje naplati od imovine dr. Kolina koja se nalazi u inozemstvu.

Kotarski sud u Dubrovniku je dana 25.05.1950. godine pod brojem G.85/50-9 presudio

"...Dužan je tuženik dr. Kolin Miša pok. Ivana, da u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe isplati tužitelju Zakladi Pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku u ime naknade štete iznos od Lstg./engleska funta/ 452.414.-sa 5% kamata od 1.04 1950.g. do isplate, te da mu u istom roku i pod istim zapelom naknadi din.2.125.- za tako određene parnične troškove".

Ovoliki iznos priznat je tužitelju /Zakladi/ zbog toga što je Sud priznao traženje naknade štete iz krivičnog djela (Presuda Okružnog suda STUP 100/46 utvrdila je da je dr.Kolin prisvojio najmanje 199.962.- Lstg., te kamate u ime izmakle dobiti od 5% koja od 1.01.1925.g. do 31.03. 1950.g. iznosi Lstg.252.452.-). Zanimljivo je da se u obrazloženju ove presude navodi između ostalog i sljedeće:

"...Dosljedno radi se i ovdje o naknadi štete, a ne o pravnoj kamati, te je šteta dosta precizirana u 5%-noj kamati u najmanjoj visini. Tužiteljici se priznala kamata na čitav traženi iznos od prikazanja tužbe do isplate jer tužiteljica nije privatno lice već institucija javnog karaktera koja predstavlja općenarodnu imovinu".

Na presudu, Kotarskog suda u Dubrovniku žalio se tuženik dr. M.Kolin, navodeći da se Zaklada ima namiriti iz konfiscirane imovine, a ne da pored konfiskacije imovine traži i naknadu štete posebnom tužbom, da obračun štete nije pravilno učinjen, da se šteta ima obračunavati u našoj valuti, a ne stranoj, te da u postupku nisu saslušane stranke, a ni pregledan spis krivičnog postupka ni spis o konfiskaciji.

Okružni sud u Splitu nije prihvatio veći dio navoda tuženika jer kako u obrazloženju stoji:

"...utvrđenja krivičnog suda, koja su obavezna i za građanski sud, tvore osnov osobne obaveze tuženika za naknadu štete".

Također se u obrazloženju drugostupanjske presude navodi da je obaveza tuženika

"...osobna i nije prestala konfiskacijom imovine"

kao i

"...da je krivičnom presudom utvrđena valuta i visina štete / Lstg.199.962.-/ a time je vezan i građanski sud u toliko što tuženik u građanskoj parnici ne može poricati, da šteta iznosi bar onoliko koliko je to utvrđeno krivičnom presudom".

U odnosu na utvrđenje štete u stranoj valuti drugostupanjski sud je stanovišta da

"...Po usvojenim pravnim pravilima šteta se nadoknađuje u prvom redu uspostavom u prijašnje stanje. U konkretnom slučaju šteta je nastala protupravnim prisvajanjem utvrđenog iznosa engleskih funti, pa je pravilno stanovište prvog suda, da se šteta ima nadoknaditi u toj visini novca i da se postavljanje odštetnog zahtjeva u toj valuti ne protivi našim zakonskim propisima".

Što se tiče prigovora na postupak ovaj Sud utvrđuje

"...Postupak nije manjkav. žalitelj ne konkretizira, koje bi se važne činjenice mogle utvrditi pregledom krivičnih i konfiskacionih spisa, te preslušavanjem stranaka. Općeniti pak navodi ne opravdavaju žalbu u tom pravcu".

Međutim u dijelu žalbenih navoda koji se odnose na utvrđivanje visine štete drugostepeni sud je našao opravdanim navode tuženika i navodi: **"... ne može se usvojiti stanovište prvog suda, da tužiteljici pripada u formi 5% kamata naknada za izmaklu dobit čitavo vrijeme od časa nastale štete, pa do prikazanja tužbe. Tim što je tuženik protupravno prisvojio tužiteljčin novac, tužiteljici je nanio štetu, jer joj je oduzeo mogućnost da korisno upotrijebi taj novac, pa je opravdano, da joj daje naknadu za tu štetu. Ta pak naknada daje se plaćanjem zakonskih zateznih kamata.**

Pitanje je da li bi se tužiteljici mogla dosuditi veća naknada od te čak i onda kada bi bila dokazala, da stvarno pretrpljena šteta prelazi visinu zateznih kamata, jer bi se moglo poći sa stanovišta, da su zatezni kamati predviđeni kao naknada vjerovniku bez obzira na visinu faktične štete, koju je eventualno pretrpio.

U tom pravcu žalba tuženikova je osnovana pa ju je dijelom trebalo uvažiti i tužiteljici dosuditi glavnicu povećanu sa trogodišnjim kamatama od prikazanja tužbe unatrag te kamate od prikazanja tužbe do isplate. Kamati su određeni u visini od 4% prema propisima Uredbe o maksimiranju kamatnih stopa od 14.08.1948. i one od 18.06.1946. "

Temeljem ovakvih stanovišta, postupajući po žalbi tuženika, Okružni sud u Splitu kao drugostupanjski sud presudio je 20.10.1950. godine da se žalba

"... djelomično uvažuje, te da se djelomično preinakom pobijane presude izriče

I Dužan je tuženik dr. Kolin Miša pok.Ivana da u roku od 15 dana i pod prijetnjom ovrhe isplati tužiteljici Zaklade Pomorsko-trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku na ime naknade štete iznos od Lstg. (engleska funta) 207.960.- sa 4% kamata od 1.04 1950. do isplate dok se za višak tužbeni zahtjev odbija"

Tako je Zaklada konačno dobila i redovnu parnicu za naknadu štete prema dr. Miši Kolinu, a koja presuda je bila izvršna i po njoj je postojala mogućnost, ako se utvrdi da dr. Miše Kolin ima imovine u našoj zemlji ili inozemstvu, da Zaklada zatraži izvršenje na toj imovini.

Nakon usmenih kontakata s Ministarstvom financija FNRJ Upravni odbor Zaklade se pismenim putem obratio 17.07.1951. godine Uredu za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu pri Ministarstvu financija FNRJ s molbom da se Upravni odbor obavijesti da li postoji imovina dr. Miše Kolina u inozemstvu od koje bi se moglo naplatiti potraživanje Zaklade.

Ni do danas nije razjašnjeno gdje se sve nalazila imovina dr. Miše Kolina po završetku Drugog svjetskog rata i to posebno ona koja nije prenesena na članove njegove uže obitelji (suprugu i kćeri).

Dugo godina, tj. od kraja Drugog svjetskog rata pa do početka sedamdesetih godina, trajala je uzaludna prepiska između Upravnog odbora Zaklade i Ministarstva financija FNRJ u kojoj su jedni od drugih stalno tražili obavijesti o tome gdje bi moglo biti imovine dr. Miše Kolina i njegove obitelji u inozemstvu. Svakako da nije bilo ni lako ni jednostavno utvrditi da li i gdje te imovine ima, ali osim dijela imovine koji se nalazio kod Credit Lyonnais u Parizu i oko koje je vođen sudski spor u Francuskoj (o čemu će kasnije biti posebno riječi) ostaje činjenica da je u tim godinama bilo vrlo teško pa i nemoguće dobiti izvršenje na imovini supruge i kćeri dr. Miše Kolina koje su se nalazile u Engleskoj. Začuduje ipak da je u prepisci Upravnog odbora i Ministarstva financija FNRJ - Ureda za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu više puta naglašavano da se ne zna gdje je obitelj dr.Miše Kolina a u dokumentaciji Zaklade postoji dopis tog Ureda VIII-g broj 15175/1 Dos.542a od 2.08.1951. godine u kojem je između ostalog navedeno:

"...Na osnovu podataka koji su nam službeno saopšteni imovina Miše Kolina koja je bila kod Royal Bank of Scotland preneti je na njegovu ženu Anu i kćerke Mariju i Tanju. Isto tako na njih je preneo i pravo raspolaganja sa čitavom svojom imovinom u inostranstvu. Jedna kćer je udata za kneza Radzivila (kasnije se preudala za lorda Dadleya, o.a.), a druga za engleskog lorda Brumswilda (Bruntsfield, o.a.). Njegova žena danas živi kod kćeri, odnosno po informacijama koje imamo svi su stanovali u Rimu".

I prema ovome, a imajući u vidu i to da je Sud u Francuskoj za vrijeme spora 1960. - 1967.g. raspolagao podacima o boravku supruge pok. dr. Kolina, očito nije bio problem u činjenici gdje je obitelj već gdje je imovina i da li je na njoj moguće izvršenje.

Još prije krivične presude kojom se dr. Kolin osuđuje Kotarski sud u Dubrovniku je donio odluku o sekvestraciji imovine dr. Miše Kolina kao i njegove supruge i kćeri, pa su jugoslovenski savezni organi poduzeli korake da se preko ambasada u Parizu, Londonu, Rimu i Bernu pronađe imovina i stavi sekvestar.

ФЕДЕРАТИВНА НАРОДНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УРЕД ЗА ЗАШТИТУ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ИМОВИНЕ
У ИНОСТРАНСТВУ

III-6 БРОЈ 15175/Dos. 542a
2. avgusta 1951.
БЕОГРАД
Пошт. факс 435 - Тел. 95-222
NE/IP

39/a

UPRAVNI ODBOR
ZAKLADE POMORSKE TRGOVAČKE
AKADEMIJE "IVO RAČIĆ"
Dubrovnik

U vezi Vašeg akta od 17 pr.m. koji se odnosi na Vaše potraživanje od Istg. 207.960,- sa 4 1/2% kamata od 1.4.1950 do isplate protiv Dr.Miše Kolina, izveštavamo Vas:

Na osnovu podataka koji su nam službeno saopšteni imovine Miše Kolina koja je bila kod Royal Bank of Scotland preneti je na njegovu ženu Anu i kćerke Mariju i Danju. Isto tako na njih je preneo i pravo raspolaganja sa čitavom svojom imovinom u inostranstvu. Jedna kćer udata je za kneza Radzivila a druga engleskog lorda Brumswilda. Njegova žena danas živi kod kćeri, odnosno po informacijama koje imamo svi su stanovali u Rimu.

S obzirom na izneto mi smatramo za neophodno potrebno da pre preduzimanja makar kakvih akcija u inostranstvu predmet podnesemo Pravnom savetu Ministarstva inostranih poslova, da ga u zajednici sa našim stručnjacima razmotri, nakon čega ćemo vam dostaviti naše mišljenje i preporuke.

Već sada, po našem mišljenju, izgledi za neku parnicu u inostranstvu, koja bi bila povedena sa izgledima na uspeh, minimalni su, odnosno mogla bi samo da nas izloži s obzirom na visinu zahteva kao i na parničke i advokatske troškove u inostranstvu, velikim izdacima.

Medjutim, mi ćemo se na predmet vratiti, čim pribavimo mišljenje Pravnog saveta Ministarstva inostranih poslova.

S.f. - S.n.t.

Preporučeno

Upravnik,

N. Bulajić

U Parizu je sekvestrirana imovina kod Credit Lyonnais, a druge ambasade su dale negativne odgovore o imovini dr.Miše Kolina. Kako je stav saveznih organa bio da se u inozemstvu neće moći tražiti izvršenje krivične presude (konfiskacija) to je Zakladi 1949. godine predloženo da u građanskom sporu traži osudu dr. Miše Kolina na plaćanje naknade štete, a što je ona i učinila i ishodovala odgovarajuće presude 1950.godine.

Iz dopisa Ureda za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu⁸⁵ upućenog Upravnom odboru Zaklade u odnosu na tadašnju situaciju sa izvršenjem u Engleskoj stoji:

"... Ambasada u Londonu je tokom 1949. od Royal Bank of Scotland, neposredno i preko Custodian of Enemy Property tražila podatke o imovini Kolina. Dobijen je odgovor da je imovina vođena na 5 osoba (kao zajednička), od kojih neke nisu smatrane neprijateljskim (njemačkim i dr.), te je ta imovina ostala van blokade tj. izvan kompetencije Custodiana, te se na nju ne odnosi Sporazum o deblokaciji jugoslavenske imovine u Velikoj Britaniji. Sama banka zaklonila se iza poslovne tajne, vjerojatno pod uticajem zetova Kolina".

I iz krivične presude 1946-te može se vidjeti dio imovine dr. Miše Kolina

"... Jedan lijepi dio ostavinske imovine pretvorio se je u dio imovine optuženikove i njegove obitelji a između ostalog:

- polog od Lstg. 55.000 kod Royal Bank of Scotland u Londonu,

- 73.636 komada dionica

Jugoslavenskog Lloyda,

- 7.500 komada dionica

bankarske radnje Turković

u Zagrebu,

- 3.300 komada dionica Adriatic Overseas Corporation u Londonu,

- 30.226 dionica Rudarskog poduzeća Trepča Ltd.,

- 2.000 komada dionica Srpske banke,

- 31.382 komada dionica Jadransko-podunavske banke,

- obveznice Blairovog zajma u nominalnom iznosu od 13.100 dolara.

FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
DRŽAVNI SEKRETARIJAT
ZA POSLOVE FINANSIJA
URED ZA ZAŠTITU JUGOSLOVENSKE IMOVINE U INOZEMSTVU

Br. 25-218/1 Dos. 542a
19 januara 1959. god.
BEOGRAD

Predmet : Potraživanje prema Miši
Kolinu

UPRAVNI ODBOR ZAKLADE
Pomorsko trgovačke akademije
"Ivo Račić"

Dubrovnik

U vezi sa vasim pismom od 13. ov.m. izvestavamo, da je tokom prošle godine ponovo pokrenut predmet potraživanja Zaklade "Ivo Račić" prema dr. Miši Kolinu. Radi vaseg blizeg upoznavanja iznosimo tok stvari:

Godine 1951 zauzeto je stanovište, da Zaklada u Engleskoj ne može tražiti naplatu ovog potraživanja, posto tamosnji depoziti ne glase na samog dr. M. Kolina, već na članove njegove porodice.

Međutim, još pre toga naša Ambasada u Parizu je preduzela izvesne korake za obezbeđenje ovog potraživanja iz imovine dr. M. Kolina u Francuskoj. Naime, tražila je blokadu njegovog sefa kod Credit Lyonnais, Paris, u kome se nalaze:

12.000 kom. akcija Trepca Mines Ltd. i
900 funti sterlinga u gotovu.

Notarijalnim aktom banci je saopšteno, da iz sefa ne vrsi nikakva placanja do konacnog resenja nadležnog francuskog suda, pred kojim je trebalo povesti postupak za naknadu štete od strane M. Kolina "Zakladi".

Dr. M. Kolin povodom ove blokade nije podneo žalbu, niti je Ambasada povela postupak kod Suda, tako da stvar i danas miruje.

Tokom prošle godine dr. M. Kolin je Ambasadi podneo dva zahteva, pa u prilogu dostavljamo prepis njegovog poslednjeg pisma. Njemu nije dat odgovor u vezi traženja da se skine blokada sa njegovog sefa.

Posto oslobodjenje sefa ne dolazi u obzir, postavlja se pitanje daljeg vođenja ove stvari u Parizu, gde u prvom redu treba pribaviti egzektivu. U tom cilju Ambasada traži da joj dostavimo legalizovani francuski prevod presude Okružnog suda u Splitu Gz-677/50 od 20.X.1950, kojom dr. M. Kolin osuđen da Zakladi isplati iznos od £ 207.960,- sa 4% kamate od 1.IV.1950 godine.

Povodom ovoga molimo da nam dostavite vase misljenje, narocito u vezi vesti o smrti dr. M. Kolina, te koji su njegovi naslednici i gde se nalaze. Naknadno ćemo javiti, koja dokumenta treba da spremite za dalji rad u Parizu.

S.F. - S.N!

KT/SC
PRILOG: 1.

⁸⁵ Dopis br. U-854/9 Dos. 542a od 25.12.1964. godine

Tu su još vrijednosni papiri S.H.Gutman u Belišću, šećerane u Osijeku, Slaveksa, Jadranske plovidbe, Sanatorijuma u Zagrebu, zlato, srebro, nakiti, auto itd.

Iako nije utvrđeno gdje su se nalazili vrijednosni papiri koji su se odnosili na domaća poduzeća (npr. Turković, Srpska banka, Jadranska podunavska banka), ona nisu predstavljala neku vrijednost jer su ta poduzeća nakon rata nacionalizirana odnosno preuzeta na neki drugi način. Ovi papiri su vjerojatno bili deponirani u sefu banke u Londonu, ali kako je naprijed navedeno, o stanju depoa i uloga nije se nikada saznalo.

Što se tiče drugog dijela imovine, iz prepiske sa Uredom za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu stoji navedeno:

"... akcije Adriatic Overseas Corporation su bez vrijednosti, jer je firma likvidirala odavno i to sa pasivom. One od Jugoslovenskog Lloyda likvidirane su Brodarskim sporazumom od 31.07.1947., a obveznice Blairovog zajma ne isplaćuju se."

U odnosu na mogućnosti naplate potraživanja u Engleskoj Državni sekretarijat za poslove financija - Ured za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu dopisom br. 25 - 218/1 Dos. 542 a od 19.01.1959. godine obavještava Upravni odbor Zaklade da je zauzeo stanovište

"... da Zaklada u Engleskoj ne može tražiti naplatu ovog potraživanja, pošto tamošnji depoziti ne glase na samog dr. Mišu Kolina već na članove njegove porodice."

I tako od cijele imovine dr. Miše Kolina i njegove obitelji koja je velikim dijelom stečena dvadesetogodišnjim otuđenjem zakladne imovine, a radilo se o ogromnim iznosima, **Zaklada ne dobije ništa!**

Konfisciranu imovinu uzima država (općine), vrijednosne papire, gotovinu i dr. prikriva obitelj i zaštićuje se na razne dozvoljene i nedozvoljene načine, a Zaklada se upućuje jedino na potraživanje za naknadu štete i na izvršenje prema imovini sekvstriranoj u banci u Parizu. Vjerojatno bi po imovinu Zaklade bilo daleko povoljnije da se, a takvih je mišljenja i bilo, nagodila s dr. Mišom Kolinom.

Što se tiče konfiscirane imovine dr. Miše Kolina tu se cijela priča nastavlja nakon 1990. godine i donošenja Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine iz 1996. godine. O tome više u kasnijim poglavljima.

SPOR U PARIZU

Nakon što je Okružni sud u Dubrovniku 24.09.1946. godine izrekao krivičnu presudu kojom se dr. Miše Kolin osuđuje na kaznu zatvora i konfiskaciju cjelokupne imovine, kako njegove tako i njegove bliže rodbine, FNRJ je 3.12.1946. dala zabranu banci Credit Lyonnais u Parizu na sve iznose, fondove, vrijednosne papire i vrijednosti koje bi se mogle naći u njenom posjedu za račun dr. Miše Kolina.

Kako je kod L'Agence Centrale du Credit Lyonnais u Parizu jedan sef unajmio dr. Miše Kolin još 1939. godine to je ova banka na zahtjev FNRJ izvršila traženu blokadu. U predmetnom sefu se prilikom otvaranja (kako se tvrdilo, ali zapisnik banka nije nikada dala) našlo 13.500 akcija TREPČA MINES kao i engleskih banknota u iznosu od 915 funti.

Na ovu blokadu reagirala je supruga dr. Miše Kolina koja je putem suda zatražila od Credit Lyonnais da joj preda vrijednosne papire iz sefa. Kako se ovi sporovi smatraju hitnim predsjednik suda je odmah donio odluku kojom se njen zahtjev ne prihvaća čime je potvrđena punovažnost zabrane.

Kako proizlazi iz prepiske između advokata u Parizu, Ministarstva financija FNRJ i Zaklade, do smrti dr. Miše Kolina 26.10.1958. godine ni dr. Kolin ni njegova obitelj nisu više ništa poduzimali da se zabrana jugoslavenskih vlasti skinu. U jednom dopisu iz 1958. godine, koji se nalazi u oskudnoj arhivi Zaklade, a koji je dr. Miše Kolin uputio malo prije nego je preminuo, stoji sljedeće:

"Ja sam sve dao rado i od svoje volje, sve što sam imao, i stvari i novac. Što je bilo sakriveno od vremena ustaša. Međutim, ja sam mnogo godina prije rata cijelu svoju imovinu prepisao na ženu i djecu koji su živjeli u inostranstvu. Tako isto i dionice Trepče, koje su nekad bile na moje ime, dao sam pretvoriti na donosioca i predao njima, koje su se međjutim, udale i postale tudje državljanke.

Sudska presuda se ne može odnositi na njih, ta nema smisla u pogledu njih. One bi sudski dobile. Ja neću da se ide na sud. Banka ne može sama ništa, a kad bih ja htio, ne bi dozvolile one.

Ako se povede sudska parnica imaće troškove i one i država. Od sudskog postupka dakle same štete. Šteta je već nanesena zapljenom i postupkom banke i to neocenjiva šteta.

Ja sam pošteno sve dao i predlažem da se mirnim putem ova sitnica preda njima. Ponavljam - šteta je neobično velika već pretrpljena. Kad je zapljena izvršena. Trepča su kotirala 12 šilinga, danas kotiraju ispod nominale, koja je 5 šilinga, dakle 2/3 vrijednosti je propalo."

Tek poslije smrti dr. Miše Kolina njegova udovica Ana Tironi 30.06.1959. godine traži od suda u Parizu (Tribunal d'Instance de la Seine) da proglasi ništavnom i bez efekta zabranu traženu od FNRJ od 3.12.1946. godine na ruke Credit Lyonnais, kao i da se Credit Lyonnais osudi na vraćanje vrijednosti i novca kojih je ona u posjedu.

U studenom 1960 udova Kolin ponovno poziva FNRJ i Credit Lyonnais pred predsjednika suda radi imenovanja jednog sudskog sekvestratora na vrijednosne papire i novac koji je u posjedu kod ove banke. Sud 16.02.1960. godine imenuje gospodina Wiel-a (sudskog administratora) za sekvestratora svega što se nalazilo u kasi br. 248/18 kod Credit Lyonnais a na što se odnosila zabrana FNRJ.

Zaklada "Ivo Račić" 28.02.1962. godine poziva udovu Kolin da pristupi Sudu u Parizu

"... da bi saslušala proglašenje izvršnosti u Francuskoj odluke Apelacionog suda u Splitu od 20.10.1950.g. kojom je dr. Miše Kolin osuđen da isplati Zadužbini Pomorsko trgovačkoj akademiji IVO RAČIĆ sumu od 207.960.- funti sterlinga na ime otštete - interesa po stopi od 4 posto počev od 1.4.1950. pa sve do dana isplate "

Zaklada također poziva osobno udovu Kolin kao nasljednicu pok. dr. Miše Kolina

"... da bi čula proglašenje dobrim i puno-važnim sekvestar izvršen od Zadužbine, na štetu udove Kolin, na ruke Credit Lyonnais i Sudskog administratora Wiel."

Sud Velike Instancije za Seinu u Parizu, na prijedlog udove Kolin, odlučuje spojiti zahtjev za izvršenje sa zahtjevom za punovažnost zabrane.

Pred Prvom komorom Suda u Parizu oba ova postupka (postupak u pogledu zahtjeva za izvršenje i postupak za osnaženje zabrane raspolaganja imovinom kod banke Credit Lyonnais) se spajaju i o njima se po odluci Suda ima donijeti jedna jedina presuda.

U tom periodu odvjetnici jedne i druge strane pokušavali su zaključiti nagodbu, ali kako je zahtjev države FNRJ bio da se zabrana može skinuti, te okončati i svi drugi postupci, samo pod uvjetom da bar polovina sredstava bude odmah isplaćena FNRJ, to od nagodbe, osim pokušaja, nije bilo ništa.

I tako Premiere Chambre du Tribunal de Grande Instance de la Seine presuđuje u prvoj instanci dana 4.06.1964.godine

"... IZ TIH RAZLOGA: u kontradiktornoj raspravi, proglašuje izvršnom u Francuskoj, odluku Apelacionog suda u Splitu /Jugoslavija/ od dvadesetog oktobra hiljadu devetsto pedesete godine kojom je doktor Miše Kolin osuđen da plati Zadužbini Pomorsko trgovačke akademije u Dubrovniku /Zadužbini Ivo Račić/ sumu od dvijestotine sedam hiljada devetsto šezdeset funti sterling sa interesom po stopi od četiri posto počev od prvog aprila hiljadu devetsto pedesete godine do dana isplate ; proglašuje prema tome da će ova odluka biti izvršena u svojoj formi i sadržini svuda gdje će to biti potrebno; osnažuje zabranu izvršenu na štetu udove Kolin od strane Zadužbine Ivo Račić na ruke Credit Lyonnais i Sudskog administratora Wiela, prema saopćenju Sudskog izvršitelja Michel od dvadeset osmog februara hiljadu devetsto šezdeset druge godine ; proglašuje prema tome da će sve sume ili vrijednosti za koje bi treće zainteresirane osobe priznale ili bile osuđene da duguju gospođi Kolin, biti isplaćene s njihove strane na ruke zadužbine Ivo Račić do dedukcije ili do visine iznosa njenog glavnog potraživanja, sa interesima i troškovima; odbija, jer je to potrebno, udovu Kolin od svih njenih zahtjeva, ciljeva i zaključaka; proglašuje da ne treba narediti provizorno izvršenje sadašnje presude ; osuđuje udovu Kolin na sve troškove ..."

Nakon podnesene žalbe udove Kolin Apelacioni sud u Parizu 20.01.1967. godine kao drugostupanjski potvrđuje presudu prvostupanjskog suda koji je u svojoj izreci potvrdio - osnažio odluku suda u Splitu iz 1950.godine. Ambasada SFRJ u Parizu - Konzularno odjeljenje pod brojem 190/67 od 10.02.1967. godine dostavlja ovu presudu Apelacionog suda Državnom sekretarijatu za inozemne poslove u Beogradu koji obavještava Zakladu o rezultatu spora. U dopisu Ambasade između ostalog se navodi:

"... Na osnovu ove presude, praktično, mi smo u mogućnosti da posredstvom našeg advokata naplatimo sumu od oko 65.000 novih franaka, a koja je suma svojevremeno bila blokirana kod Credit Lyonnai na naše traženje. Ova suma predstavlja protivvrednost bonova i 13.500 akcija Borskog rudnika (približno 4.050 funti sterlinga). U pogledu preostalog iznosa (ukupna suma koja je predmet ovog spora 2.871.927 novih franaka) treba izvršiti potrage za imovinom kojom raspolaže udova Kolin kako ovdje tako i u drugim zemljama, a prvenstveno SAD i Velikoj Britaniji. Ukoliko udova Kolin ima imovinu i ta se imovina pronađe onda bi bilo moguće na osnovu ove presude tražiti zaplenu. Takav zahtev bi se mogao i sada postaviti uz izdatak od 12.000 novih franaka, ali advokat smatra da to ne treba učiniti kad ne znamo dali ima i gde se nalazi imovina u pitanju "

Poslije presude Apelacionog suda u Parizu naplaćeno je francuskih franaka 58.328,62 od čega je isplaćeno:

1.	Za odvjetničke troškove	7.500,00 Frs.
2.	Za sudske takse i druge sitne troškove	1.500,00 Frs.
3.	Na ime konzularne takse	1.016,57 Frs.
4.	Za bankarske troškove	25,00 Frs.
U K U P N O :		10.041,57 Frs.

To znači da je netto iznos od Frs.48.287,05 pripao Zakladi bez obzira što se istovremeno još vodio i postupak pred Kasacionim sudom, a po podnesku Ane Tironi udove Kolin. Ovaj iznos je do odluke Kasacionog suda stajao na računu kod Saveznog sekretarijata za financije.

Kasacioni sud u Parizu, kao instanca u trećem stupnju, 3.06.1969. godine donosi presudu u korist Zaklade i time je ovaj dugogodišnji spor najzad okončan. Zaklada je dakle nakon podmirenja svih troškova postupka dobila 41.287,05 Frs. isplaćenih na njen račun u dinarima. Troškovi spora usprkos presudama pali su na teret Zaklade odnosno vrijednosti dobivene u sporu, a to stoga što se nije pronašla imovina Ane Tironi na kojoj bi se naplatili troškovi postupaka. Samo radi ilustracije visine troškova postupaka pred sudovima u Francuskoj treba reći da je trošak francuskog odvjetnika koji je zastupao Zakladu pred Kasacionim sudom u Parizu iznosio Frs.7.000 – dakle 17% iznosa kojeg je primila Zaklada!.

U toku ovog spora traženo je od Zaklade (a ona je to i učinila) da sudovima dostavi preveden Statut Zaklade, razna dokumenta kojima će se potvrditi da je Zaklada institucija sa samostalnim financiranjem, dokaz o kulturnoj neovisnosti Zaklade u vršenju njene djelatnosti i još niz dokumenata kojima se ilustrira rad dr.Miše Kolina između dva svjetska rata.

ŠTO JE BILO U SEFU?

U popratnom aktu uz Izvještaj o financijskom poslovanju Zaklade za razdoblje od 1.01.1964. do 31.12.1972.godine koji je Upravni odbor Zaklade uputio Skupštini općine Dubrovnik pod brojem 7/73 od 12.03.1973.g. u pogledu vođenog spora pred sudovima u Francuskoj, a prema sekvestriranoj imovini dr. Miše Kolina kod "Credit Lyonnais", između ostalog navedeno je slijedeće:

"... Konac svega je bio taj da smo kod suda u Parizu spor dobili, ali poslije odbitka nekih troškova svega u iznosu od starih 10,368.000.- dinara, a što je registrirano pod prihodima iz izvještaja pod točkom 12. Tako ovaj misterij, koji nas je koštao oko 900,000.000.-starih dinara nije rasvjetljen. Sud u Parizu je nakon tog misterioznog smanjenja našeg tužbenog zahtjeva deblokirao kod banke u Parizu - Credit Lyonnais u korist udovice Kolina onaj blokirani iznos od Lstg. 207.960 ograničivši ga svega na tadašnjih 100.000 francuskih franaka, odnosno na oko 12.000 dolara, a od čega smo umjesto one milijarde dinara primili samo 10,368.000.- starih dinara "

Naime, da bi se ovo moglo pravilno shvatiti potrebno je sve povezati s onim naprijed navedenim kretanjem spora u Francuskoj pred sve tri sudske instance. U arhivi Zaklade je možda i najbolje sačuvana prepiska između Ambasade u Parizu, Ministarstva financija SFRJ - Ureda za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu i Upravnog odbora Zaklade. Koji su razlozi da ovo pitanje nije cjelovito i potpuno obrađeno i prezentirano posebnim izvještajem Skupštini općine Dubrovnik kao nadzornoj vlasti, to nije poznato, ali je u najmanju ruku nekorektno navesti problem i iznijeti tvrdnju na gore opisani način, a ne razjasniti ga u cijelosti.

Iz sve dokumentacije koja postoji jasno je da je rješenje ovog pitanja Zaklada višekratno postavljala Ministarstvu financija, a nakon što je posumnjala u smanjenje tužbenog zahtjeva. Međutim, treba reći da je presuda jugoslavenskih sudova glasila da je dr. Miše Kolin na ime naknade štete dužan Zakladi doznati iznos od 207.960 Lstg. sa 4% kamata od 1.04.1950. godine do isplate i da je traženo da se ova presuda pred francuskim sudovima osnaži. Prema tome traženo je da presuda kakvu su donijeli naši sudovi postane izvršna u Francuskoj a drugo je pitanje na kojoj će se imovini ona imati izvršiti. Kako je od 1946.godine u Credit Lyonnais u Parizu bila stavljena zabrana na sef br. 248/18 koji je 1939. godine iznajmio dr. Miše Kolin to je izvršenje traženo na imovini koja se nalazila u sefu. Upravni odbor Zaklade očito nije nikada uspio saznati, ili nije želio saznati, što se sve u sefu nalazilo prije i za vrijeme spora u Francuskoj. To je i stvorilo osnovu da se povjeruje u tvrdnje da je u sefu bilo 207.960 Lstg. Već sama činjenica da je presuda suda u Splitu 1950. godine glasila upravo na iznos od 207.960 Lstg. i da se od Upravnog odbora Zaklade i drugih organa u više navrata naglašavalo da je upravo taj iznos u sefu u Parizu, morala je pobuditi sumnju da se s tim iznosom proizvoljno barata. Bila bi zaista čudna koincidencija da je taj iznos u sefu stvarno i bio. To iz razloga što je presuda našeg suda donesena na osnovu utvrđene štete koju je stvarno dr. Kolin nanio Zakladi svojim radom, a ne na osnovu bilo kakvih podataka o nekoj njegovoj imovini koju je imao u Jugoslaviji ili inozemstvu.

Logično je da je odvjetnik predložio, a Ambasada SFRJ prihvatila, da se tužba (zahtjev za osnaženje zabrane) ne upravlja na iznos od 207.960 Lstg. jer tolika imovina po njihovu saznanju nije bila u Francuskoj, a samo bi uzaludno plaćali visoke sudske takse (i da je Zaklada nakon pravomoćne presude francuskog suda htjela proširiti izvršivost presude na cijeli iznos morala bi doplatiti samo sudske takse 12.000 franaka), već su se ograničili na vrijednost spora u visini onoga što se u sefu nalazilo.

Posebno je važno naglasiti da je **prema dopisu Predsjedništva vlade NRH - Odjel za Narodnu imovinu br.III-50227/46 od 25.09.1946.g. (dakle 14 godina prije početka spora u Francuskoj)** upućenog Uredu za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu pri Ministarstvu financija FNRJ, Oblasni NO Dalmacije - Odjel za narodnu imovinu - Ispostava Dubrovnik obavijestio je 17.09.1946. godine pod br. 5058/46 Predsjedništvo vlade NRH slijedeće:

"...U vezi postupka sekvestracije imovine Kolin Dr. Miše, Kolin Ane žene Miše, Kolin Marije-Gracije Mišine i Kolin Antonije, svi iz Dubrovnika, izvjestio je ovu Ispostavu, svojim dopisom pod Kf. 86/46. od 13. rujna 1946. Kotarski sud u Dubrovniku da gore spomenuti posjeduju slijedeću imovinu u inostranstvu:

"Kod Royal of Scotland /55000 funti/ pred rat položeno/, 10000.- dolara nominalne Blairovog zajma, 2000 dolara obveznica Blairovog zajma, 16000 akcija rud. poduzeća Trepča.

U Parizu na sefu kod Kred.Lyonnaiss 12.000 akcija Trepće 900 funti u papiru."

Na temelju gornjeg zatraženo je od Ureda za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu da poduzme mjere radi zaštite imovine za koju se pretpostavljalo da se nalazi u inozemstvu.

Zabrana FNRJ u Credit Lyonnais u Parizu izvršena je već 1946. godine sekvestracijom sefa broj 248/18 kod te banke koji je, kako je navedeno, dr. Miše Kolin na svoje ime iznajmio još 1939. godine. Od tog momenta nema spomena da se u sefu bilo što diralo ili mijenjalo sve do 2.06.1961. godine kada odvjetnik Zaklade (u dogovoru s Uredom za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu) predlaže sudskom administratoru Wiel-u da se 13.500 dionici (akciji) Trepča Mines mogu tada naplatiti na bazi od 5 - 6 šilinga po dionici kod likvidatora navedenog društva u Londonu gosp.Edwarda Bostocka. Pismom od 7.06.1961. godine gospodin Wiel odgovara advokatu Zaklade (gosp.Gerard Lesieur) da je tražio od Suda ovlaštenje da povuče akcije Trepča Mines koje je deponirao u kasi Depozita i Konsignacije, te da je bio u kontaktu sa Lloyd Bank radi naplate navedenih dionica. U tom momentu dionice Trepča Mines Ltd. sa gotovinom u sefu čine cca USA dolara 12.000.-

Nejasnoće počinju nakon što Zaklada prima presudu Tribunal de Grande Instance de la Seine u Parizu od 4.06.1964. godine kada je Upravni odbor zaključio da je tužbeni zahtjev smanjen sa 207.960 Lstg. na samo 100.000 franaka. Iz brojne prepiske Upravnog odbora i Ureda za zaštitu jug.imovine u inozemstvu, a i Javnog pravobranilaštva u Dubrovniku, vidi se da je stalno naglašavano da je tužbeni zahtjev smanjen odnosno sef ispražnjen, a da ni u jednom momentu nema podataka-isprave na osnovu koje bi se moglo zaključiti da je u sefu bilo išta drugo osim onoga što je dr.Miše Kolin izjavio 1946 godine u istražnom postupku, dakle da je bilo 13.500 dionica (akcija) Trepča Mines Ltd. i 915 Lstg. u gotovom. Iz presude francuskog suda vidljivo je da suma duga od 207.960 Lstg. nije uopće smanjivana jer Sud potvrđuje odluku našeg suda na taj iznos i navodi izričito:

"... proglašava prema tome da će ova odluka biti izvršena u svojoj formi i sadržini svuda gdje će to biti potrebno" a u drugom dijelu presude Sud ***"...osnažuje zabranu izvršenu na štetu udove Kolin od strane Zaklade Ivo Račić na ruke Credit Lyonnais i sudskog administratora Wiela".***

Prema ovome i propisima koji vrijede u Francuskoj **Zaklada je mogla u svako doba, da je našla drugu imovinu dr. Kolina, tražiti izvršenje i na cijelom iznosu koji je utvrdio naš sud, a osnažio francuski.** U ovoj prilici je francuski sud omogućio Zakladi da dođe do onoga što je bilo pod sekvestrom.

Bez obzira što netko mislio nema nikakvih dokaza, a ni indicija (već samo običnih priča), da je u predmetnom sefu bilo išta drugo 1946., 1961. i konačno 1967. godine osim onoga što je bilo predmet izvršenja kod Credit Lyonnais. **Ostaje otvoreno pitanje zašto se nije raspolagalo popisom što se sve u sefu nalazi još kada je on 1946. bio sekvestriran, a pitanje je da li je tog popisa uopće i bilo. Iako više puta tražen i od Ambasade i od Ureda, a posebno od Upravnog odbora Zaklade i Javnog pravobranioca općine Dubrovnik, taj se popis nije pribavio, s njim ne raspolažu odvjetnici Zaklade, sudovi u Francuskoj kod parnica ne zadržavaju dokumentaciju, a Banka nije nikada udovoljila zahtjevima i takav popis dostavila.**

Ostaje dojam da je svu čudnost ovog spora činilo **nerazumijevanje postupka u Francuskoj, puno posrednika i nadasve previše govorkanja i neodgovornih izjava pojedinaca.** Da li namjerno ili ne ali umjesto da se uporno traži ostala imovina dr. Miše Kolina i njegove obitelji, da se suprotstavi nacionalizaciji imovine Zaklade ili da se prikriju ona "sitna" ustupanja i prodaje pojedinih čestica zemlje za gradnju kuća, tek Upravni odbor je "vidio" cijeli iznos naknade štete prema dr. Miši Kolinu u sefu br. 248/18 kod Credit Lyonnais u Parizu i, naravno, kako te imovine nije bilo, izostala je i dalja aktivnost ovog Upravnog odbora u cilju očuvanja imovine Zaklade i ostvarenja njene svrhe.

Banka „Credit Lyonnais“ u Parizu

IZGRADNJA POMORSKOG TEHNIKUMA

Marija udova Račić u oporuci od 27.08.1919. godine određujući kao baštinika cijele njene imovine Pomorsko-trgovačku akademiju "Ivo Račić" u Dubrovniku posebno utvrđuje:

"...U pogledu akademije, njene ustanove, njenog statuta, početka djelovanja, financiranja, programa i mjesta na komu će biti smještena, čuti će se mnijenje strukovnjaka, a odlučan će biti o svemu izrijek moga oporučnog izvršitelja i administratora i što on odredi. Želim da se akademija smjesti u mojoj kući na Pločama."

Dr.Miše Kolin kao kurator i administrator Zaklade u periodu neograničenog upravljanja zakladnom imovinom nije imao namjeru ispuniti osnovni cilj ostaviteljice, već je ugovorom počev od 1933. godine (kako je već navedeno), umjesto toga plaćao najam za zgradu postojeće Pomorske škole na Brsaljama (Pile), što se nastavilo do 1944. godine. O tome da dr. Miše Kolin nije ni imao namjeru ikada stvarno pristupiti ostvarenju želje ostaviteljice i sagraditi akademiju najbolje se vidi iz dopisa dubrovačkoj općini od 2.07. 1940. godine kojim je predlagao da se Zaklada ukine. U tom dopisu po pitanju akademije je navedeno:

"...Kako bilo, pokazalo se nesumnjivo, da bi još jedna pomorsko-trgovačka škola bila suvišan luksuz, a to se najbolje zaključuje iz činjenica nastalih poslije svjetskog rata, kriza pomorstva koja je nastupila kratko vrijeme poslije rata, pa privremeno poboljšanje kratkog vijeka, pa opet kriza sve do italijansko - abesinskog i sadanjeg rata. Neka mi bude dozvoljeno pitanje, koje nije neumjesno: Što smo u pogledu škola uopće doživjeli od stvaranja države do danas? Ne samo da su tri postojeće državne pomorske škole odviše - dovoljne bi bile i dvije - već je previše i gimnazija, bile one realne ili klasične; previše je i drugih srednjih škola. Treba sa strahom pomišljati na posljedice, koje nastaju iz toga, što te škole daju svake godine prekomjeran broj mladića i djevojčica kojima sama školska svjedodžba neće osigurati zaradu. Te škole odvlače od sela i zemlje, dakle od zdrave privrede i bolje budućnosti."

Trebalo bi ozbiljno promišljati na to, da se broj tih škola smanji, da se ukloni stvaranje intelektualnog proletarijata, koji je već danas brojan, a pogotovo pomorskog, najpogibelnijeg."

Što je kod nas urađeno na polju prosvjetnih zavoda u prošlih 20 godina? Počimalo se odozgo. Imamo nekoliko sveučilišta, mnogo drugih visokih škola, nebrojene akademije, gimnazije i sl., a nije se posvetilo dovoljno brige osnovi naobrazbe naroda: pučkim (osnovnim) školama, gragjanskim i zanatskim školama. Počelo se sa cilindrom, a zaboravilo na obuču. Dubrovnik ne smije tim putem."

Imajući sve ovo na umu i koristeći se dogagjajima, praksom, putovanjima i savjetima ljudi od nauke i zanata, došao sam do zaključka da se prvobitni cilj zadužbine izmjeni i njezina imovina upotrebi u svrhe, koje će njezinu cilju biti najbliže, a ujedno biti od neprocjenjive koristi gradu Dubrovniku, narodu i državi."

Činjenica je da je ostaviteljica Marija udova Račić u oporuci posebno naglasila:

"... Ako bi radi prilika moja ustanova, kako je sada zamišljam trebala kakvu preinaku, izvršit će se prema izrijeku moga oporučnog izvršitelja i administratora, komu su najbolje poznate moje misli i želje i svrha, za koje sve činim,"

te je to ipak na određeni način dalo za pravo dr. Miši Kolinu da u istom dopisu od 2.7.1940. godine utvrdi:

"... Zavještateljica nije imala na umu kakvu visoku školu. Ona je mislila na korisnu, praktičnu školu pomorsko-trgovačku, koju će moći da pohađaju i ženske. Željela je dakle da i ženskom pomlatku dade mogućnost za

trgovačku naobrazbu. A kakva je mogućnost bila u doba kada je ona činila svoju oporuku? Onda nije bilo u Dubrovniku trgovačke škole ni za muške, a kamo li za ženske. Poslije smrti testatorke, osnovana je godine 1921. u Dubrovniku državna trgovačka akademija za učenike oba spola, tako da je i ženskim omogućena trgovačka naobrazba u javnoj državnoj školi".

Ne osporavajući činjenicu da je dr. Miši Kolinu i te kako bilo poznato što je ostaviteljica željela u vrijeme sastavljanja oporuke 1919. godine i kako je zamišljala akademiju, razlozi koji su postojali 1940. godine i osuda upravitelja Zaklade u javnosti ipak su bili presudni u ovakvom razmišljanju kojim se nastojalo opravdati neispunjenje zakladne svrhe.

Već je navedeno (a to treba ovdje i ponoviti) da je Marija udova Račić bila kako sam dr. Kolin navodi **"...poslovima vješta i preduzimljiva žena..."** te da joj je bilo dobro poznato da je u Dubrovniku u to vrijeme postojala Pomorska akademija, pa je nedvojbeno da je ostaviteljica željela školu fakultetskog ranga. U suprotnom proizlazilo bi da je ostaviteljica željela još jednu školu srednjeg ranga (pomorsko-trgovačku), što bi i njoj samoj sigurno bilo besmisleno. Također je dr. Kolinu bilo poznato da je dubrovački načelnik 1925. godine vodio razgovore u Zagrebu o osnivanju jednog fakulteta u Dubrovniku. Bilo kako bilo do početka Drugog svjetskog rata nije učinjeno ništa na ostvarenju osnovne želje ostaviteljice.

Tek nakon što je dr. Miše Kolin smijenjen s dužnosti upravitelja Zaklade Upravni odbor poduzima potrebne radnje kako bi se, usprkos činjenici da su ratne godine, pristupilo ostvarenju želje ostaviteljice i izgradila pomorsko-trgovačka akademija na Pločama (što je opisano u prethodnim poglavljima).

Kako je već navedeno, 1947. godine u Dubrovniku boravi predstavnik Ministarstva pomorstva Jugoslavije radi pribavljanja mišljenja i donošenja odluke o podizanju zgrade za Pomorsko-trgovačku akademiju u Dubrovniku. Iako tom prilikom Upravni odbor nije uopće konsultiran o promjeni mjesta gradnje akademije (što je u suprotnosti s određenjima u oporuci), odlučuje se akademiju graditi u Lapadu umjesto na Pločama i tada započinju pripremne radnje za gradnju pomorskog tehnikuma na zemljištu Zaklade.⁸⁶

Zaklada traži a Ministarstvo pomorstva FNRJ⁸⁷ prihvaća idejni projekt Pomorskog tehnikuma u Dubrovniku kojeg je autor ing. Luka Perković, te se idejni projekt dostavlja na reviziju i odobrenje Ministarstvu građevina NRH - Komisiji za reviziju projekata. Ovo ministarstvo pod brojem 2179/51 od 6.04.1951. godine na osnovu priloženog elaborata donosi rješenje kojim se odobrava projekat za Pomorski tehnikum u Dubrovniku uz neke manje primjedbe koje je investitor dužan prihvatiti.

Temeljem navedenih suglasnosti i odobrenja kao i odobrenja i građevinske dozvole NO Grada, Povjereništva komunalnih poslova, Uprave za građevinarstvo u Dubrovniku, Zaklada 2.02. 1952. godine zaključuje predugovor s GP "Graditeljem" iz Dubrovnika o izvođenju građevinskih radova na visokogradnji pomorski tehnikum u Dubrovniku s predviđenom svotom od 27,000.000 dinara i početkom radova odmah po potpisivanju predugovora.

Ugovor se zaključuje nakon što je prikupljena sva potrebna dokumentacija 29.07.1952.g. i njime se utvrđuje predračunska vrijednost radova prema stvarnim cijenama u iznosu od 30,864.007.-din. s tim da radovi počinju 12.02. 1952.g. a završetak I i II dijela zgrade predviđen je do 31.12.1952. godine. Međutim i cijena i zahtjevi za gradnju cijelog objekta uvjetuju da se 21.10.1953. godine zaključuje novi ugovor s novom predračunskom cijenom od din.96,454.573.- (uračunavajući vrijednost već izvedenih radova u 1952. godini po osnovu ugovora), a rast cijena i nove potrebe dovode do zaključenja dopunskog ugovora s novom vrijednosti od 28,000.000 dinara.

⁸⁶ Gradnja se planira na česticama zem. 1038/1, 1038/2, 1038/3, 1038/4 i 1040 K.O. Gruž

⁸⁷ Suglasnost Ministarstva pomorstva FNRJ br. 2148/1-II/2NO od 10.03. 1951. godine

Gradnja srednje Pomorske Škole
1952-54.g.

Tako prema tim ugovorima gradnja pomorskog tehnikuma iznosi ukupno dinara 124,454.573.-. Iz poslovnih knjiga Zaklade proizlazi da je Zaklada na ime gradnje pomorskog tehnikuma u razdoblju od 1949 - 1956. godine izdvojila ukupno 46,792.325.- dinara za izgradnju objekta i dio za opremu škole. Nakon što je izgradnja objekta dovršena u novoizgrađenoj zgradi 1954. godine nastavlja rad već postojeća Srednja pomorska škola, a 1969. godine se otvara Viša pomorska škola. Prilikom otvaranja ove škole govorio je i njen tadašnji direktor Marin Knežević koji je naglasio:

"... Bile su potrebne korijenite društvene promjene da se ostvari ideja začeta pred 40 i više godina. Razvitak pomorske privrede i pomorstva uopće već je tada nagovještavao da će pomorcima biti potrebna viša sprema za savlađivanje sve složenijih pomorsko-privrednih problema i tehničkih dostignuća. Takve misli zaokupljale su i dubrovačkog pomorca Iva Račića i u tu svrhu namjenio je cijelu svoju ostavštinu otvaranju jedne Više pomorske škole u Dubrovniku. Društveno-političke prilike u staroj Jugoslaviji nijesu davale uslova za ostvarenje jedne takove zamisli, naprotiv išle su na ruku elemetima koji su ovu ostavštinu iskoristili za svoje lično bogaćenje. Socijalistička izgradnja naše zemlje i rješavanje socijalnih, prosvjetnih i društvenih problema omogućilo je i ostvarenje ove vrijedne zamisli. Sretna okolnost bila je da se na čelu Upravnog odbora Zaklade "Račić" našao tadašnji direktor Pomorske škole kapetan Špiro Savin tako da je ostvarivanje zamisli izgradnje nove zgrade Pomorske škole otpočelo već 4. veljače 1952.

Već 1954. godine u novoj zgradi otpočela je obuka pomorskog kadra. Materijalna sredstva Zaklade "Račić" nijesu bila ni izdaleka dovoljna za izgradnju škole ali je učešćem i velikom pomoću narodne vlasti i pomorsko-privrednih organizacija škola konačno dovršena i predana na upotrebu. Nagli razvitak školstva u socijalizmu doveo je i do otvaranja Više pomorske škole u Dubrovniku. Ovim činom dobio je Dubrovnik još jedno priznanje kao jedan od centara našeg pomorstva. Priznanje koje je zaslužio radi svoje mnogovjekovne pomorske tradicije."

Posebno treba istaknuti period od 1955. godine do 1964. godine u kojem Upravni odbor Zaklade višekratno komunicira sa Narodnim odborom Općine Dubrovnik oko pitanja korištenja nekretnina koje su u vlasništvu Zaklade.

NO Općine Dubrovnik-Predsjednik dopisom broj 8722/55 od 24.12.1955. godine traži od Zaklade ***„da se dozvoli gradnju dječjeg zabavišta na Pločama na čestici 1664 k.o. Dubrovnik"*** jer da je to jedino zemljište na Pločama na kojem se može izgraditi zabavište. Dopisom Upravnog odbora Zaklade od 16.01.1956. godine br.5 upućenom Društvu „Naša djeca" u Dubrovniku, Upravni odbor Zaklade daje dozvolu za gradnju dječjeg zabavišta na toj čestici koja je u vlasništvu Zaklade.

Tako je i dopisom od 6.5.1963. godine br.10-361/2-1963 NO Općine Dubrovnik – Odjel za školstvo, prosvjetu i kulturu zatražio od Zaklade da donese Odluku da se sve čestice zemljišta njihovog vlasništva (odnosilo se na one čestice na kojima je sagrađena Pomorska škola) predaju na upravljanje Višoj i Pomorskoj školi Dubrovnik te da se popišu te čestice i da se

provede uknjižba kod Kotarskog suda! Odgovarajući na navedeno traženje dopisom Zaklade broj 10/68 od 11.5.1963.g. obavještava se NO Općine Dubrovnik **„Nekretnine, na kojima je sagrađena zgrada za Pomorsku školu, su bile u svoje doba nabavljene od ove Zaklade baš u tu svrhu, jer je to i bilo jedan od glavnih ciljeva ove Zaklade“**. Dalje se u istom dopisu ističe: **„Budući da je izgradnjom pomenute zgrade bio ostvaren navedeni cilj to je ova Zaklada pripravna, da ustupi Višoj i Pomorskoj školi u Dubrovniku sva prava, koja joj po zakonu pripadaju na pomenutim nekretninama“**. Nakon toga to je i realizirano!

Ugovorom od 9.04.1973.godine s GP "Dubac" iz Dubrovnika započinje izvedba nadogradnje zgrade pomorskog tehnikuma, a radovi se završavaju iste godine. Zaklada je ponovno financirala (u cijelosti) i ovu nadogradnju sa svom potrebnom opremom. Prema obračunu ukupnih investicija na izgradnji nautičkog praktikuma ukupno su investicija, depozit i energetika iznosili dinara 640.827,05, a Zaklada je sa svog računa u te svrhe (uključujući dio za opremu) uplatila iznos od din.673.789,85.

Kroz cijelo vrijeme od početka gradnje pomorskog tehnikuma 1952. godine Zaklada je svaki raspoloživi dinar upotrebljavala za gradnju i poboljšanje uvjeta rada u Višoj i Srednjoj pomorskoj školi (oprema kabineta i učionica, bojenje prostorija, popravci drvenarije, nabava žiro kompasa, izgradnja spremišta za brodove, asfaltiranje pristupnog puta, nabava kopirnog aparata i sl.).

Upravni odbor je vrlo često bio suočen s činjenicom da su radovi izvršeni, a tek onda se tražilo odobrenje i plaćanje stvorenih obaveza. Dana 14.12.1972. godine Upravni odbor Zaklade obavještava Višu pomorsku školu i Srednju pomorsku školu u Dubrovniku da je na sjednici održanoj 23.11.1972. godine na sjednici zaključio:

„...upozorit će se Viša i Srednja pomorska škola u Dubrovniku da će ovaj Odbor isplaćivati samo one radove i druge potrebe, koji budu prethodno odobreni.“

Pokrivanje raznih troškova ovih škola nastavilo se sve dok je Zaklada raspolagala sredstvima a kada je žiro račun Zaklade "presušio" i 30.1.1977. godine iznosio svega 2.656.- dinara prestalo je i svako dalje potpomaganje škola. Time je, nažalost, usprkos postojanju dijela nekretnina prestao i rad same Zaklade, jer više nikome nije bila interesantna.

Srednja Pomorska škola 1955. godine

POSLOVANJE ZAKLADE 1946-1989. g.

Prema bilanci Zaklade od 31.12.1945. godine Zaklada je raspolagala sljedećom imovinom:

NEKRETNINE PROCIJ.VRIJED.	2,330,093,65	DIN
VRIJEDNOSNI PAPIRI:		
A/1250 DIONICA „DUBR.PLOVIDBE“	20,651,00	DIN
B/OBVEZNICE DALMATINSKOG AGRARA	1,196,25	DIN
ULOG U BANCIMA U LONDONU PRERAČUNATO U DINARE	30,230,19 6,046,198,30	
NA TEKUĆEM RAČUNU	106,533,68	DIN
U BLAGAJNI GOTOVINE	7,053,00	DIN
UKUPNO:	8,511,725,88	DIN

Kao što se vidi 2/3 ukupne imovine Zaklade čini samo preračunati iznos engleskih funti koje su 2.II 1952. godine konačno prebačene na račun Zaklade, a ta sredstva su činila i glavni dio iz kojeg je financirana izgradnja Pomorskog tehnikuma. Da li su u tom momentu (31.12.1945. godine) nekretnine Zaklade pravilno procijenjene to je sada teško utvrditi ali ako se pođe od činjenice da je nakon rata Zaklada raspolagala i s prilično netočnim podacima o svim nekretninama koje joj pripadaju, nije teško zaključiti da se i procjena nekretnina samo preračunavala prema iskazivanim vrijednostima davanim u obračunima ranijih godina. Međutim vrijednost nekretnina vodi se do godine 1956., a potom se više u poslovnim knjigama ne iskazuje tako da je njihova vrijednost i danas nepoznata.

Kako je već navedeno, Upravni odbor je tih godina doživio promjene. Došlo je do direktnog uplitanja u rad i ostvarivanja zakladne svrhe od strane nadzorne vlasti tj. Ministarstva pomorstva FNRJ. Zaklada u to vrijeme ubire, pored prihoda od kamata i dobivene protuvrijednosti engleskih funti, i prihod od nekretnina (stanarine,najam i sl.).

Posebno pitanje u poslovanju Zaklade tog razdoblja bila je stalna briga kako i kojim putem naplatiti deponirana sredstva Zaklade kod Royal Bank of Scotland u iznosu od 32.454,8.- engleskih funti sterlinga. Tek 1951. godine Zaklada konačno dobiva deblokirana sredstva ali u tadašnjim dinarima!

Stanje prihoda i rashoda za period od 1947 do 1963. godine je sljedeće:

	VRIJEDNOST NEKRETNINA	PRIHODI	RASHODI	OD TOGA TROŠKOVI UPRAVE	ČISTI PRIHOD
1947	8,844,244,83	56,285,00	45,862,50	24,053,80	10,422,50
1948	8,854,649,00	57,560,00	34,592,00	25,340,00	22,968,00
1949-56	8,854,649,89	47,965,641,10	47,296,084,00	586,910,10	669,557,00
1957-61	/	1,110,778,00	956,036,00	203,045,00	154,742,00
1962	/	1,195,599,00	37,290,00	37,290,00	1,158,309,00
1963	/	1,351,428,00	133,678,00	133,678,00	1,217,750,00

Već na prvi pogled mogu se uočiti veliki prihodi i rashodi u periodu od 1949. - 1956. godine koji su s jedne strane bili rezultat napora Zaklade da osigura sredstva potrebna za izgradnju Pomorskog tehnikuma (engl.funte, prodaja nekretnina, krediti i sl.), a s rashodne strane su ta sredstva korištena za navedenu gradnju što znači i za ostvarivanje želje ostaviteljice Marije udove Račić.

Odjel za financije Općine Dubrovnik je 24.01.1964. godine izvršio pregled financijskog i materijalnog poslovanja Zaklade ali nažalost s tim Izvještajem se ne može raspolagati, jer ga u arhivi Zaklade nema, a cjelokupna arhiva tog Odjela za te godine zbog vlage u prostorijama u kojima se čuvala nepovratno je propala.

Prema financijskom izvještaju Upravnog odbora Zaklade za period od 1.01.1964. godine do 31.12.1972. godine u tom devetogodišnjem periodu Zaklada je ostvarila prihod od ukupno dinara 1,616.618,45, a glavni dio prihoda su sredstva koja je uplatio "INEX" Beograd za exproprirano zemljište u Cavtatu (Hotel "Makedonija"). Taj iznos čini 72,2% ukupnog prihoda Zaklade tog perioda.

Značajnijih rashoda Zaklada u tom periodu nije imala pa su oni ukupno iznosili 245.720,04 dinara, a raspoloživa sredstva na žiro računu 31.12.1972. godine iznosila su 1,370.886,67 dinara.

Pored troškova uprave (odvjetnik, fin. rač. poslovi, ptt troškovi, putni troškovi i sl.) Zaklada je dio sredstava (ukupno dinara 115.290,30 ili 46,9% učinjenih rashoda) upotrebila za razne popravke u školi (nabava strojeva, zbornik VPŠ), a dio sredstava potreban za praksu učenika na školskom brodu "Jadran" 1971. godine osigurala je i Zaklada.

Izvještaj o financijskom poslovanju za vrijeme od 1.01.1973. godine do 31.12.1979. godine koji je također dostavljen Skupštini općine Dubrovnik pokazuje da Upravni odbor Zaklade u to vrijeme nije uopće imao namjeru ostvariti bilo kakav prihod (jedini prihod tog perioda je bilo uplaćivanje stanarina za dva stana Zaklade u zgradi Pomorske škole), već se isključivo orijentirao na trošenje sredstava koja su 1.01.1973. godine bila na žiro računu Zaklade (1,370.886,69 dinara). Rashodi koje je Upravni odbor Zaklade imao u tom periodu odnosili su se na nabavu raznog inventara za potrebe škole, razne popravke stanova, čamca, zgrade kao cjeline, izgradnju pristupnih cesta, asfaltiranje školskih igrališta, nabavu žiro kompasa za potrebe škole, razne takse, poreze i slično. Sve u svemu, ne baveći se u tom periodu sređivanjem stanja nekretnina Zaklade, Upravni odbor je per 31.12.1979. godine raspolagao saldom od dinara 61.853,69, da bi u navedenom Izvještaju o financijskom poslovanju za period od 1.01.1980. godine do 31.12.1983. godine prihodi Zaklade (s prenesenim stanjem) iznosili 111.211,29 dinara, a rashodi (popravak stanova i honorar za vođenje fin.poslova) dinara 53.593,00 tako da je per 31.12.1983. godine Zaklada raspolagala novčanim sredstvima od 57.618,29 dinara.

Od tada tj.1.01.1984.g. dalji rad Upravnog odbora Zaklade po financijskim pitanjima gotovo u potpunosti zamire, a novčana sredstva Zaklade na dan 27.02.1990. godine na žiro računu kod Dubrovačke banke u Dubrovniku br.15-01-01391-5 iznose 216,10 dinara. Na štednji kod iste Banke Zaklada ima 49,40 dinara ili kada se jedno i drugo pretvori u DEM (po tadašnjem tečaju) to iznosi 38.-DEM (?!?).

NEKRETNINE ZAKLADE NAKON 1946. GODINE

Upravni odbor Zaklade nije se neposredno nakon Drugog svjetskog rata (ni kasnije) uspio naplatiti iz konfiscirane imovine dr. Miše Kolina. Isto tako nije uspio postići da se nekretnine koje su dr. Miši Kolinu oduzete prenesu u vlasništvo Zaklade.

Zaklada 1946. godine raspolaže nekretninama koje se nalaze na području Općine Dubrovnik (k.o.Gruž, Dubrovnik, Plat i Cavtat), a kako je već ranije iskazano ukupna vrijednost tih nekretnina je u bilanci 1930.godine predstavljala samo 1,85% cjelokupne tadašnje imovine Zaklade. Za razliku od tog perioda, po vrijednosti 1948.g. nekretnine u Jugoslaviji kojima Zaklada tada raspolaže predstavljaju (slobodnom procjenom tih nekretnina) 26,4% od ukupno procijenjene imovine Zaklade (72% imovine Zaklade čini 30.230.19.10 Lstg. u banci u Londonu).

Ako se vrijednost nekretnina u Jugoslaviji iskaže u engleskim funtama per 31.12.1930. godine onda bi to bilo cca 1.750 Lstg. dok bi iste nekretnine (neznatno uvećane tijekom gotovo 20 godina) 21.06.1948. godine u engleskim funtama vrijedile 10.991 Lstg.

Nakon toga vremena pravih procjena nekretnina u Jugoslaviji nije bilo, ali je nedvojbeno da je vrijednost nekretnina od ustanovljenja Zaklade stalno najmanje desetostruko podcjenjivana. Iz dopisa Upravnog odbora Zaklade br.19 od 23.06.1948. godine upućenog Ministarstvu pomorstva FNRJ vidljivo je kojih sve nekretnina je Zaklada vlasnik:

***"... 6 stambenih zgrada, od kojih 5 u Dubrovniku a 1 u Cavtatu.
od ovih zgrada 3 su srednje veličine a 3 su malene prizemnice.***

- zemljišnog posjeda u Dubrovniku isključive vlasnosti	m2 34.393
- u Gružu isključive vlasnosti	m2 19.086
- u Cavtatu	m2 28.303
- U Platu suvlasnosti za 4/5 dijelova u	m2 33.831."

Ovdje treba ukazati na činjenicu da Upravni odbor Zaklade netočno prikazuje stanje nekretnina u Platu jer je površina zemljišta kojeg je Zaklada vlasnik u Platu više od deset puta veća od prikazane, a suvlasnički dio nije 4/5 već je različit po česticama i u prosjeku je nešto manji od 1/3 ukupnog zemljišta. Pored toga Zaklada nije iskazala ni dio zemljišta u Platu kojeg je bila, a dijelom i danas jest, isključivi vlasnik.

Predmet nasljeđivanja bile su i nekretnine u Trstu za koje je postignuta sredinom dvadesetih godina kupoprodajna cijena (prema bilanci za godinu 1930) od dinara 4,759.405,27. Nakon toga ni dr.Miše Kolin, a ni kasniji Upravni odbor nisu više vodili bilo kakve nekretnine u Trstu kao vlasništvo ili suvlasništvo Zaklade. Tim više začuđuje da se u dokumentaciji Zaklade nalazi i dopis Ministarstva pomorstva FNRJ pov. br. 863. od 17.04.1948. godine u kojem se ovo Ministarstvo obraća Upravnom odboru Zaklade navodeći:

"...Ministarstvo prosvete Srbije, izvestilo je Ministarstvo inostranih poslova FNRJ, da je pok.Marija Račić ostavila iza sebe, sem nepokretne imovine u Dubrovniku i gotovog novca u dinarima i raznim hartijama u vrednosti,i sledeće:

a) nepokretno imanje u Trstu oko kojeg je vođen spor;...."

Na ovaj dopis odgovara Upravni odbor Zaklade dopisom br.19 od 23.06.1948. godine u kojem daje pregled imovine Zaklade, a u pogledu nekretnina u Trstu navodi sljedeće:

"... Navlastito nijesmo mogli ustanoviti, da Zakladi pripada nepokretno imanje u Trstu ..."

Ministarstvo pomorstva je nakon toga naložilo Upravnom odboru Zaklade da se ispita da li je dr. Miše Kolin položio

račun o imovini Zaklade te da se preko knjigovodstvenog stručnjaka koji je izvršio reviziju rada dr. Miše Kolina utvrdi stanje imovine odnosno da se zamoli sud da se dr. Miše Kolin izjasni o imovini Zaklade (u to vrijeme dr. Miše Kolin je bio na izdržavanju kazne). Upravni odbor Zaklade ponovno pod istim brojem 19 (?) dana 6.09.1948. godine upućuje Ministarstvu pomorstva FNRJ sljedeći dopis:

“...Pregledom krivičnih spisa u postupku, koji se je pred Okružnim Sudom u Dubrovniku vodio protiv Dra Miše Kolina, bivšeg kuratora ove Zaklade, nije se moglo sa sigurnošću utvrditi, da li je pripadala ovoj Zakladi ona imovina, koja je navedena u aktu Ministarstva prosvjete N.R.Srbije upućenom Ministarstvu inostranih poslova F.N.R.J., a koja je tačno opisana u Vašem dopisu od 17. aprila 1948. Pov. br. 863., budući da vještvo, koje je bilo izvršeno u postupku, nije se tim pitanje bavilo te je dalo izvještaj o stanju imovine Zaklade u globalnim sumama u pogledu pojedinih vrsta imovine.

Preslušanje o tom bivšeg kuratora Zaklade Dra Miše Kolina nebi koristilo, jer se sve knjige sa odnosnim papirima nalaze kod Okružnog Suda u Dubrovniku, tako da on bez pregleda istih nebi sigurno mogao dati tačne i pouzdane podatke.

Prema tome ne preostaje drugo, nego da se povjeri knjigovodstvenom stručnjaku Dru Jurju Šlausu, koji je bio jedan od vještaka u spomenutoj krivičnoj parnici, da na temelju knjiga i odnosnih isprava ustanovi, što se dogodilo sa dijelovima imovine Zaklade naznačenim u spomenutom aktu Ministarstva prosvjete N.R. Srbije ...”

Nakon ove prepiske više nema pismenih tragova da li je išta dalje poduzimano da bi se utvrdilo što je eventualno bilo sporno s nekretninama u Trstu i da li Zaklada polaže pravo na bilo kakvu imovinu u Trstu.

Nakon završetka drugog svjetskog rata Zaklada je raspolagala s više kuća i to posebno zgradom na Pločama (poviše Lazareta) ⁸⁸u kojoj je bilo 10 stanova i korištena je ukupna stambena površina od 540 m², te zgradom koja se nalazi nešto iznad ove⁸⁹ u kojoj je šest stanova ukupne površine od 466 m², te zgrade u Cavtatu, čest. zgr. 452 Z.U. 265 k.o. Cavtat, sa tri stana (dva dvosobna i jedan trosobni). Pored ovih stambenih zgrada Zaklada je raspolagala i poslovnim prostorom koji se nalazio u sklopu zgrade u Cavtatu i zgrade na Pločama (Put F.Supila br.7). Ostale tri zgrade bile su, kako je u izvještaju navedeno, “malene prizemnice”.

Na ime najma od zgrada Zaklada je u periodu od 1950. - 1959. godine ostvarila ukupan prihod od 620.949.- dinara ili po godinama:

1950	60.090.-	DIN.
1951	68.375.-	DIN.
1952	105.122.-	DIN.
1953	135.038.-	DIN.
1954	80.297.-	DIN.
1955	48.285.-	DIN.
1956	21.271.-	DIN.
1957	13.000.-	DIN.
1958	59.471.-	DIN.
1959	12.000.-	DIN.

⁸⁸ čest. zgr. 711/1 Z.U.451 K.O. Dubrovnik

⁸⁹ čest. zgr. 697 Z.U. 451 K.O. Dubrovnik

Radi čega je ovakva neujednačenost prihoda po godinama nije danas objašnjivo, a od Upravnog odbora Zaklade se u to vrijeme objašnjenja nisu ni tražila. Međutim, 5.08.1955. godine Upravni odbor Zaklade objavljuje u "Dubrovačkom vjesniku" oglas o prodaji svih stanova u zgradi koja nosi oznaku čest. zgr. 697 br.7/II na Putu Frana Supila na Pločama u Dubrovniku vlasništva Zaklade uz slijedeće cijene:

1.	STAN BR.1 U PRIZEMLJU – SJ.ZAPADNA STRANA	980.000,00	DIN
2.	STAN BR.2 U PRIZEMLJU – JUG.ISTOČNA STRANA	920.000,00	DIN
3.	STAN BR.3 NA I KT.SJ.ZAP.STR.	1,080.000,00	DIN
4.	STAN BR.4 NA I KT.JUG.IST.STR.	980.000,00	DIN
5.	STAN BR.5 NA II KT.SJ.ZAP.STR.	1,060.000,00	DIN
6.	STAN BR.6 NA II KT.JUG.IST.STR.	980.000,00	DIN

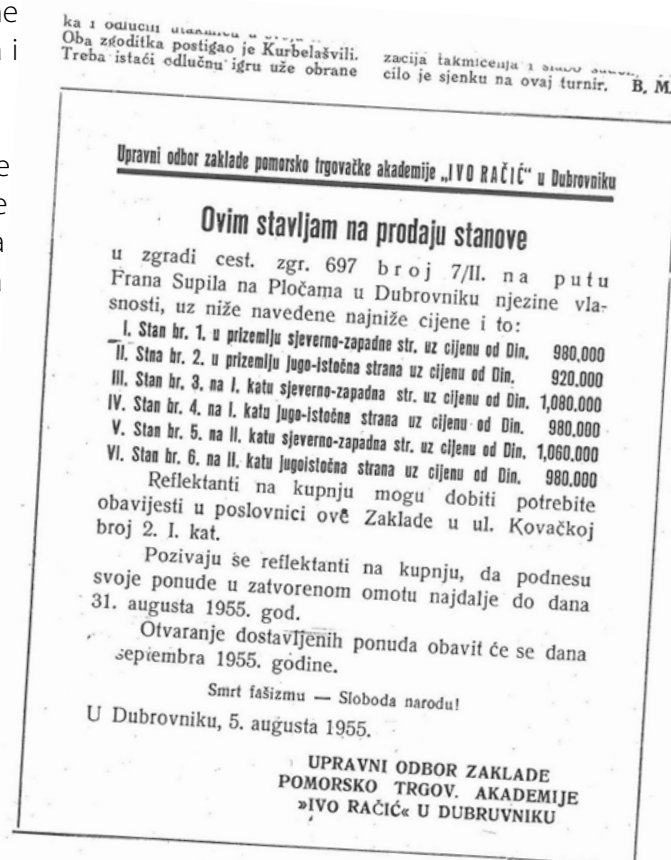
Zainteresirani za kupnju ovih stanova trebali su dostaviti Upravnom odboru Zaklade svoje ponude do 31.08.1955. godine.

Vjerojatno uslijed intervencije organa Općine do realizacije ove prodaje nije došlo, što je ispalo loše po imovinu Zaklade, jer je četiri godine kasnije došlo do nacionalizacije velikog dijela nekretnina Zaklade pa tako i stanova u kućama na Pločama i u zgradi u Cavtatu.

Nacionalizacijom nekretnina započetom 1959. godine na osnovu odgovarajućih rješenja općinskih organa Zakladi su oduzeta pored obje stambene kuće na Pločama i stambene kuće u Cavtatu i cjelokupna zemljišta na području Dubrovnika i Cavtata, a na tzv. građevinskom području.

Nakon izvršenih nacionalizacija uslijedile su i razne eksproprijacije u općem društvenom interesu kao npr.radi izgradnje Jadranske turističke ceste, izgradnje Hidroelektrane Dubrovnik, raznih cesta i objekata (hoteli u Cavtatu, Mlinima i sl.) tako da se preostala imovina Zaklade, koja je jedino još preostala u nekretninama na području dubrovačke općine, sve više smanjivala.

NO Općine Dubrovnik- Odjel za školstvo, prosvjetu i kulturu dana 6.5.1963. godine dopisom broj 10-361/2-1963 obratio se Upravnom odboru Zaklade sa preporukom **„da se Upravni odbor Zadružbine hitno sastane i donese odluku o predaji vlasnosti svojih nekretnina Višoj i Pomorskoj školi Dubrovnik na upravljanje i korištenje:“** Te dalje navodi: **„zapisnički utvrditi sve čestice i sprovesti uknjižbu kod Kotarskog suda Dubrovnik“.** Upravni odbor Zaklade odgovara NO Općine Dubrovnik dana 24.02.1964. godine da je Upravni odbor na sjednici održanoj dana 22.02.1964. godine **„riješio, da se zemljište na kojem je sagrađena zgrada škole u Lapadu i to čest. zem. 1038/1 K.O.Gruž u ukupnoj površini od 14.705m2 preda na podpuno iskorištavanje Srednjoj pomorskoj školi osim male površine zemljišta, gdje se nalazi izgrađena baraka, koju danas koristi Sportsko jedriličarsko društvo „ORSAN““**

Sam objekt zgrade Pomorskog tehnikuma je prethodno nacionaliziran i postao je općenarodna imovina i upisan je kao vlasnik Grad Dubrovnik (izuzev dva stana od 99 i 45 m²).

Pitanje nacionalizacije nekretnina Zaklade zaslužuje posebnu pažnju jer zaklade nisu baš najobičnije privatno-pravne osobe, a u pristupu nacionalizacijama one su izjednačene s drugim fizičkim (privatnim) osobama. Još u presudi Kotarskog suda u Dubrovniku⁹⁰ stoji navedeno u obrazloženju:

"... jer tužiteljica (Zaklada o.a.) nije privatno lice već institucija javnog karaktera koja predstavlja općenarodnu imovinu."

Zaklada ima opću namjenu s plemenitim ciljevima, za dobrobit naroda i ni u kojem slučaju nije trebalo njenu imovinu pretvarati u društvenu i time onemogućavati ostvarenje njenih ciljeva. Tim više što nacionalizacijom nekretnina bivši vlasnici, npr. zemljišta, ostaju korisnici ***"... dok nadležni organ ne donese rješenje o uzimanju u posjed,"*** a temeljem zakonskih propisa oni imaju na građevinskom zemljištu (pod određenim uvjetima) pravo prvenstva gradnje.

S druge strane, naknade koje je Zaklada dobivala za nacionalizirane zgrade i zemljište koje je uzimano u posjed Općine bile su zaista minimalne.

Sredstva koja je Zaklada trebala dobiti s ovih osnova iako minimalna ipak su pripadala Zakladi ali nikada nisu stigla na njen račun niti je ona njima raspolagala. Dok je s jedne strane Hidroelektrana "Dubrovnik" izvršavala svoje obveze s osnova naknade za oduzeta zemljišta u Platu ili dok je nakon spora sa Zakladom "Interexport"- Beograd morao isplatiti naknadu za zemljište u Cavtatu (Hotel "Makedonija"), Općina je sebi zadržala pravo da naknadu ne isplaćuje već samo izdaje rješenja, a Upravni odbor Zaklade sa svoje strane nije nastojao da se naplati od dužnika tj. od Općine Dubrovnik. Skupština općine Dubrovnik-Odjel za opću upravu pod brojem 02-5906/1-1966 dana 01.06.1966. godine izdao je uvjerenje

"... kojim se potvrđuje da je Zaklada Pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku pravna osoba građanskog prava, koja samostalno na temelju Statuta i Pravilnika rukovodi poslovima Zaklade te da Općinska Skupština nema nikakove ingerencije u njeno poslovanje"

Pravno, ovakvo uvjerenje je potpuno osnovano, ali stvarno, Upravni odbor Zaklade je u četrdeset poslijeratnih godina mogao i morao raditi samo ono što su mu odobravali nadležni organi vlasti.

⁹⁰ Presuda Kotarskog suda u Dubrovniku br. G-85/50-9 od 25.05.1950. godine

RAD UPRAVNOG ODBORA ZAKLADE OD TRAVNJA 1988. DO LIPNJA 1991. GODINE

Skupština općine Dubrovnik je na sjednicama Vijeća udruženog rada, Vijeća mjesnih zajednica i Društveno političkog vijeća održanim 28.04.1988. godine imenovala novi Upravni odbor koji je od početka rada do lipnja 1991. godine održao niz sastanaka i dogovora, razgovora i provjera, a sve u cilju pripreme realizacije svojih zaključaka i ostvarivanja ciljeva ostaviteljice Marije udove Račić.

Osnovni problem s kojim se susreo Upravni odbor je da od samog početka rada nije postojala valjana, uredno vođena i na terenu provjerena evidencija nekretnina s kojima raspolaže Zaklada. U tom pravcu angažiran je odmah jedan stručni radnik koji je djelomično obradio dosadašnje stanje nekretnina Zaklade na području Grada, Plata i Cavtata. Kako je pitanje utvrđenja nekretnina vrlo bitno radi daljeg rada Zaklade poduzete su radnje da se u narednom periodu nedvojbeno utvrdi kojih nekretnina je Zaklada vlasnik u cijelosti, koji u dijelovima, a na kojima ima pravo korištenja kao bivši vlasnik nacionaliziranog zemljišta. Također se nastojalo utvrditi koje su nekretnine svojevremeno nacionalizirane, a oduzete iz posjeda Zaklade.

Upravni odbor je također nastojao zaštititi od uzurpacije dio zemljišta koje pripada Zakladi, vodio je računa o zaštiti interesa Zaklade pri izradi prostorno urbanističkih planova za određeno područje na kojem se nalaze nekretnine Zaklade, a Skupštini općine Dubrovnik dostavljen je zahtjev za denacionalizacijom nekretnina i njihovo vraćanje u vlasništvo Zaklade.

Upravni odbor je odmah, već u prvoj godini svog rada, izradio i usvojio novi Statut kojim je pored ostalog reguliran sastav organa upravljanja Zakladom kao i način njihovog rada, cilj i sredstva Zaklade, krug korisnika sredstava Zaklade te organ nadzora nad namjenskim korištenjem sredstava. Organ upravljanja Zakladom je, prema odredbama ovog Statuta, Upravni odbor kojeg čine predsjednik, tajnik, blagajnik i tri člana. Upravni odbor imenuje Skupština općine Dubrovnik na vrijeme od četiri godine, a nema ograničenja mandata.

Statutom se utvrđuje da se sredstva Zaklade (novčana, pokretnine i nekretnine) mogu upotrijebiti ***"... radi postizanja optimalnih uvjeta za izobrazbu i specijalizaciju pomorskih kadrova"*** a odluku u svakom konkretnom slučaju donosi Upravni odbor. Također je Statutom utvrđeno da ***"Upravni odbor Zaklade jednom godišnje podnosi izvještaj Skupštini općine Dubrovnik, a radi kontrole namjenskog utroška sredstava"***.

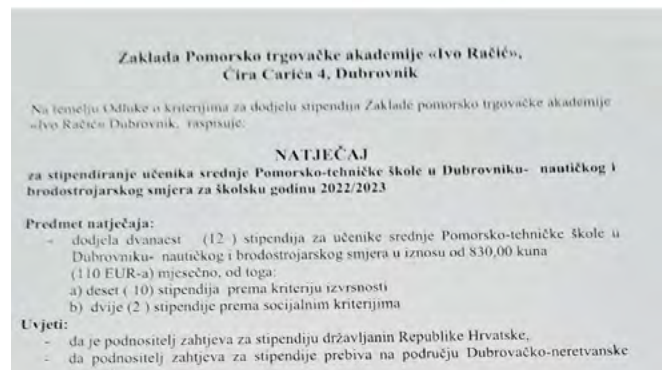
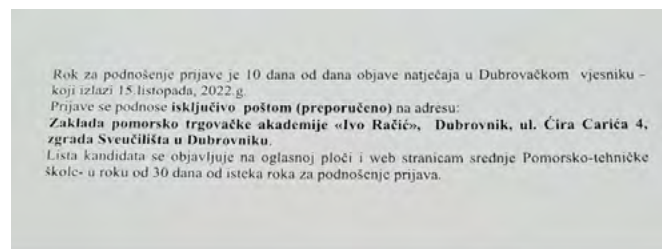
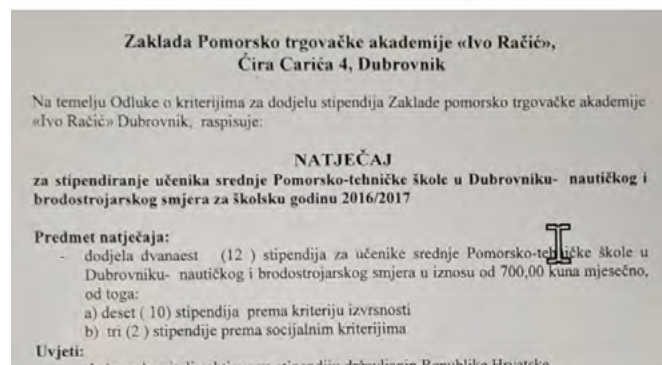
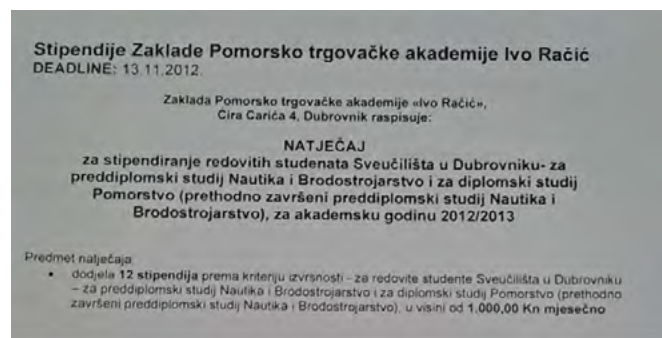
Na osnovu ovog Statuta usvojenog 14.12.1988. godine podnesen je zahtjev Sekretarijatu za opću upravu Općine Dubrovnik radi registracije Zaklade koja nije bila odgovarajuće izvršena nakon Drugog svjetskog rata. Sekretarijat za opću upravu je rješenjem br. UP/I-947-03-89-03/01 od 19.06.1989. godine upisuje Zakladu u registar Zaklada Općine Dubrovnik.

Počekom Domovinskog rata 1991. godine na dubrovačkom području na nekoliko godina obustavljen je bilo kakav rad Upravnog odbora Zaklade. Kako je mandat Upravnom odboru istekao tek normalizacijom života na ovom području imenuje se novi Upravni odbor koji nastavlja s radom.

ZAKLADA 1991. - 2023.

Novi Upravni odbor Zaklade čini pet članova i tijekom proteklih godina učinili su značajne poslove na sređivanju stanja imovine kojom Zaklada raspolaže, pokretanju i vođenju postupaka povrata one imovine koja je Zakladi oduzeta kao i o korištenju i davanju u najam odnosno zakup pojedinih nekretnina koje su u vlasništvu Zaklade.

Također su svake godine redovito dodjeljivane stipendije učenicima Srednje pomorske škole kao i stipendije studentima Pomorskog fakulteta što je jedna od osnovnih želja ostaviteljice pok. Marije Račić.

su se izgubili!

Posebna priča je pitanje oko vlasništva Mauzoleja obitelji Račić u Cavtatu. Naime, po svemu navedeni Mauzolej je vlasništvo Zaklade jer njenim sredstvima on je sagrađen i u njemu je sahranjena obitelj Iva Račić. Međutim njime danas

Kao što je naprijed već naznačivano Zaklada je raspolagala nekretninama kako na području Grada Dubrovnika tako i na području današnje općine Župa Dubrovačka (u Platu) i na području današnje općine Konavle konkretno u Cavtatu.

Za jedan dio nekretnina Zaklade u postupku povrata nezakonito oduzete imovine Zaklada je dobila naknadu u novčanim iznosima dok je za samo mali dio bio moguć naturalni povrat. Sredstva koja su u ovim postupcima dobivena su upravo sredstva kojima se nastoji ostvariti želja ostaviteljice!

Stanovi koji su u vlasništvu Zaklade nisu slobodni od osoba i stvari već se radi o stanovima u kojima se nalaze zaštićeni najmoprimci pa je prihod od najamnina zanemariv. Najznačajniji prihod je danas prihod od zakupa poslovnih prostora u Cavtatu, na atraktivnoj lokaciji na samom ulazu u centar mjesta.

Financijsko poslovanje Zaklade je, uspješnim vođenjem poslovanja, pozitivno i Upravni odbor Zaklade redovno godišnje dodjeljuje 20 do 25 stipendija kako đacima Srednje pomorske škole tako i studentima Pomorskog fakulteta.

U narednom periodu aktivnosti Upravnog odbora Zaklade svakako će biti kako što uspješnije valorizirati raspoložive nekretnine, a sve u cilju ostvarenja nekog trajnijeg prihoda koji će onda omogućavati potpunije ostvarenje zakladne svrhe! U svakom slučaju Upravni odbor nije sklon rasprodaji nekretnina kojima raspolaže.

Značajno je napomenuti i da je za zaklade kroz povijest karakteristično da su imućni ljudi, ako nisu osnivali svojim sredstvima zakladu, nastojali svojim priložima, donacijama, darovanjima i sl. svoju imovinu ili njen dio prenositi na postojeće zaklade (kao što su na našem području djelovale, pored ove Zaklade i Zaklada „Blaga djela“, Zaklada „Mihanović“ i dr.). Iako je od osamostaljenja Republike Hrvatske revitaliziran rad zaklada, a nastale su brojne imućne obitelji, nema primjera da je itko dio svoje imovine prenio na Zakladu PTA „Ivo Račić“ u bilo kojem obliku (prilogom, donacijom, darovanjem)! Dobri stoljetni običaji

upravlja Općina Konavle koristeći taj objekt kao vrhunski turistički objekt jer oko njega postoji i ova lijepa ali tragična priča, a rad je svjetski poznatog kipara Ivana Meštrovića! U cijelom mom traženju i pregledavanju svih dostupnih spisa o Zakladi, dr.Miši Kolinu, sudskom kaznenom predmetu, Arhivu i ostalom nisam našao ni jedan dokument kojim je navedeni Mauzolej ustupljen tada Kraljevini Jugoslaviji, kasnije NDH ili SFRJ! Odnosno bilo kojim njihovim tijelima! Ovdje se radi o vrhunskom kulturnom objektu i on pripada našoj baštini pa je svejedno kome on formalno pripada da li Općini Konavle, Republici Hrvatskoj ili Zakladi! Ono što je ovdje potrebno naglasiti je da, ako se on koristi kao eksponat (muzej, galerija ili sl.) i ostvaruje neki prihod onda bi od tih prihoda trebalo odvojiti dio koji bi pripao Zakladi jer na taj način se također ostvaruje svrha i želja ostaviteljice pok. Marije Račić. Uostalom pok.Marija je u oporuci navela: **„Ako dohoci budu dotjecali ...“** upotrijebit će se za zakladnu svrhu! A Mauzolej je ipak, kako god gledamo, **Mauzolej obitelji Račić** pa nije tu bitno pravno gledanje formalnog vlasništva!

Ispis iz Registra zaklada na dan 24.11.2023

Registarski broj : 00000017	OIB: 09740317848
Naziv: ZAKLADA POMORSKO-TRGOVAČKE AKADEMIJE "IVO RAČIĆ" DUBROVNIK	Skraćeni naziv : -
Sjedište: Dubrovnik, Čira Carića 4	Datum upisa: 05.06.1997
Datum donošenja akta o osnivanju ili proglašenju oporuke: -	
Trajanje zaklade: Neodređeno	Status: Aktivan

Zakladnici

Ime	Prezime	OIB
-	-	-

Osobe ovlaštene za zastupanje

Ime	Prezime/Naziv	OIB	Svojstvo
MARIJO	KAZNAČIĆ	49076995650	Upravitelj Zaklade

Članovi tijela upravljanja

Ime	Prezime/Naziv	OIB	Svojstvo
NIKOLA	ĐURAČIĆ	18183983648	Član Upravnog odbora
IVO	DOMIJAN-ARNERI	22732179894	Član Upravnog odbora
MARIJO	KAZNAČIĆ	49076995650	Član Upravnog odbora
IVICA	ĐURĐEVIĆ-TOMAŠ	30392432165	Član Upravnog odbora
ANE	PUJO	83546200022	Član Upravnog odbora

POGOVOR

Teško je ne utvrditi da je imovina u vrijeme smrti pok. Iva Račića bila izrazito velike vrijednosti kako u brodovima, novčanim iznosima i nekretninama te da je ona jednostavno upropaštena, opljačkana i obezvrijeđena i svedena je na simboličku vrijednost.

Međutim, nesmiye se ipak prilikom razmatranja cijelog ovog razdoblja i poslovanja Zaklade zanemariti da je želja ostaviteljice pok. Marije Račić u osnovi izvršena gradnjom Srednje pomorske škole (1954.godine) te kasnijom nadogradnjom i osnivanjem Više pomorske škole te Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Dubrovniku. Kao i da je stipendijama kroz cijelo vrijeme brojnim našim pomorcima olakšano školovanje putem dodijele stipendija što se nastoji i uspijeva osiguravati i danas.

Iako je vrijednost nekretnina Zaklade u odnosu na cjelokupnu imovinu koja je bila predmet nasljeđivanja bila minorna, nekretnine Zaklade koje su se nalazile na području Dubrovnika, Župe dubrovačke i Cavtata su krajem 50-ih i početkom 60-ih godina prošlog stoljeća oduzimane Zakladi. Tadašnji postupci nacionalizacije i eksproprijacije nisu mimošli niti Zakladu te su brojne nekretnine posebno u Platu i Cavtatu oduzimane uz simbolične naknade (ako su i bile isplaćivane!?). S druge strane, nakon suđenja dr. Miši Kolinu njemu je oduzeta znatna imovina koju je stekao na račun imovine i upravljanja Zakladom. Kako je ranije u tekstu opisano do novčanih sredstava koja su glasila na ime dr. Kolina i njegove obitelji tadašnja Jugoslavija nije uspjela doći! U odnosu na nekretnine u Jugoslaviji one su oduzete u kaznenom postupku ali ih vlasti nisu predale Zakladi već je ista postala državna imovina. Svi pokušaji da se Zaklada naplati, barem donekle, nisu uspjeli!

Što se tiče onih nekretnina u Trstu koje su bila ne male vrijednosti, i koje je dr. Kolin „uspješno“ prodao, one su ostale nekako „ispod radara“ svih vlasti i sve provjere nakon Drugog svjetskog rata nisu dale nikakav rezultat!

Iako je kaznenom presudom obuhvaćena i imovina obitelji ona nikada nije oduzeta (Engleska). Razlozi su više nego jasni i navedeni su u dopisu Ministarstva financija FNRJ - Ureda za zaštitu jugoslavenske imovine u inozemstvu kojim se naglašava da se ne zna gdje je obitelj dr. Miše Kolina i tko su kćeri dr. Kolina (dopis tog Ureda VIII-g broj 15175/1 Dos. 542a od 2.08.1951. godine)

Međutim, vremena su se promijenila i nakon osamostaljenja Republike Hrvatske donesen je Zakon o naknadi za imovinu oduzetu od strane komunističkih vlasti (NN 92/1996 i dr.) i nasljednice dr. Miše Kolina bile su kćeri i to: Antonija Bruntisfield rođ. Kolin i Marija Dadley rođ. Kolin podnijele su zahtjev za povrat sve imovine koja je oduzeta od tadašnjih vlasti, u kaznenom postupku, njihovom ocu jer da je on bio žrtva komunističkih vlasti! Na njihov zahtjev Državno odvjetništvo RH dana 21.04.1999.g. Broj: DOKR-I-157/99 daje pismeno mišljenje da je presuda iz 1946. godine presuda **„doka je došlo zlouporabom prava i političke moći jer iz izreke obrazloženja proizlazi da se radi o kršenju međunarodno priznatih načela prave države i demokratskog društva i da proturiječi javnom poretku Republike Hrvatske“.**

Ovim mišljenjem DORH je dao osnovu nasljednicama pok. Miše Kolina da traže povrat imovine koja je oduzeta bilo u naravi ili novčanoj naknadi što su one i iskoristile. Ostaje ipak činjenica da prilikom davanja ovog mišljenja DORH nije uopće pogledao predmet Općinskog suda u Dubrovniku Stup-100/46 jer da je samo letimično izvršio uvid ovakvo mišljenje sigurno ne bi dao!!!. Temeljem takve potvrde nadležni državni organ i to Ured državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove, pokreće postupak i donosi rješenja sve po zahtjevu nasljednica pok. dr. Miše Kolina. Tu se redaju razna rješenja kako prvostupanjskog organa tako i Ministarstva pravosuđa RH – Uprave za građansko pravo, Upravnog suda i Visokog upravnog suda.

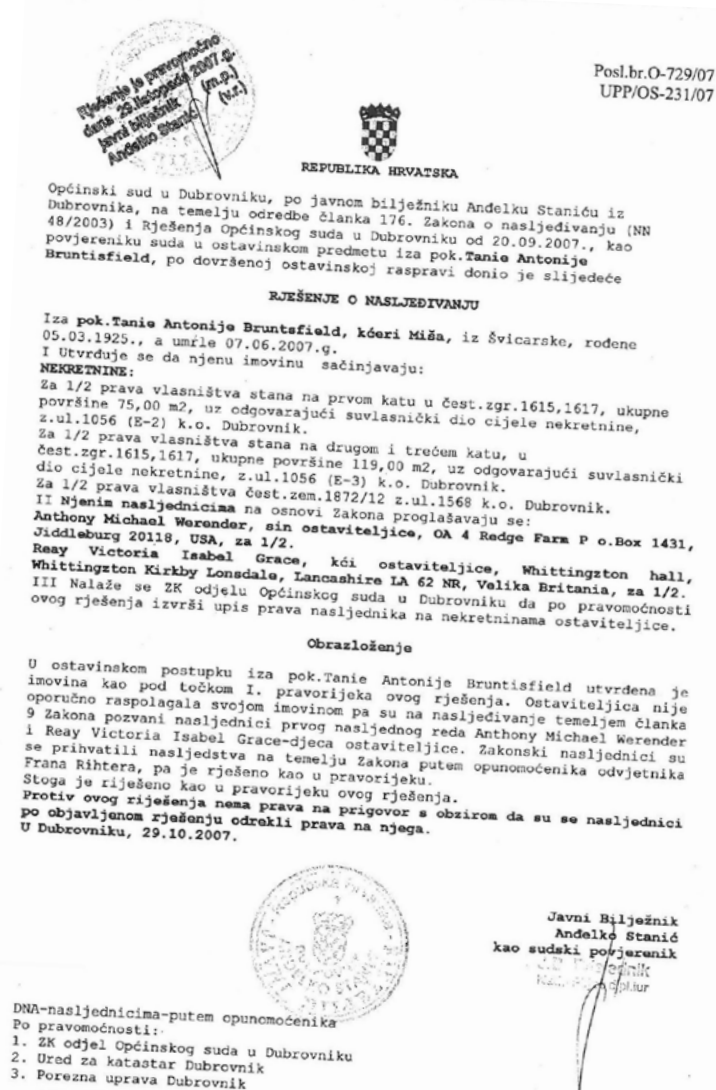
Ovdje treba napomenuti da nije za zamjeriti nasljednicama pok. dr. Miše Kolina što su pristupile pokretanju ovih postupaka koje im omogućavaju zakonski propisi Republike Hrvatske jer to je njihov interes i radi se o njihovom pok. ocu koji je od tadašnjih vlasti FNRJ pravomoćno osuđen! Ali druga je priča sa postupanjem Državnog odvjetništva koje daje ovu potvrdu bez prave provjere svih činjenica i olako utvrđuje da je osuđena osoba 1946. godine nepravredno osuđena od strane komunističkih vlasti.

Da sve bude jasno ovdje treba napomenuti da su **odgovornost dr. Miše Kolina utvrdili nadležni organi Kraljevine Jugoslavije (1939/40), da su ga 1941.godine (godine rata!) smijenili s mjesta upravitelja Zaklade nadležni organi NDH te da ga je 1946. godine sudio sud FNRJ za utvrđena djela na štetu Zaklade.** Kako onda on može biti žrtva komunističkih vlasti!?

Prošlo je nekoliko godina i neke su se nekretnine vratile nasljednicama, a za neke su dobile naknadu, dok je dio povrata bio još u postupku, da bi tek nakon intervencije jedne od zainteresiranih strana u tim povratima, **iako kasno**, došlo do novog postupanja Državnog odvjetništva. Treba znati da ovakve potvrde Državnog odvjetništva nisu podložne žalbama ili tužbama pa je ostala samo mogućnost da se zatraži da Državno odvjetništvo preispita svoj stav te je njima tada dostavljena obimna dokumentacija (sve što je i navedeno u ovoj knjizi). Jedna od zainteresiranih strana u postupcima povrata imovine dostavila je svu dokumentaciju o dr. Miši Kolinu Državnom odvjetništvu predlažući da oni preispitaju svoj stav iz 1999. godine.

Nakon nekoliko mjeseci, iako nije uobičajeno, Državno odvjetništvo je nakon pregleda cijele dokumentacije donijelo novi, ovog puta ispravan, stav!

Državno odvjetništvo je **13. travnja 2009. godine** izdalo novo mišljenje broj: **DOKR-I-157/99** kojim mijenja svoje ranije dostavljeno mišljenje te u novom očitovanju ističe „**da je riječ o kaznenom progonu za djela općeg kriminaliteta koja i danas egzistiraju kao kaznena djela protiv vjerodostojnosti isprava – krivotvorenje službene isprave – opisano u članku 312. stavcima 1. i 2. Kaznenog zakona te kao kazneno djelo protiv službene dužnosti – zlouporabe položaja i vlasti iz članka 337. stavaka 1 i 4. i 4. Kaznenog zakona, ili kao kazneno djelo protiv imovine – utaja opisano u članku 220. stavcima 1. i 4. Kaznenog zakona.**“

Nažalost u cijelim postupcima provlačio se stav da ono što je rješavano po prvobitnom mišljenju DORH-a ima pravnu snagu i što je vraćeno ili plaćeno to je „završena priča“! I Visoki upravni sud i Ustavni sud zauzimaju stanovište da isticanje ovog novog mišljenja nema osnove kao isticanje novih činjenica jer su činjenice i kod prvog mišljenja iste kao i kod naknadnog!? Osnovne činjenice jesu zaista iste jer i u jednom i drugom slučaju „lupežarija“ od dr. Kolina je nesporna činjenica! *(op. autora!)*

Posebno treba naglasiti da nasljednici pok. dr. Miše Kolina ni nakon povrata imovine oduzete u kaznenom postupku odnosno primljenih naknada za oduzetu imovinu, iako svjesni kako je ta imovina stečena, nikada nisu osjetili potrebu da ni minimalno doniraju sredstva ili nekretninu Zakladi kako bi Zaklada mogla nastavljati s radom i ostvarivati svrhu radi koje je osnovana?

Ista stvar je i sa posinkom Bože Banca koji je kao nasljednik ostvarivao prava na povrat imovine svog očuha ali Vane Ivanović, iako vrhunski obrazovana i kulturna osoba, ne nalazi potrebu da bude donator Zaklade unatoč saznanju da je imovina njegovog pokojnog očuha i te kako utemeljena na poslovima koje je Božo Banac obavljao sa dr. Mišom Kolinom kao upraviteljem Zaklade. Njegovi postupci nakon izvršenih povrata kao npr. ustupanje dijela zemljišta na Medarevu Općoj bolnici u Dubrovniku, ostavljanje zgrade Ville Banac u Cavtatu općini Konavle da je koristi godinu dana bez naknade dok riješi svoje prostorne probleme, nedovoljni su da opravdaju njegovo nečinjenje u odnosu na Zakladu kojoj ne donira niti jednu kunu, euro, m² nekretnine ili nešto drugo!

Upravni odbor od završetka Domovinskog rata do danas susretao se s brojnim problemima kako bi uspio poslovanje Zaklade postaviti na odgovarajuću razinu koja će osigurati ostvarenje želje ostaviteljice pok. Marije Račić ud. Iva Račića koje je utvrdila oporukom iz 1919. godine.

U oporuci je pored toga da se od njene imovine izgradi pomorska akademija (što je i učinjeno 1952-54. godine) izričito navedeno:

“Ako dohoci budu dotjecali određujem da se ustanovi 4 do 12 stipendija za siromašne đake iz Plata (Župa) i iz Cavtata, koji će pohađati školu moga muža.

Broj i iznos stipendija utanačivat će kurator akademije i on će ih razdavati među natjecatelje, dvije trećine među muške, jednu trećinu među ženske “.

Pomorska akademija je izgrađena 1952.-1954. godine a stipendije su se davale tijekom rada Zaklade svih ovih godina od njenih početaka u manjem ili većem broju ovisno o raspoloživim sredstvima.

Kada se sagleda svih ovih proteklih više od 100 godina postojanja Zaklade treba povući crtu i naglasiti da je od njenog osnivanja 1919.-te do početka Drugog svjetskog rata na ovim područjima sve što je učinjeno bilo na štetu imovine Zaklade, a u interesu pojedinih privatnih osoba. Kraljevina Jugoslavija i njeni državni organi, neovisno o organizacijskim jedinicama pojedinih područja, nije učinila ništa da zaštiti imovinu Zaklade iako je po tadašnjim propisima to bila obvezna učiniti! Zadovoljila se samo utvrđivanjem činjenica koje ukazuju na nepravilnosti i zlouporabe ali i to samo radi pritiska javnosti! Ako je za vrijeme NDH (ratne godine!) tadašnja državna vlast izvršila promjenu Zakona o zadužbinama (zakladama) kako bi pravovaljano mogli smijeniti upravitelja Zaklade dr. Mišu Kolina, zar to nije mogla učiniti i Kraljevina Jugoslavija još dvadesetih godina prošlog stoljeća kada su sve zlouporabe i počele!?

Teba ponovo istaći da je u ratnim godinama Zakladom upravljao dr. Niko Iveta i da je njegovom zaslugom u tim teškim godinama on uspio održati Zakladu, davati stipendije, pripremiti dokumentaciju za izgradnju Pomorskog tehnikuma i ostvarivati prihode od imovine, te po završetku rata uredno predao Zakladu novoj Upravi.

Nakon Drugog svjetskog rata FNRJ (u kojoj inače nije bilo sklonosti prema zakladama) ipak stvara uvjete da se dio imovine Zaklade vrati iz Engleske (funte deponirane na ime Zaklade) te da se pristupi izgradnji Srednje pomorske škole zajedno sa sredstvima Zaklade i na nekretninama zaklade. Međutim, ostaje dojam da nije učinjeno ono što je trebalo, a to je da

se stvori odgovarajuća imovina koja će omogućiti trajni i uspješni rad Zaklade i ostvarivanje želje ostaviteljice. Dojam je da se puno toga radilo kako bi ova Zaklada potpuno zamrla!?

Osamostaljenjem Republike Hrvatske neke se stvari pokreću i Zaklada se polako konsolidira kako po pitanju upravljanja imovinom tako i samim upravljanjem Zaklade!

Žalosno je da je danas gotovo zaboravljeno ono što je napravila pok. Marija Račić ud. Iva Račića ispunjavajući njegovu želju da se izgradi škola za pomorski kadar te da se daju stipendije đacima te škole. Da nije postojanja same Zaklade koja uspijeva „ploviti“ u i te kako uzburkanim vremenima prošlog stoljeća i čiji Upravni odbor uspijeva (nakon Drugog svjetskog rata do danas) uspješno ostvarivati osnovnu želju ostaviteljice, mogli bi reći da je kapetan Ivo Račić i njegova obitelj gotovo zaboravljena! Ne smije se zaboraviti da je na temeljima izgradnje Srednje pomorske škole 1952.-1954. godine, koje izgradnje je nositelj Zaklada, stvorena osnova za daljnje školovanje pomorskog kadra nastavljajući uspješnu stoljetnu tradiciju pomorskog školstva u Dubrovniku! Nakon toga slijedilo je i školovanje pomorskog kadra na Višoj pomorskoj školi u Dubrovniku pa zatim i Pomorskom fakultetu u Dubrovniku da bi sve preraslo u dio Sveučilišta u Dubrovniku!

I na kraju ostaje samo da uvijek iskazujemo poštovanje Mariji i Ivu Račiću jer malo je ovakvih primjera u našoj ne baš maloj povijesti, ali pri tome ne zaboravimo iskazati prezir prema svima onima koji nisu savjesno i stručno postupali kako bi ostvarili ono što je ostaviteljica svojom oporukom željela!

Uvijek je bilo i bit će - kako ono Držić kaže:

„Ljudi nazbilj i ljudi nahvao!“

BIBLIOGRAFIJA

DRŽAVNI ARHIV Dubrovnik - Zaklada PTA "Ivo Račić"

Arhiv Zaklade

Spis Okružnog suda u Dubrovniku Stup 100/46/35 (suđenje dr. Kolinu)

Kap. Špiro Savin, direktor Pomorskog tehnikuma u Dubrovniku: Postanak i razvitak dubrovačke „Nautike“- 1952 - objavljeno povodom 100-te obljetnice pomorskog školstva u Dubrovniku

Rudimir Roter: "Ivo Račić-pomorac i dobrotvor - 1952.g.objavljeno povodom 100-te obljetnice pomorskog školstva u Dubrovniku

Frano Dabrović: Tragom jubileja dubrovačkog pomorstva - 1952. godine objavljeno povodom 100-te obljetnice pomorskog školstva u Dubrovniku

Marija Benić Penava, Pomorske djelatnosti na dubrovačkom području između dva svjetska rata - "Naše more" 52(5-6)/2005

Zdravka Jelaska Marijan, "Nastanak paobrodarskog društva JUGOSLAVENSKI LLOYD i poslovanje društava čijim je združivanjem nastalo"- Anali Dubrovnik 42 (2004)

Ljiljana Čerina, HAZU-GLIPOTEKA, Zagreb 2008., izložba: Gospa od anđela-Mauzolej obitelji Račić u Cavtatu, Katalog

Lida Roje Depolo, HAZU-GLIPOTEKA, Zagreb 2008., izložba: Gospa od anđela-Mauzolej obitelji Račić u Cavtatu, Katalog

Đivo Bašić: Pomorac-brodovlasnik kap. Ivo Račić (1845-1918) oporuka i zaklada obitelji Račić – dubrovnikportal.com

Ivan Meštrović, "Vatra i opekline" – Ružena, Ruža i Klara -1998; DORA KRUPICEVA d.o.o. Zagreb

Vane Ivanović "Drugo zvono"; Zagreb 1993; Tiskara PULJKO,Zagreb

Ivo Perić: „Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću, Zagreb 1984. godine, JAZU, Građa za gospodarsku povijest Hrvatske

O AUTORU

Nikša Raspopović rođen je u Dubrovniku 1947. godine i nakon završene Gimnazije u Dubrovniku, 1973. godine završava Pravni fakultet u Zagrebu.

Radi na pravnim poslovima u tvrtkama u gospodarstvu Dubrovnika (Dubrovački podrum i Hotel Libertas), a potom u Skupštini općine Dubrovnik, Dubrovačkoj banci i Radio stanici Dubrovnik, te od 1997. godine ponovno u gospodarstvu (Mediator d.o.o., Combis d.o.o.).

U mirovini je od 2011. godine.

Bio je član Upravnog odbora Zaklade PTA „Ivo Račić“ u Dubrovniku od 1988. do 1991.godine.

DOKUMENTACIJA - PRILOZI

17.09.26
KOPIJA

VELIKI ŽUPAN DUBROVAČKE OBLASTI

Dubrovnik, 8. septembra 1926.

Broj 15537/26

Gosp.

Dr. Miše KOLIN

izvršilac oporuke Marije ud. Račić i kurator njezine zadužbine "Pomorsko Trgovačke Akademije Ivo Račić"

Z A G R E B

Marovska 24.

Čast mi je saopćiti Vam da sam danas, kao nadležna zakladna vlast, pod gornjim brojem donio ovo rešenje:

"Odlučuje se da se prihvati zadužbina koju
"je odredila Marija ud. Račić svojom oporukom
"Trst 27. avgusta 1919. god., imenovavši općim
"svojim nasljednikom "Pomorsko Trgovačku Akade-
"miju Ivo Račić" koja će se ustanoviti u Dubrov-
"niku".

Dostavljaajući Vam ovo molim Vas da izvolite po-
raditi sve što treba da se što prije dokonča raspravljanje ostavštine
pokojne Marije ud. Račić kod kotarskog suda u Trstu i dosudi zaostav-
ština prije pomenutoj zadužbini, te o rezultatu izvijestiti zakladnu
vlast.

Izvolićete mi saopćiti u kojemu se stadiju nalazi
sada odnosna ostavinska rasprava i da li smatrate umjesnim da sud u
Dubrovniku uputi raspravljanje ostavštine nad ovdašnjim imanjem pokoj-
ne Marije Račić, prije nego se zaključi ostavinska rasprava u Trstu.

Veliki Župan :

L.S.

Dr. Knežević s.r.

Potvrđujem ja potpisani Kr.Netar, da se ovaj

S T A T U T

Pomorsko Trgovačka Akademija Iva Račića u Dubrovniku
 ustanovljene od Marije Račić ul. 17.

Čl. 1.

Glavna posljednja volja / testamentom / Marije Račić udove Iva Račića osnovana je zadušbina, odobrenjem Velikog Jupana Dubrovačke oblasti Br. 1937 od 3. septembra 1926 godine pod imenom: "Pomorsko Trgovačka Akademija Iva Račića u Dubrovniku."

Čl. 2.

Cilj je zadušbine da vaspitava sinove jugoslavenskog naroda, iz svih dijelova Jugoslavije, u pomorsko trgovačkim stvarima i poslovanjima kako bi se stvarali i odgajali vrijedni pomorci i dobri stručnjaci u pomorsko trgovačkom staležu jugoslavenske države, u svrhu očuvanja i unapređenja naše pomorstva i razvika pomorske trgovačke privrede zemlje.

Čl. 3.

Kao sredstvo za ostvarivanje ovog zadušbinskoga cilja služe prihodi i imovine zadušbinske imovine koja se sastoji od neokretnosti, u Dubrovniku, Cavtatu, Krašu i Ploču, i od kapitala u gotovu novcu i čisti je od vrijednosti prema iskazu koji je upravitelj zadušbine Dr. Ivo Kolina prikazao Kr. Džunskoj Upravi Zetke Banovine svojoj polnošću od 24. Decembra 1930 godine, na kojim je položio za odobrenje ovaj statut.

Čl. 4.

Zadušbinsku imovinu će upravljati Dr. Ivo Kolina i on će biti prvi kurator Pomorsko Trgovačke Akademije Iva Račića u Dubrovniku, a sve to na zakonitom, ovlaštenjima i pravima određenim u testamentu Marije ul. Iva Račića, i zakonu o zadušbinama. On je vlastan da imovinu soba u cijelosti u dužnosti i časti kuratora Akademije kao i administratora državnih imovina a svaki posliji kurator Akademije i administrator tog imanja bit će imenovan od imenja sobi nasljednika. U slučaju da ga on ne imenjuje, imenovaće ga vrhovna zadušbinska vlast.

Čl. 5.

Plan i program nastave koja će se vršiti kao i unapređivanje Akademije, nakon saznanja stručnjaka, prvi kurator Akademije i administrator

ter sadužbinske imovine Dr. Miše Kolin u skladu sa državnim nastavnim zakonima propisanim.

Ako nakon podizanja svih troškova Akademije i uprave bude proficit, ustanoviće se stipendije za siromašne đake iz Plata /Lupa Dubrovačke/ i iz Gortata, koji budu pohađali Akademiju. Broj i iznos ovih stipendija određivaće kurator Akademije i on će ih dodjeljivati natjecateljskim, i to za dvije trećine muškim a za jednu trećinu ženskim.

Čl. 6.

Ovaj statut stupa na snagu kada ga odobri nadležna sadužbinska vlast, odnosno Ministar Prosvete.

31. avgusta 1931

u Zagrebu

Dr. Miše Kolin / s.r. /

upravitelj sadužbine Pomorske Trgovačke
Akademije Ivo Račića u Dubrovniku.

MINISTARSTVO PROSVETE
Kraljevine Jugoslavije
Opšte Odeljenje
2. septembra 1931. god.
P. Br. 4006
u Beogradu

Na osnovu par. 6 Zakona o sadužbinama
i mišljenja sadužbins. saveta u sednici
od 7. septembra sv. god. tač. II razmat-
ka

C O D O B R A V A

ovaj statut sadužbine " Pomorske trgovačke akademije Ivo Račića iz Dubrovnika."

Ministar prosvete

B. Maksimović s.r.

10. septembra 1931. god.

Beograd.

Prepis.

Broj : 255/42.

19. VIII. 1942.

Osjeđuranje Zakladinog potraživanja
prana Dru Miši Kolina.

VELIKOJ ŽUPI DUBRAVA

DUBROVNIK

Vašom odlukom od 17. VII. 1941 Pra. V.č.D. 22/41 bilo je naredjeno brijačnje upravitelju ove Zaklade Dru Miši Kolina, da u roku od 45 dana vrati istoj Zakladi iznos od lat. 30,320.10.10 koje je rešeni upravitelj uložio kod Royal Bank of Scotland u Londonu protivno propisima iz § 20 i 21 Zakona o sudžbinama od 6. VII. 1930 /a protivno i propisima iz § 43 Zakona o zakladama od 17. II. 1942/.

Istom Vašom odlukom bilo je određeno, da za slučaj neizvršenja /te odluke/ Dr. Kolina ima plaćati kazatu od 12% na gorenavedenu svotu koja u našoj valuti iznosi Kuna 6,935.227.41.

Gornje Vaša odluka je postala pravomoćna i rok od 45 dana za izvršenje iste odluke davno je minuo, a da Dr. Kolina nije udovoljio postavljenom mu nalogu.

Iako mi imamo naplatiti od Dru Kolina ili barem osjeđurati nad nje povom izovinom već sairele kazate /od 12%/ za godinu 1941, to nam je potrebna Vaša potvrda, kada je Dru Miši Kolina bila uručena Vaša odluka u početku spomenuta dotično kad je minuo rok od 45 dana za izvršenje iste odluke.

Molimo Vas takogjer, da nam dostavite jedan ovjеровljeni prepis uvođno navedene odluke.

Predsjednik,

Dr. H. Iveta s.r.

iskorištavale. Naglasio je ih smokava vrlo dobar, ali oji se one suše primitivan. o je posvetiti veću pažnju će biti omogućeno stvara-

predložio da odhuku o kadulji, lovoru i ružmarinu kor. S tom odlukom složila

stigao je prijedlog od taj- NO-a Šibenik druga Mile dlaže zabranu pečenja rakava zbog toga što je smonbeni artikal, a one smoshranu, trebale bi otkupljidređenoj cijeni. Ovaj pri razmatranje drugu Mati poljoprivrede i šumarstva, na idućoj sjednici donijeti

iskusije uzeo je riječ od- ič, koji je naglasio da na treba pitanje koza, kao ju naše šume, ozbiljno ra- Narodnim odborima daje takove odluke donesu. Za- nese dotični mjesni narod- nosti sa biračima, bit će . Da bi se sjemenje na potrebno je da kotarski vrijeme narudžbe. Što se su potrebni naročito onim mogu potpuno iskoristiti. će radne zadruge omogu- ere i sve odluke sprovedu e osposobiti poljoprivredna u. Time je diskusija po

šni odbor obavještava pri- nicu prekida s radom i da istog dana poslije podne

VII. redovnog zasjedanja, 17 sati, otvara predsjed- prelazom na IX. tačku ovoj tački održala je refe- la trgovine i opskrbe, Mi- je, između ostalog, rekla:

poduzeća

poduzeća — „ODAP“, sa šitanju predsjedatelj otva-

Lelas se načelno slaže sa poduzeća. Naglašava da vodi računa o dnevnom a iz Omiša na školovanje e radi toga treba da snizi Ističe da cijene redovnih na primjer na pruzi Omiš njerne, već visoke prema

Zaključni dio rasprave protiv dr. Miše Kolina u Dubrovniku

Bivša jugoslavenska vlast i vodje HSS-e znali su za pljačku dra Kolina i nisu ništa poduzimali

Dr. MIŠE KOLIN JE PRODAO DIONICE OSTAVŠTINE BOŽI BANCU, DA IH KASNIJE KUPI OD NJEGA

U nastavku rasprave optuženom dr. Miši Kolinu postavljeno je pitanje da li je listo- pada 1924. godine prodao 16.314 komada dionica Boži Bancu po 4 engleske funte svaku. Optuženi navodi da za ovo nije tražio odobrenje ostavinskih vlasti, jer da je to bila pokretnina. Kaže da je smatrao da će najbolje učiniti za ostavštinu ako dionice pretvori u engleske funte, smatrajući tu va- lutu najsigurnijom.

Na pitanje predsjedatelja tko se po knji- gama krije pod nazivom „Razni dužnici“, dr. Kolin odgovara: „Banac“. Na pitanje koji je bio akcioni kapital Atlantske plovidbe prije povratka tri broda, dr. Kolin kaže da je bilo 10.000 papirnatih dinara. Apotom triju brodova ovaj akcioni kapital popeo se na 18.000 papirnatih dinara. Apotom paro- broda „Dan“ akcioni kapital popeo se na 20.000 papirnatih dinara. Upozoren da je vještacima u istrazi izjavio da je akcioni ka- pital bio u zlatnim dinarima, a ne u papir- natim, dr. Kolin odgovara: „To je bio lapsus linguae“. Dalje dr. Kolin izjavljuje da je fuzijom društava u Jugoslavenski Lloyd po- sjedovao oko 70.000 komada dionica, a ko- načno da je u Jugoslavenskom Lloyd imao 73.636 komada dionica, i da je te dionice prenio na članove svoje porodice za vrije- me banovine Hrvatske, kad je bilo od vlasti zatraženo da se registriraju dionice.

Iz daljnjeg saslušanja dr. Kolina proističe da se u isto doba kad ostavština više nije imala dionica Atlantske plovidbe te dionice pojavljuju kao imovina dr. Kolina. Optuže- ni i njegova obitelj došli su prema njego- voj izjavi do sljedećeg imetka:

Polog kod Royal Bank of Scotland u Lon- donu koji je iznosio 55.000 engleskih funti, 73.636 komada dionica kod Jugoslavenskog Lloyd u Zagrebu, 7.500 komada dionica kod bankarske radnje Turkalj u Zagrebu, 3.300 komada dionica Adriatic Overseas Corpora- tion u Londonu, 30.226 dionica rudarskog poduzeća „Trepča Limited“, 2.000 komada dionica Srpske banke, 31.382 komada dionica Jadranske podunavske banke, obaveza Blairova zajma u nominalnom iznosu od 13.100 dolara.

Omome treba još pridodati vrijednost u S. H. Guttmanu u Belišću, šećerani u Osi- jeku, Slalexu, Jadranskoj plovidbi, sanato- rij u Zagrebu, zlato, srebro, nakiti itd.

U pogledu 16.314 komada dionica Atlant- ske plovidbe koje je optuženi prodao Boži

slaže sa mišljenjem dr. Jablanovića.

Božo Maksimović u svojstvu ministra pro- svjete odobrava Kolinu statut zaklade pre- ma kome je dr. Kolinu i mimo zakona o za- dužbinama bila priznata i data potpuna vlast nad tom imovinom. 1931. godine Božo Ma- ksimović izdao je i pismeni nalog da se za- kladni statut ima staviti u sporazumu sa dr. Kolinom. Zakladni statut nije međutim ni- kada bio objavljen u službenom listu. Mini- star Maksimović učinio je sve ovo nakon toga što je od komisije dobio izvještaj da sa imovinom zaklade nije sve u redu.

Visoki političari i funkcioneri Banovine Hrvatske znali su za poslovanje dr. Kolina

Prof. dr. Cvito Job uputio je 1940. godi- ne posebni dopis sa obrazloženom predstav- kom dr. Mačeku i Augustu Košutiću o po- slovanju dr. Kolina sa zakladom ostavštine. Uslijed dopisa općine Dubrovnik 1940. go- dine za ovaj slučaj je znao dr. Juraj Krnje- vić. Dr. Job sa posebnom predstavkom upo- znao je o ovome i predsjednika odjela za prosvjetu banovine Hrvatske, Izidora Škorja- ča, kao i šefa kabineta bana Hrvatske dr. Iva Šubašića, dr. Šipuš. Banovinsko od- vjetništvo u Zagrebu 1940. godine upućuje dopis banu Šubašiću s kojim ga upoznava sa problemom ostavštine. Do istog dopisa vidi se da je ovo pitanje bilo poznato dr. Mačeku i dr. Reberskom. Banovinsko odvjet- ništvo tražilo je njegovu osobnu interven- cij. Podban banovine Hrvatske dr. Ivo Kr- bek posebnim dopisom obratio se ministru prosvjete dr. Anti Korošcu i zamolio ga za osobnu intervenciju, kod Banske uprave Zet- ske banovine da se dostave potrebni spisi i podaci koji se tamo nalaze. Dr. Korošec po ovome nije ništa učinio. Sudac dr. Vlaho Vetma poslao je o slučaju Kolina posebni članak organu HSS „Hrvatskom dnevniku“, ali taj se članak nije objavio.

Govor zastupnika optužbe

Poslije završenog dokaznog postupka do- bio je riječ javni tužilac za dubrovački okrug Filip Marinović koji u svome govoru najprije ocrtava karakter optuženog Kolina. On iznosi kakvim se je lažima, prevarama i smicalicama služio optuženi da zavede javno mnijenje.

Nastojeći da prikrije i opravda neizvrša- vanje zakladne svrhe, optuženi Kolin, iz za-

S T A T U T

Privremenih Pravila Zaklade

Pomorsko-Trgovačke Akademije "Ivo Račić"

D U B R O V N I K

Čl.1.

Marija Račić udova pokojnog Iva operukom od 27.kolovoza 1919. godine utemeljila je na vječnu uspomenu svoga muža Iva Račića zakladu pod imenom: "Pomorsko-trgovačka akademija "Ivo Račić" u Dubrovniku.

Čl.2.

Sjedište je zaklade u Dubrovniku.

Čl.3.

Svrha je zaklade da unapređuje pomorstvo tim što će doprinositi stručnom uzdizanju kadrova u pomorstvu.

Čl.4.

Imovina se zaklade sastoji od nekretnina, od glavnice u gotovom novcu i od vrijednosnih papira.

Čl.5.

Imovina se zaklade smije upotrebiti samo za svrhe zavedene u zakladnici i ovim pravilima.

Čl.6.

Da bi se ostvarila zakladna svrha navedena u čl.3.ovih pravila zakladna će se imovina upotrebiti za novu školsku zgradu i internat u Dubrovniku kao i za potreban namještaj, udžbenike i pomagala za nastavu.

Čl.7.

Da bi se ispunila želja oporučiteljice i dovela u sklad sa potrebama našeg pomorstva i planskim izdizanjem stručnjaka u pomorstvu Ministarstvo pomorstva FNRJ-e će voditi nadzor nad ostvarivanjem zakladne svrhe.

Čl.8.

Sva će se zakladna imovina u gotovu i u vrijednosnim papirima nakon izvršenih izdataka u smislu čl.6.ovih pravila, položiti u jedana novčani zavod i to prvenstveno, onaj, koji ima podružnicu u Dubrovniku.

Odbor će zaklade moći zakladnu imovinu ulagati u nekretnine i u vrijednosne papire uz prethodno odobrenje Ministarstva Pomorstva FNRJ.

Čl.9.

Prihodom zakladne imovine pokrivati će se slijedeći izdaci:

- 1./Troškovi uprave.
- 2./Udržavanje zakladne imovine.
- 3./Čuvanje i održavanje mauzoleja Iva Račića, koji se nalazi na groblju u Cavtatu.
- 4./Za nabavku potrebnih udžbenika i pomagala za nastavu u akademiji.

Ono što preostane iza pokriva izdataka pđd tač.1 do 4.moći će se upotrebljavati:

- a/za stipendije siromašnim, vrijednim djacima iz Plata (Župa dubrovačka) i iz Cavtata, koji budu pohađali Pomorsku akademiju.
- b/za održavanje tečajeva za usavršavanje kandidata, koji nakon izvršene propisane prakse pristupaju poručničkom odnosno kapetanskom ispitu.
- c/za održavanje predavanja iz pomorskog prava, narodne privredne i drugih grana znanosti, koji su u vezi sa pomorstvom i pomorskom trgovinom. Ova predavanja mogu se održati i za širu javnost, koja se zanima za pomorstvo. Za ova će se predavanja moći angažirati samo opće priznati naučni stručnjaci.
- d/za stipendije djacima u prvom redu iz dubrovačkog kotara, koji se budu isticali u nauci, da se mogu po apsolviranju akademije usavršiti u kojoj grani u pomorstvu i pomorskoj trgovini.
- e/za nagrade djacima akademije, koji se budu isticali u nauci.
- f/za doprinos za skupna predavanja djaka akademije.
- g/za doprinos postojećem dubrovačkom muzeju.
- h/za promicanje svake vrsti pomorske i pomorsko-trgovačke djelatnosti u raznim pravcima na dubrovačkoj teritoriji.

Čl.10.

U koliko prihod iz zakladne imovine nebi dotekli za pokrivanje izdataka iz čl.9.tač.1.do 4., ti će se izdaci podmirivati iz glavne imovine.

Čl.11.

Da bi se imao što bolji pregled uprave imovinom Upravni će odbor zaklade za svaku godinu sastavljati predračun zaklade i podnijeti ga Ministarstvu Pomorstva FNRJ-e. na odobrenje.

Čl.12.

U smislu operuke umjesto kuratora, zakladom upravlja upravni odbor zaklade u smislu postojećih pravnih propisa i ovih pravila, a po uputstvima i nadzorom Ministarstva Pomorstva FNRJ-e.

Čl.13.

Čl.13.

Ministar Pomorstva imenuje Upravni odbor zaklade od 5 osoba na prijedlog Narodnog odbora za grad Dubrovnik.

Od januara 1947.g.a u cilju što bolje uprave imevinom pomenute zaklade

ODOBRAVAM

Statut privremenih pravila zaklade "Pomorsko trgovačka akademija Ivo Račić" u Dubrovniku.

S.F. - S.N.

M.P.

Ministar Pomorstva:

Ante Vrkljan s.r.

132

Oporuka

Ja života sam razdijelio mojim inoćim i dao
svakome kako sam držao da je dobro, mojoj supruzi,
mojoj djeci i drugima.

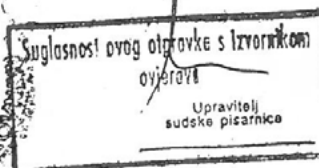
Ako se sa mnom tim nagje nešto mogla i ja
moje smrti, to ostavljam polovinu mojoj supruzi
Anni rođenoj Tironi, a drugu polovinu mojoj
djeci Mariji Graciji i Antoniji jednake dijela.

Sve što se nagje u našem stanovima - pokućar-
stva, posteljine, srebra, novca i ost. pripada
mojoj supruzi, jer je to ona donijela od svoje
kupila svojim novcem, i kome joj ja za
mog života davao i predao.

Ovo je moja posljednja volja.

Ignje Kolis

u Dubrovniku 16. februara 1944.

Dr. Miše Kolín
Dubrovnik.

Dubrovnik 20 februara 1945.

Prispjelo dne 21.2. 1945.

Broj 5745.

Upravnom Odboru

Zaklade Pomorsko Trgovačke Akademije

Ivo Račić u Dubrovniku

Dubrovnik

Potvrđujući primitak Vašeg pisma od 21 pr. čast mi je odgovoriti slijedeće.

Na prvom mjestu opažam da bi po mom mišljenju u današnjim prilikama bilo teško normalnim putem doći do veza sa poznatom nam Bankom, a u cilju da se postigne željeni rezultat.

Kad u novoj Jugoslaviji budu i formalno uklonjene sve nepodobnosti počinjene od ustaškog režima, onda će zasigurno biti uklonjene i odluke i odredbe koje su u pogledu Zaklade bile done-sene ne na temelju zakona, već kao plod samovolje. Tako bi postalo bespredmetno traženo ustupanje prava dispozicije sa ulogom kod rečene Banke.

Nezavisno od toga ostaje i nadalje na meni obveza donosa uloga u našu državu, obaveza nametnuta mi odlukom od 17 srpnja 1941 Br. V.Ž.D. 22/41 Velike Župe Dubrava u Dubrovniku a po naredbi Ministarstva Bogoštovlja i Nastave od 28 svibnja 1941 /bez broja/.

S toga držim da je najbolje pričekati dok se prilike nešto uredi. Svakako od toga što je ulog i dalje u spomenutoj Banci ne-ma za Zakladu nikakove štete već naprotiv ogromne koristi. Ulog je učinjen pred kojih 20 godina, a potekao je od realizacije jednog dijela ostavštine. O ulogu su imale saznanja nadležne Zakladne vlasti Kraljevine Jugoslavije jer sam ja svake godine podnosio bi-lans, u kojem je iskazivan i ulog kod londonske banke. Vlasti ni-

jesu nikad prigovorile, kaonoti što bi svaki prigovor u pogledu realizacije imovine ili ulaganja gotovine po uvigjavnosti upravitelja bio u opreci sa naredbom osnovateljice Zadužbine i jasnim odredbama zakladnog pisma.

U oporuci osnovateljice je rečeno od riječi do riječi ovo:

"Imadu li se karati /u parobrodima/ ili kuće prodati ili uopće moje biće realizirati i drukčije uložiti, o tome će odlučivati moj oporučni izvršitelj i administrator."

"Oporučni izvršitelj i administrator će isključivo po svom sudu i uvigjavnosti vladati mojom imovinom, realizirati je i na novo ulagati a u to se neće uplićati nikakva vlast."

Postupajući prema tim odredbama i imajući u vidu prave interese Zaklade i naroda ja sam do danas očuvao dio zakladnog imanja, koji je bio uložen u zlatnoj, onda najboljoj valuti na svijetu.

Vrijeme mi je dalo pravo, korist je donesena Zakladi i protiv volje režima jer su funte i danas u engleskoj banci a ne njihova protuvrijednost u Kunama, u Štedionici N.D.H. kako mi je to bio naredio režim prijeteci mi inače plaćanjem 12% kamata. Njegove su vlasti htjele nanijeti ogromnu i nenadoknadivu štetu Zakladi, a ja sam se borio da te štete ne bude i nije je bilo. Treba u tom duhu poraditi i unaprijed, a ja sam spravan u pogodnom momentu preduzeti i u ovoj stvari sve potrebno u pravu korist Zaklade.

Mene je Marija Račić imenovala oporučnim izvršiteljem, administratorom i kuratorom njezine Zaklade i stavila mi na srce dobrobit Zaklade. Ja sam i u kritičnim časovima nastojao da te dobrobiti zaista i bude.

J. M. Kolin

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
 DRŽAVNO POVJERENSTVO ZA IZPITIVANJE
 PODRIJETLA IMOVINE U ZAGREBU

Broj: D.p. 125-1941-

Zagreb, 23 listopada 1942.

UPRAVNOM ODBORU ZAKLADE

"POMORSKO TRGOVAČKA AKADEMIJA IVO RAČIĆ"

DUBROVNIK

Na tamošnju molbu upravljenu na Veliku Župu Dubra u Dubrovniku glede osiguranja glavnice od 6.935.927.41 Kuna koju je dr. Mišo Kolin - kao bivši upravitelj - protupropisno uložio u jednu inozemnu banku saopćuje se naslovu, da je dr. Mišo Kolin kod ovog državnog povjerenstva iskazao sljedeću nekretnu imovinu:

a/ stečenu prije 1.XII.1918

1. loža u Bondinom Kazalištu u Dubrovniku austr.Kruna 10.000

b/ stečena poslije 1.XII.1918

1. kuća i zemljište Zem. ul. 141 P.O. Dubrovnik kupovna cijena prenosna taksa, popravci, investicije Kuna 400.000.-

2. kuća i zemljište Zem ul. 1256, 1192, 2368, 1222 " 150.000.

3./ zemljište " " 1756 " 20.000.-

4./ zidina i ruševina/ Zem. ul. 1257 " 350.000.-

5./ 1/2 kuće i zemljišta " 954.988 " 550.000.-

c/ stečeno iza 1. XII.1918, ali knjiženo na ime njegovih kćeri Marije / Gracije/ Kolin i Antonije

6./ Kuća i zemljište Z.U. 156 P.O. Dubrovnik Kuna 1,000.000

7./ nekretnine Z.U. 142 P.O. Gruz " 3,200.000

8./ nekretnine Z.U. 1112 P.O. Dubrovnik " 2,200.000

9./ Kuća Z.U. 1056 P.O. Dubrovnik " 1,000.000

Zatim je iskazao nekretnu imovinu njegove žene Ane Kolin rođene Tirošni i to:

Kuća i zemljište ul.br. 682 P.O. Dubrovnik Din 300.000.-

Zemljište ul.br. 1112/682 P.O. Dubrovnik " 60.000.-

Zemljište ul.br. 1568 P.O. Dubrovnik " 45.000.-

Druga nekretna imovina iskazana nije.

Prispjelo dne 10. stud. 1942

Broj 325/42

ovdje na ruanje

OKRUŽN - 274-
NARODNI SUD DUBROVNIKNARODNA REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO NARODNOG ZDRAVLJA

4. XI. 1946

Zagreb, 29.X.1946.

Broj: 44767-I-1-1946.

Predmet: Kolon Dr. Miše -privremena
uprava nad imovinom.ODLUKA

Odlukom Gradskog Narodnog Odbora Odjela za Narodnu imovinu u Zagrebu od 29.X.1946, broj 51705/46.R.II-2-of-349, postavlja se Ministarstvo narodnog zdravlja N.R.Hrvatske privremenim upraviteljem imovine Kolon Dr. Miše iz Dubrovnika, i te onog dijela koji se sastoji iz Sanatorija u Zagrebu Klaićeva br.18. Istom odlukom ustupa se spomenuti Sanatorij na upravljanje i ekonomske -stručno iskorištavanje Ministarstvu narodnog zdravlja N.R.Hrvatske. U cilju izvršenja gore citirane Odluke, a radi uspješnog iskorištavanja i stručnog upravljanja sa predmetnim Sanatorijem

ODLUČENJE

da Sanatorij u Zagrebu Klaićeva ul. 18 imovina Kolon Dr. Miše iz Dubrovnika, preuzme na upravu, ekonomske i stručno iskorištavanje Gradski Narodni Odbor zdravstveni odjel u Zagrebu, koji je dužan imenovati privremenog upravitelja, popisati pripadajuću Sanatoriju imovinu, čuvati istu i voditi brigu, da se sa imovinom postupa prema pažnjom urednog gospodara. Gradski Narodni Odbor zdravstveni odjel u Zagrebu, dostaviti će ovom Ministarstvu nakon sačinjenog popisa imovine i preuzeda iste, jedan primjerak primopredajnog napismika sa iskazom preuzete imovine.

Sart fasizmu-Sloboda narodu!

Ministar narodnog zdravlja:

Dr. A. Koharović

O tome obavjestiti:

Javno Tužništvo za grad Zagreb
Okružni Narodni Sud u Dubrovniku
Općinski Narodni Sud u Zagrebu
Gradski Narodni Odbor u Zagrebu
zdravstveni odjel.
Gradski N.O. Odjel za Narodnu imovinu.

Ekskluzivno

Jutarnji donosi dosad nepoznate rukopise Miroslava Krleža. Objavljuj opaski sa novootkrivenih njegovih za Enciklopediju Jugoslavije

Piše Željko Ivanek

Novi broj časopisa Kolo Matice hrvatske donosi dosad neobjavljenih 536 stranica "Iz Krležine ostavštine". To su "Marginalije" koje je Krleža pisao za Enciklopediju Jugoslavije, između 1955. i 1971. Uz Vlahu Bogišića na izboru iz tih važnih Krležinih rukopisa radili su još i Domagoj Matizović i Sandra Gabrić Primorac.

Čak i da se od Krležine smrti, 29. prosinca 1981., pojavio neki novi Krleža, a čini se da nije, njegovo književno mjesto ne bi bilo ugroženo. Dapače, sve je snažnije.

Marginalije

Netko će i u ovoj panorami Krležinih pojmova, sastavljenoj

reputacijom i enciklopedički iz dnevnog svijeta, vrijeme, radnicima, kretima, vo za plaću, ran koliko j, ono beletristi za njega svoj uporište. I da bez obzira na gubio zadovoljstodršce poslodavca.

Ne bi li bilo bio "ozbiljnu" knj. Pa izgleda da je Krleža u Enciklopediji vidio nemoguću misiju, pri na razini hrvatske povijesti.

Prevrtati: kraljevska tura, ustaška diktatura, komunistička diktatura - sv.

BECIĆ, VLADIMIR. Krleža nije zadovoljan "fabuliranjem" Matka Peića u članku "neće (Dimitrija) Bašićevića". Zaključak: oba članka se "anuliraju".

BANAC, BOŽO. Malo je natuknica kao ova u kojima Krleža izražava ogorčenu odbojnost, pri čemu nije sasvim jasno tiče li se ona više članka koji komentira ili osobe i teme o kojoj je taj članak napisan. Banac je korupcionista, bezobzirni kapitalist i pljačkaš - "pokrao s kraljem Aleksandrom Račićevu ostavštinu od 300 milijuna dinara". Kartelirao i postao brodograditeljskim magnatom. Krleža ne iznosi nijedan dokaz, nego se pita "čemu socijalistička Enciklopedija" ako piše o "ovakvim čaršijskim polinčarima apologetskim tonom". Naime dilemu "pisati egzaktno ili da se briše po crti oportuniteta". Banac je "stopercentan protivnik svake socijalističke solucije". Možda najnegativniji osvrt u cijelom izboru, no zašto?

Z A P I S N I K

=====

Sa sastanka Upravnog odbora Zaklade "Ivo Račić" održanog dana 22.II. 1964.

Prisutni: kap. Širo Savin, Dr. Zvonimir Stojković, Đuro Stojanović, Jakov Novak, kap. Lujo Šoletić.

Dnevni red kako slijedi:

- 1./ Postignuta suglasnost o sadržaju predstavke koju treba uputiti Predsjedniku Općinske Skupštine Dubrovnik, a u vezi sa zapisnikom o nalazu prilikom pregleda dosadašnjeg financijskog materijalnog poslovanja ove Zaklade, koji je pregled izvršen od strane organa Financijske kontrole odjela za financije Općine Dubrovnik.
- 2./ Član Dr. Zvonimir Stojković poduzet će sve potrebno, da se što prije naplate zaostala potraživanja Zaklade, prema trećim osobama, a kako je to konstatirano u zapisniku o izvršenom pregledu.
- 3./ Priznaju se osnovanim potraživanja Dr. Zvonimira Stojkovića u iznosu od Din. 253.000.- prema Zakladi, s obzirom na izvršene isplate u korist Zaklade koji iznosi nisu bili priznati u zapisniku organa kontrole. Iznos od Din. 253.000.- sastoji se iz slijedećeg:
 - a/ Din. 148.000.- za isplatu izvršenu dana 24.VI. 1954 g. akademskom kiparu Mitrović Ivanu. Ova isplata je izvršena na temelju ugovora sklopljenog dana 12.VII.1953 g. između spomenutog izvođača radova i ove Zaklade.
 - b/ Din. 80.000.- za isplatu izvršenu dana 8.VI. 1954 g. Osgihan Stijepu, a u vezi izrade modela dubrovačkog "Galeona".
 - c/ Za isplatu izvršene u ukupnom iznosu od Din. 25.000.-, i to dana 23.VIII. 1952 Din. 5.000.-, 1.IX. 1952 Din. 10.000.-, 26.V. 1954 Din. 5.000.- i 21.VI.1954 Din. 5.000.-. Ove isplate odnose se na honorar ing. Ježova a za rad kojeg je izvršio u korist Zaklade, kao nadzorni organ u vezi sa izradom nacrtu zgrade i kontrolom izvođenja radova.
- 4./ Zemljište na kojem je sagrađena zgrada škole u Lapadu i to čest. zem. 1038/1 u ukupnoj površini od 14.705 m² predaje se na potpuno iskorištavanje Srednjoj pomorskoj školi, osim male površine zemljišta, gdje se nalazi izgrađena baraka, koju danas koristi Športsko jedriličarsko društvo "Orsan". Izvršenje ove odluke preuzet će Dr. Stojković Zvonimir.
- 5./ U vezi novinskog članka štampanog u "Borbi" dana 15.II. 1964 donosi se zaključak, da se pred redovnim sudom pokrene postupak protiv pisca članka, a u smislu Zakona o štampi.

ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA

1/ Savin kap. Spiro 2/ Dr. Zvonimir Stojković 3/ kap. Lujo Šoletić
 4/ Jakov Novak 5/ Stojanović Đuro

UPRAVNI ODBOR ZAKLAD
 POMORSKO INŽINJERING AKADEMIJE
 IVO RAČIĆ U DUBROVNIKU

KOMISIJA ZA NACIONALIZACIJU
PRI NARODNOM ODBORU OPĆINE DUBROVNIK

Broj: N-126/60
Dubrovnik, 11.X.1960.

Komisija za nacionalizaciju pri NO Općine Dubrovnik, rješavajući o zahtjevu Sekretarijata za financije NOO Dubrovnik - broj 93-N-2975/601/59 od 26.IX.1960., na temelju člana 54 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (Sl. list FNRJ broj 52/58) i člana 20 do 27 Uredbe o postupku za provođenje nacionalizacije najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (Sl. list FNRJ broj 4/59) donosi sljedeće

R J E Š E N J E

Utvrđuje se da je danom 26.XII.1958., t.j. danom stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta NACIONALIZIRANE i postale društveno vlasništvo sljedeće zgrade u mjestu Plat :

1. zgr. 51/3 Z.U. 66 1/2 K.O. Plat,
2. zgr. 51/1 Z.U. 133 K.O. Plat,
3. zgr. 52 Z.U. 143 K.O. Plat
4. zgrade sagrađena na čest.zem. 1038/3 Z.U. 134 K.O. Plat,

raniye vlasništvo Zaklade Pomorske trgovačke akademije "Ivo Račić" iz Dubrovnika, za 20/56.

Nacionalizirane zgrade upisat će se u zemljišnoj knji-
zi kao društveno vlasništvo.

O b r a z l o ž e n j e

Radi se o zgradama koje su vlasništvo Zaklade Pomorske trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku, dakle o vlasniku koji se u smislu pravnih p ravila Zakona o zadužbinama bivše Jugoslavije ima smatrati pravnim licem, pa obzirom na to iste zgrade spadaju pod udar Zakona o nacionalizaciji u smislu čl.12 tač.2 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Komisiji za nacionalizaciju pri NO Kotara Dubrovnik u roku od 15 dana od dana primitka ovog rješenja.

Netaksirana žalba predaje se ovoj Komisiji neposredno ili poštom u tri primjerka.

Rješenje dostaviti :

1. Na ruke adv. Dr.Z.Stojković,
za Pom.trg.akademiju "I.Račić"
2. Sekretarijat za financije NO Općine--Dbk,
3. Kotarsko javno pravobranjstvo--Dbk,
4. Komisija za nacionalizaciju pri NO Kot.--Dbk,
5. Kotarski sud u Dubrovniku (nakon pravomoćnosti
rješenja),
6. A r h i v.

PREDSJEDNIK KOMISIJE,
Vragolov Dr.Niko

KOMISIJA ZA NACIONALIZACIJU
PRI
NARODNOM ODBORU OPĆINE GRUDA
Br: NH-436/2 /60
Gruda 23.II.1960 godine

Komisija za nacionalizaciju pri N.O. Općine Gruda, kotar Dubrovnik, rješavajući o zahtjevu za utvrđenje predmeta nacionalizacije podnesenog od Uprave prihoda N.O. Općine Gruda, na temelju čl. 54 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta čl. 20-27 Uredbe o postupku za provedenje nacionalizacije najamnih zgrada i građevinskog zemljišta donosi:

R J E Š E N J E

Utvrđuje se da je danom 26.XII.1958 godine t.j. danom stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta nacionalizirana i postala društvene vlasništve najamna zgrada zajedno sa građevinskim zemljištem u Cavtatu ul. A. Trumbića kbr.8 označena sa šest. zgr. 452 Z.U. 265 K.O. Cavtat uknjižene vlasnosti Zaklade Penerske trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku.

Nacionalizirana zgrada sa zemljištem upisati će se u zemljišnoj knjizi kao društvene vlasništvo.

O b r a z l o ž e n j e

Iz zahtjeva o utvrđenju predmeta nacionalizacije, i izvoda iz zemljišne knjige Kot.suda u Dubrovniku, kao i drugih pribavljenih podataka proizlazi da je odnesna zgrada vlasništve Zaklade Penerske trgovačke akademije "Ivo Račić" iz Dubrovnika. Kako su po prepisima čl. 12 tač.3 Zakona o nacionalizaciji nacionalizirane sve stambene zgrade i stanevi u vlasništvu građanskih pravnih lica, doneseno je rješenje kao gore.

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Komisiji za nacionalizaciju pri NOK-a Dubrovnika u roku od 15 dana od dana primitka ovog rješenja.

Netaksirana žalba predaje se ovoj komisiji neposredno ili poštom.

Predsjednik komisije
Ivo Kvezić
Ivo Kvezić

KOMISIJA ZA NACIONALIZACIJU
PRI NARODNOM ODBORU OPĆINE DUBROVNIK

Broj: N-364/59
Dubrovnik, 23.XI.1959.

Komisija za nacionalizaciju pri Narodnom odboru Općine Dubrovnik, rješavajući o zahtjevu za utvrđenje predmeta nacionalizacije podnesenom od Sekretarijata za financije NO Općine Dubrovnik broj 03-N-2975/611-59 od 10.XI.59., na temelju član 54 Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (Sl.list FNRJ broj 52/58) i člana 20 do 27 Uredbe o postupku za provođenje nacionalizacije najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (Sl.list FNRJ broj 4/59) donosi slijedeće

R J E Š E N J E

I. Utvrđuje se da su danom 26.XII.1958., kao danom stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, nacionalizirane i postale društvena vlasnost najamne stambene zgrade :

1. zgrada u Dubrovniku-Put Frana Supila kbr.5, sa katastarskom oznakom zgr. 711/1 Z.U. 451 K.O. Dubrovnik;
2. zgrada u Dubrovniku-Put Frana Supila kbr.5, sa katastarskom oznakom zgr. 697 Z.U. 451 K.O. Dubrovnik;
3. zgrada u Dubrovniku 2 " sagrađena na čest.zem. 1038/1 Z.U. 45 K.O. Gruž;

sve ranije vlasništvo zaklade Pomorsko trgovačke akademije "Ivo Račić" - Dubrovnik, u cjelini.

Nacionalizirane zgrade upisat će se u zemljišnim knjigama kao društveno vlasništvo.

II. Utvrđuje se da postoje uvjeti za nacionalizaciju zgrade u Cavtatu u ul.A.Trumbića kbr.8, sa katastarskom oznakom zgr. 452 Z.U. 265/ K.O. Cavtat, vlasništvo Zaklade Pom.trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku.

O b r a z l o ž e n j e

Po propisima čl.12 tač.3 cit.zakona nacionalizirane su sve stambene zgrade i stanovi kao posebni dijelovi zgrada koji su u svojini građanskih pravnih lica i t.d., pa kako se u konkretnom slučaju radi o Zakladi, koja se po pravnim pravilima ranijeg zakona o zadužbinama ima smatrati pravnim licem, osnovano je gornje rješenje na Zakonu.

Sto je rečeno za zgrade u Dubrovniku vrijedi i za zgradu u Cavtatu o kojoj će konačno rješenje donijeti nadležna Komisija za nacionalizaciju NO Općine Gruda.

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Komisiji za nacionalizaciju pri NOK-a Dubrovnik u roku od 15 dana od dana primitka ovog rješenja.

Netaksirana žalba predaje se ovoj Komisiji neposredno ili poštom. u 3 primjerka

Rješenje dostaviti :

1. Na ruke dr.Z.Stojković, adv. iz Dubrovnika
2. Sekretarijet za financije NO Općine-Dbk
3. Kotarsko javno pravobranioštvo-Dubrovnik
4. Komisija za nacionalizaciju pri NOK-a, Dbk
5. Komisija za nacionalizaciju NOO - gruda.

PREDSJEDNIK KOMISIJE:
Dr. Niko Vragolov

238

O G L A S .

Upravni Odbor Zaklade Pomorsko Trgovačke Akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku ovim stavlja na javnu prodaju doli naznačene nekretnine vlasnosti ove Zaklade u Dubrovniku na Pločama uz niže navedene najmanje cijene:

- I. Zemljište u K.O. Dubrovnik prema parcelacionom planu i to:
- ✓ 1./čest.zem.1653 u površini od 611 m² uz cijenu od Din.400.-po m².
 - ✓ 2./čest.zem.1654/1 u površini od 523 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 3./čest.zem.1654/2 u površini od 506 m² uz cijenu od Din.450.-po m².
 - ✓ 4./čest.zem.1654/4 u površini od 500 m² uz cijenu od Din.450.-po m².
 - ✓ 5./čest.zem.1654/5 u površini od 503 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 6./čest.zem.1651/1 u površini od 397 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 7./čest.zem.1651/2 u površini od 405 m² uz cijenu od Din.400.-po m².
 - ✓ 8./čest.zem.1650/1 u površini od 580 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 9./čest.zem.1650/2 u površini od 578 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 10./čest.zem.1650/3 u površini od 538 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 11./čest.zem.1650/4 u površini od 631 m² uz cijenu od Din.420.-po m².
 - ✓ 12./čest.zem.1650/5 u površini od 642 m² uz cijenu od Din.380.-po m².
 - ✓ 13./čest.zem.1650/6 u površini od 470 m² uz cijenu od Din.400.-po m².
 - 14./čest.zem.1650/7 u površini od 498 m² uz cijenu od Din.300.-po m².
 - 15./čest.zem.1650/8 u površini od 624 m² uz cijenu od Din.300.-po m².
 - ✓ 16./čest.zem.1650/9 u površini od 473 m² uz cijenu od Din.400.-po m².
 - ✓ 17./čest.zem.1649/1 u površini od 846 m² uz cijenu od Din.400.-po m².
 - ✓ 18./čest.zem.1649/2 u površini od 645 m² uz cijenu od Din.380.-po m².
 - ✓ 19./čest.zem.1649/3 u površini od 747 m² uz cijenu od Din.300.-po m².
- II. Stanbenu zgradu sa nagezinom i okolnim zemljištem čest.zgr.2490 uz cijenu od Dinara 1,259.580.--.

Reflektanti na kupnju mogu pregledati parcelacioni plan i dobiti potrebite obavijesti u poslovnici ove Zaklade u ulici Kovačkoj br.2.I.kat/kanc.Dra Stojković/ ili kod Uprave Pomorskog Tehnikuma u Dubrovniku/Kep.Savin Špiro/.

U cilju promicanja građevne djelatnosti ova Zaklada je pripravna, da proda gori navedene parcele zemljišta za 10% niže od ponudene cijene, ako se kupac obaveže, da će u roku od godine dana započeti sa izgradnjom stanbene zgrade, tako da će kupac prilikom kupnje isplatiti 10% niže od prodajne cijene a u koliko u roku od godine dana ne započne sa gradnjom stanbene zgrade, biti će dužan, da Zakladi isplati ostatak od 10% prodajne cijene.

Pozivlju se reflektanti, da najdalje do 31.prosinca

1953.g.podnesu svoje ponude u zapečaćenoj kuverti,u kojoj će biti označeno,koliko nude po m² za parcela,na koju reflektiraju a ponuda ne smije biti manja od cijene gore navedene.

Ponude će se otvarati svakog prvog i petnaestog dana u mjesecu počam od 1.januara 1954.godine i traženam parcela će se prodati onom ponudocu,koji bude ponudio najveću cijenu.

Smrt Fašizmu - Sloboda Narodu !

Dubrovnik,dana 21.prosinca 1953.g.

UPRAVNI ODBOR ZAKLADE:

DOMORSKO TRGOVAČKE AKADEMIE

IVO RAČIĆ U DUBROVNIKU

Z A P I S N I K

Upravni odbor "Ostavštine Račić" na svojoj sjednici održanoj dne 19 oktobra 1953 donio je slijedeće zaključke:

1. Da se izrada namještaja za nautički kabinet, zbornicu, direkciju i kancelariju povjeri radioni Srednje pomorske škole u Dubrovniku, koja će namještaj izraditi u vlastitoj režiji sa svojim majstorom Leoni Milom za vrijeme redovnog radnog vremena i prekovremenim radom. Predviđeni namještaj će biti izradjen prema nacrtu, koji će učiniti ing. Vinko Karlovac i treba biti gotov do 1.VIII.1954 god. U tu svrhu će se majstoru Leoni Milu za prekovremeni rad isplatiti iznos od 150.000.- din i otvoriti poseban račun kod poduzeća koje će nabaviti potreban materijal u iznosu od 1.000.000.- din.

2. Da se iz postojećih kredita Ostavštine nabave dvije uljane slike / motivi mora/ i to jednu za školsku zbornicu a jednu za školski atrij kod akademskog slikara Nika Miljana za iznos od 140.000.- din.

3. Da se iz postojeće gotovine Ostavštine osigura iznos od 1.000.000 /miljon dinara/ koji će biti potreban da se novu školu opskrbi sa svim potrebnim namještajem za ures kao: zavjese, tepisi, slike i t.d. U tu svrhu će se odmah otvoriti jedan račun za ovaj iznos kod poduzeća SRGJ koji će namještaj nabaviti.

4. Da se izvrši parcelazijacija zemljišta vlasništvo "Ostavštine" u predjelu Ploče, da se parcele obilježe i da se odmah pristupi prodaji pojedinih parcela. Ovaj rad ima izvršiti geometar Arneri i ing. Karlovac. Dr. Stojković će pak učiniti sve potrebne formalnosti za prodaju ovih parcela. Novac koji se dobije od prodanog zemljišta treba upotrebiti takodjer na izgradnju nove škole.

5. Predviđa se na ulaznom atriju zgrade postaviti jednu spomen-ploču dobrotvoru Ivu kap. Račiću i zatražiti od mjerodavnih, da se škola zove "Pomorska škola - Ivo Račić - Dubrovnik, kako je oporukom zamoljeno.

6. Obzirom da se posao oko nadzora zgrade umanjio, to je zaključeno da se pozove naš nadzorni organ ing. Josip Ježov da da mu se kaže, da će njegov honorar koji je do sada iznosio 7.000.- din biti od 1.XI.1953 smanjen na 5.000.- din. Istodobno ga treba upozoriti, da sa više pažnje nadzire rad i obračune, jer je konstatovano da se na gradilištu rijetko vidi.

7. Prema sadašnjem stanju krediti sa kojim još raspolaže Ostavština za gradnju su cca 17.000.000.- din računajuć od 1.X.1953. Prema približnom proračunu žrtav rad na novoj školskoj zgradi će stajati oko 96.000.000.- din. Prema tome treba za iduću godinu osigurati kredite u iznosu od cca 30.000.000.- din.

U Dubrovniku dne 19.X.1953

Josip Kap. Spiro
/Savin kap. Spiro/

Dr. Stojković Zvonko
/Dr. Stojković Zvonko/

Šoletić kap. Lujo
/Šoletić kap. Lujo/

Novak Jakov
/Novak Jakov/

Stojanović Gjuro
/Stojanović Gjuro/

KARLOVAC VINKO, graditelj - Dubrovnik
 MARKOVIĆ IVO, umirovljenik - Dubrovnik

Dubrovnik 30. IX. 1953. god.

Po naručbi Uprave Pomorskog Tehnikuma - Dubrovnik, izvršili smo pregled kompleksa nekretnina ZAKLADE POMORSKE AKADEMIJE IVANA RAČUĆA u Dubrovniku, te izradili sljedeću :

P R O C J E N U

1./	Zgrada na Putu Frana Supila br. 5 /garaža/	Din.	1,889.160.-
2./	" " " " " " br. 7 /stambena zgrada/	"	5,915.648.-
3./	" " " " " " br. 1/2 / " " /	"	875.910.-
4./	" " " " " " br. 7/I / " " /	"	674.100.-
5./	" " " " " " novom kolnom putu br. 2 / " " /	"	1,259.580.-
6./	" " " " " " putu Frana Supila br. 7/II/ " " /	"	8,936.100.-
7./	Zemljište /čitavi kompleks/	"	9,187.670.-

DANAŠNJA GRADJEVNA VRIJEDNOST KOMPLEKSA NEKRETNINA DINARA 28,738.168.-

Slovima: dvadesetosammillionasedanstotridesetosamhiljadastošedesetosam.-

Prilog: 7 kom. procjena.-

Sastavili:

Karlovac Vinko, gr.

Marković Ivo, umir.

Karlovac V.

Ivo Marković

Z a p i s n i k

sastanka Upravnog odbora Zaklade Pomorsko-trgovačke akademije Ivo Račić u Dubrovniku, održanog u zgradi Pomorskog tehnikuma dana 18. XII. 1951 god. u 13 sati.

Prisutni: Novak Jakov, Savin Špiro, Perković ing. Lovro, Šoletić lujo, Stojanović Djuro i Dr. Stojković Zvonimir.

Drug Savin Špiro izvješćuje, da je govorio sa pretsjednikom N.O. grada Dubrovnik drugom Šuljak Ivicom i da je on izjavio, da je lično bio kod Ministarstva finansija u Beogradu, te da mu je bilo obećano, da će kroz kratko vrijeme Zakladi biti odobrena razlika u vrijednosti deviznih dinara za njezino potraživanje utjerano od Scotland Bank London, te da je obzirom na to N.O. grada Dubrovnik sporazuman, da Zaklada odmah započne sa građnjom zgrade Pomorskog tehnikuma na zemljištu vlasnosti Zaklade u Lapadu. Nadalje izvješćuje, da je Ministarstvo Pomorstva FNRJ u budžet Pomorskog tehnikuma za 1952 godinu predvidjelo iznos od 5,000.000.-Din za gradnju pomenutog tehnikuma, te na ovaj način Zaklada bi raspolagala za spomenutu gradnju ukupno ~~od~~ 18,000.000.-Din.

Obzirom na navedeno rješava se jednoglasno, da zaklada odmah započne sa građnjom zgrade Pomorskog tehnikuma na pomenutom zemljištu i da izvajanje gradnje povjeri "Graditelj" gradj. pod. Dubrovnik.

Drug ing. Perković obavještava, da je potrebno, da se izda "Graditelju" pismeni nalog za gradnju i da se sklopi sa njim pismeni ugovor. Nadalje potrebno je, da se obrazuje jedna nadzorna komisija, radi vršenja funkcija nadzornog organa od strane Zaklade. Poduzeću treba pri početku rada isplatiti jedan avans koji će biti po prilici najviše do 1,000.000.-Din. Poduzeće će pak svako mjesec dana podnositi Zakladi obračun radova u formi mjesečnih situacija, koje će nadzorni organ morati pregledati i dati nalog upravnom odboru zaklade za isplatu odnosnog iznosa računa.

Prisutni odbor se složio sa gornjim, te rješava po predlogu druga Šoletić Luja, da se u nadzorni organ zaklade imenuju ing. Dražić Jozo i ing. Ježov Josip obojica službenici N.O. grada Dubrovnik.

Iznos od Din 1,000.000.- kao avans biti će odmah doznačen "Graditelju" nakon potpisa ugovora o gradnji.

Ing. Perković izvješćuje da nije još definitivno riješeno pitanje kuda će proći nova komunikacija i baš da li će ista proći terenom na gradilištu, kako je predviđeno u projektu, u kojem bi slučaju zgrada Pomorskog tehnikuma zasjecala u teren vlasnosti Kesterčanek ili će ta komunikacija proći poviše terena, tako da u tom slučaju bi zgrada Pomorskog tehnikuma ostala u cjelosti na terenu vlasnosti zaklade, te ne bi zahvaćala zemljište vlasnosti Kesterčanek u kojem slučaju bi se izbjegla potreba zamjene zemljišta.

Ing. Perković izvješćuje da prema približnoj procjeni zaklada će biti u stanju da sa gornjim iznosom od oko 18,000.000.-Din izvrši gradnju zgrade i krova, ~~izvrši~~ ~~izvrši~~.

Upravni odbor rješava da zatraži od "Graditelja" da podnese glavni troškovnik po kojemu će se izvajati i kasnije naplaćivati izvršeni radovi, a koji troškovnik treba da bude sastavni dio ugovora o gradnji.

Zapisničar:

Dubrovnik, 18. XII. 1951 godine

L. Špiro : *Š. Špiro* : *Š. Špiro*
Ing. Perković

JAVNO TUŽIOŠTVO GRUGA DUBROVNIKA

dana, 3. svibnja 1946

Prisutni:

Delfin Mladen - istražitelj

Danica Baserević - zapisničar

Z a p i s n i k

o preslušanju osum.

Osum.Br.Niše, Kolin/epić kao u spisima/, izjavljuje:

Prave dispozicije novčanim ulogom Zaklade trgov.pomerske akademije Ivo Račić - Dubrovnik, kod Royal Bank of Scotland u Londonu preisticalo je iz same činjenice, da sam taj novac ja uložio u ime zaklade. Ne postoji nikakav naručiti ugovor između mene i banke o pravi dispozicije, već te prave proizlazi, kako sam novac iz same činjenice da sam novac uložio. Račun glasi: Pomerske trg.akademija Ivo Račić Dubrovnik, depozit A/C - prave dispozicije M.Kolin.

Danas bi prema tome prave dispozicije sa pomenutim ulogom pripadale novom Upravnom odboru, koji bi se kod djetične banke morao legitimirati putem službene isprave izdane od Vrhovne zakladne vlasti, iz koje bi preiđalo da je uprava zaklade prešla sa mene na novi upravni odbor. U toj ispravi trebale bi da bude naznačene, koji od članova upravnog odbora su ovlašteni da dispo- niraју računom.

P.P.F.

Baserević v.r.

Mladen Delfin v.r.

M.Kolin v.r.

Da je prepis vjerran izvorniku tvrdi
i svjerrava:

Kancelarija Javnog tužioštva

Dubrovnik, 3.V.1946.

/ Pečat./

Baserević v.r.

Z A P I S N I K

Sjednice upravnog odbora Ostavštine Račić održanog dne 7. jula 1951 u prostorijama Pomorskog tehnikuma u Dubrovniku. Prisustvuju slijedeći : Savin kap. Špiro, Novak Jakov, Šoletić Lujo, Stojanović Gjuro, Stojković Dr. Zvenimir i ing. Perkević Levro.

Dnevni red :

1. Gradnja zgrade za Pomorski tehnikum u Dubrovniku.
2. Razno.

Ad.1. Drug Savin upozna je prisutne da je ing. Perkević po naredjenju Ministarstva Pomorstva FNRJ učinio idejni projekt za zgradu Pomorskog tehnikuma u Lapadu koja bi se imala smjestiti najvećim dijelom na zemljištu same Ostavštine. Projekt je bio svojevremeno dostavljen Minpomu i pošto se Minpom saglasio sa građevnim programom, projekt je po Minpomu bio dostavljen Min. Građevina NRH aktom br. 2411/1 od 13. aprila 1951 na odobrenje i reviziju akt br. 2148/1 - II/2/MO od 10. marta 1951. U istom aktu Minpom traži od Min. Građevina NRH da se čim prije izvrši revizija dostavljanog idejnog projekta kako bi se pripremni radovi mogli započeti još u 1951 god. Novčana sredstva su osigurana za početne radove iz imovine Ostavštine Račić koja raspolaže sa oko 5,000.000.- din.

Projekt je odobren od Min. Građevina sa manjim izmjenama, koje su stavljene na znanje projektantu ing. Levru Perkeviću da ih uzme u obzir kod izrade glavnog projekta.

Obzirom na sve ovo drug Savin predlaže upravi da se ne čeka sa započetkom radova već da se gradnji odmah pristupi jer za istu postoji odobrenje lokacije izdano od Gradskog. N.O. Dubrovniku br. 5050/466 od 27. II. 1951. Istodobno obavještuje prisutne da je upoznao druga Ministra Pomorstva druga Maksa Baču prilikom njegove posjete školi da će se pristupiti početku gradnje nove školske zgrade imovinom Ostavštine.

Svi prisutni su se složili time da se čim prije započme sa gradnjom. Položaj zgrade zasjeca jednim svojim dijelom u zemljište vlasništva Kesterčanek pa su se prisutni složili s tim da ing. Perkević mjerenjem terena izvrši zamjenu terena sa vlasnikom Kesterniček o čemu je vlasnik već obavješten i on je već načelno pristao. Po izvršenom mjerenju terena za zamjenu predlog treba dostaviti ovoj upravi koja je zatražiti pristanak od Minpoma.

Raspravlja se zatim pitanje novčanih sredstava za gradnju ove zgrade, pa drug Savin predlaže da bi bilo potrebno uputiti jednu delegaciju na Min. Finansija FNRJ u Beograd i da uredi pitanje od 30.000 eng. funti koje je Ostavština nedavno dobila iz Engleske a koje je Min. Finans.

zadržale stavivši na račun kog Narodne Banke iznos od cca 4,500.000.-Din kao protuvrijednost. Isplatom ove protuvrijednosti Ostavština je teško oštećena, jer vrijednost od 4,500.000.- din, danas ne odgovara vrijednosti od 30.000 eng.funti pošto ako se uzme u obzir današnja vrijednost građevnog materijala obzirom na faktor. Pošto se ovdje radi o jednoj Ostavštini koja je već nekoliko puta doživjela slične udarce i pošto je ovo zadnja gotovina koju Ostavština ima, prihvaćen je predlog da otputuje delegacija sastojeći se od Dr.Stojković Zvenka i Novak Jakova u Beograd kod Min.Financija FNRJ sa jednom predstavkom u o kojoj će razložiti svoje opravdane zahtjeve i zatražiti da im Min.Financija stavi na raspoloženje iznos od 30.000.- funti odnosno odgovarajući iznos u Dinarima, ali uvijek tako da se omogući izgradnja ove škole u Dubrovniku koja je neophodna i da bi se na taj način bar nešto učinilo za ovu školu kojoj je Ostavština i bila namijenjena. Delegacija je upoznata da predhodno posjeti Min.pomorstva i to lično drugu Ministra ili nekogovog pomoćnika Velimirovića koji su sa ovom stvari već upoznati i koji su obećali dati svoju podršku.

Bez obzira na sve ova uprava je zaključila da se započne sa pripremanjem radova iz novca koji se posjeduje obzirom na akt Minpoma br.2148 od 10. marta 1951. U tu svrhu stavlja se u dužnost dr.Stojkoviću koji je administrator Ostavštine da zatraži od Gradskog N.O. Dubrovnik građevnu dozvolu.

Što se pak tiče toga komu će se dati izvršenje ovih radova uprava se složila tim da će se još jedan put sastati i o tome donijeti odluku.

Ad 2. Obzirom na drug Stojković kao administratora vodi Ostavštinu već duže vremena a zato nije do sada primao nikakve nagrade kao i obzirom na to da se posao ove administracije stalno povećava uprava je zaključila da se Dr.Stojkoviću odobri stalni mjesečni honorar počev od 1.VII.1951. u iznosu od 2.000.- din./ dvije tisuće/.

Drug Novak upozvana upravu da je Gradski N.O. stavi na raspoloženje kuću na Pločana pa prema tome drug Dr.Stojković ima istu preuzeti i urediti pitanje kirija.

S.P. - S.N.

Dr. Stojković

Novak

Br. 30.

Dubrovnik, 14. VIII. 1951.

Ministarstvu Financija F.N.R.J.

B e o g r a d .

Odlukom Ministarstva Pomorstva F.N.R.J. u Beogradu od 9. IV. 1947. g. Kab. br. 158. bio je donošen statut Zaklade "Pomorsko-Trgovačke Akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku, koju je Marija Račić udova Iva oporukom od 27. kolovoza 1919. g. utemeljila na uspomenu svoga muža Iva Račić.

Svrha je Zaklade, da se od imovine, koja se je sastojala od nekretnosti, glavnice u gotovom i vrijednosnih papira, sagradi nova školska zgrada i internat za Pomorski Tehnikum u Dubrovniku, kao i nabavi potreban namještaj, udžbenike i pomagala za nastavu.

Sa imovinom Zaklade upravljao je u svoje doba izvršilac oporuke pok. Marije Račić udove Iva - Dr. Miše Kolin, koji je odugovlačenjem, da se osnuje Zaklada i svojim krivičnim djelovanjem, radi kojega je bio priznat krivim presudom O. ružnog Suda u Dubrovniku od 24. rujna 1946. g. pođ posl. br. Stup. 100/46-35 i osuđen na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 7 /sedam/ godina, učinio, da se imovina Zaklade, koja je predstavljala ogromanu vrijednost, svela na nekretnost, koje se nalaze u Dubrovniku i na potraživanje kod Royal Bank of Scotland London E.C.2. od, Listg 22.022"-4"-1.

Upravni Odbor ove Zaklade je poduzeo potrebno preko Tog Ministarstva, da se izvrši prenos gornjeg potraživanja na račun Narodne Banke FNRJ kod Westminster Bank Ltd. 41. Lothbury London E.C.2 u korist Zaklade, što je i uslijedilo, te je ova Zaklada bila priznata na računu kod Narodne Banke FNRJ Centrale za N.R.H. sjedište u Dubrovniku za iznos od Dikara 4,538.070.-.

Upravni Odbor Zaklade želi, da se ostvari svrha, za koju je Zaklada osnovana i baš da se sagradi na zemljištu u Lapadu, koje je vlasnost Zaklade i koje je u svoje doba bilo za to neobavljeno školska zgrada za Pomorski Tehnikum u Dubrovniku.

U tu svrhu je po naredenju Ministarstva Pomorstva FNRJ bio već učinjen idejni projekt za spomenutu zgradu, sa kojim se je Ministarstvo Pomorstva saglasilo i istog dostavilo Ministarstvu Gradovinske NRE svojim aktom br. 2411/1 od 13. aprila 1951. /odnosno br. 2140/1-II/2MO od 10. marta 1951. g./ tražeći, da se isti odobri odnosno izvrši revizija dostavljenog idejnog projekta, kako bi se pripremni radovi mogli započeti još u godini 1951.

Prama odluci Upravnog Odbora ove Zaklade imaju se već započeti pripremi radovi za izgradnju zgrade Pomorskog Tehnikuma u Dubrovniku, ali na izvođenje te gradnje gornja gotovina, sa kojom raspolaže ova Zadruga ne može dostajati.

Međutim ovoj Upravni Odbor smatra, da je gornjom razmjernom potraživanjem Zaklade od Lotg 32.092"-4"-1 u Dinara 4.538.070.- imovina Zaklade uvedena na poznatnu vrijednost i da se na taj način može moći ostvariti svrha Zaklade i sagraditi zgradu Pomorskog Tehnikuma u Dubrovniku, koje je prijeko potrebna i čija gradnja je bila pobuda za osnivanje ove Zaklade.

Radi toga ovaj Upravni Odbor upravlja ovu molbu, da se obzirom na svrhu, kojoj je Zaklada namijenjena, prizna ovoj Zakladi vrijednost gornjeg njezinog potraživanja u Lotg prama vrijednosti sirovina, iz kojih se dobijaju devize.

Osim navedenog, ova Zaklada ima prama Dra Miši Kolinu ovaj oštetni zahtjev iz navedenog njegovog krivičnog djelovanja, a koji je oštetni zahtjev bio priznat pravomoćnom presudom Okružnog suda u Splitu od 20.X.1950. pod posl.br. 62.677/50-5 sa Lotg /sagl.plate/ 207.960.- sa 4% kamata od 1.IV.1950. do isplate.

Ovaj oštetni zahtjev Zaklade inae bi se naplatiti od gotovine i vrijednosnih papira vlasnosti Dra Miše Kolina, koje se nalaze u Londonu.

Upravni Odbor Zaklade molio se vrijednost navedenog oštetnog zahtjeva nakon realizacije u Londonu doznači Zakladi u svrhu da i taj iznos može upotrebiti za svrhe Zaklade, to jest za izgradnju Učeničke zgrade Pomorskog Tehnikuma u Dubrovniku.

Surt Poljarnu - Sloboda Harošu !

K. Tanić

Dos. 129

Preneto iz Londona £ 32.454,8,-
i Narodna banka odobrila marta 1951
Din. 4.543.616,- odn. po odbitku
troškova i provizija D. 4.538.070,-
Račun kod Royal Bank of Scotland
bio je blokiran, pa je oslobođen
posredstvom Ureda.

18. VIII. 1951

N. Banić Dubrovnik: 2/X. 51

Nisu izdati bonovi

K. Tanić

J. Granić

17206
16. VII. 51
Joan
Pitaci i druga
sinjaka

Da se usaglasno dobije na zio novog ygu
18. X. 1951

DUBRAVA

Godište VII

100-ti broj „Dubrave“

Kad će se skinuti zavjesa
sa Račićeve ostavštine?

JOŠ OKO NOVCA »ZAKLADE IVO RAČIĆ«
**Advokat Zaklade tvrdi:
Novaca je bilo više**

»Vjesnik« je nedavno pisao o posljednjoj presudi jednog pariskog suda i o sporu što se već dugo godina vodi oko ostavštine obitelji Račić koja je onorukom ostavljena Dubrovniku. Spor o kojem je

● Javno pravobranilaštvo općine Dubrovnik povelu postupak oko utvrđivanja činjeničnog stanja

**Kamo su
nestali deseci
tisuća funti?**

Zaklada Ivo Račić još se spori s nasljednicima izvršioca oporuke — Što je odlučio Apelacioni sud u Parizu?

Jedan dugogodišnji spor još nije završen. Spori se jedna naša institucija s nekadašnjim našim građaninom koji je poslije rata napustio Jugoslaviju. Presude izriče jedan strani sud. Svota koju traži naša institucija prelazi 200.000 funta sterlinga. Po svemu sudeći od tog iznosa malo je još ostalo.

Milijuni se neće vratiti

24-09-2009

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUDA
UPRAVA ZA GRAĐANSKO PRAVO

KLASA: UP/II-942-01/07-01/431
 URBROJ: 514-04-02-03/1-09-3

Zagreb, 20. srpnja 2009.

Ministarstvo pravosuđa, Uprava za građansko pravo povodom žalbe Državnog odvjetništva Republike Hrvatske zastupanog po Općinskom državnom odvjetništvu u Dubrovniku, Građansko-upravni odjel i Antonie Bruntisfield i Marije Dudley koje zastupaju odvjetnici Frane i Cvjetka Rihter i Ivana Pavletić iz Dubrovnika, izjavljenih protiv djelomičnog rješenja Ureda državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Službe za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove, KLASA: UP/I-943-01/97-01/1954, URBROJ: 2117-04/4-07-73, od 21. ožujka 2007. godine, u predmetu utvrđivanja prava na naknadu za oduzetu imovinu, temeljem odredbe članka 225. Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj 53/91. i 103/96.), u vezi članka 71. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine («Narodne novine», 92/96., 39/99., 42/00., 131/00., 18/01., 119/01., 80/02. i 81/02., u daljnjem tekstu: Zakon o naknadi), donosi sljedeće

 iz obrazloženja

U postupku je utvrđeno da je predmetna imovina konfiscirana presudom Okružnog suda u Dubrovniku broj: Stup-100/46 dr. Miši Kolinu.

Iako je Državno odvjetništvo dana 21. travnja 1999. godine izdalo mišljenje da se radi o politički motiviranoj presudio do koje je došlo zlouporabom prava, dana 13. travnja 2007. Državno odvjetništvo je izdalo mišljenje broj: DOKR-I-157/99 kojim je izmijenilo svoje stajalište, te ističe da je riječ o kaznenom progonu za djela općeg kriminaliteta koja i danas egzistiraju kao kaznena djela protiv vjerodostojnosti isprava - krivotvorenje službene isprave - opisano u članku 312. stavcima 1. i 2. Kaznenog zakona te kao kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavaka 1. i 4. Kaznenog zakona, ili kao kazneno djelo proti imovine - utaja opisano u članku 220. stavcima 1. i 4. Kaznenog zakona.

Također je utvrđeno da je imenovani do trenutka kada je imenovan 28. kolovoza 1919. za oporučnog izvršitelja, upravitelja i kuratora "Zaklade Pomorske trgovačke akademije "Ivo Račić" u Dubrovniku" bio slabog imovnog stanja, a nakon što je ovladao imovinom pok. Marije Račić do kraja 1940. kada mu je oduzeta uprava nad Zakladom, zbog sumnje u njezino nezakonito raspolaganje, prikupio znatnu imovinu u nekretninama koja mu je navedenom presudom konfiscirana, tako da se može izvesti zaključak da je rast vrijednosti imetka dr. Kolina bio obrnuto proporcionalan padu vrijednosti imovine Zaklade.

Dakle, zaključuje Državno odvjetništvo, radi se o imovini koju je imenovani nezakonito stekao izvršenjem kaznenih djela, te se radi o protupravno stečenoj imovinskoj koristi, a što je sada sankcionirano člankom 82. Kaznenog zakona, u kome je navedeno da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, te da se imovinska korist oduzima sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je kazneno djelo počinjeno.